

**T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ**

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SERMAYE ŞİRKETLERİNDE AZINLIK HAKLARI
«Türk ve Ohada Hukuklarının Karşılaştırılması»

Yüksek Lisans Tezi

AHMED EMEDİ USENİ

1250Y47101

Tez danışmanı :

Prof. Dr. Ömer Özkan

İSTANBUL, Ekim 2015

T.C

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

ÖZEL HUKUK Anabilim Dalı, Özel Hukuk Yüksek Lisans Programı, 1250Y47101 numaralı öğrencisi Ahmed Emedi Useni, “ Sermaye Şirketlerinde Azınlık Hakları -Türk ve Ohada Hukukların Karşılaştırılması-” başlıklı tez çalışması jürimiz tarafından oy çokluğu/ oy birliği ile yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

TEZ DANIŞMANI: Prof. Dr. Ömer Özkan

JÜRİ ÜYESİ: Doç. Dr. Asuman Yılmaz

JÜRİ ÜYESİ: Yrd. Doç. Dr. Bünyamin Gürpınar

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

ÖZET

Tüm sermaye şirketlerinde, “sermaye” niteleyicisinin de belirttiği üzere, hissedarların şirket borçlarına karşı sorumluluğu, hissedarların şirkete hisse katılım değerleriyle sınırlı olduğu prensibi kabul edilir. Aynı şekilde, hissedarların ticari kararlardaki ağırlığı aynı sınırlama prensibine bağlı olarak belirlenir. Ticari şirketler hakkındaki Türk yasalarında ve Afrika Ticaret Kanunu Uyum Örgütünün (Organisation pour l’harmonisation en Afrique des droits des affaires, OHADA) yasalarında, sermaye şirketlerinde, “hissedarların sorumluluk ve ağırlığı prensiplerinin” sıkı bir şekilde korunduğunu gözlemledik.

Hissedarların genel olağan ve olağanüstü kurulları, genellikle, şirketin günlük yönetimini aşan kararları alma yetkisine sahiptir. Bu kararlar kesin belirlenmiş bir çoğunluğa göre alınır. Sermaye şirketlerinin günlük yönetimi alanında kalan bütün kararlar, bahsi geçen şirketlerin ticari katılım oranlarına göre – aslında hissedarlardakileri gelen – şirketlerin yönetim organlarının yetkilerinden kaynaklanır.

Sermaye şirketlerinde, genel kurullar veya yönetim organları tarafından alınan, tüm kararlar, bu şirket hissedarları bahse geçen kurullara veya organlara katılmalsalar bile, tüm şirket hissedarları için geçerli, uygulanabilir veya muhalefet edilebilirlerdir. Bu durum göz önüne alındığında şöyle bir çıkarımda bulunabiliriz: bu tür şirketlerde, hisselerin çoğunluğunu elinde bulunduran hissedarlar, bu şirketleri idare etme yetkisini de aynı zamanda elinde bulundurmaktadırlar.

Birçok aynı durumda, çoğunluk hissedarları ve azınlık hissedarları arasındaki menfaat çatışmalarını gözlemleyebiliriz. Oybirliği veya nitelikli çoğunluk gerektiren kararlar dışında, çoğunluk hissedarları, olağan ve olağanüstü kurullarda tüm yetkiyi ellerinde bulundurmaktadır. Aynı şekilde, sermaye şirketlerinin yönetim organlarında, çoğunluk hissedarları her zaman yöneticileri tayin etmektedir. Bu koşullarda, kararların alınmasında, çoğunluğun azınlığın menfaatlerinin göz önüne aldığı durumlarla karşılaşmak pek olanaklı değildir.

Bu nedenle, çoğunluğun karşılıklı menfaatleri ve azınlığın menfaatleri arasındaki denge sorunu, genellikle çoğunluğa karşı azınlığın haklarının ve menfaatlerinin korunması sorunuyla bir tutulmayı hak etmektedir. Özellikle, çoğunluğu kontrol etmek yoluyla suiistimalleri önlemek veya hissedarlar arasındaki çatışmaları azaltmak için, azınlığa bazı haklar ve yetkiler vermek suretiyle azınlığı korumak esastır. Ancak, bu hak ve yetkilerin kapsamı “çoğunluk tarafından yönetim prensibi” ile sınırlandırılmalıdır.

Bu çalışma kapsamında, OHADA ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ticaret hukukunda yer aldığı şekliyle, sermaye şirketlerinde azınlığın korunması hakkındaki uygulanan yolları analiz ettik. Bununla beraber, azınlık hissedarlarının korunması hakkında statü düzenlemelerini analiz edebilmek için, OHADA ve Türk hukukundaki, bazı sermaye şirketlerinin esas sözleşmelerini örnek olarak aldık. Hissedarlar, bu sözleşmelerde, yasalarda öngörülen düzenlemelerden daha iyi düzenlemeleri öngörme olasılığına sahip olmaktadır.

Bu çalışmanın sonuçlarının, Afrikalı ve Türk hukukçular için olduğu kadar OHADA'ya üye ülkelerden Türkiye Cumhuriyeti'ne yatırım yapmak isteyen herkes için yararlı olacağı inancındayız.

ABSTRACT

Dans les sociétés commerciales des capitaux, il existe le principe de délimitation des responsabilités des actionnaires par rapport aux dettes sociales et aux prises de décisions sociales. En lisant attentivement la législation turque sur les sociétés commerciales et la législation de l'Organisation pour l'harmonisation en Afrique des droits des affaires

« Ohada » en sigle, nous observons également l'existence de ce principe de délimitation des responsabilités et de poids des actionnaires dans les sociétés commerciales des capitaux prévues dans toutes les deux législations.

En Droit de l'Ohada tout comme en Droit Turc des sociétés commerciales, les assemblées générales des actionnaires dans les sociétés des capitaux, disposent de la compétence de prendre les décisions sur la politique générale et qui dépassent la gestion quotidienne des sociétés. Les décisions des assemblées générales sont prises, selon la majorité bien déterminée au cas par cas. Tandis que, les organes de gestion de ces sociétés, disposent des compétences pour décider sur la gestion quotidienne des dites sociétés.

Toutes les décisions prises tant par les assemblées générales des actionnaires que par les organes de gestion des sociétés commerciales des capitaux, demeurent valables et opposables à tous les actionnaires sociaux; même à l'égard des actionnaires qui n'y ont pas participé. Au regard de cette observation, il nous est logique d'affirmer que dans les sociétés des capitaux, ce sont les actionnaires majoritaires qui disposent logiquement tous les pouvoirs de décider sur les sorts sociaux.

Dans pareilles conditions, nous pouvons observer que les conflits d'intérêts entre les actionnaires majoritaires et ceux minoritaires, sont inévitables. Sauf pour les décisions qui nécessitent l'unanimité ou celles qui requièrent une majorité qualifiée, les actionnaires majoritaires détiennent tous les pouvoirs des décisions dans les assemblées et même dans les organes de gestion car, ce sont toujours les actionnaires majoritaires qui désignent les dirigeants de ces sociétés en fonctions de leurs poids sociaux. Il est ainsi peu probable que la majorité prenne en considération les intérêts de la minorité dans la prise des décisions.

Pour cette raison, la question d'établir l'équilibre entre les intérêts respectifs des actionnaires majoritaires et ceux des minoritaires, mérite d'être assimilée en général à la question de la protection des droits et intérêts de la minorité contre la majorité. Plus précisément, il est indispensable de protéger la minorité en lui accordant certains droits et pouvoirs pour qu'elle puisse contrôler la majorité aux fins de prévenir les abus ou de limiter les conflits entre les actionnaires. Cependant, l'étendue de ces droits et de ces pouvoirs mérite d'être limitée par le principe de la gestion sociale par la majorité.

Dans le cadre de cette étude, nous avons analysé la manière dont les actionnaires minoritaires sont protégés dans les législations de l'Ohada et turque. En plus, nous avons approfondi notre étude avec les analyses des dispositions statutaires y relatives d'une dizaine des sociétés commerciales des capitaux de deux Droits concernés, les actionnaires disposent légalement le pouvoir d'en prévoir meilleur que ce qui était prévu par les législateurs. Nous sommes convaincus que les résultats de cette étude, seront théoriquement bénéfiques pour les juristes qui s'intéressent aux Droits turc et de l'Ohada et pratiquement importants pour toute personne qui souhaite investir tant dans la République de Turquie que dans l'un des dix-sept (17) pays membres de l'Ohada.

KISALTMALAR

a.g.e.	:Adı Geçen Eser
a.g.m.	:Adı Geçen Makale
A.ş.	: Anonim şirketi
Bkz. (bkz.)	:Bakınız
C	:Cilt
E.	:Esas
HD	:Hukuk Dairesi
HGK	:Hukuk Genel Kurulu
F	:Fıkra
K.	:Karar
LTD	:Limited şirketi
M	:Madde
Yarg	:Yargıtay
YHD	:Yargıtay Hukuk Dairesi
YHGK	:Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
S.	:Sayfa
vd.	:ve devamı

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	IV
KISALTMALAR.....	VI
İÇİNDEKİLER	VII
GENEL GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM : OHADA VE TÜRK TİCARET HUKUKLARI	5
OHADA HUKUKU	6
OHADA HUKUKU HAKKINDA KISA BİR SUNUM.....	6
ANONİM ŞİRKETİ.....	14
ANONİM ŞİRKETİN KURULUŞU	15
ANONİM ŞİRKETİN YÖNETİMİ	17
GENEL MECLİSLER	17
KURUCU GENEL MECLİSLER	17
OLAĞAN GENEL MECLİS.....	19
OLAĞANÜSTÜ GENEL MECLİS.....	21
ÖZEL GENEL MECLİS.....	21
YÖNETİMİ VE İSTİKAMETİ.....	22
YÖNETİM KONSEYİ OLAN ANONİM ŞİRKETİ.....	22
YÖNETİM KONSEYİNİN BECERİLERİ	23
YÖNETİM KONSEYİ.....	24
GENEL YÖNETİCİ BAŞKAN	24
YÖNETİM KONSEYİ BAŞKANI VE GENEL YÖNETİCİ.....	25
LİMİTED ŞİRKETİ.....	28
LİMİTED ŞİRKETİN KURULUŞU	29
ESAS KOŞULLARI	29
FORM KOŞULLARI.....	29
LİMİTED ŞİRKETİN YÖNETİMİ	29
HİSSE İŞLEMLER.....	29
YÖNETİM KURUMU	31
3. ŞİRKETİN KOLEKTİF KARARLARI.....	32
BASİTLEŞTİRİLMİŞ OLAN ANONİM ŞİRKETİ.....	37

ŞİRKETİN KURULUŞU.....	42
ŞİRKETİN YÖNETİMİ.....	42
HAREKETLER VE GEREKÇELERİN TRANSFERİ	43
TÜRK HUKUKUNDA SERMAYE ŞİRKETLERİ.....	44
TÜRK TİCARET KANUNU KISA SUNUMU	44
ANONİM ŞİRKETİ.....	45
ŞİRKETİN KURULUŞU.....	45
ESAS KOŞULLARI	45
FORM KOŞULLARI.....	46
ŞİRKETİN STATÜLERİ.....	47
B. KURUCULARIN DEKLARASYONU	47
C. DEĞERLENDİRME RAPORU.....	48
ŞİRKETİN ÖRGÜTLENME	48
ŞİRKETİN İSTİKAMETİ	48
ANONİM ŞİRKETİN İSTİKAMETİNDE ÜYELERİN HAKLARI.....	50
SA hissedarları.....	51
Siyasal haklar.....	51
LİMİTED ŞİRKETLERİ (SARL)	53
SARL'IN KURULUŞU.....	54
ESAS KOŞULLARI	54
FORM KOŞULLARI.....	55
SARL ÖRGÜTLENMESİ	55
SARL TOPLULUKLARI.....	56
OHADA HUKUK'UNDA AZINLIKLARIN HAKLARI.....	59
ANONİM ŞİRKETLERİNDE	60
POLİTİK HAKLARI.....	60
HÜKÜMSÜZLÜKTE EYLEMSEL ŞARTLARIN KULLANIMI	76
Hükümsüzlükte eylemsel haklar	76
Yeniden düzenlenen hükümsüzlük eyleminin reçetesi	79
Hükümsüzlük Sonuçları.....	83
HARİCİ CEZA YA DA KRİZ YÖNETME ÖLÇÜLERİ : GEÇİCİ YÖNETİM KATILIMLARI	91
SOSYAL ORGANLARIN TİTİZLİK ZORUNLULUĞU	92
YÖNETİM KURULUNDA AZINLIK HAKLARI.....	95

ANONİM ŞİRKETİ.....	97
1.YASAL OLMAYAN PROSEDÜRLER :HAREKETLİLİK	97
Eylemsel olarak kullanılan haklar.....	103
YASAL KONTROLLERİN PROSEDÜRÜ: YÖNETİM İSTEK RAPORU	108
Kullanılması mümkün, uzman yönetimin doğal alanları	109
Fakültenin Kabullediği Azınlık Hissedarlar.....	115
İstenilen ve kurumsal eylem ve sonuçları	116
UZMANLIK EYLEMLERİNİN YÖNETİMİ İLE KARŞIT EYLEMSEL HAKLARIN KORUNMASI	119
KURUM ÜYELERİNİN SAYISAL GERÇEKLİKLERİNİN ERKENDÖNEMDE KORUNMASI	119
ŞİRKET YÖNETİCİLERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU	122
Normal Koşullarda Şirket Yöneticilerinin Sorumluluğu	122
HİSSEDAR HAKLARININ ÖNEMLİ BİR TANIMI ÜZERİNE KISITLAMALAR.....	130
BİRLEŞTİRİLEN HİSSEDAR HAKLARININ UYGULANMA ZORLUKLARI	130
BİRLEŞTİRİLEN HİSSEDAR KATILIMININ BAŞARISIZLIĞIYLA İLGİLİ KISITLAMALAR.....	131
Muhattap tarafından oy eksikliği	131
NTIC'e göre hissedarların farksızlığı	132
HİSSEDARLARIN TEMSİLİ İLE İLİŞKİLİ İHLALLER	133
Partnerin Onaylanmaması	133
Hissedar tarafından temsil zorlukları	134
Hissedarların izolasyonu	134
DOĞRULAYICI ÖNLEMLERİ.....	135
HİSSEDAR TOPLULUKLARININ SORUSU VE OY HAKLARININ OLUŞUMU	136
LİMİTED ŞİRKETLERİNDEKİ (SARL) AZINLIK HİSSEDARLARIN KORUNMASI	138
BASİTLEŞTİRİLMİŞ OLAN ANONİM ŞİRKETİ (SAS).....	139
TÜRK YASASI'NDA SERMAYE ŞİRKETLERİN AZINLIK HAKLARI	140
AZINLIK KAVRAMI	141
NEGATİF HAKLARI	142
POZİTİF HAKLARI.....	142
TÜRK TİCARET KANUNU'NDAKİ AZINLIK HAKLARIN DÜZENLEMELERİ	142
AZINLIĞIN POZİTİF HAKLARI	142
AZINLIĞIN NEGATİF HAKLARI	147

AZINLIĞA KARŞI ÇOĞUNLUĞUN KORUNMASI	149
GENEL SONUÇ	151
KAYNAKÇA.....	164
EK ;.....	171
OHADA HUKUKU UYGULANAN ÜLKELER	171

GENEL GİRİŞ

Ticari şirketler hakkında¹, Türk ticari şirket yasaları ve Afrika Ticaret Kanunu Uyum Örgütü'nün (Organisation pour l'harmonisation en Afrique des droits des affaires, OHADA) yasalarında yapılacak dikkatli bir okumada, ticari şirketler hakkındaki bahse konu olan bu iki yasada, hissedarların kurullarının ve yönetim organlarının, her biri kendisini ilgilendiren konularda olmak üzere, bu şirketler için karar aldıklarını gözlemleriz.

Bir taraftan, hissedarların genel kurulları, konularına göre, kesin belirlenmiş bir çoğunluğun, şirketin günlük yönetimini aşan tüm kararları alma yetkisine sahiptir. Diğer taraftan, sermaye şirketlerinin günlük yönetimi alanında kalan bütün kararlar, bu şirketlerin ticari katılım oranlarına göre – aslında hissedarlardan ileri gelen – şirketlerin yönetim organlarının yetkilerinden kaynaklanır.

Sermaye şirketlerinde, genel kurullar veya yönetim organları tarafından alınan, tüm kararlar, bu şirket hissedarları bahse geçen kurullara veya organlara katılmalsalar bile, tüm şirket hissedarları için geçerli, uygulanabilir veya muhalefet edilebilirlerdir. Bu durum göz önüne alındığında şöyle bir çıkarımda bulunabiliriz: bu tür şirketlerde, hisselerin çoğunluğunu elinde bulunduran hissedarlar, bu şirketleri idare etme yetkisini de aynı zamanda ellerinde bulundurmaktadırlar.

Birçok aynı durumda, çoğunluk hissedarları ve azınlık hissedarları arasındaki menfaat çatışmalarını gözlemleyebiliriz. Oybirliği veya nitelikli çoğunluk gerektiren kararlar dışında, çoğunluk hissedarları, olağan ve olağanüstü kurallarda tüm yetkiyi ellerinde bulundurmaktadır. Aynı şekilde, sermaye şirketlerinin yönetim organlarında, çoğunluk hissedarları her zaman yöneticileri tayin etmektedir. Bu

¹-En droit de l'Ohada, outre les dispositions de l'article 6 de l'acte uniforme sur les sociétés commerciales et les Groupement d'intérêts économiques, qui énumèrent les formes des sociétés -En droit turc par contre, les dispositions de l'article 124 alinéas 2 du nouveau code turc sur les sociétés commerciales, renseignent que les sociétés des capitaux sont : les sociétés anonymes, les sociétés à responsabilité limitée ainsi que les sociétés en commandite par actions.

koşullarda, kararların alınmasında, çoğunluğun azınlığın menfaatlerinin göz önüne aldığı durumlarla karşılaşmak pek olanaklı değildir.

Benzer şekilde, aksini iddia etmek oldukça iyimser olacaktır.² Bu nedenle, çoğunluğun karşılıklı menfaatleri ve azınlığın menfaatleri arasındaki denge sorunu, genellikle çoğunluğa karşı azınlığın haklarının ve menfaatlerinin korunması sorunuyla bir tutulmayı hak etmektedir³. Çoğunluğu kontrol etmek yoluyla suiistimalleri önlemek veya hissedarlar arasındaki çatışmaları azaltmak için, azınlığa bazı haklar ve yetkiler vermek suretiyle azınlığı korumak esastır⁴. Ancak, bu hak ve yetkilerin kapsamı “çoğunluk tarafından yönetim prensibi” ile sınırlandırılmalıdır⁵.

Bu çalışma kapsamında, OHADA ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ticaret hukukunda yer aldığı şekliyle, sermaye şirketlerinde azınlığın korunması hakkındaki uygulanan yolları analiz ettik. Bununla beraber, azınlık hissedarlarının korunması hakkında statü düzenlemelerini analiz edebilmek için, OHADA⁶ ve Türk hukukundaki⁷, bazı sermaye şirketlerinin ana sözleşmelerini örnek olarak aldık. Hissedarlar, bu sözleşmelerde, yasalarda öngörülen düzenlemelerden daha iyi düzenlemeleri öngörme olasılığına sahip olmaktadır.

²BORA, (Ç.), *Şirketlerde Azlık Hakkı*, <http://www.fhm.com.tr>, İstanbul, 2015. p.5.

³GÜRSEL, (Ö.), *Anonim Şirket Azınlık Hisse Sahiplerinin Haklarını Koruma Yolları*, <http://www.ongoren.av.tr>, İstanbul, Ocak 2015. p.10.

⁴UMUT, (K.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlere İlişkin Yenilikler*, <http://www.yenitk.com>, İstanbul, 2015. p.6.

⁵BURAK, (A.), *Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ayrılma Hakkı*, <http://webftp.gazi.edu.tr>, Ankara, 2014. p.12.

⁶Pour le compte des sociétés commerciales du droit de l'Ohada, nous prendrons en échantillon.

- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « BlinaIron S.A ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Africangeneral services S.A ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Afri-Unicongo SARL ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Hope Travels Services SARL ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Loterie Choix Opportunité SARL ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Media-Sat SARL ».

⁷Pour le compte des sociétés commerciales du droit turc, nous prendrons en échantillon :

- Les statuts sociaux de la société turque dénommée « Türk Telekomünikasyon Şirketi A.Ş ».
- Les statuts sociaux de la société turque dénommée « Türk İşBankası A.Ş ».
- Les statuts sociaux de la société turque dénommée « Ray Sigortası A.Ş ».
- Les statuts sociaux de la société turque dénommée « Anadolu Türk Sigorta A.Şirketi ».

Bu iki hukuku (Türk ve OHADA) karşılaştırma tercihi tesadüfen yapılmış bir seçim değildir. Bugünlerde Profesör Abderrahmane Mebtoul⁸ tarafından da belirtildiği gibi, kimse 2005 yılında 9 milyar dolara karşılık 2013 yılında 23 milyar dolara ulaşan Afrika ve Türkiye arasındaki ticaret hacmini yadsıyamaz. Aralarındaki ticareti geliştirmek amacıyla Afrika Birliği ve Türkiye, ilki İstanbul'da (Türkiye), ikincisi Malabo'da (Afrika/Ekvator Ginesi) düzenlenen iki Türkiye-Afrika⁹ zirvesi organize etmişlerdir. Türkiye ile Afrika arasındaki ticaretin geliştirilmesi ihtiyacı göz önüne alındığında, Türk hukukunda ve Afrika Ticaret Kanunu Uyum Örgütü sistemi hukukunda sermaye şirketlerinde azınlıkların korunmasını ele alan bu bilimsel çalışmanın iki yönlü bir öneme¹⁰ – hem teorik hem de pratik – sahip olacağına inanıyoruz.

Teorik planda, bu çalışmanın, hem Türk hukukunda hem de Afrika Ticaret Kanunu Uyum Örgütü sistemi hukukunda sermaye şirketleri hakkında geliştirilen teorilere dair yapılmış diğer çalışmalara eklenmesini umuyoruz. Ancak, bu çalışma, diğer çalışmalara, bu iki hukukun esaslı bir karşılaştırılmalı analiz yapılması özgünlüğü ile de eklenmektedir.

Pratik planda, bu çalışma, bu iki hukuk içinde kalan bir sermaye şirketinin kapsamında, ticari bir operasyon yapacak olan Türk, Afrikalı veya başka, tüm ekonomik operatörleri için gerekli bir araç olarak kabul edilebilir. Bu çalışma, böyle bir kimsenin, bu iki hukuk kapsamındaki sermaye şirketlerinin kuruluşu, organizasyonu ve işleyişi hakkında, kapsamlı küresel bir fikre sahip olmasına olanak sağlayacaktır.

Kullanılan yöntemler hakkında, yöntemler olmadan geçerli doktriner yapılarla ulaşılmaz gerçeği kabul edilir. Çünkü her bilimsel disiplinin bir nesnesi ve bir yöntemi vardır. Yöntem, bir gerçeğin ispatı için aklın rasyonel bir yolu olarak

⁸ABDERRAHMANE (M.), *Rapport du sommet Turquie-Afrique tenu à Malabo* (Capitale de la Guinée-Equatoriale) en date du 19 au 21 Novembre 2014. p.28.

⁹Türkiye ve Afrika arasındaki bu işbirliğinin ilgi İstanbul'da (Türkiye) gerçekleşmiştir. Türkiye'nin Afrika açılım politikası Türkiye'nin Afrika ile ortaklık politikasına yer vermiştir. Bu zirve, « dünyanın üçte birini temsil eden Afrika ülkeleri ve Türkiye arasındaki stratejik ortaklığı geliştirmeyi » amaçlamaktadır.

¹⁰AHMED (E.U.), *L'Adoption des personnes en droit congolais de la famille : Analyse critique de jugements rendus par le Tribunal de Kinshasa/Gombe de l'an 2005 à l'an 2009*, Mémoire de Licence, Faculté de Droit, Université de Kinshasa, 2009-2010, Inédit, p.6.

anlaşılabilir. Bu nedenle, bu çalışmanın gerçekleştirilmesi için, öncelikle, tinleri ve harfleri doğrultusunda metinlerin anlamını belirlemek için metin yorumlaması yöntemini kullandık. Yasa koyucunun amacına göre metinlerin anlamını belirlemek ve yargıcın muhakemesinden yola çıkarak içtihatları sistemli bir şekilde açıklamak zorunluluğu, bizim için, söz konusu olmuştur.

Elbette, yargıcın hukuku söylediği kabul edilir. Ancak, hukukun kendisi yasaya eşit değildir. Bu nedenle, gerçek anlamlarını belirlemek için yasaları yorumlamak önemlidir. Bu açıdan, Profesör MBOKO D’JANDİMA¹¹’nın şu ifadelerle belirttiği gibi: “ burada söz konusu olan, yasanın kör bir şekilde uygulanması (dura lex sed lex)sorunu değildir. Ama vatandaşlara belli bir hukuki güvenceyi daha iyi sağlamak ve adaletin daha iyi bir şekilde dağıtılmasına imkân vermek için yasaya açıklık getirmek amacıyla doktrin ve içtihat söz konusu olur.”

Genel giriş ve genel sonuca ek olarak, Türk hukuku ve OHADA kapsamındaki sermaye şirketleri üzerine genellemeleri analiz eden ilk bölüm ve çalışmaya konu olan iki hukuk kapsamındaki sermaye şirketlerindeki azınlık hissedarlarının korunması süreçlerinin bir analizini ele alan ikinci bölüm ile bu çalışmasının yapısı iki bölüm olarak sunulmaktadır.

¹¹MBOKO D’JANDİMA, *Principes et Usages en matière de rédaction d’un travail scientifique*, Kinshasa, CADICEC-UNIAPAC/CONGO, 2010, p.21. Lire également BAHATI NGOLO (A.), *Les pouvoirs des époux en droit congolais de la famille*, Mémoire de Licence, Faculté de Droit, Université de Kinshasa, 2012-2013, p.7. Inédit.

BİRİNCİ BÖLÜM : OHADA VE TÜRK TİCARET HUKUKLARI

OHADA HUKUKU

OHADA HUKUKU HAKKINDA KISA BİR SUNUM

Martin KIRSCH¹²,in raporundaki gibi, OHADA haklarının geleceği 1991 Nisan ayı içerisinde Ouagadougou¹³'daki başlangıcı ile belirlenmişti. Tabii ki bu esnada da serbest bölgenin Ekonomi bakanları¹⁴; ekonomi işletmenleri ve onların amaçları doğrultusunda yapılan gözlemlere dayalı karar vermişlerdi. Bu amaçlar ise işletmelerin hukuki çevrelerini güçlendirmek ve bunları akla uygun hale getirmek amacıyla devamlı şekilde işlerin uyumunu sağlama hakkına bağlı bir düzenleyici proje geçerliliği üzerine rahatlık oluşturmaya dayanıyordu.

Bu fikir, 1991 Ekim ayı içerisinde Paris yakınlarındaki bir serbest bölgenin ekonomi bakanları birliği esnasında ortaya sürülmüştü. Bu vesileyle, Fransa Cumhuriyeti'nden bu geçerliliği test etmek üzere yüksek seviyede finans sağlama görevi istendi. Yedi üye tarafından anlaşılan bu görevin akıbeti KEBA M'BAYE¹⁵,ye göre belirlenecekti. KEBA M'BAYE tarafından yönlendirilen bu görev; 1992 Mart ayından Eylül ayına kadar serbest bölgenin tüm üye ülkeleri arasında döndü durdu. Görev ilk aşama boyunca izlendi; sadece iş hakları teknik yaklaşımı üçgeni içerisinde değil, aynı zamanda çok daha yüksek sınıf otoritelerin ve ekonomi işletmenlerinin bilgileri dahilinde kendilerinin reaksiyon ve gözlemlerinden faydalanabilmek için incelendi. KEBA M'BAYE, 17 Eylül 1992 tarihinde yönlendirmiş olduğu görev raporunu sundu.

5-6 Ekim 1992 tarihlerinde, Libreville¹⁶ civarlarında, Afrika ve Fransa milletvekilleri ile Devlet büyüklerinin konferansı esnasında dönemin Senegal Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ABDOUL DIOUF ekonomi projesini sunmaktaydı. Kısa konferansın final raporu ise; ABDOUL DIOUF'un raporu benimsemesi sonrası delegeler grubunun Devlet büyüklerinin serbest bölge Ekonomi bakanları tarafından oluşturulan iş hakları uyum projesini uygun bulmasıydı. Ayriyeten sözü geçen Ekonomi bakanları bir öncelik elde etmek amacını taşıyan bütün ülkelerin Ekonomi ve Adalet bakanlıklarından derhal bir uygulama hazırlamalarını istemeye karar verdi.

Devlet büyüklerinin konferansında eş ölçüde bir « Yönetim Kurulu » oluşturuldu. Bu Yönetim Kurulu; KEVA M'BAYE, Cumhurbaşkanı, Martin KIRSCH ve Michel

¹² Il fut conseiller honoraire à la Cour de cassation française et avocat au Barreau de Paris.

¹³ C'est la capitale de la République du Burkina Faso.

¹⁴ Parlant de la zone franc, l'on doit comprendre que c'est un groupe de pays africains qui ont une monnaie unique que l'on appelle « le franc cfa ». Ces pays sont : Bénin, Burkina Faso, Cote d'Ivoire, Guinée Bissau, Mali, Niger, Sénégal, Togo (UEMOA) et Cameroun, République centrafricaine, République du Congo, Gabon, Guinée Equatoriale et Tchad (CEMAC).

¹⁵ Des multiples fonctions qu'avait assumait Monsieur KEBA M'BAYE, l'on peut retenir quelques-unes en ces termes : il fut président de la Cour suprême du Sénégal pendant 17 ans, il fut également président du Conseil constitutionnel du Sénégal pendant trois ans. Il fut aussi vice-président de la Cour internationale de justice de la Haye de l'an 1983 à l'an 1991.

¹⁶ C'est la capitale de la République du Gabon.

GENTOT'yu barındırıyordu. Durumun hemfikir analizi, danışman ekonomi işletmenlerinin yanı sıra yüksek seviye siyasi otoritelerden gelen ön görevlerin karşılanması yönündeydi. Ve bu durumu da şimdi belirtilen formül tarafından özetlenebiliyordu: “ADLİ VE YASAL GÜVENSİZLİK”.

Raporda komisyona belirtilen yasal güvensizlik; bazı Devletlerde kuvvetli yasal metinlerin hayli aşınması ile açıklanabilmektedir. Kanıt olarak, içlerinden çoğunun sömürge zamanlarında bulunması ve mevcut ekonomi yapısına yönelik artık anlaşılabilir derecede bulunan metinlerini kavramak amacıyla SARL için 1925'teki genel ticaretle ilişkili 1807 kodun açıklanması yeterlidir. Belirli bir durum halinde, tanımda yaşanabilecek büyük zorluğu da buraya eklemek gerekir. Yani hakkın içeriği de söz konusu yürürlükte bulunmaktadır.

Ek olarak, KEBA M'BAYE tarafından yönlendirilen komisyonun “adli güvensizlik” teması da adaletin getirdiği durum ve tüm danışman aktörler tarafından yeniden bilinen düşüş sonucu eş ölçüde raporda mevcuttur. Kaynakların, materyal ulaşım eksikliğinin yanı sıra, adliye yüksek memurlarının ve adalet yardımcılarının yetersiz bilgisinin de bilincindedir.

Tüm bu belirtilenlerden yola çıkarak, uyumlu yasal bir kadro oluşumu gereksinimine karar kılınmıştır¹⁷. Ayrıca, bu yeni yasal sistemle aynı konumda kullanılan “Uyumluluk” kavramına işaret edilmeli, bu terimin baskın anlamına kulak verilmelidir. Farklı yasal sistemlere ve değişik parlak fikirlere yaklaşabilmek (farklılıkları benimseyebilmek) adına yoğun bir işlem süreci izlenmelidir. Bu durum da toplum araştırmaları amaçlarıyla aralarındaki uyumlu sonuçlara dikkat çekmek için farklılıklarla zıtlıkları destekleyen ve sürekli artan her şeyi anlam dahilinde bulundurmakla eşdeğerdir¹⁸.

İş hakları uyum projesi başlı başına toplumların yasal çevrelerini iyileştirme amacı taşımaktadır. Bu birleşimi sağlayan bölge Devletleri dolayısıyla oluşan ekonomik birleşimin teknik araçları da ilaveten sunulmuştur. Bu yaklaşım aktörlerin hemfikir bir anlaşmaya kavuşmalarını sağlamıştır. Projenin gerçekleşmesi ile hayli miktarda önemli avantajları da beraberinde getirecektir. Aşağıda verilenler birer örnek teşkil etmektedir:

- Bazıları insan kaynaklarından türetilen, basit ve teknik barındıran yasal metinlerin her devlet içerisinde aldığı konum;
- Sınır boyunca değişim kolaylığı ;
- İşletme yönetimlerinin modern teknik devri ve iletişimi ;
- İşletmelerin yasal ve adli güvenliğinin oluşturduğu güven iklimi ve

¹⁷ Boris MARTOR et alii, *Le droit uniforme africain issu de l'OHADA*, éd. JURISCLASSEUR, Paris, 2004, pp. 1-3.

¹⁸ Boris MARTOR et alii, *Le Droit uniforme africain issu de l'Ohada*, éd. JURISCLASSEUR, Paris, 2004, pp. 1-3. Voir. Vocabulaire juridique Capital, Vis Harmonisation et Rapprochement des législations, Coordination, Lexique des termes juridiques Dalloz, 2002.

- Ekonomik birleşme hazırlığı.

Profesör Roger MASAMBA¹⁹ tarafından tahmin edilen afrika memuriyeti amacı taşıyan OHADA hakkını sağlayan alt seviye diğer avantajlar ise aşağıda sıralanmaktadır :

- Afrika ekonomi topluluğu kuruluşunu desteklemek;
- Afrika ekonomisini geliştirmek için Afrika birliğini teşvik etmek;
- Bu toplum içerisinde yasal ve adli güvenliği garanti altına almak;
- Üye devletlerde iş hakkını birleştirmek;
- Sözleşmeli fikir uyuşmazlıkları düzenlemesi için uzlaştırmayı teşvik etmek;
- Adliye yüksek memurları ve adalet yardımcılarının oluşumunu iyileştirmek.

Basit bir dille OHADA Anlaşması'nın amacı ; önceden belirlenmiş bir alan üzerine taşınamayacak kadar geniş. İşte bu yüzden Ohada haklarının kurucu anlaşmasının ikinci maddesi; iş hakları alanında girilen sekiz disiplin sıralamaktadır. Böylelikle her biri ayrı bir hareket birliği amacı ile iyilik ve birleşim tarafından ilişkilendirilmektedir. İlişkili disiplinler ise şunlardır:

1. Tüccarların yasal statüsü ve toplum hakkı;
2. Borçların tahsilatı;
3. İcra yollarının güvenliği;
4. İşletmelerin gelişim rejimi;
5. Uzlaştırma/Tahkim hakkı;
6. İş hakkı;
7. Muhasebe hakkı;
8. Ulaşım ve satış hakkı.

Ekonomi ve Adalet bakanlığı ile Devlet büyüklerinin konferansında manda zenginliği de açığa vuruldu, Yönetim Kurulu bir çok doğrultuda çalıştı. Libreville'in Devlet büyükleri konferansında, Yönetim Kurulu her şeyden önce Cumhurbaşkanı Abdoul Diouf'un raporunda daha önce de belirtilen uyumlu disiplinlerin listesini tekrardan sundu. Önemli olduğu için üzerinde durulan ekonomi işletmenleri ve iş haklarının ayrılmazlığını sağlayacak disiplinin kurulması gerekçesiyle iş hakkı da Devlet büyükleri tarafından bu listeye eklendi.

Sonrasında Yönetim Kurulu tüm Devletlerde bulunan yorucu ve karşılaştırmalı metinlerin envanterine ulaşım sağladı. Daha basit, daha modern, daha etkili ve daha adapte olabilecek yaygın yasal düzenlemeleri araştırmak için yüksek seviye bir yenilik oluşturmaları yönünde uzmanlara bir baskı yapmış oldu. Yönetim Kurulu tarafından öngörülen metinlerin hazırlık tekniği Abidjan'da test edildi. 19-20 Nisan

¹⁹ MASAMBA MAKELA (R.), *Modalités d'adhésion de la RDC au Traité de l'OHADA*, Tome I, Numéro Spécial, COPIREP, Kinshasa, 2005, p.24.

1993 tarihlerinde, bir sempozyum esnasında ekonomi işletmenleri başta olmak üzere yasal ve adli dünyanın tüm aktörlerine açıklama izni verildi. Bu birleşme ; müdahale niteliği açısından çeşitli Devletlerden gelen (yaklaşık 400) katılımcı tarafından gayet olumlu karşılandı. Yönetim kurulunun değerli desteğiyle proje öncesi belirtilerin redaksiyonları verildi.

Uyum sağlamak için disiplinler üzerinden proje hazırlığı niyetiyle, her Devlette bu projeleri denetlemek ve gözlemleri, eleştirileri ve önerileri sunmak amacıyla çok özel bir ulusal kurul oluşturuldu. Anlaşma ; iş hakları uyum projesi gelişimine duyulan ihtiyacın giderilmesi koşuluyla Yönetim Kurulu tarafından hazırlandı.

Denetim amacıyla, 7-8 Temmuz 1993 tarihlerinde, Libreville civarlarında Adalet bakanlıklarının bir birleşmesi gerçekleşti. Uzmanlar arasında gelişen detaylı tartışmalar sonrası, bakanlıklar tarafından düzenlenen istekler ve zengin yorumlar dizisi neredeyse hepsi tarafından benimsendi.

Anlaşma projesi neticelendirmesi ; uzman danışması yardımıyla birlikler, Ekonomi ve Adalet bakanlıklarının yanı sıra adalet bakanlıkları birliği tarafından 21-22 Eylül tarihlerinde Abidjan²⁰,da gerçekleştirildi. Fransızcanın yaygın kullanımının olduğu ülkelerin konferansı esnasında Port-Louis²¹,te 17 Ekim 1993 tarihinde Ohada anlaşması imzaya tabii tutuldu. Serbest bölge üyesi olmayan bir çok Fransızca konuşan devlet ; daha önceleri bağlı kalınan proje ve benzerleri için benimsedikleri ilgili protesto etti.

Anlaşmanın kuvvetli hale dönüşmesi gereken tasdikleri ; 18 Eylül 1995'ten beri birleştirilmişti²². Ve daha önce bir kere daha öngörülmüş olan Ohada anlaşması için bu birleştirilmiş listeyi imzalamak istediler²³. Afrika'da iş hakları Uyumu Kurumu'nu (OHADA) oluşturan anlaşma ; diğerleri arasında bir kurumun amaçlarını gerçekleştirmek üzere bir takım organları öngördü :

²⁰ La capitale de la République de la Côte d'Ivoire.

²¹ Pour l'historique de l'OHADA, voir : Boris MARTOR et alii, *Le droit uniforme africain issu de l'OHADA*, JURISCLASSEUR, Paris, 2004, P.2. MASAMBA MAKELA (R.), Modalités d'adhésion de la RDC au Traité de l'OHADA, Tome I, Numéro spécial, COPIREP, Kinshasa, 2005, p.2

²² Rappelons d'abord que l'adhésion, prévue par l'article 53 du traité de l'Ohada, est ouvert à tous les Etats membres de l'Union africaine. Aussi, tous les Etats non-membres de l'Union africaine peuvent y adhérer avec l'accord unanime de tous les membres et signataires dudit traité. A ces jours comme nous voulions le dire que les Etats membres de l'Ohada sont 17 qui sont : Bénin, Burkina Faso, Cameroun, Comores, Congo, Côte d'Ivoire, Gabon, Guinée, Guinée Equatoriale, Mali, Niger, République centrafricaine, République démocratique du Congo, Sénégal, Tchad et le Togo. Aussi, il nous est important de préciser que les langues de travail sont le français, l'anglais, l'espagnol et le portugais.

²³ Le Traité de Port-Louis (Traité de l'Ohada) du 17 octobre 1993 fut révisé le 17 octobre 2008 au Québec-Canada.

- Bakanlık Konseyi ;
- Adalet ve uzlaştırma üzerine yaygın bir Kurs ;
- Kalıcı Sekreterlik ;
- Adliye Yüksek Memurluğu için bölgesel bir Okul.

BAKANLIK KONSEYİ Ekonomiye dayalı bakanlıklar ve Adalete dayalı bakanlıklardan oluşmaktadır. Birer yıl süreyle her Devlet bir rol üstlenmeye hazırlıklı olmalıdır. Mevcut Devlet partilerinin seçimi ile kesinleştirilen çoğunluk içerisinde diğer bakanlıkların Konseyi'nin kararları ile birleştirilmiş hareketler de belirlenmektedir. Her Devlet söz hakkına sahiptir.

ADALET VE UZLAŞTIRMA ÜZERİNE YAYGIN BİR KURS oluşturulmalıdır. Devlet partileri göçmenleri eşliğinde, yedi yılda bir kez yenilenebilmesi açısından seçilmiş yedi bilirkişi tarafından verilmelidir.

KALICI SEKRETERLİK dört yılda bir kez yenilenebilen bakanlıklar kurulundan belirlenen kalıcı bir sekreter tarafından yönlendirilmektedir.

ADLIYE YÜKSEK MEMURLUĞU için BÖLGESEL ÜST OKUL Devlet partilerinin adalet yardımcıları ve adliye yüksek memurlarının mükemmel şekilde bir oluşum içerisinde yer alması amacıyla kurulmuştur. Yaygın bir kurs oluşumu için adli dünyanın aktörleri ve ulusal yargı doğrultusunda bir harekete eşlik etmek zorunluluğu ile meydana gelmiştir. Metin değerleri kararlaştırılmıştır. Dolayısıyla en iyi uygulama da dikkatli ve kesin bir şekilde garanti altına alınacaktır. Metinleri oluşturmak için bir araya gelen sayılı birlikler şunlardır :

- Birleşmiş hareketlerin proje öncesi denetimi amacıyla ulusal komisyon başkanlarının birliği 24 Ekim 1994'te Lomé²⁴,da oluşturulmuştur. İlk gözlemleri denetim altında yapılmıştır.
- Anlaşmayı imzalayan Devletlerin Adalet bakanlıklarının birliği Lomé (Togo)'da 25-26 Ekim 1994 tarihinde oluşturulmuştur. Ohada kurumlarının düzenlemeleri ile Adalet Yüksek Memurlarının bölgesel okul oluşumu projesinin denetimini üstlenmiştir.
- İş hakları uyumu projesi ; Afrika ve Fransa Devlet büyükleri Konferansı'nda meydana gelmiştir. Anlaşmayı imzalayanlar projenin Afrika için önem seviyesinin altını çizmiş, kurumların konumunu düzenlemek için ilgili davranmaya karar vermiştir.
- Ulusal komisyonların başkanlarının birliği 6-8 Kasım 1995'te Bangui²⁵,de oluşturulmuştur. Bu bölüm ile genel olarak ticari haklar üzerine bir hareket birliğinin proje öncesi benimsenmesine izin verilmiştir.

²⁴ C'est la capitale de la République de Togo.

²⁵ C'est la capitale de la République centrafricaine.

- Adalet bakanlıkları ; anlaşma tarafından öngörülen kurumların konumuna bağlılığını yaymak amacı ile 21 Mart 1995'te Bangui'de yeniden bir araya gelmiştir.
- Ohada bakanlıklar konseyi birleşimi(Ekonomi bakanlıkları ve Adalet bakanlıkları) ile adalet bakanlıkları özel birliği 2-3 Ekim 1995'te Bamako'da oluşturulmuştur. Adalet yüksek memurları için bölgesel okul statüsü Adalet bakanlıkları tarafından benimsenmiştir.
- Ulusal komisyonlar bölümü 11-17 Ekim 1995 tarihleri arasında Bamako'da oluşturulmuştur. Bu bölüm ile toplum hakları üzerine hareket birliğinin proje öncesi benimsenmesine izin verilmiştir.
- Ulusal komisyonlar bölümü 11-16 Aralık 1995 tarihleri arasında Dakar²⁶'da bir yere sahip olmuştur. Ve bu bölüm güvenlik, icra ve muhasebe hakkı üzerine bir hareket birliğinin proje öncesi denetimine adanmıştır. Böylelikle bu metinler tamamen benimsenmiş duruma geçmiştir.
- Adalet bakanlıkları birliği Nisan 1996'da N'djamena²⁷'da yerini almıştır. Bu esnada da yaygın kurs prosedürü düzenlemesi benimsenmiştir. Bu birlik ile Ohadayla eş ölçüde olmak üzere Kamerun'daki adalet bakanlıklarının yaygın bir bölümü takip edilmiştir. Bénin'de adalet yüksek memurları için bölgesel bir okul oluşturulmuştur. Bu bölüm çeşitli kurumlarının katılım gösterdiği ülkelerin seçimini eş ölçüde sonlandırmıştır.
- Adalet ve Ekonomi bakanlıkları Konseyi de 26 Eylül 1996'da aşağıda belirtilen kararları almıştır :

A. KURUM BÖLGELERİNİN PLANI HAKKINDA

- Abidjan'da yaygın bir Kurs (Fildişi Yakınında) ;
- Ohadayla eş ölçüde olmak üzere (Kamerun'da) kalıcı Sekreterlik ;
- (Bénin'de) Adalet yüksek memurları için bölgesel Okul.

B. ADAYLIK PLANI HAKKINDA

- Kalıcı sekreterlik için : M. Aregba Polo (Togo),
- Uzlaştırma ve Adalet adına yaygın bir Kurs için :
M. Bahje Doumssinrinmbaye (Tchad) - 9 yıllık.
M. Seydou Ba (Sénégal) - 8 yıllık.
M. Maidagi (Niger) - 7 yıllık.

²⁶ La capitale de la République du Sénégal.

²⁷ La capitale de la République du Tchad.

M. Boubacar Dicko (Mali) - 6 yıllık.
M. Nbosso (RCA) - 5 yıllık.
M. Cruz Pinto (Guinée-Bissau) - 4 yıllık.
M. Oliveira (Gabon) - 3 yıllık.

- Adalet yüksek memurları için bölgesel bir okul için :
M. Some (Bourkina Faso).
Ohada bakanlıkları Konseyi'nin varlığı Bénin tarafından bir sene için garanti altına alınacak.
- Adalet ve Ekonomi bakanlıkları, Ohada bakanlıkları Konseyi birliği ; adalet ve uzlaşma için yaygın bir kurs prosedürünü düzenlemek adına güvenlik hakkı, genel ticaret hakkı ve toplum hakkı üzerine hareket birliği projeleri ile 17 Nisan 1997'de benimsenmiştir.

Ohada fonu önemli bir sorundur. Orijinal bir yol ile çözülmüştür. Bakanlıklar Konseyi Ohada'nın fonksiyonel olarak finansman garantilemesi üzerine FCFA²⁸'nin 12 milyarlık sermayesini Fonların oluşumu için kullanılmasını uygun bulmuştur. Organizasyonun üye devletleri FCFA'nın 5 milyarlık boyutu ile eşdeğer bir mevzu olan Fon'un büyük bir bölümüne katkı sağlamaktadır. Sadece Afrika'daki iş hakları Uyum Kurumu'nun (Ohada) yasal ve adli sisteminin yeterli olduğu söylenemez. 20. Yüzyılın sonlarına doğru daha başarılı yasal birleşme deneyimlerinden biri olduğunu da söylemek gerekir.

Bu günlerde, ekonomi ilgisini gruplandırma ve ticari toplum hakları ile ilgili yeni bir Hareket Birliği'nin OHADA Bakanlıkları Konseyi tarafından benimsendiğinin altını çizmeliyiz²⁹. Bu yeni Gözden Geçirilmiş Hareket Birliği 5 Mayıs 2014'ten başlayarak parti Devletlerin birinde kurulan ticari toplumların her birinde uygulanabilir durumdadır. Dolayısıyla, geçici uygulama raporuna göre, kendimizi mevcut çalışma redaksiyonu zamanından itibaren kabullenme hakkı içerisinde bulmaktayız. Gözden geçirilmiş hareket düzenlemesinin de zaman gerekçesiyle daha önceden de uygulanabilir durumda olduğunu söyleyebiliriz.

Gözden Geçirilmiş Hareket Birliği'nin zenginliği oluşmadan önce kurulan ticari toplumlar; Gözden Geçirilmiş Hareket Birliği'nin eğilimleri ile benzerlik taşıyan statülerini yerleştirmek için iki yıl gecikme yaşadılar. Eski hareket birliğinin eğilimleri statülerin uyumuna kadar bu toplumlarda kabul görmeye devam etti. Bu

²⁸ Soit un montant équivalent à 8.550.000,00 de dollars américains selon le taux de change calculé en date du 01 mai 2015 par le site de change monétaire www.themoneyconverter.com car, 1 Franc CFA = 0,00171000 dollar américain.

²⁹ C'est depuis le 30 janvier 2014 à Ouagadougou (Burkina Faso) que ce nouvel acte uniforme relatif aux sociétés commerciales et groupements d'intérêts économiques fut adopté par le Conseil des ministres des Etats membres de l'Ohada. Cet Acte Uniforme Révisé qui fut publié dans le journal officiel de l'OHADA du 4 février 2014, se substitue à l'acte uniforme y relatif du 17 avril 1997.

çalışmanın özelliğine değinmeden önce; Gözden Geçirilmiş Hareket Birliği tarafından belirtilen önemli değışikliklerin üç basamakta gruplandırılması üzerine bir parça paylaşmak istiyoruz:

- Basitleştirilmiş hareketler tarafından bir toplum (SAS) ile bilinmeyen bir toplumun kenarında bulunan hareketler tarafından yeni bir tip toplum oluşumu; hiç şüphesiz Gözden Geçirilmiş Hareket Birliği'nin başlıca yeniliklerinden biridir.
- Bir diğer yenilik alanı ise kişisel yarar sağlayan hareketlerin zahmetsiz katkısı, seçim hareketlerinin oluşumu ile sağlanan hareketlerdir. Sonuç olarak hareketler tarafından toplumlar için fakülte tanınırlığı birleşik taşınabilir değerleri üretmektedir.
- Son değışim kategorisi de daha çok önemli bazı yeniliklerle eşit ölçüde var olan eğilimlerin sınıflandırma dizisine karşılık gelmektedir.

Toplumlar üzerinden hareket birliği tarafından uygulanan hak değışmezliği devam etmektedir. Uygulanabilir normların en iyi bütünlüğünü sağlamak için en azından bir hafifletme uygulanmaktadır. 1997 hareket birliğinin 2. Maddesinde de belirtildiği üzere; "bir destekleyici veya tamamlayıcının açıkça yönetilmekte olduğu ve sertçe değışim sağladığı durumlar haricinde hareket birliği eğilimleri "halk sınıflaması" oluşturmaktadır.". Gözden Geçirilmiş Hareket Birliği'nin yeni 2. Maddesinde ise bir destekleyici veya tamamlayıcının açıkça yönetilmekte olduğu bir durum haricinde hareket birliğinin statülere etki edemeyeceğini belirtmektedir. 1997 hareket birliği tarafından bilinmeyen toplumlar için artık bir düzine istisna oluşturulmaması yönünde adım atılmıştır.

Dolayısıyla, bu gözden geçirilmiş hareket birliğinin manası; özellikle 6 hareket birliği maddelerinin eğilimlerine işaret etmektedir. Bu günlere kadar Afrika'da iş hakları Uyumu Kurumu'nun üye ülkelerinde bu yeni haklara göre oluşturulabilecek ticari toplumlar şunlardır³⁰:

- Kolektif Toplum
- Basit Kefil Toplumu
- Kooperatif Toplum
- Sınırlı Sorumlulukla Hareket Halindeki Toplum
- Bilinmeyen Toplum
- Basitleştirilmiş Hareket Halindeki Toplum.

³⁰ De prime à bord, en ce qui concerne le critère de commercialité par leur forme, le droit des sociétés de l'Ohada dispose ce qui suit : « Sont commerciales à raison de leur forme et quel que soit leur objet, les sociétés en nom collectif, les sociétés en commandite simple, les sociétés à responsabilité limitée et les sociétés anonymes ».

Ohada hakkında öngörülen toplumların bu altı formunun her birini özellikle inceleyecek olursak, şunu belirtmeliyiz ki toplumların sadece üç şekli özel karakteristikleri nedeniyle başlıca toplumlardandır³¹. Ve bu ana toplumların sadece üç şekli ohada sistemi hakkı ile ilgili çalışma amacını taşımaktadır. Toplumların bu üç şekli ise: bilinmeyen toplum, basitleştirilmiş hareket halindeki toplum ve dolayısıyla sınırlı sorumlulukla hareket halindeki toplum'dur.

ANONİM ŞİRKETİ

Gérard CORNU³² şu şekilde ifade etmiştir : « Başkalarına bağlı bulunma ya da eşsiz bir bağa sahip olma amacı taşıyan ticari bir şirkettir; sosyal borç sorumluluğu taşımamaktadır. Bu durum da destek rekabetine kadar devam eder. Destek rekabeti ise başkentin özgürce tartışılabilir ve devredilebilir toplumları parçalara böldüğü an oluşmaktadır. »

Ohada parlamenti bilinmeyen toplumu tanımlamak için neredeyse aynı kelimeleri kullanmıştır. Bu durum da ekonomi ilgilerini gruplandırma ve ticari toplumlar üzerine hareket birliğinin 385. Maddesinin³³ eğiliminde şu şekilde görülmektedir: “Bilinmeyen bir toplum sosyal borç sorumluluğu taşımayan hissedarların bulunduğu bir toplumdur. Ve bu durum destek rekabetine kadar devam eder. Destek rekabeti ise hissedarların hareketleri ile sunulduğu an oluşmaktadır. Bilinmeyen bir toplum sadece bir tek hissedarı anlayabilmektedir. »

AUSC'nin 385. Maddesinin ikinci paragrafında okuduğumuzda; hak üzere bilinmeyen bir toplumun oluşumunu kişisel olmayan bir evin olasılığı ile eşdeğer kılındığını görmekteyiz. Her neyse, bu çalışmanın kadrosunda, tek bir hissedarı olan, hissedar azınlığı bile olmayan ya da öncülere karşı sonuncuların korunumu ile alakalı eğilimleri inceleyebileceğimiz fırsatı verecek hissedar azınlığı olmayan bu tip bir toplum gibi basit bir gerekçe ile şahsi olmayan bilinmeyen bir toplumun kavramına değinmeyeceğiz.

Ohada hakkında bilinmeyen toplum üzerine bu fikre göre, kuruluşla (1. paragraf) ilgili, yönetimle (2. Paragraf) ilgili ve son olarak da açıkça Afrika'daki iş hakları Uyumu Kurumu'nun hakkının yasal eğilimlerine dayanarak bilinmeyen bir toplumun sonu (3. Paragraf) ile ilgili kavramların bu bölümü geliştirdiğini görmekteyiz.

³¹ Il s'agit des sociétés anonymes, des sociétés à responsabilités limitées ainsi que des sociétés par actions simplifiées.

³² GERARD CORNU (Sous la Direction de.), *Vocabulaire juridique*, PUF, Paris, 1987, p.962.

³³ Lire l'article 385 de l'Acte uniforme relatif au droit des sociétés commerciales et du groupement d'intérêts économiques.

ANONİM ŞİRKETİN KURULUŞU

İlk önce, Ohada parlamenterinin bu yeni hakka göre oluşturulan tüm anonim şirketi³⁴ tanıdığını; kelimelerin okunabilir karakterde olanlarını “Bilinmeyen Toplum” veya kısaltmalarını “A.Ş.” derhal takip edip incelemesi gereken toplumsal bir ölçü tarafından biçimlendirilme zorunluluğunun altını çizdiğini belirtmeliyiz. Profesör LUKOMBE NGENDA³⁵,’nın altını çizdiği durum gibi, tüm bilinmeyen toplumların ölçüsünde bu tanım (B.T.) ışığında görüntü zorunluluğu bulunmaktadır. Ve bu toplum içindekileri, sadece toplum içerisindeki katılımcıların derecelerini limitleyen toplum borçları için hissedar sorumluluklarını bilmek üzere tüm her şeye izin vermektedir.

Tüm ticari toplumlardaki gibi, kısaltmalar da toplumların ve ticaretin kayıtlarındaki tescili tarihlemek üzere ahlaki bir kişiliğe sahip olmaktadır³⁶. Tüm bunların üzerine, üyelerin gelecekleri arasındaki raporlar; toplum kontratı ile uygulanabilir haklardan zorunluluk ve kontratlara geniş bir disiplinler bütünü tarafından tescilin kayıtlanmasına kadar olan süreçte bilinmeyen “hissedar” bir toplumda görünmektedir. Üyeler toplumun hala tescillenmediği bahanesiyle sorumluluklarından aranamamaktadırlar.

Ekonomi ilgisini gruplandırma ve toplum hakları ile alakalı hareket birliğinin 387. Maddesinde şöyle belirtilmektedir: “Minimum sermaye birikimi 10.000.000 FCFA’ya kadar ulaşmaktadır. Bu da 10.000 FCFA’nın altına düşemeyen önemsiz tırmanışların hareketlerini bölmektedir.”. Bu sermaye birikimi artışı statünün imza tarihinden ya da aynı hareket birliğinin 388. Maddesine genel kurucu ekleme yapan buluşmanın oluşumundan önce tamamen kayda geçmiş olmalıdır. İkinci sırada ise, Ohada hakkı amacı ile ticari karaktere sahip olmanın belirttiği üzere bir toplumun amacı statülerini açıklayıp kararlaştırmak zorunda olan ve bu yolda ilerlemeyi sağlayacak aktiviteler inşa etmektir.

Toplum mertebesi durumu ile ilgili olan toplumun aktivitelerinin merkezindeki ilkedir. Bu da ekonomi ilgisini gruplandırma ve toplum hakları ile alakalı hareket birliğinin 23. Maddesinde ve ilerleyen eğilimlerinde görülmektedir. İlerleyen eğilimlerin içeriğinde ise tüm toplumlar bir esas topluma sahiptir. Bu esas toplumun ise statülerinin üzerinde durulması gereklidir.

Bu esas toplum bir posta kutusu adresi ile eşsiz bir şekilde inşa edilememektedir. Bir adres veya öz ve yeterli derecede coğrafi bilgi ile konumlandırılmalıdır. Sonuç

³⁴ Lire également l’article 386 du même acte uniforme sur les sociétés commerciales et groupements d’intérêts économiques.

³⁵ LUKOMBE NGENDA, *Droit congolais des sociétés*, PUC, Kinshasa, 1999, p.40.

³⁶ LEMEUNIER (F.), *Société anonyme*, 18 e édition, DELMAS, Paris, 2000, p.55.

olarak, esas toplum üyelerinin seçimleriyle ayarlanmalı; ya toplumun başlıca ilkesi ile yer sahibi olmalı ya da ekonomik ve yönetici bir yön merkezinde bulunmalıdır.

6 noktanın istisnasının yer aldığı 13. Maddede belirtilen bir diğer telaffuz ise şu şekildedir:

1. Saklı yönlendirme ve yönetim durumu;
2. Duruma göre toplum yönetiminin ilk konsey üyelerinin isim, soy isim, adres, uzmanlık ve milliyet gibi fiziksel özellikleri veya yönetim konseyi üyelerinin ahlaki özelliklerinin kalıcı temsilcileri; ya da destekleyici ya da tamamlayıcı öncü liderlerinin genel yöneticileri;
3. Yönetim konseyi üyelerinin ahlaki özelliklerinin toplumsal formu, ilke tırmanı ve toplumsal ölçü ;
4. Söz konusu hareketlerin formu ;
5. Toplumun organları ve derlemeleri ile alakalı koşullar ;
6. Süre dolumu durumunda, hareketlerin önalımı ve anlaşmanın metodu kadar hareketlerin taşınabilir bölgede ya da tartışılabilir bölgede oluşturdukları kısıtlamalar³⁷.

Ohada hakkındaki bilinmeyen toplumlar için olduğu gibi, parlamenter; halka tasarruf çağrısı yapabilenleri ve halka tasarruf çağrısı yapmayanları öngörmüştür. AUSC-GIE'deki 81. Maddede belirtilen toplumca tasarrufa çağrısı ünlendirenler şunlardır:

- Unvanlarının yazımını tarihlemek üzere, Devlet partisinin değerler borsası üzerine kayıtlanan unvanların toplumları;
- Devlet partilerinin halka unvan sunan, bazen borsa acentelerinde veya kredi kuruluşlarında; bazen sıradan reklamlar metotlarında; bazen de kapıdan kapıya satışlarda akla gelen toplumlar³⁸.

Bu işleyiş « bilgi dokümanı » olarak isimlendirilip ilgi ilkesi dokümanına dönüşmesi sebebiyle ilginçtir. İlk önce göndericinin toplumsal bölümündeki Devlet partisinde yayım yapan tüm toplum açık bir unvan sunabilmek için halkça tasarruf çağrısı yapmıştır. Süre dolumu durumunda da diğer Devlet partilerinin halkı toplumu bilgilendiren; halkın unvan önerileri ile ilişkili hakları kadar göndericinin perspektiflerini, etkinliğini, ekonomik durumunu ve örgütlenmesini içeren bir doküman oluşturmaya teşvik edilmiştir. AUSC-GIE tarafından yayım kadrosundaki unvanların değişikliği veya bir devlet partisinin borsa değerleri üzerine unvanlarının

³⁷ Article 397 de l'Acte uniforme relatif au droit des sociétés commerciales et du groupement d'intérêt économique.

³⁸ Article 81 de l'Acte uniforme relatif au droit des sociétés commerciales et du groupement d'intérêt économique.

kayıtlanması açısından halkça bir tasarruf çağrısı yapmak adına halkların yönetilmesi yasaklanmıştır.

ANONİM ŞİRKETİN YÖNETİMİ

Organize bir kurum olarak, Ohada hakkındaki bilinmeyen bir toplum sadece şu organları yönetmektedir:

- Genel Meclisler;
- Yönetim Konseyi;
- Genel Yönetim Kurulu ve
- Özel Komisyonlar (toplam amirlik).

GENEL MECLİSLER

Öncelikle, Genel Meclislerin birkaç çeşidini belirtmeliyiz:

- Kurucu Genel Meclisler
- Olağan Genel Meclisler
- Olağanüstü Genel Meclisler ve
- Özel Genel Meclisler.

KURUCU GENEL MECLİSLER

404. madde ve ilerleyen maddelerin eğilimleri şu şekilde belirtilmiştir : « kurucu genel meclis; fon ödemeleri ve aboneliklerin onaylı açıklamalarının oluşumu sonrasında kurucuları tedbir almaya çağırılmaktadır. Bilgilendirme; belge formundan uzak bir yazı şeklinde ya da sırasıyla meclis günü, yeri, tarihi ve saatini belirtmek için bir belge isteme fikri öneri yazısı şeklinde hazırlanmaktadır. Bilgilendirme; meclis tarihinden on beş gün önce her aboneye gönderilmektedir³⁹.”

“Meclis; sadece hareketlerin en az yarısını karşılayan sunum veya sunucuların aboneliklerini geçerli olarak düşünmektedir. Yeterli çoğunluk istenmesi halinde, meclisin ayarlandığı tarihin altı gün öncesinde abonelere ikinci bir bilgilendirme gönderilmektedir. İkinci bilgilendirme üzerine meclis; sadece hareketlerin en az dörtte birini karşılayan sunum veya sunucuların aboneliklerini geçerli olarak düşünmektedir. Bu son yeterli çoğunluğun istenmesi halinde ise meclis; ikinci bilgilendirmenin ayarlandığı tarihi hesap ederek iki ay gecikme ile yapılmalıdır. Aboneler meclis tarihinden altı gün öncesinde çağrılmaktadır. Üçüncü bilgilendirme

³⁹ Lire l'article 404 de l'AUSC-GIE.

üzerine meclis; burada birleşmiş halde görüntülenen yeterli çoğunluk koşulunu geçerli olarak düşünmektedir⁴⁰.”

“Meclis, mevcut hareket birliğinin 409 ve 410. Maddelerinin 2. Paragraflarındaki eğilimlerinin koruma altında olması üzerine sunum ve sunucuların aboneliklerini belirten seslerin ikisinin baskınlığına karar vermektedir. Çoğunluğu hesaplamak için beyaz bültenlerin totalini bekletmemektedir⁴¹.”

“Mecliste katılımı, sunum kurallarını ve ofis kurulumunu kesin olarak sağlamak için, mevcut hareket birliğinin 529. Madde ve ilerleyen maddelerine zıt olmayan eğilimler meclis tarafından hizaya getirilmektedir. Meclis; çağın üstatları tarafından oluşacak bir problem durumunda, en büyük sayıya sahip hareketlerin üzerine hissedarlar ile yönetilmektedir⁴².”

“Her doğal katkı ve her özel avantaj; meclisin özel bir oyu amacına hizmet etmelidir. Özel avantajların hediyesi ve doğal katkıların değerlendirmesi üzerine katkıların denetçisinin raporu kabul edilmekte ya da kabul edilmemektedir. Özel avantajların yararı ya da katkı sağlayanların hareketleri; sayılı aboneliğin niteliği ile eşdeğer özelliktedir. Ve bunlar çoğunluğun ve yeterli çoğunluğun hesaplanması için bekletilmemektedir. Diğer taraftan özel avantaj yararları ne kendileri için ne de sömürgecilik adına tartışmacı bir ses konumunda değildir⁴³.”

“Meclis, sadece yardımcı veya göndericinin hızlı onayı ile abonelerin bilinmeyen özel avantajları veya doğal katkılarının değerini yükseltebilmektedir. İyi katkılar veya şartlı özel avantajlara ilişkin değer, katkı denetimi tarafından bekletilerek farklılaştırılması sırasında yardımcı veya göndericinin onayı; fiili süreçte belirtilmelidir. Bu duruma bağlı olarak, hissedarlar ve yöneticiler veya genel bir yönetici; katkılar ve veya özel avantajlara ilişkin değer üzerinde beş yıl süreyle sorumluluk sahibidir.”

“Bir diğer yandan, kurucu genel meclis;

- Belirtmektedir ki kapital tamamen abone olmuştur ve mevcut hareket birliğinin 388. ve 389. Maddelerinin düzenlenmiş koşulları içerisindeki hareketler özgürdür.
- Tüm abonelerin bilinmeyenlerini değiştiremeyecek bir toplumun statülerini benimsemektedir.
- Tümünün içerisinden birinci olan denetçiyi birinci yönetici veya genel yönetici olarak adlandırmıştır.

⁴⁰ Lire l'article 405 de l'AUSC-GIE.

⁴¹ Lire l'article 406 de l'AUSC-GIE.

⁴² Lire l'article 407 de l'AUSC-GIE.

⁴³ Lire l'article 408 de l'AUSC-GIE.

- Kurucular tarafından oluşturulan raporu göz önünde bulundurulunca, mevcut hareket birliğinin 106. Maddesinin eğilimlerini uygulayarak, bilgi toplumunun geneli için hareketlerin tamamlanmasının üzerine değinmektedir.
- Mevcut hareket birliğinin 111. Maddesini düzenleyen koşullar çerçevesinde, taşınabilir kredi ve ticaret kaydının tescilinden önce toplumun totali için bağlılıklar oluşması durumunda yönetim veya genel yönetici konseyinin bir veya birçok üyesini manda altına alan bir yerdir⁴⁴. »

“Meclisin fiili süreci oyların dayandığı çözümleri, yeterli çoğunluğu, gün sıralamasını, davet tarzını, meclisin doğasını, birliğin zamanı ve mekanını belirtmektedir. Gerektiğinde de, her birinin oy sonuçlarını; her çözümün oy ve yeterli çoğunluk koşullarını belirtmektedir. Sempozyum başkanı ve bir başka ilgili ya da tek ilgili tarafından imzalanmaktadır. Toplumsal mertebeyi ise mevcudiyet kağıdı ve ekleriyle birlikte arşivlemektedir. Gerekliyse, yönetimin birinci üyeleri veya genel yönetici tarafından; normal koşullarda ise genel içerisinde birinci denetçi tarafından işlevlerinin kabulün gerçekleştiğini belirtmektedir⁴⁵.”

“Tüm davetli kurucu genel meclisi; mevcut hareket birliğinin 242. Maddesi ve ilerleyen maddelerinin ön görülen koşulları içerisinde iptal edilebilmektedir. Yine de, sunum yapan ya da sunucu olan hissedarların aptallık durumu söz konusu olamaz⁴⁶.”

“Kurucu meclisin geçersizliği ile, toplum kurucuları suçlanmaktadır. Böyle bir durumda yöneticiler veya genel yönetici toplumun iptaline ilişkin bağlantılar için zarar sonucundan sorumlu olduğunu ilan edebilmektedir⁴⁷.”

OLAĞAN GENEL MECLİS

A. Sunumlar

AUSC-GIE'nin 546. Maddesinde şöyle belirtilmektedir : « Olağan genel meclisi; olağanüstü genel meclis tarafından 551. Madde ve özel meclis tarafından 555. Maddenin kesin olarak ayrılmasından sonra bunların dışındaki diğer tüm kararları almaktadır. Genel meclis; çözüm projeleri ile değişik raporları dikkatlice okumaktadır. Gerekirse, yönetim kurumu konseyi çalışmalarının geneli yönetim konseyi başkanı tarafından idare edilmektedir. Konuyla alakalı şunların gerçekleştirilmesi önemlidir⁴⁸;

- Egzersiz sentezinin ekonomi devletleri üzerinden kararlaştırılması ;
- Tüm karşıt müzakerelerin zar zor geçersizliği sonucunun ödeneğine karar verme ; azaltılacak egzersizlerin yararı üzerine inşa etme ; gerekirse yasal

⁴⁴ Lire l'article 409 de l'AUSC-GIE.

⁴⁵ Lire l'article 410 de l'AUSC-GIE.

⁴⁶ Lire l'article 411 de l'AUSC-GIE.

⁴⁷ Lire l'article 412 de l'AUSC-GIE.

⁴⁸ Lire l'article 546 de l'AUSC-GIE.

rezervin onuncu hareketinde eşit bir ödenek sağlamak. Zorunluluk dahilindeki bu ödeneğin de toplumsal kapitali tırmandırmak için beşinci rezerv ile oluşturulması;

- Yönetim kurulu üyeleri veya genel yöneticiyi isimlendirmek ve gerekirse; tüm denetçiler gibi tek bir genel yönetici belirlemek;
- Toplumun ve toplum kapitalinin yüzde onu olacak şekilde ileri bir katılım sağlamak üzere bir hissedar veya toplumsal yöneticiler arasında sonuçlanan toplantıların uygulanmasını kabul etmek veya reddetmek; aynı zamanda 440. Maddedeki eğilimlerin ön görülen tüm denetimlerinin raporunu belirtmek;
- 547. Madde eğilimlerinin ön görüldüğü tüm denetçilerin ortak bir raporunu kabul etmek⁴⁹».

Bu rapor sağlam bir kazanç çizmekte; ödeme ayarlaması için ödenek kriterlerini belirlemekte ve bu kriterlerin kalıcılığını sağlamaya çalışmaktadır. Tüm denetçiler; olağan genel meclis birliğinden on beş gün önce toplumsal mertebeyi inşa etmelidir. Tüm denetçilerin raporunun yeterli çoğunluğunda yapılan müzakere ise geçersizdir. Müzakere mevcut maddelerin ön görülen tüm belirtilerini içermeyen bir raporu iptal edebilmektedir.

Genel meclis zar zor gerçekleştirilen satış müzakeresi değerlendirmesi üzerine karar vermektedir. Mevcut eğilimlerin şiddeti ile yapılan tüm müzakereler geçersizdir. Bu durumda genel mecliste yönetim konseyi veya genel yönetici tarafından sunulan rapor egzersizin son günü toplumsal kapitalin aylıkları üzerinden katılım devletlerini yıllık olarak idare etmektedir.

B. Birlik, yeterli çoğunluk ve çoğunluk

Olağan genel meclis kararlarının alımında birliklerin, yeterli çoğunluğun ve çoğunluğun ilgilendiği bütün soruları gruplandırılan AUSC-GIE'nin 548.den başlayıp 550.de biten Maddelerinin genel eğilimleri üzerinedir. Bu yasal eğilimleri okurken, aldığımız notlar ise;« Olağan genel meclisi; adalet kararınca bir gecikme uzantısı rezervi altında, egzersiz bandının 6 ayı içerisinde yılda en az bir kez birleşmektedir. Eğer olağan genel meclisi bu gecikme içerisinde birleşmemiş olursa; savcı veya hissedarların tümü kısa bir gecikme isteği ile ilişkili bir yargı seçebilmektedir. Gerektiğinde de ilerlemek üzere bir manda düzenlemek veya bu meclisi davet edecek yöneticileri talep edebilmektedir⁵⁰».

“Olağan genel meclisi; ilk davet üzerinden, oy hakkı bulunan hissedarların sadece en az dörtte bir hareketleri gerçekleştiren sunum veya sunucularını geçerli olarak görmektedir. İkinci davet üzerine, hiçbir yeterli çoğunluk elde edilmemektedir⁵¹.” Sonuç olarak, olağan genel meclisi açıklayıcı seslerin çoğunluğunda karar vermektedir. Boş oyların veya bültenlerin geneline kontrol etmemektedir.

⁴⁹ Lire l'article 546 de l'AUSC-GIE.

⁵⁰ Article 548 de l'AUSC-GIE.

⁵¹ Article 549 de l'AUSC-GIE.

OLAĞANÜSTÜ GENEL MECLİS

A. Sunumlar

AUSC-GIE'nin 551. Maddesinde şöyle belirtilmektedir : « Olağanüstü genel meclisi bütün eğilimleri içerisinde statülerini değiştirmek üzere tek yetkilidir. Olağanüstü genel meclisi eş ölçüde şu özellikleri gerçekleştirmesi gereklidir;

- Füzyonları, ihtilafları, dönüşümleri ve aktif kısmi katkıları yönetmek ;
- Devlet partisinin tamamıyla başka bir şehrindeki veya başka bir Devletin bölgesi üzerindeki toplumsal mertebeye devretmek ;
- Süreci uzatarak toplum gelişimini çözümlenmek.

Yine de, olağanüstü genel meclisi ; sadece her hissedarın onay vermesiyle onların da katkılarını kullanarak hissedar bağlılıklarını arttırabilmektedir.

B. Birlik, yeterli çoğunluk ve çoğunluk

Her hissedar karşı ses sınırlaması olmaksızın olağanüstü genel meclislerine katılabilmektedir⁵². Olağanüstü genel meclisi; sadece ilk davet üzerine hareketlerin en az yarısını, ikinci davet üzerine hareketlerin en az dörtte birini karşılayan hissedarların sunum ve sunucularını geçerli görmektedir. Yeterli çoğunluk toplanmadığında, meclis ikinci davetin ayarlanmış tarihini hesaba katarak iki aylık bir gecikme içerisinde üçüncü kez davet gönderebilmektedir. Böyle bir durumda da yeterli çoğunluk; hareketlerin en az dörtte birinin ayarlanmasıyla sağlanmaktadır.

Olağanüstü genel meclisi açıklayıcı seslerin üçte ikisi çoğunluğunda kararlaştırılmaktadır. Bir oylama esnasında, boş bültenlerin geneli idare edilmemektedir. Bir başka Devletin alanı içerisindeki toplum mertebesinin değişimi durumunda, karar; sunum veya tanıtım yapan üyelerin bilinmezliğinde verilmektedir.

ÖZEL GENEL MECLİS

A. Sunumlar

AUSC-GIE'nin 555. Maddesinin eğilimi ışığında, özel meclis; kararlaştırılmış bir kategorinin hareket sahiplerini birleştirmektedir. Özel meclis; üyelerinin haklarını değiştiren kararlar esnasında genel meclislerin kararlarını kabul etmekte veya reddetmektedir. Hareketlerin bir kategorisi ile ilgili hakları değiştirmek üzere genel meclisin kararı; sadece bu kategorinin hissedarlarının özel meclis tarafından onayı ile anlamlı olmaktadır.

B. Birlik, yeterli çoğunluk ve çoğunluk

⁵² Article 552 de l'AUSC-GIE.

AUSC-GIE'nin 556'dan başlayıp 561'e kadar olan maddelerinde şu şekilde belirtilmektedir : « özel meclis; sadece ilk davet üzerine hareketlerin yarısını, ikinci davet üzerine hareketlerin dörtte birini karşılayan hissedarların sunum ve sunucularını geçerli görmektedir. Son yeterli çoğunluğun sağlanamaması durumunda ise meclis; ikinci davetin ayarlanmış tarihini hesaplayarak iki aylık bir gecikme içerisinde toplanmalıdır. Yeterli çoğunluk ise hareketlerin en az dörtte birini gerçekleştiren hissedarların sunum ve sunucularının dörtte birini ayarlayarak oluşturulmaktadır.”

Özel meclis açıklayıcı seslerin üçte ikisinin çoğunluğunda kararlaştırılmaktadır. Boş bültenlerin geneli idare edilmemektedir. 546, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556 ve 557 numaralı maddelerin şiddeti ile yapılan müzakereler geçersizdir. Bu çalışmanın toplumların basit bir gerekçesi üzerine şahsi olmayan bilinmeyen toplumları yok etmediğini belirttiği gibi; korunması gereken bir çoğunluk veya azınlığın da olmadığını görmekteyiz. Ancak Ohada hakkının kısaltmalarındaki hissedarların genel mecliste kesin durumu AUSC-GIE'nin 558'den başlayıp 561'e kadar olan maddelerinin eğilimlerinde gayet net şekilde kararlaştırılmıştır⁵³.

YÖNETİMİ VE İSTİKAMETİ

Bir Ohada hakkı olarak her bilinmeyen toplumun yönetim tarzı iki şekilde belirtilmektedir:

- Yönetim Konseyi olan Anonim şirketi
- Genel Yönetici olan Anonim şirketi

Sosyal hayat içerisinde bilinmeyen bir toplum yönetim ve istikamet tarzını bir anda değiştirebilmektedir. Bu karar sonuçların durumunu değiştiren olağanüstü genel meclis tarafından alınmaktadır⁵⁴.

YÖNETİM KONSEYİ OLAN ANONİM ŞİRKETİ

AUSC-GIE'nin 415. Maddesinde de yer aldığı üzere; yönetim konseyi ile bilinmeyen toplum ya bir başkan-genel yönetici tarafından, ya bir yönetim konseyi başkanı ve genel yönetici tarafından idare edilmektedir. Bilinmeyen toplum; hissedarlar olan yada olmayan en az üç en çok 12 üyeden oluşan bir yönetim konseyi tarafından yönetilebilmektedir. Birinci yöneticiler, tarafından gerekirse de kurucu genel meclis tarafından statüler belirlenmektedir. Sosyal hayat içerisinde, yöneticiler olağan genel meclisi tarafından düzenlenmektedir.

AUSC-GIE'nin 420. Maddesinin eğilimlerinin de belirttiği üzere; yöneticilerin manda süreci sosyal hayat esnasındaki adaylık durumunda 6 seneye kadar

⁵³ Article 556 de l'AUSC-GIE.

⁵⁴ Lire l'article 414 de l'AUSC-GIE.

uzayabilmekte, statü veya kurucu genel meclis tarafından yönetim esnasında ise 2 seneye kadar uzayabilmektedir. Yöneticilerin elemesinin yöntemleri ise hareket kategorilerinin unvanlarının ayırımı öngörebilen statüler tarafından özgürce düzenlenmektedir. Yine de, mevcut hareket birliğinin eğilimlerinin rezervi altında bu ayırım ne konseydeki hak sahibi hissedarları ne de konseydeki sunumların hareketlerinin kategorisini özelleştirememektedir. Yöneticiler; statülerin aksi neden olmaksızın hak sahibidir. Mevcut maddedeki eğilimlerin şiddeti ile yerini alan tüm adaylıklar geçersizdir⁵⁵.

AUSC-GIE'nin 430. Maddesinde de yöneticilerin maaşları üzerine şu sözler mevcuttur: “iş kontratı çerçevesinde, yöneticiler 431. Ve 432. Maddelerde görüldüğü üzere; fonksiyonlarının başlığını, herhangi bir başka ücreti, kalıcı veya geçici şekilde elde edebilmektedir. Mevcut maddenin eğilimleri hissedarlar arasında düzenli bir dönüşü olan ayrımları görmemektedir. Mevcut maddenin ilk paragrafının şiddetiyle görülen tüm eğilimler geçersizdir.

YÖNETİM KONSEYİNİN BECERİLERİ

AUSC-GIE'nin 435. Maddesinde şunlar belirtilmektedir:

- Yönetim konseyi gelişimlerinin öncesini ve toplumun aktivite uyumlarını kararlaştırmaktadır. Sosyal amaç sınırı içerisinde ve hissedarların meclisiyle ilişkili açıklayıcı beceriler rezervi altında, toplumun iyi işleriyle ilgilenen tüm soruları bilmekte; ilgili işlerin müzakereleri tarafından hükmedilmektedir.
- Yönetim konseyi fırsatları değerlendiren kontrolleri ve doğrulamaları gerçekleştirmektedir.
- Toplumun yönetim konseyi başkanı; görevini tamamlaması için gerekli bütün doküman ve bilgiye her bir yönetici ile iletişime geçerek ulaşmaktadır.
- Yönetim konseyinin becerilerini sınırlayan statülerin veya meclis müzakerelerinin sebepleri iyi niyetli ve destekçi olmaktadır.

AUSC-GIE'nin 436. Ve 437. Maddelerinin eğilimlerinde yer alan her şeyde olduğu gibi; yönetim konseyi; bir veya birçok kararlaştırılmış amaç için bütün özel mandaları olan bir veya birden fazla üyesine güvenebilmektedir. Ohada parlamenterleri; AUSC-GIE'nin 435'ten başlayıp 452'ye kadar olan maddelerindeki eğilimler içerisinde toplumsal aktivite uyumları üzerine Yönetim konseyi becerilerini genişletmiştir.

⁵⁵ Lire l'article 424 de l'AUSC-GIE.

YÖNETİM KONSEYİ

AUSC-GIE'nin 453. Maddesinde yönetim konseyi müzakere ve daveti konusu şu şekilde belirtilmektedir : « Mevcut hareket birliği eğilimleri rezervi altında, statüler yönetim konseyi müzakere ve davetleriyle ilişkili kuralları kararlaştırmaktadır. Yönetim konseyi, başkanın daveti üzerine gerekirse sıklıkla da birleşebilmektedir. Yine de, yönetim konseyinin en az üçte birini oluşturan yöneticiler yönetim konseyini çağırmak için sempozyum günü sıralamasını belirtirken 2 aylık süre aralığını aşacak şekilde birleşmemektedir. Yönetim konseyi müzakereleri; üyeleri düzenli şekilde çağırılmadığı zamanlarda geçersizdir.»

Yönetim konseyi sadece üyelerinin en az yarısının mevcut bulunduğu zamanları geçerli görmektedir. Yönetim konseyi kararları; en az daha güçlü bir çoğunluk olmayan statülerde üye çoğunluğunun sunum veya sunucuları ile alınmaktadır. Seslerin paylaşımı esnasında, sempozyum başkanının sesi statülerin zıttı sebepler olmadıkça baskındır. Mevcut madde veya durum şiddetiyle alınan tüm kararlar, gerekirse statüler tarafından öngörülen koşullar geçersiz sayılmaktadır.

Statülerin öngördüğü takdirde, kimliklerini gösterip, etkili katılımlarını garantileyen ve görüntülü konferans veya diğer telekomünikasyon araçları aracılığıyla konseye katılan yöneticiler sözlü şekilde oylama yapabilmektedir. Telekomünikasyon araçları dolayısıyla oraya katılım sağlayan yöneticilerin konsey birleşmesinde etkili bir katılım ve kimlik doğrulamasını garantilemek şartıyla, yayınlamaya izin veren teknik özelliklerin memnun ettiği ve katılımcıların en azından seslerini iletebildikleri bu araçlarla eş zamanlı şekilde müzakerelere devam edebilmektedir.

GENEL YÖNETİCİ BAŞKAN

AUSC-GIE'nin 462, 463 ve 464 numaralı maddelerinde de belirtildiği gibi ; yönetim konseyi üyeler içerisinde bir genel yönetici-başkan ile adlandırılmaktadır. Adaylığının geçersizliğinin yanı sıra, genel yönetici-başkan fiziki bir insandır. Genel yönetici-başkanın manda süreci bu yöneticiliği uzatamamaktadır. Genel yönetici-başkan mandası yenilenebilmektedir.

Genel yönetici-başkan; yönetim konseyini ve genel meclisleri yönetmektedir. Toplumun genel yönetimini garanti altına almakta ve bağlantılar eşliğindeki raporlarıyla da bunu sunabilmektedir. Görevini tamamlamak adına tüm gerekli doküman ve bilgilere her bir yönetici ile görüşerek erişmektedir. Çok bilindik becerileri de bulunmaktadır. Örneğin toplum amacının sınırları içerisinde ve genel meclislerle ilişkili açıklayıcı rezervler veya yasal eğilimlerle yönetim konseyinin özel rezervleri altında uzmanlaşmaktadır.

122. maddede ayarlanmış olan koşul ve limitler çerçevesinde toplum; toplumsal amacı ortaya sürmeyen genel yönetici-başkanın hareketleri ile bağlantılıdır. Genel yönetici-başkanın becerilerini sınırlandıran yönetim konseyi kararları veya genel meclislerin statü gerekçeleri ile müzakereleri iyi niyetin üçte birine karşı

bulunmaktadır. Tüm değişim veya iptal yöntemleri; AUSC-GIE'nin 468'den başlayıp 476'ya kadar olan maddeleri tarafından kararlaştırılmaktadır.

YÖNETİM KONSEYİ BAŞKANI VE GENEL YÖNETİCİ

Ohada hakkındaki bilinmeyen toplumlar çerçevesinde yönetim konseyi başkanı ve genel yönetici ile ilgili her şey AUSC-GIE'nin 477'den başlayıp 493'e kadar olan maddeleri içerisinde kurallaştırılmıştır. Yönetim konseyinin üyeler arasından fiziki bir insan olması gereken bir başkan ile yürütüldüğünü not edelim. Yönetim konseyi başkanı mandası süresi yönetici mandasını genişletmemektedir.

Yönetim konseyi başkanı yönetim konseyi birliklerini ve genel meclisleri yönetmektedir. Yönetim konseyi genel yöneticinin güvenmesini sağlayan bir toplum yönetimini kontrol altına almayı garanti etmektedir. Bütün bir senelik süreç içerisinde, yönetim konseyi başkanı; değerlendirdiği fırsatlar, genel yöneticiyle iletişime geçtiği konular, görevini bitirmek için kullandığı tahmin edilen tüm dokümanların doğrulamasını incelemektedir. Yönetim konseyi başkanı bu doküman ve bilgileri her bir yöneticiyle iletişime geçerek oluşturmaktadır.

A. GENEL YÖNETİCİ

Yönetim konseyi ; üyeleri arasından fiziki bir insan olması gereken bir genel yönetici ile adlandırılmaktadır. Yönetim konseyi; genel yöneticinin işlevlerinin süresini özgürce kararlaştırmaktadır. Genel yöneticinin değişikliği veya iptali üzerine sunular, maaşlar ve metotlar 487'den başlayıp 493'e kadar olan maddelerde kararlaştırılmıştır. Ve bu yasal eğilimlerden hareketle aldığımız notlar da şu şekildedir⁵⁶:

- Genel yönetici toplumun genel yönetimini garantilemektedir. Bağlantılarıyla raporlarında da bunu sunmaktadır.
- Toplum amacının sınırları içerisinde ve genel meclislerle ilişkili açıklayıcı rezervler veya yasal eğilimlerle yönetim konseyinin özel rezervleri altında uzmanlaşmaktadır⁵⁷.

Bağlantılı raporları çerçevesinde, toplum; 122. Maddede ayarlanmış olan koşullar ve limitler içerisinde toplum amacını geliştirmeyen genel yönetici hareketleri ile bağlantılıdır. Bu becerileri sınırlandıran yönetim konseyi veya meclislerin kararları ile statü gerekçeleri iyi niyetin üçte birine karşı bulunmaktadır. Yönetici konsey; yeni bir genel yöneticiyi adlandırırken derhal değişim sağlamalı, vakit kaybetmemelidir. Genel yönetici, yönetim konseyi tarafından bir anda hükümsüz kılınabilmektedir. Eğer geçersizlik bir neden olmaksızın verilmişse, genel yönetici baskınlık ve ilgileri

⁵⁶ Lire l'article 485 de l'AUSC-GIE.

⁵⁷ Lire l'article 487 de l'AUSC-GIE.

doğrultusunda tartışabilmektedir. Ölüm veya işlev yetersizliği hariç, genel yönetici işlevleri manda süreci normal şekilde sona erene dek devam etmektedir.

Eşit veya öncelikli 2 hissedarın algıladığı bilinmeyen toplumlar bir yönetim konseyi inşa etmeyen bir fakülte gibidir. Ayrıca yönetim işlevleri ile toplumun istikametinden emin olan bir genel yönetici belirleyebilmektedir. Bu durumda, ilk genel yönetici statüler çerçevesinde belirlenmektedir.

Toplumsal hayat içerisinde, genel yönetici olağan genel meclisi tarafından adlandırılmaktadır. Hissedarlar arasından seçilmektedir. Genel yöneticinin manda süresi; toplumsal hayat içerisindeki adaylık durumunda 6 yıla kadar, statüler çerçevesindeki adaylık durumunda 2 yıla kadar serbestçe ayarlanmaktadır. Bu manda yenilenebilmektedir.

A. GENEL YÖNETİCİNİN SUNUMLARI VE MAAŞI

AUSC-GIE'nin 498. Maddesinde şöyle belirtilmektedir : « genel yönetici toplumun genel yönetim ve istikametini sorumluluğu altında garantilemektedir. Bunu bağlantılarıyla raporları çerçevesinde sunmaktadır. Hissedarların genel meclislerini davet etmekte ve yürütmektedir. Bağlantılarıyla raporları çerçevesinde, toplum; 122. Maddede ayarlanan koşullar ve sınırlar içinde toplum amacını geliştirmeyen genel yönetici hareketleriyle bağlantılıdır. Bu becerileri sınırlandıran yönetim konseyi veya meclislerin kararları ile statü gerekçeleri iyi niyetin üçte birine karşı bulunmamaktadır.

B. GENEL YÖNETİCİ MAAŞLARI

Maaş konusunda iş kontratı çerçevesinde, genel yönetici 501. Maddede görülen kalıcı yada geçici, işlev başlıklarını, herhangi bir başkasının maaşını alamamaktadır. Genel mecliste görülenin zıttı bütün kararlar geçersizdir.

1. ÇÖZÜLME

« Bütün toplumlar statülerinde belirtilmesi gereken bir süreye sahiptir. Toplum süresi 99 seneye dek uzatılamamaktadır⁵⁸. »

« Toplum süresinin son noktası; en azından başka bir deyişle mevcut hareket birliği tarafından taşınabilir kredi ve ticaret kaydı tescil tarihidir⁵⁹. »

“Toplumun tam hakkının çözülmesine giriş dönemine varışta, en azından uzatma durumu; 32. Madde ve ilerleyen maddelerde öngörülen koşullar çerçevesince kararlaştırılmıştır⁶⁰. ”

⁵⁸ Lire l'article 28 del'AUSC-GIE.

⁵⁹ Lire l'article 29 del'AUSC-GIE.

⁶⁰ Lire l'article 30 del'AUSC-GIE.

“Toplum süresi; mevcut hareket birliği tarafından öngörülen koşullar içerisinde her bir toplum formu için ve statü değişikliği için deđiřtirilebilmektedir⁶¹.”

“Toplum süresi bir veya birçok kez uzatılabilmektedir⁶².”

“Toplum süresi uzatılışı; mevcut hareket birliği tarafından öngörülen koşullar içerisinde her bir toplum formu için ve statü değişikliği için kararlařtırılmaktadır⁶³.”

“Toplum süresi uzatılışı; yeni yasal bir kişinin yaratımı ile gerçekteřmemektedir⁶⁴.”

“Toplum süresinin bitiş tarihinden bir yıl ya da daha az süre öncesinde topluluklar; toplum süresinin uzatılması gerektiğine karar vermek amacıyla danışma gerçekteřtirmelidir⁶⁵.”

“Tüm topluluk kaynakla ilişkili bir yargı talep edebilmektedir. Ancak bu; önceki maddelerde öngörülen danışmayı kışkırtmak adına, manda yönetimi ve kısa bir gecikme oluşturmak adına ve toplumsal mertebeyi yerleştirmek adına yapılmalıdır⁶⁶.”

Ohada hakkındaki bir toplum şu konuları bilerek farklı sebepler için bir son bulmaktadır:

- İnşa sürecinin sona ermesi ;
- Amacın tükenmesi veya gerçekteşmesi;
- Toplum kontratının iptali ;
- Statü değişimi için öngörülen koşullarla alakalı kararlar ;
- Toplumun iyi bir şekilde tasfiyesi üzerine yargılar ;
- Statülerle öngörülen başka diğer gerekçeler.

İlişkili yargı arkasında yayım durumunu hesap ederek otuz günlük bir gecikme içerisinde, alacaklılar çözülmeye zıt davranabilmektedir. Bu nedenle, mahkemeler garanti inşasını ya da kredilerin geri ödemesi yönündeki zıtlığı; teklif eden halk da olsa yeterli yargılanmış borçlular da olsa reddetmektedir. Toplumun ahlaki kişiliği tasfiye ihtiyaçları için kapanışa kadar mevcut bulunmaktadır.

Çözülme; toplum mertebesindeki yasal duyuruları alabilmek adına bir yetkili bir evrak içerisinde bir fikirle; çözülmeyi gözlemleyen ve karar veren fiili süreç veya hareketlerindeki yolsuzluğu bildirmeyle ve taşınabilir kredi ve ticaret kaydı tescilinin değişimi ile yayımlanmaktadır. Sınırlı sorumluluk ile hareket eden toplum ve

⁶¹ Lire l'article 31 del'AUSC-GIE.

⁶² Lire l'article 32 del'AUSC-GIE.

⁶³ Lire l'article 33 del'AUSC-GIE.

⁶⁴ Lire l'article 34 del'AUSC-GIE.

⁶⁵ Lire l'article 35 del'AUSC-GIE.

⁶⁶ Lire l'article 36 del'AUSC-GIE.

bilinmeyen toplum tüm toplumların uygulanabilir yaygın gerekçeleri adına çözülmektedir⁶⁷.

2. TASFİYE

Ohada parlamenter tasfiye tanımını açıklamamıştır. Ancak ekonomik ilgiyi gruplandırma ve ticari toplumların hakkıyla alakalı birleşmiş hareketler çerçevesinde 240. Madde şu söylemi içermektedir: olduğu düşünülen herhangi bir gerekçe ile çözülme anındaki durum toplumun tasfiyesi ile eşittir. **“Tasfiye halindeki bir toplum”** kavramını da eklemiştir. Tasfiyeci ya da tasfiyecilerin ismini özellikle değişik bütün yazılardaki, duyurulardaki ve yayınlardaki topluma yönelik tüm hareket ve dokümanlar üzerine şekillenmektedir.

Tasfiyenin bitişi toplumun çözülmesi hesaplanarak üç aylık bir gecikme ile gerçekleşmeli ve toplumun ahlaki kişiliği tasfiye ihtiyaçları için bu bitişin yayımlanmasına kadar mevcut bulunmalıdır. Tasfiyeci bağlantılar veya üçte birlik bölümden seçilebilmektedir. Bu seçimdeki bir problem durumunda, bu adalet kararı ile düzenlenmektedir. Tabi ki adalet kararını da ahlaki bir insan tarafından verilmelidir.

LİMİTED ŞİRKETİ

Sınırlı sorumluluk ile hareket eden toplumlar; hakların toplumsal parçalar tarafından sunulması ve katkıların sonuçlanmasında toplulukların sadece toplumsal borçlardan sorumlu oldukları bir toplumdur. Kelimelerinin okunaklı karakterleri takip ettiği zaman bir anda gerçekleşmesi gereken toplumsal isimlendirme ile gerçekleşmektedir. Örneğin “Sınırlı Sorumluluk ile Hareket Eden Toplumlar” ya da kısaltma olarak **“S.A.R.L.”**.

Aynı zamanda bu toplumlar ahlaki veya fiziki bir kişi tarafından olduğu gibi iki veya daha çok ahlaki ve fiziki insan arasında da kurulabilmektedir⁶⁸. “S.A.R.L.”’in kuruluşu fon ve form koşulları ile gerçekleşmektedir. Fon planı üzerine, bu koşul en az 1.000.000 FCFA’lık olmak zorunda bulunan toplumsal sermayenin tırmanışında yer almaktadır. Bu toplumsal sermaye; yazılı değer 5.000 FCFA’nın üzerinde olamayacağı eşit toplumsal parçalara bölünmektedir⁶⁹.

⁶⁷ Article 384 et 736 de l’Acte uniforme relatif au droit des sociétés commerciales et du groupement d’intérêt économique.

⁶⁸ Lire l’article 309 de l’AUSC-GIE.

⁶⁹ Article 311 de l’Acte uniforme révisé relatif au droit des sociétés commerciales et du groupement d’intérêt économique.

LİMİTED ŞİRKETİN KURULUŞU

ESAS KOŞULLARI

AUSC-GIE'nin 311. Maddesinde şöyle belirtilmektedir : « zıt ulusal eğilimler hariç, toplumsal sermaye en az 1.000.000 FCFA olmak zorundadır. Bu toplumsal sermaye; yazılı değer 5.000 FCFA'nın üzerinde olamayacağı eşit toplumsal parçalara bölünmektedir. Toplumsal parçalar topluluklar tarafından tamamen onaylanmalıdır. Doğal katkıları sunacak derecede tamamen özgür olmak zorundadır.

Nakit katkı sunan bölümler; yazılı değerlerinin en az yarısının sermayesinin onayında özgürdür. Erişim özgürlüğü; statülerle tanımlı metotlara göre, taşınabilir kredi ve ticaret kaydı olan toplumların tescilini hesap ederek bir veya daha fazla kez 2 yıllık bir gecikme ile arada kalmaktadır.

FORM KOŞULLARI

Topluluk veya topluluklar özel güçleri sorgulayan kişisel veya mandater toplum hareketine tümüyle müdahale etmelidir. Bir problem durumunda, toplum geçersizdir⁷⁰.

AUSC-GIE'nin 316. Maddesinde şöyle belirtilmektedir : « ilk yöneticilerin ve toplulukların toplumdaki geçersizliği; iptalin baskın sonucunun bağlantıları ve diğer topluluklar üzerinde sorumlu olmasını sağlamaktadır. Hareket; günü hesaplayarak 3 yıl boyunca öngörülmekte veya iptal kararı yargılayıcı madde zorluğuyla geçirilmektedir.”

LİMİTED ŞİRKETİN YÖNETİMİ

HİSSE İŞLEMLER

Transfer formu ve toplumsal parçaların geçişi konusunda AUSC-GIE'nin 317. Maddesi ve ilerleyen maddelerinde şöyle belirtilmektedir: “toplumsal parçaların geçişi yazı ile gözlenmelidir. Sadece aşağıdaki formalitelerden birinin başarısı ile topluma zıt dönmektedir:

- Alıcı tarafından etkili bir karşılama sağlanmasına yardımcı tüm uyarı veya gözcü başarısı ile toplumun geçiş imzası;
- Otantik bir hareket içerisindeki toplum tarafından geçişin kabulü;
- Teklif önerisinin yöneticisi tarafından eklenmesine karşı toplumsal mertebenin orijinal bir geçiş hareketi önerisi.

⁷⁰ Article 315 de l'AUSC-GIE.

Transfer; sadece taşınabilir kredi ve ticaret kaydında statülerin ve reklamın formalite ve değişimlerinden birinin tamamlanmasından sonra üçte birine zıt olmaktadır⁷¹».

“Statüler topluluklar arasında toplumsal parçaların geçiş metotlarını özgürce organize etmektedir. Bir problem durumunda, topluluklar arası parçaların geçişi özgürdür. Statüler; eşler, atalar ve torunlar arasında toplumsal parçaların geçiş metotlarını eşit ölçüde öngörebilmektedir. Bir problem durumunda, parçalar ilgililer arasında özgürce geçiş yapabilir⁷².”

“Statüler toplumdaki yabancıların üçte birinde ücretli bir başlık sahibi toplumsal parçaların geçiş metotlarını özgürce organize etmektedir. Bir problem durumunda:

- Geçiş; sadece toplumların çoğunluğunun onayıyla mümkündür.
- Transfer projesi; toplumun ilgili topluluğu ve diğer toplulukların her biri tarafından bilgilendirilmelidir.
- Eğer toplum; son bilgilendirme hesaplanarak 3 aylık bir gecikme içerisinde kararını bildirmezse, transfer onayının yararı kararlaştırılmaktadır⁷³.

3 aylık gecikme; ilgili yargının kararı tarafından bir kere uzatılabilmektedir. Bu da 120 günlük bir genişletme demektir⁷⁴. Toplum; bu topluluğun parçalarının yazılı değerinin tırmanışını ve toplumsal sermayeyi tırmanışını yükseltmek; parçalar arası yaygın uyumun ayarlanmasını sağlamak için mevcut maddenin 4. Paragrafında da kararlaştırıldığı üzere ilgili toplumun onayıyla eş ölçüde gecikmelerde bulunmaya karar verebilmektedir.”

“Statüler topluluğun ölümünde öngörülebilir; bir veya birçok mirasçı ve varis sadece tanımladıkları koşullarda anlaşıldıktan sonra topluluk olabilmektedir. Anlaşma içintoplumun uyumlu gecikmeleri sadece 319. Ve 320. Maddelerde öngörüldüğünden daha uzun olabilmekte ve gerekli çoğunluk sadece 319. Maddede de söylenerek öngörüldüğünden daha güçlü olabilmektedir⁷⁵.

Anlaşma kararı davet karşıtı bir yazı ile ya da davet fikri isteğiyle sunulan bir yazı ile her bir ilgili mirasçı ve varise bildirilmelidir. Anlaşmanın reddi durumunda, 318. Ve 319. Maddelerin eğilimlerinin kabulü sağlanmakta ve eğer bu maddelerin öngördüğü herhangi bir çözüm verilen gecikmede arada kalmazsa, anlaşmanın yararı kararlaştırılmaktadır⁷⁶.

⁷¹ Article 317 de l’AUSC-GIE.

⁷² Article 318 de l’AUSC-GIE.

⁷³ Article 319 de l’AUSC-GIE.

⁷⁴ Article 320 de l’AUSC-GIE.

⁷⁵ Article 321 de l’AUSC-GIE.

⁷⁶ Article 322 de l’AUSC-GIE.

YÖNETİM KURUMU

Burada, SARL'ın yöneticilerinin becerileri, mandalarının amacı ile düzenlediği tutumu inceliyoruz.

A. YÖNETİCİLERİN TAYİNİ

Sınırlı sorumluluk ile hareket eden toplum; bir ya da birçok fiziki insan veya topluluklar tarafından yönetilmektedir. Statüler veya bir sonraki hareket çerçevesindeki topluluklar tarafından adlandırılmaktadır.

İkinci durumda, statülerin gerekçesinden daha azı daha ileri bir çoğunluk istememektedir, karar sermayenin yarısından fazlasını sunan toplulukların çoğunluğunda alınmaktadır. Çoğunluğun bu kurallarının şiddetinde yapılan tüm müzakereler geçersizdir. Aynı hareket birliğinin 324. Maddesi; eğilimlerin yokluğunda, yönetici veya yöneticilerin dört yıllığına adlandırıldığını belirtmektedir. Bu durum tekrarlanabilmektedir⁷⁷.

Yönetici işlevlerinin maaşı konusunda, statüler veya toplumların kolektif bir kararı çerçevesinde ayarlanan koşullar içerisinde ücretsiz veya maaşlı bulunmaktadır. Yönetici, maaşıyla ilgili müzakerede oy kullanmamakta ve çoğunluğun hesaplanmasında sesini çıkarmamaktadır. Mevcut paragraf şiddetinde gelişen tüm müzakereler geçersizdir. Toplum sadece tek bir topluluğu anladığında, mevcut paragrafın eğilimleri uygulanabilir değildir. Maaş ayarlanması 350. Madde ve ilerleyen maddelerdeki kurallaşmış düzenlerin rejiminde konu olmamaktadır.

Yönetici veya yöneticiler toplumsal parçaların yarısından fazlasını sunan toplulukların kararı tarafından iptal edilebilmektedir. Mevcut paragraf şiddetinde yapılan bütün müzakereler geçersizdir.

Ayrıca, yönetici; tüm topluluğun isteği ile toplumsal bir merteye kuran bir hareket içerisinde ilgili bir yargılama tarafından kaldırılabilir. Aynı hareket birliğinin 327. Maddesi; yöneticilerin özgürce görevden ayrılacaklarını belirtmektedir.

B. YÖNETİCİLERİN BECERİLERİ

AUSC-GIE'nin 328. Maddesi ve ilerleyen maddelerinin eğilimleri SARL yöneticilerinin becerilerini düzenlemektedir. Yöneticilerin çokluğu durumunda, mevcut maddede öngörülen beceriler ayrı olarak saptanmaktadır. Yöneticinin başka bir yöneticinin hareketlerini zıt şekilde düzenlemesi; en azından sadece bildiğini oluşturduğu takdirde gerçekleşmektedir.

⁷⁷ Article 323 de l'AUSC-GIE.

İlişkili raporlarda, mevcut hareket birliğinin toplulukları açıkça ilişkilendirdiği becerilerin rezervi altında, toplum isminin tüm ihtimallerini elde etmek için yönetici, çok daha fazla bilinen beceriler geliştirmektedir. Toplum yine toplumsal bir amacı geliştirmeyen bir yöneticinin hareketleri tarafından bağlıdır. En azından sadece bu amacı aşan hareketi veya ihtimallerin hesaplanarak engelleyememesini bilen bağları kanıtlamaktadır. Mevcut maddeyi sonuçlandıran yöneticilerin becerilerini sınırlayan gerekçeler iyi niyetin üçte birine yakın bulunmaktadır.

Yöneticiler tarafından gerçekleştirilen hareketlerin sorumlulukları konusunda, en fazla detay; bu çalışmanın sermaye toplumlarında azınlık hissedarlarının korunumunun analizine adanan ikinci bölümünde verilecektir. Yine de, yönetici sorumluluklarının AUSC-GIE'nin 330. Maddesi ve ilerleyen maddelerindeki eğilimler tarafından düzenlenmekte olduğunu yeni bir boyutla açıklayarak incelemekteyiz.

3. ŞİRKETİN KOLEKTİF KARARLARI

Burada, olağanüstü kolektif kararlar kadar olağan kolektif kararları, toplulukların haklarını, kolektif kararların uygulanabilir prensiplerini analiz etmekteyiz.

A. KOLEKTİF KARARLARIN UYGULANABİLİR PRENSİPLERİ

AUSC-GIE'nin 333. Maddesi tamamen şöyle belirtmektedir : « kolektif kararlar mecliste alınmaktadır. Yine de, tüm kararların veya bazı kararların öngörebildiği statüler, yıllık genel meclis haricinde toplulukların yazılı danışması tarafından alınmaktadır. Gerekçelerin şiddetiyle yapılan müzakereler geçersizdir⁷⁸. »

Her topluluğun kararlara katılma hakkına sahip olması ve toplumsal parçalarla eşit ses volümünde bulunmasını öngören bir parlamenter mantıklı olacaktır. Sadece tek bir topluluk mevcut olduğunda ise, meclis becerilerinin kararlarını tek başına almaktadır. En azından toplumun sadece iki eşi tanıdığı zaman, bir topluluk, eş tarafından temsil edilebilmektedir. Topluluğun iki kişi olmadığında, topluluk bir başka topluluk tarafından temsil edilebilmektedir. Sadece statüler izin veriyorsa, bir başka insan tarafından temsil edilebilmek mümkündür.

Genel meclislerin bilgilendirmesi konusu, AUSC-GIE'nin 337. Maddesinde şöyle belirtilmektedir: “topluluklar yönetici ile meclisleri bilgilendirmektedir. Toplumsal parçaların yarısını oluşturan; eğer toplulukların en az dörtte birinin temsil edilmesi gerekiyorsa toplumsal parçaların dörtte birini oluşturan bir veya birçok topluluk bir meclis birliğine ihtiyaç duyabilmektedir. Diğer yandan, bütün topluluk gün sıralamasını ayarlamak, meclisi bilgilendirmek amacıyla mandater adaleti talep edebilmektedir.”

⁷⁸ Article 333 de l'AUSC-GIE.

Genel meclislerin bilgilendirme metotları konusu, AUSA-GIE'nin 338. Maddesinde şöyle belirtilmektedir: "topluluklar; davetten uzak bir yazı veya faks ve elektronik kurye yoluyla davet fikri isteği üzerine sunulan bir yazı ile meclis birliğinden en az 15 gün önce bilgilendirilmektedir. Faks ve elektronik kurye yoluyla bilgilendirmeler sadece topluluk faks numarasını veya elektronik adresini yazılı ve sözlü verdiği takdirde geçerli olmaktadır.

Bilgilendirme; birliğin gün sıralaması, zaman ve mekanını belirtmektedir. Topluluklar tarafından meclis oluşumu talep edildiği takdirde, yönetici içlerinden belirlediği bir gün sıralamasıyla bunu belirtmektedir. Mevcut maddenin ilk paragrafında öngörülen formlar ve gecikme içerisinde, topluluklar 345. Maddede öngörülen iletişim hakkını kullanarak yer belirtmelidir⁷⁹."

Meclis; gününde kaydedilmeyen bir sorunu müzakere edememektedir. Halbuki bu sorun gününde kaydedilmese de, değişimi gerçekleştirebilmekte ve yöneticiyi hükümsüz kılabilir. Mevcut maddenin birinci paragrafının şiddetinde yapılan bütün müzakereler geçersizdir. Meclislerin bilgilendirmesindeki düzensizlik konusu, AUSA-GIE'nin 339. Maddesinin eğilimlerinde açıklandığı gibi, Ohada parlamenti meclislerin söylemlerini geçersiz öngörmektedir: "Tüm düzensiz bilgilendirilen meclisler iptal edilebilmektedir. Yine de, geçersizlik hareketi toplumların sunum yaptığı yada sunucu olduğu durumlarda kabul edilmemektedir⁸⁰."

SARL çerçevesinde, topluluklar yazı yoluyla danışılabilmektedir. Ve bu durumda, AUSA-GIE'nin 340. Maddesinin eğilimlerinde değinildiği gibi, toplulukların bilgilendirme için gerekli dokümanlar kadar sunulan çözüm metinler de 338. Maddenin ilk paragrafında öngörülen aynı koşullarda içlerinden her birine gönderilmektedir. Topluluklar oylarının kabulü için çözüm projelerinin tahsilat tarihi hesaplanarak minimum 15 günlük bir gecikme sergilemektedir.

Bu meclislerin mevcudiyeti konusu, AUSA-GIE'nin 341. Maddesinde; yönetici veya yöneticilerden biri tarafından yönetilmekte olduklarını belirtmektedir. Yöneticilerden hiçbirinin bağlı olmadığı bir durumda, büyük sayıda toplumsal parçaların oluşturmayı kabul eden mevcut toplum tarafından; eşitlik durumunda ise en yaşlı olan tarafından yönetilmektedir. Meclis müzakereleri birliğin zamanı ve mekanını; mevcut toplulukların isimlerini; tartışmaya açık rapor ve dokümanları, tartışmaların bir özetini, çözümlerin yazısını ve oyların sonucunu belirten fiili süreç tarafından sabitlenmektedir. Fiili süreç, mevcut toplulukların her biri tarafından tanınmalıdır. Yazılı danışma durumunda, her topluluğun cevabını ekte barındıran ve yönetici veya yöneticiler tarafından tanınan fiili süreç içerisinde bir durum gerçekleştirilmektedir. Topluluk müzakerelerinin fiili süreçlerinin kopyaları veya bölümleri tek bir yönetici tarafından geçerli şekilde lisanslanarak onaylanmaktadır.

⁷⁹ Article 337 de l'AUSA-GIE.

⁸⁰ Article 338 de l'AUSA-GIE.

B. TOPLULUKLARIN HAKLARI

Toplulukların hakları; bu çalışmanın ikinci bölümünde geniş bir şekilde geliştirilecek olmasına rağmen, Ohada hakkındaki tüm ticari toplumları kaydeden genel eğilimlerin dışında bir alanın ve toplumsal statülerde bulunan ilişkili eğilimler ile SARL topluluklarının haklarının AUSC-GIE'nin 344'ten başlayıp 346'ya kadar olan maddelerinin eğilimlerinde açıkça belirtildiğini burada gözlemlemekteyiz.

C. OLAĞAN KOLEKTİF KARARLAR

AUSC-GIE'nin 347. Maddesinde şu şekilde belirtilmektedir: olağan kolektif kararlar ayrılan egzersiz sentezinin finansman devletler üzerinden kararlaştırma; yöneticinin toplumların statülerinde söz konusu işlemlerin etkililik oranını yönetmesi; yöneticilerin adaylığını ve yer değişikliğini sağlama; gerekirse toplum ve yöneticilerden biri arasında veya topluluklar arasında kalan anlaşmaların onaylanması ve statülerin değişimini içermeyen tüm sorunları kararlaştırma amacını taşımaktadır. Toplumun sadece tek bir topluluğu anladığı durumda, 558. Ve 559. Maddelerin ikinci paragrafları hariç 558.'den başlayıp 561'e kadar olan maddelerin eğilimlerinin uygulaması yapılmaktadır. Mevcut başlığa zıt olmayan eğilimlerin uygulaması eşit bir şekilde yapılmaktadır. Bu durumda, yıllık olağan genel meclisi 6 ayda bir toplanmaktadır. Yöneticiler istek üzerine alakalı bir yargılamanın bu gecikmeyi uzatmasını talep edebilmektedir.

Olağan meclislerde veya yazılı olağan danışmalarda toplumların oylarıyla alakalı kurallar ve kararlar sermayenin yarısından çoğunu tanıtan bir veya birçok topluluk tarafından benimsenmektedir. Bu çoğunluk sağlanmadığında, duruma göre topluluklar ikinci kez davet edilmekte veya danışılmaktadır. Dolayısıyla sermaye oranının sunulduğu oyların çoğunluğunda kararlar alınmaktadır. Yine de her durumda, yöneticilerin hükümsüzlüğü kesinleşmiş bir çoğunlukta arada olamamaktadır. Mevcut maddenin şiddetinde yapılan tüm müzakereler geçersizdir. Toplum ve yöneticilerden biri arasında veya topluluklar arasında bilgilendirmeler gerekmektedir⁸¹.

AUSC-GIE'nin 350. Maddesinde şöyle belirtilmektedir: olağan genel meclisi direkt olarak arada olan bilgilendirmeler üzerine ya da toplum ve yöneticiler veya toplulukların biri arasında araya giren insan tarafından kararlaştırılmaktadır. Yönetici veya yöneticilerden biri yıllık olağan genel meclisini sunmakta veya direkt olarak arada olan bilgilendirmeler üzerine bir rapor ya da toplum ve yöneticiler veya toplulukların biri arasında araya giren insan tarafından toplulukların bağlantılı dokümanlarını sergilemektedir. Arada kalan anlaşmalar için aynısı aşağıdakiler ile bulunmaktadır:

⁸¹ Lire l'article 348 de l'AUSC-GIE.

- sahibinin eşzamanlı bir yönetici veya sınırlı sorumluluk ile hareket eden bir toplumun topluluğu olduğu bireysel bir şirket ;

- tanımsız şekilde sorumlu bir topluluk, bir yönetici, bir genel yönetici veya başka bir toplumsal parçanın eşzamanlı bir yönetici veya sınırlı sorumluluk ile hareket eden bir toplumun topluluğu olduğu bir toplum.

Mevcut işlemler üzerine taşınan anlaşmalar normal koşullarla sonuçlandığında, olağan genel meclisi otoritesi gerekli değildir. Mevcut işlemler; aktiviteleri çerçevesinde alışıldık bir amaç ile toplum tarafından etki altına alınmaktadır. Normal koşullar; toplum gerekçeleri veya toplum sektörleri içinde benzer anlaşmalar için uygulanmaktadır. Yönetici raporu şu maddeleri içermektedir⁸²:

- Meclis onayını konu alan anlaşmaların listesi ;
- Anlaşma partilerinin kimliği ve ilgili yöneticilerin veya toplulukların isimleri ;
- Anlaşmaların doğası ve amacı ;
- Bu anlaşmaların başlıca metotları, özellikle pratik tarife ve ücretlerin belirtilmesi, uyumlu ödeme gecikmeleri, şartlı ilgiler, sunulan güvenlik, ve incelenen anlaşmaların sonuçlarıyla alakalı ilgileri takdir etmek üzere topluluklara verilen bütün ölçüler.

Yönetici raporu yokluğunda yapılan ve 350. maddede de görülen anlaşmalarla alakalı müzakereler geçersizdir. Bu durumda veya raporda iptal edilebilecek anlaşmalar mevcut maddede öngörülen bilgileri içermemektedir. Ayrıca 354. 355. Ve 356. Maddeler şöyle belirtmektedir⁸³:

“Olağan genel meclisi 348. Ve 349. Maddelerin eğilimlerinde açıklandığı üzere anlaşmalar üzerinden ifade edilmektedir. İlgili topluluk; anlaşma ile alakalı müzakere oylamasında yer almamakta ve çoğunluğun hesaplanması üzerine sesleri çıkmamaktadır. Mevcut madde şiddetinde yapılan tüm müzakereler geçersizdir⁸⁴.”

“ Kontrat geçersizliğinde, fiziki insanlara, yöneticilere veya topluluklara sözleşme yapmak; başkaca gerçekleşen bir sözleşmeye katılım sağlamak; bağlılıkları desteklemek veya önlemek adına adım atmak yasaklanmaktadır. Bu yasaklama; mevcut maddenin ilk paragrafında görülen insanların eşleri, ataları ve torunları üzerinde eşit ölçüde uygulanmaktadır⁸⁵.”

D. OLAĞANÜSTÜ KOLEKTİF KARARLAR

Olağanüstü kolektif kararlar statü değişimi üzerine kararlaştırma amacı taşımaktadır. Toplumun tek bir topluluğu tanıdığı zaman, 558. Ve 559. Maddelerin ikinci paragrafları hariç 558'den başlayıp 561'e kadar olan maddelerin eğilimlerinde

⁸² Lire l'article 351 de l'AUSC-GIE.

⁸³ Article 354 de l'AUSC-GIE.

⁸⁴ Article 355 de l'AUSC-GIE.

⁸⁵ Article 356 de l'AUSC-GIE.

uygulanmaktadır. Mevcut bölümün aksine eğilimler eşit ölçüde uygulama altında bulunmaktadır. Toplulukların oylarıyla alakalı genel kuralların prensipleri toplumsal sermayenin en az dörtte üçünü sunan topluluklar tarafından kararlaştırılan statülerin değişimini beklemektedir. AUSC-GIE'nin 359. Maddelerinde belirtilen haricinde: bilinmezlik aşağıdaki durumlarda gereklidir:

- Toplulukların bağlılığının artması ;
- Kolektif isimdeki toplumun veya basit hareketlerle toplumun geçişi ;
- Devlet partisinden başka bir devletteki toplumsal mertebenin transferi.

E. SARL KONTROLÜ ARAÇLARI

Harici müfettiş kontrolünü tanıyan sınırlı sorumluluk ile hareket eden yalnız toplumlar, toplumsal egzersiz çitasında bulunmak için aşağıdaki üç koşulu sağlamaktadır :

- 125.000.000 FCFA'nın ötesinde bir bütçe geneli ;
- 250.000.000 FCFA'nın ötesinde bir yıllık iş analizi ;
- Kalıcı ve etkileyici 50'den fazla kişi.

Sınırlı sorumluluk ile hareket eden diğer toplumlar bu kriterlere uymadığı için, harici müfettiş tayini isteğe bağlıdır. En azından onuncu toplumsal sermayeyi oluşturan bir veya birçok topluluk tarafından bir adalet talep edilebilmektedir. En azından harici müfettiş seçimi yapan SARL için, AUSC-GIE'nin 694. Maddesi ve ilerleyen maddelerinde öngörülen metotlara göre seçim yapılmalıdır⁸⁶. Harici müfettişin bağdaşmazlığı durumunu izleyen 378. Maddede belirtilenler düşünüldüğünde, harici müfettiş olamama sebeplerini not almalıyız:

- Eşleri kadar toplumun yöneticileri veya aday üyeleri, özel avantajların yararları, topluluklar ve kurucular ;
- Mevcut maddenin birinci derecesinde görülen kişiler, içerilen dördüncü dereceye kadar olan aileler ve müttefikler ;
- Eşleri kadar onuncu sermayeyi sağlayan veya onuncu toplum sermayesini sağlayan toplulukların toplumsal yöneticiler ;
- Toplulukların, hissedarların veya yöneticilerin birinin mevcut maddelerin birinci derecesinden dördüncü derecesine dek görülen durumların birinde bulunduğu toplumların harici müfettişleri ;
- Mevcut maddenin beşinci derecesinde ön görülen durumlardan birinde bulunan eşlerle bazen yöneticilerden birinin bazen harici müfettiş işlemlerini gerçekleştiren topluluk veya hissedarın toplumlarının harici müfettişleri.

Genel olarak AUSC-GIE'nin 379. Maddesinde de belirtildiği üzere ; harici müfettiş toplumsal sermayenin yarısından fazlasını temsil eden bir veya birçok topluluk

⁸⁶ Article 376 de l'AUSC-GIE.

tarafından üç egzersiz gerçekleştirmek üzere adlandırılmaktadır. Harici müfettiş işlevlerinin koşulları AUSA-GIE'nin 381. Maddesinin eğilimleri tarafından şu şekilde kurulmuştur: "harici müfettişlerin becerileri, işlevleri, zorunlulukları, sorumlulukları, hükümsüzlükleri ve maaşlarını ilgilendiren eğilimler bu uzmanlığın özel metni tarafından kurallaştırılmıştır". SARL'ın füzyon ve ayrımıyla ilgili sorun AUSA-GIE'nin 382. Ve 383. Maddeleri tarafından kurallaştırılmıştır.

4. SINIRLI SORUMLULUK İLE HAREKET EDEN TOPLUMUN ÇÖZÜLMESİ

AUSA-GIE'nin 384. Maddesinin belirttiği üzere ; sınırlı sorumluluk ile hareket eden bir toplum tüm toplumların uygulanabilir yaygın gerekçeleri için çözülmektedir⁸⁷. Sınırlı sorumluluk ile hareket eden bir toplum, bir yasaklama durumunda topluluğun yetersizliği veya başarısızlığını çözümlenmemektedir. Statülere zıt gerekçeler hariç, bir topluluğun ölüşü tarafından daha fazla çözümlenmemektedir.

BASİTLEŞTİRİLMİŞ OLAN ANONİM ŞİRKETİ

Ekonomi ilgilerini gruplandırma ve ticari toplumlarla ilgili yeni bir hareket birliği içerisinde Ohada parlamenterinin getirdiği büyük yenilikler not edilmelidir. Hareketlerle toplumun yeni bir formu olan bilinmeyen toplumun kıyısında bulunmaktayız. Özetle, basitleştirilmiş hareketler «SAS» ile toplumdan bahsedilmektedir. Bu yeni toplumsal formun üzerine sadece 4-2 Kitap eklenmiştir. Ticari toplumların çeşitli formlarını yansıtan Hareket Birliğinin II. Bölümündeki bilinmeyen toplumla ilgili 4. Kitabı inceleyelim.

OHADA hakkındaki SAS; basitliği, esnekliği ve yönetim ışığının toplumların bireyselliğini güçlendirdiği homolog Fransızcanın karakteristik yapılarının ve özelliklerinin büyük bir kısmını taşımaktadır. Basitleştirilmiş hareketlerle toplumu organize eden ilişkili güncel hareket birliğinin 853. Eşsiz maddesinde şöyle açıklanmaktadır:

1. Basitleştirilmiş hareketlerle toplum; mevcut kitabın zorunlu kurallarının rezervi altında, bir veya birçok topluluk tarafından oluşturulan bir toplumdur. Ayrıca statüleri de toplumun kuruluş ve işlevini özgürce öngörmektedir. Basitleştirilmiş hareketlerle toplumun toplulukları; hareketler tarafından

⁸⁷ C'est depuis le 30 janvier 2014 à Ouagadougou (Burkina Faso) que ce nouvel acte uniforme relatif aux sociétés commerciales et groupements d'intérêts économiques fut adopté par le Conseil des ministres des Etats membres de l'Ohada. Cet Acte Uniforme Révisé qui fut publié dans le journal officiel de l'OHADA du 4 février 2014, se substitue à l'acte uniforme y relatif du 17 avril 1997.

temsil edilen katkı ve hakların yarıştığı toplumsal borçlardan sorumlu değildir. Bu toplum sadece tek bir insanı tanımaktadır ve bu da « eşsiz topluluk » olarak adlandırılmaktadır. Mevcut kitap kolektif kararın alınımını öngördüğü zaman, eşsiz topluluk toplulukların istemediği becerileri sergilemektedir. Eşsiz topluluk tarafından alınan veya yasal reklamda yer alan tüm kararlar, eğer bir meclis tarafından onaylanmışsa, aynı form içerisinde yayınlanmış olmalıdır

2. Toplum ; « basitleştirilmiş hareketlerle toplum » kelimelerinin veya « SAS » kısaltmasının okunabilir karakterlerini bir an önce gerçekleştirmesi ya da takip etmesi gereken toplumsal isimlendirme ile düzenlenmelidir. Toplumun sadece bir topluluğu tanıdığı zaman, « şahsi olmayan basitleştirilmiş hareketlerle toplum » kelimelerinin veya « SASU » kısaltmasının okunabilir karakterlerini bir an önce gerçekleştirmesi ya da takip etmesi gereken toplumsal isimlendirme ile düzenlenmelidir.
3. Bir ölçü içerisinde ; 387. Maddenin ilk paragrafı hariç 414'ten başlayıp 461'e kadar olan maddelerde, 690. Maddede ve 751'den başlayıp 753'e kadar olan maddelerde basitleştirilmiş hareketlerle toplumun kabul edilebilir olduğuna dair mevcut kitap ve kurallar tarafından öngörülen özel eğilimler uyumludur. Bu kuralların uygulanması için, yönetim kurulunun veya başkanının sunumları basitleştirilmiş hareketlerle toplumun başkanı tarafından sergilenmektedir.
4. Basitleştirilmiş hareketlerle toplum halkça tasarrufa çağrı yapamamaktadır.
5. Toplumsal sermayenin artışı statüler tarafından düzenlenmektedir. Basitleştirilmiş hareketlerle toplum endüstrinin işlevlerini özetleyen vazgeçilmez hareketleri üretebilmektedir. Statüler hareketlerin abonelik ve dağılım metotlarını kararlaştırmaktadır.
6. Basitleştirilmiş hareketlerle toplumda geçiş kararı toplulukların bilinmeyeninde alınmaktadır. Aynı zamanda basitleştirilmiş hareketlerle toplum tarafından toplumun füzyon ve emilme durumunu kararlaştırmaktadır. Mevcut madde şiddetinde yapılan tüm müzakereler geçersizdir.
7. Toplum içerisindeki koşulları düzenleyen statüler yönetilmektedir.
8. Toplum statülerce öngörülen koşullar içerisinde belirlenen bir başkan tarafından temsil edilmektedir. Başkan toplumsal amaç sınırı içerisinde toplumun adına erişebilmek için daha çok bilinen becerileri incelemektedir. Bağlantılı raporlarda, toplum ; 122. Maddenin belirlediği koşul ve sınırlar içerisinde toplumsal bir amacı geliştirmeyen bir başkanın hareketleriyle bağlantılıdır. Genel yönetici unvanını veya genel yönetici yardımcısını sırtlanan başkan dışındaki bir veya birçok insanın mevcut madde tarafından sonuna kadar kesin beceriler gerçekleştirebilmesi halinde statüler koşulları öngörebilmektedir. Başkanın, genel yöneticinin veya genel yönetici

yardımcısının becerilerini sınırlayan toplumsal organların kararları veya statülerin gerekçeleri üçte birine karşıt değildir.

9. Ahlaki bir insan basitleştirilmiş hareketle toplumun toplumsal bir başkanı veya yöneticisi olarak adlandırılmaktadır ; ayrıca yönettikleri ahlaki insanın sorumluluğunun önyargısı olmadan kendi isimleri ile toplumsal bir başkan veya yönetici oldularsa, ahlaki insanın toplumsal yöneticileri ; aynı koşullar, zorunluluklar ve sivil sorumlulukları üstlenmektedir.
10. Bilinmeyen toplumların yönetim konseyi üyelerinin sorumluluğunu ayarlayan kurallar basitleştirilmiş hareketler ile toplumun başkan ve yöneticilerince uygulanabilmektedir.
11. Statüler ; taahhütlü formlar ve koşullar içinde topluluklar tarafından kolektif olarak alınması gereken kararları netleştirmektedir. Gerekçelerin şiddetinde alınan kararlar geçersizdir.

Yine de, bilinmeyen toplumların olağan ve olağanüstü genel meclislerine ait sunumlar; sermaye artışı, gelişmesi veya yükselişi ; aktif kısmi işlev ; çözümlenme ; başka bir formdaki toplumun geçişi ; harici müfettişlerin isimlendirilmesi ; yıllık ve yararlı hesaplamalar açısından statülerce öngörülen koşullar içerisinde topluluklar tarafından kolektif olarak uygulanmaktadır. Mevcut paragrafın eğilimlerinin şiddetinde alınan kararlar geçersizdir.

Toplumların sadece tek bir topluluğu tanıdığı durumlarda, yönetim raporu, yıllık hesaplamalar ve birleştirilmiş hesaplar başkan tarafından sonlandırılmaktadır. Eşsiz bir topluluk, eğer mevcutsa harici müfettiş raporundan sonra egzersizin kapanışı hesaplanarak altı aylık bir gecikme içerisinde hesaplamaları onaylanmaktadır. Eşsiz topluluk becerilerini devredememektedir. Kararları özel bir kayıt içerisinde tutulmaktadır. Mevcut paragraf şiddetinde alınan kararlar ; bütün ilgililerin isteği üzerine iptal edilebilmektedir.

12. Her hareket en azından bir ses hakkı vermektedir.
13. Topluluklar 853. Maddenin öngördüğü koşullarda bir veya birçok harici müfettişi isimlendirebilmektedir.

Toplumsal egzersiz çitasında bulunan basitleştirilmiş hareketler ile toplumlar en az bir harici müfettiş bulundurmaktadır. Bunun için gerekli olan üç koşul şunlardır :

- 125.000.000 FCFA'nın ötesinde bir bütçe geneli ;
- 250.000.000 FCFA'nın ötesinde bir yıllık iş analizi ;
- Kalıcı ve etkileyici 50'den fazla kişi.

Önceki paragraflarda öngörülen koşulların gerçekleştirilmemesi halinde, harici müfettiş isimlendirmesi; en az onuncu sermayeyi sunan bir veya birçok topluluk ile adalet talebinde bulunabilmektedir.

Toplum üzerine borçların tazminatı için araya giren sermaye yükselişi bir harici müfettiş tarafından tam olarak kesinleştirilen bir başkan ile oluşmuş hesap sonlanması üzerine harici müfettişi ödüllendirmemektedir.

14. Toplumun harici müfettişi, yoksa başkanı topluluklara toplum ile başkanı, yöneticilerinden biri, topluluklarından biri arasına direkt olarak giren anlaşmalar üzerine bir rapor sunmaktadır. Bu da yüzde onun ötesinde oy haklarının dağılımını işaret etmektedir. Ya da 174. Maddenin anlamından hareketle kontrolün toplumda ya da toplumun bir topluluğunda bulunduğunu anlatmaktadır.

Birinci paragrafta görülen kişilerin birinin anlaşmaları üzerinde de durmak dolaylı yoldan da ilgili bulunmaktadır. Ya da vekil kişi tarafından toplumla hareket edilmektedir.

Topluluklar bu rapor üzerinde karar kılmaktadır. İlgili kişiler direkt olarak ya da dolaylı yoldan oylamada bulunmamaktadır ve hareketleri çoğunluğun ve yeterli çoğunluğun hesaplanması için hesaplanmamaktadır. Mevcut maddenin şiddetinde yapılan müzakereler geçersizdir.

Onaylanabilir olmayan anlaşmalar; yine de toplum için zararlı sonuçları destekleyen başkan veya diğer yöneticiler ile ilgili kişiler adına etkiler üretmektedir. Harici müfettiş veya başkan raporu problemi anında yapılan tüm müzakereler geçersizdir.

Birinci paragrafın eğilimlerindeki muafiyet için, toplum sadece tek bir topluluğu tanıdığı zaman, sadece toplum ve yöneticisi ya da yöneticilerinden biri arasında bulunan bir kişi aracılığıyla veya direkt olarak arada kalan anlaşmaların kararlarının özel kayıtları üzerinde durulmaktadır.

15. Önceki maddenin eğilimlerindeki hariciliği gerçekleştirilmekte ve normal koşullarda sonuçlanan işlemleri taşıyan anlaşmalar yapılmaktadır.
16. Anlaşmanın geçersizliği durumunda ; kontrat yapmak, bir başka kontrat içerisinde yer almak, bağlılıkları önleyici ya da destekleyici hareketler gerçekleştirmek ; eşleri, ataları veya torunları ile diğer arada kalan kişiler kadar başkan ve yöneticilere de yasaklanmaktadır. Bu yasaklama ahlaki yönetici kişilere uygulanmamaktadır.

17. Toplumun statüleri on yılı aşmayacak bir süre için sermaye erişimi sağlayan taşınabilir değerler veya hareketlerin devir edilemezliğini öngörebilmektedir.
18. Kararlaştırılan koşullar içerisinde statüler ; önalım hakkında ve toplumun anlaşmasında sermaye erişimi sağlayan taşınabilir değerler veya hareketlerin tüm transferini onaylayabilmektedir.
19. Kararlaştırılan koşullar içerisinde statüler ; hareketleri gerçekleştirebilecek topluluğu öngörebilmektedir.

Bu transfer gerçekleştirilmediği zaman statüler ; bu topluluğun maddi olmayan haklarının askıya alınmasını eş ölçüde öngörebilmektedir.

853. maddenin 17, 18 ve 19. Paragraflarında uygulama içerisinde tanıtılan gerekçe şiddetinde etkilenen sermaye erişimini sağlayan taşınabilir değerler ve hareketlerin tüm transferleri geçersizdir.

20. Statüler ; toplulukların kontrolünün değiştirildiği toplumun, bu değişim hakkında halkını bilgilendirmesinin zorunlu olduğunu öngörmektedir. Statüler tarafından ayarlanan koşullar içerisinde, topluluğun maddi olmayan haklarının askıya alınmasına veya kaldırılmasına karar verilebilmektedir. Önceki paragrafın eğilimleri, aynı koşullar içerisinde, füzyon, ayırma veya çözülme işlemi takip eden bu niteliğe ihtiyacı olan topluluğa onay verebilmektedir.
21. Toplumun, 853. Maddenin 18, 19 ve 20. Paragraflarında uygulama içerisinde tanıtılan bir gerekçeyi geliştirdiği zaman, statüler hareketlerin transfer ücretlendirmesinin metotlarını belirlemezse, bu ücretlendirme bölümler arasında uyum ile düzenlenmektedir veya bir problem durumunda seçilen bir uzman tarafından kararlaştırılmaktadır. Gerek toplumun statülerinin gerekçelerine göre, gerek bölümler tarafından, gerek aralarındaki bir uyum sıkıntısı durumunda, bir hareket içerisinde ilişkili yargılama kararınca kısa bir gecikme kararlaştırılarak toplumsal mertebe inşa edilmektedir. Hareketlerin toplum tarafından karşılandığı zaman, altı aylık gecikme içerisinde gerçekleştirme veya iptal etme hakkına da sahip olunmaktadır.
22. 853. Maddenin 17, 18, 19 ve 20. Paragraflarında görülen gerekçeler ; sadece toplulukların belirsizliğini benimseyebilmekte veya değiştirebilmektedir. Mevcut maddenin şiddetinde yapılan tüm müzakereler veya alınan tüm kararlar geçersizdir.

23. 853. Maddenin 17'den başlayıp 20'ye kadar olan paragrafları tek bir topluluğu tanıyan toplumlara onaylanabilir bulmamaktadır. »

855. maddenin eğilimlerine göz atacak olursak; Ohada hakkındaki basitleştirilmiş hareketler ile toplumlar ; (kuruluş, çözülme, sermaye değişimleri vs.) bilgilerine erişilebilen bilinmeyen toplumla alakalı Gözden Geçirilmiş Hareket Birliğinin kesin eğilimlerinde bulunmaktadır. SAS ; toplumsal sermayesinin tırmanışı ve birleşmesi, örgütlenmesi, işlevi, yönetimi ve yasal temsili açısından bilinmeyen toplumdaki başka birçok unvana kadar parçalara ayrılmaktadır. Bu nedenle, gereksiz edebi tekrarlardan kaçınmak için, SA'daki SAS'ı farklılaştıran noktaları göstermekle kendimizi sınırlandırmış bulunmaktayız.

ŞİRKETİN KURULUŞU

Basitleştirilmiş hareketler ile bir toplum; bir veya birçok topluluk (sadece tek bir hissedarı tanıyan bilinmeyen bir toplum gibi), fiziki veya ahlaki kişiler tarafından kurulabilmektedir⁸⁸. Toplumsal sermayenin tırmanışı statüler tarafından özgürce düzenlenmektedir ve bilinmeyen toplumlar için gerekli olan minimum 10.000.000 FCFA'yı talep etmemektedir. Dahası, SAS içindeki (bilinmeyen bir toplum olan veya başka bir formda bulunan) bir toplumun tüm geçiş kararları bu toplumun topluluklarının bilinmezliğinde alınmış olmalıdır. SAS; bilinmeyen toplumların aksine, halka tasarruf çağrısı yapamamaktadır.

ŞİRKETİN YÖNETİMİ

SAS'ın örgütlenme, yönetim ve işlev kurallarının çoğu statüler içerisinde topluluklar tarafından özgürce kararlaştırılmaktadır. Aynı zamanda, üçten fazla hissedarı tanıyan bilinmeyen toplumların aksine, SAS yönetim konseyini tanımamakta ve toplumun

⁸⁸ Lire l'article 853 de l'AUSC-GIE.

adını sahiplenmek için daha çok bilinen becerileri sergileyen bir başkan, fiziki veya ahlaki bir kişi tarafından temsil edilmektedir⁸⁹.

Topluluklar; yardımcı komite, kontrol komitesi gibi statüler içerisinde kararlaştırılacak olan işlev becerileri ve değişimleri olan tüm yönetim ve gözlem organlarını öngörebilmektedir

HAREKETLER VE GEREKÇELERİN TRANSFERİ

SAS; taşınabilir değerler ve hareketlerin yeni şekilleri ve hareketlerin transferi açısından Gözden Geçirilmiş Hareket Birliği tarafından sunulan yeni olasılıklardan eş ölçüde yararlanmaktadır. Gözden Geçirilmiş Hareket Birliği ayrıca (örneğin topluluk, ahlaki bir kişi ve SAS kontrolü değişikliği gibi) statüler içinde özellikle öngörülen durum veya olay durumunda hareketleri zorlaştıran topluluk erdemleriyle hariciyet gerekçelerinin geçerliliği üzerine adanmaktadır.

Fransa'da ve Fransız medeni kanununun ilhamına sahip diğer ülkelerde öngörülerin yapıldığı OHADA hakkındaki bu yeni toplumsal formun tanıtımı tartışılmaz bir gelişim göstermektedir. SAS; şüphesiz hızlı gelişen OHADA bölgesindeki yatırımcıların öncelikli araçlarından biri olacaktır.

Bazı özelliklerin; Ohada hakkındaki SAS'a ait olmasının dışında, bilinmeyen toplumlarla alakalı tüm diğer yasal kavramlar; basitleştirilmiş hareketler ile toplumlar için ekonomi ilgilerinin sınıflandırması ve ticari toplumlar üzerine yeni hareket birliğinin 853. Maddesinin 3. Paragrafındaki eğilimlerin doğrultusunda düzenlenmektedir⁹⁰.

⁸⁹ Lire l'article 853 alinéas 1 de l'AUSC-GIE.

⁹⁰ Lire l'article 853 alinéas 3 de l'AUSC-GIE.

TÜRK HUKUKUNDA SERMAYE ŞİRKETLERİ

TÜRK TİCARET KANUNU KISA SUNUMU

Belgin ÖZDELMEN⁹¹'i raporlayışımız gibi, bu çalışma içerisinde detaylı analiz amacını gerçekleştirecek Türk ticaretinin yeni kanun⁹² 13 Ocak 2011 tarihinde 6102 numaralı yasa tarafından benimsenmiştir. Ticari alan içerisindeki adetleri tahrip etmemek için, eğilimlerin bazıları; 14 Ocak 2011'de 6103 numaralı Türk Ticaretinin Yeni Kanunu'nun uygulanma yasasının eğilimlerinde açıkça belirtildiği üzere geçirilmektedir⁹³. Bunun dışında, bu yeni yasanın bazı eğilimlerine ilişkin organize parçalar ve finansal işlemcilerin çok sayıda tartışmalarına karşın geçirilmesinden önce; Türk Ticaretinin Yeni Kanunu 26 Haziran 2012'de 6335 numaralı kanun tarafından benimsendikten sonra bir sene yeniden düzenlenmiştir.

Türk Ticareti'nin bu yeni yasası; belli başlı Türk hakkına sahip toplumlar üzerine önceki yasamacı eğilimleri kuracak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Aynı zamanda bu toplumlar; Bilinmeyen Toplum (SA) ; « Anonim Şirketi » ve Sınırlı Sorumluluk ile Hareket Eden Toplum (SARL) ; « Ltd Şirketi » olarak Türkiye'de bilinmektedir. Milletler tarafından veya yabancı yatırımcılar tarafından seçilmiş ticari toplumların iki çeşidi olarak da bilinmektedir.

Başlıca Türk hakkına sahip toplumların bütünü içerisindeki azınlıklar hissedarların korunumunun gerçekleşmesini incelememize rağmen, önceden Prof. Dr. ERCÜMENT ERDEM⁹⁴ ile belirttiğimiz üzere; bilinmeyen toplumlardaki yalnız azınlık hissedarlar, ticari toplumların sahip olduğu Türk hakkı üzerine açık yasamacı korumalardan yararlanmaktadır. Bu nedenle, başlıca Türk hakkına sahip ülkelerin geneli üzerine birinci bölümde, bilinmeyen toplumlar ve sınırlı sorumluluk ile hareket eden toplumlar olan başlıca Türk hakkına sahip toplumların iki çeşidini de göstereceğiz. Ama bu çalışmanın ikinci kısmında, sadece bilinmeyen toplumla ilgili kendimizi sınırlandıracağız.

⁹¹ BELGİN (Ö.), *Les sociétés anonymes et les sociétés à responsabilités limitées en Turquie*, www.gurhan.av.tr.

⁹² Lire la loi N° 6102 portant le Code turc de commerce qui était adoptée par le parlement turc en date du 13 janvier 2011.

⁹³ Lire la loi N° 6103 du 14 janvier 2011 relative aux dispositions d'applications de la précitée loi N° 6102 portant le Code de commerce turc qui était adoptée par le parlement turc en date du 13 janvier 2011.

⁹⁴ ERCUMENT (E.), *Le rapport turc sur les sociétés anonymes*, www.erdem-erdem.com

- L'auteur poursuit en affirmant qu'en droit turc des sociétés commerciales, les droits des actionnaires minoritaires prévus clairement pour les sociétés anonymes, sont aussi applicables dans des sociétés coopératives du droit turc en vertu de l'article 93 de la loi turque sur les coopératives.
- Cependant, dans les autres types des sociétés commerciales des capitaux du droit turc telles que les sociétés à responsabilités limitées, la précitée loi prévoit uniquement le droit de la minorité de demander la convocation de l'Assemblée générale en vertu de l'article 538 alinéas 2 et 3 du nouveau code turc de commerce.

Sonuçta, ticari toplumlar üzerine yeni Türk yasanın 124⁹⁵. Maddesindeki yazı Türk hakkına göre oluşturulabilen ticari toplumların beş şeklini tanımaktadır. Bu toplumlar şöyle bilinmektedir: kolektif isimli toplum, basit destekli toplum, kooperatif toplum, bilinmeyen toplum ve sınırlı sorumluluk ile hareket eden toplum. Ancak Türk parlamenter yalnızca bilinmeyen toplum ve sınırlı sorumluluk ile hareket eden toplum olan belli başlı iki toplum formunu öngörmektedir. Bu nedenle, bu bölümde, Türk hakkı üzerine genel amacı düzenleyen bu iki tür toplumu inceleyeceğiz

ANONİM ŞİRKETİ

Aynı yasanın 411. Maddesinin eğilimlerinde de olduğu üzere, bilinmeyen toplumun belli başlı Türk hakkına sahip bir toplum olduğunu gözlemlemekteyiz. İdeolojik kararlarımızı geciktirmeden, direkt olarak amacın kuruluşuna değinmek istemekteyiz⁹⁶.

ŞİRKETİN KURULUŞU

Bir SA kuruluşu; Türk Ticaretinin yeni yasanın eğilimleri tarafından az ya da çok değiştirilmiş olan fon (A) ve form (B) koşullarını gerektirmektedir.

ESAS KOŞULLARI

Banka kuruluşu gibi bazı yasal aktiviteler haricindeki bir SA kuruluşu için hiçbir özel otorite gerekli değildir. Bir SA ve toplumsal sermayesini hesaplayabilen toplulukların sayısını fon koşulları belirlemektedir⁹⁷. Her şeyden önce hissedarların sayısını etkileyerek, eski ticaret yasasında bir SA kuruluşu için en az beş hissedar gerekliyken⁹⁸; ama şuanda bir SA tek bir hissedarla kurulabilmektedir⁹⁹. Bu alanda, şahsi anonim şirketleri bu çalışmanın amacını içermeyeceğini tekrar etmek istiyoruz. Toplumların bu türü içerisinde görüldüğü üzere, korunması gereken ne bir çoğunluk ne de bir azınlık bulunmamaktadır. Dolayısıyla, tüm becerilere mantıksal şekilde sahip olan tek bir insan tarafından da kurulabilmektedir.

⁹⁵ Lire l'article 124 du Nouveau Code Turc sur les sociétés commerciales.

⁹⁶ Lire l'article 411 du nouveau code turc des sociétés commerciales, **Op.cit.**

⁹⁷ Lire l'article 6 de la loi N°5411 relative au code turc des banques, adoptée en date du 19 Octobre 2005 et promulguée- publiée au **J.O (Resmi Gazete)** en date 01 Novembre 2005 par la loi N°25983.

⁹⁸ Lire l'article 377 de la loi N° 6762 relative à l'ancien code turc sur les sociétés commerciales, adoptée en date en date du 29 Juin 1956 et promulguée et publiée au **J.O (Resmi Gazete)** en date du 09 Juillet 1956 par la loi N°9353.

⁹⁹ Lire l'article 338 de la loi turque sur les sociétés commerciales, **Op.cit.**, Cependant, l'article 330 de la même loi turque sur les sociétés commerciales, prévoit la suprématie de certaines normes particulières pour la création de certaines formes de sociétés telles que les banques, (Veuillez lire le code turc sur les banques, **Op.cit.**, qui dispose qu'une institution bancaire ne peut être créée que par plus d'un actionnaire.

Topluluklar fiziki veya ahlaki kişilerden oluşabilmektedir¹⁰⁰. Türkler ile yabancı uyruklular arasında hiçbir ayırım yapılmamaktadır. İlaveten yabancı uyruklulara Türklerle eşitlik planına göre davranılmaya devam etmektedir. Tek bir hissedar ile bir SA kuruluşu veya hissedar sayısının yalnızca bire düşmesi durumunda, Ticaret Kaydı'na uygun kayıtlanmak ve bu tek hissedarın kimliğini, ikametini ve uyruğunu yasal bir duyuru ile bir dergide yayınlamak gerekmektedir¹⁰¹.

Toplumsal sermayeyi etkileyerek, bu rakam minimum 50.000 TRY olmalıdır. Minimum 50.000 TRY¹⁰² olduğu statüler tarafından özgürce düzenlenebilmektedir. Sermaye tırmanışını düzenleyen kurucu hissedarlardır. Katkılar; sıralı şekilde veya doğal haliyle yapılabilmektedir. Türk Ticaretinin yeni yasasının eğilimlerine göre; ya fonların ya hissedarların kapalı bir SA için aynı kayıtlı sermaye sistemini seçebilmesi ile toplumsal sermayenin kuruluşu için seçim yapmak artık mümkündür. Bu durumda gerekli minimum sermaye ise 100.000 TRY'dir¹⁰³.

SA; ticaret kaydı ile kayıtlandığı zaman, ahlaki bir kişiliğe ihtiyaç duymaktadır. Ticaret kaydının bankada bu kayıtlanmayı tanıtması gereklidir. SA noter tarafından statülerin belgelemesi hesaplanarak üç aylık bir gecikme içerisinde ahlaki bir kişilik edinmezse; Ticaret kaydı bankada bu durumu tanıtmalıdır.

Yasal eğilimler kadar bu statülerin eğilimlerini de tanımayan bir SA kuruluşu durumunda, sözü geçen SA var olmaya devam edecektir ama hissedarlar, alacaklılar ve Bilim, Endüstri ve Teknoloji Bakanı ilişkili ticaret mahkemesi ile tasfiyesini elde etmek üzere SA'nın karşısında bir hareket gösterebilmektedir.

Bu hareket; ticaret kaydı ile toplumun kayıtlanması hesaplanarak üç aylık bir gecikme içerisinde gerçekleşmek zorundadır. Ticaret mahkemesi ya toplumun tasfiyesini ilan etmeye karar verebilmekte ya da yasayla SA'nın uygunluğu için bir gecikme sağlayabilmektedir.

FORM KOŞULLARI

Bir SA kuruluşu için gözlemlenenin arkasındaki başlıca form koşulları ; SA statüleri (1), kurucu deklarasyonu (2) ve doğal katkı durumunda bir değerlendirme raporu (3) gerektirmektedir .

¹⁰⁰ Lire l'article 337 du nouveau code turc relatif aux sociétés commerciales.

¹⁰¹ Lire l'article 338 alinéas 2 du nouveau code turc sur les sociétés commerciales.

¹⁰² Nous nous référons au taux de change de ce 01 mai 2015 de la monnaie turque (Türk Lirası « TL») en dollars américain (\$) dont 1 TL équivaut à 0.36937 dollars américains. Consultez le site www.fx-rate.net

¹⁰³ www.fx-rate.et idem.

ŞİRKETİN STATÜLERİ

SA statüleri; tüm kurucu hissedarlar tarafından yazılı ve imzalı olarak kurulmuş olmak zorundadır ve bu imzalar da noter tarafından tasdiklenmek zorundadır. Statüler aşağıda belirtilen zorunlu kavramları barındırmalıdır¹⁰⁴:

- Toplumsal isimlendirme,
- Toplumsal mertebe adresi,
- Toplumsal sermaye,
- Her toplumsal parçanın değeri,
- Toplumsal parçaların formu (tercih haklarıyla toplumsal parçalar)
- Toplumsal parçaların transferindeki kısıtlamalar,
- Doğal katkılar, doğal katkıların değeri,
- Doğal katkıların karşısında sunulacak toplumsal parçaların sayısı,
- Yönetici Konseyi'nin (CA) kurucu hissedarları ve üyelerinin avantajları,
- CA'nın üye sayısı,
- SA'nın adıyla imza becerisine sahip CA üyeleri,
- Birlik içerisinde genel meclisin (AG) çağrı metotları,
- Oylama hakları,
- Toplum süresi,
- Yayımlama metotları,
- Hissedarlar tarafından onaylı toplumsal parçaların formu ve sayısı,
- Toplumun toplumsal egzersizi.

Statüler; ticaret kaydı ile kayıtlanmak zorundadır. Ve ticaret kaydı dergisinde bir reklam amacını tamamlamalıdır.

B. KURUCULARIN DEKLARASYONU

Kurucuların deklarasyonu ile ilişkili doküman; Türk ticaretinin yeni yasası tarafından belirtilmektedir. Bu deklarasyon; SA'nın kuruluşu ile ilgili olup, tüm kurucu hissedarlar tarafından imzalanmalıdır. Kurucu hissedarlar; sıralı veya doğal katkıların az önem taşıdığı ticaret kaydı ile bu deklarasyonu tamamlamak zorunluluğu taşımaktadır. Bu deklarasyonun içeriği ise şu şekildedir:

- Doğal katkılar gerçekleştirilirse veya ticaret fonu kuruluşdaki bir toplum tarafından gerekliyse; kurucular bu katkıların destekçilerin karşı tarafla uyumlu toplumunun bu değeri kabul ettiğini açıklamak zorundadır,
- Doğal katkıların gerekliliği veya toplum adıyla ticaret fonunun gereksinimi mevcuttur.

¹⁰⁴ Lire l'article 339 du nouveau code turc sur les sociétés commerciales, **Op.cit.**

Toplum için bu katkılar şu şekilde belirtilmektedir;

- Toplum tarafından ihtiyaç duyulan listeli unvanlar ve bu ihtiyaçların ödemesi;
- Son üç senede olduğu kadar takviye finans tablolarında da bulunan listeli unvanların toplumlar üzerine bilgiler ;
- Toplumun önemli bağılıkları ;
- Borçlar, komisyonlar, makine alımları ve diğer aktif alımlar, bunların ödemeleri ;
- Kurucuların ve işlevlerinin avantajları ;
- SA kuruluşunda aradıkların hizmetleri.

C. DEĞERLENDİRME RAPORU

Doğal katkılar durumunda veya ticaret fonu ya da SA kuruluşunun demirbaşlarının gereksinimi durumunda ; toplumun toplumsal mertebesi konumundaki ticaret mahkemesi tarafından atanan bir uzman bu demirbaşların değerini kararlaştırmalıdır. Değerlendirme raporunda, şunları belirtmelidir :

- Kullanılan değerlendirme metodu çok daha adil ve çok daha uyumlu olmakta ;
- Doğal katkılar gerçekçi ve NNCT'nin 342. Maddesinin eğilimleri ile kendisinin asıl değerlerine uygun olmaktadır ;
- Toplumsal parçaların sayısı ve doğal gerçekleşmiş katkılarının her birinin TRY değeri belirlenmektedir.

Kurucular kadar, konu ile ilgili olan kişiler de değerlendirme raporuna itiraz edebilmektedir. Bu rapor ; ticaret kaydı ile kayıtlanmış ve yayımlanmış olmalıdır.

ŞİRKETİN ÖRGÜTLENME

SA'nın istikameti (1) kadar hissedarların hakları (2) da Türk ticaretinin yeni yasası tarafından harfiyen kurallaştırılmaktadır.

ŞİRKETİN İSTİKAMETİ

SA'nın bir CA ve bir genel yönetici-başkan eşliğinde Fransız ilhamıyla yönetim şekli ile bir yönetim kurulu ve gözlem konseyi eşliğinde Alman ilhamıyla yönetim şekli arasında seçim hakkına sahip olan Fransa'nın aksine ; Türk hakkı üzerine bir SA, CA tarafından yönetilmektedir.

Eski ticaret yasası altında, CA ; toplum hissedarı olması zorunlu en az üç üye ile kurulmak zorundaydı. Artık, Türk ticaretinin yeni yasası altında tek bir üye ile bir CA sahibi olmak mümkündür. CA üyeleri fiziki veya ahlaki kişiler olabilmektedir.

Eğer ahlaki bir kişi CA üyesi ise, ticaret kaydı ile kayıtlarıp ticaret kaydı dergisinde yayınlanmış SA'yı sunan fiziki bir insan kimliğine ihtiyaç duymaktadır. Ticaret kaydı ile kayıtlarıp ve ticaret kaydı dergisinde yayınlanmış bir kimliği olan tek bir fiziki insan CA birliklerine katılabilmekte ve geçerli şekilde oy kullanabilmektedir. Bunun dışında, Türk ticaretinin yeni yasası altında, CA temsili gerçekleştirmek; belirli sayıda gruplar için artık mümkündür. Ancak temsilde bilinmesi gereken maddeler de şunlardır¹⁰⁵:

- Toplumsal parçaların kategorisi ;
- Hissedarların kategorisi ;
- Azınlıklar.

CA üyelerinin görev süresi; eski ticaret yasası altındaki gibi, aynı kişilerin yeniden adlandırmasının olasılığı ile en fazla 3 aydır. CA üyesinin makamının tatilde olması durumunda, CA içerisine yeni bir üye tanınmaktadır. Bu isimlendirme AG tarafından onaylanmış bir sonuç tarafından olacaktır. CA üyeleri; statüler veya isimlendirmeler içerisindeki düzenlemeleri sağlayan AG tarafından her zaman hükümsüz kılınabilmektedir. Bu hükümsüzlük AG'nin gün sıralamasında veya gün sıralaması yoksa hükümsüzlük maddesi ile gerçekleşmektedir. Hükümsüz kılınan bir üye için zararının ve ilgisinin sorgulanması mümkündür. Türk ticaretinin yeni yasasına göre bir CA üyesinin görev kavramını oluşturabilen gerekçeler aşağıdaki gibidir:

- Oluşturulmuş olan sürecin sonuna gelmesi ;
- Yasal şartların kaybı veya CA üyesi olmak için statüler içinde yeniden düzenlenme ;
- Tasfiye ;
- Kapasitelerinin kısıtlanması

Herhangi bir formalite gerekmedikçe, A.Ş üyesinin görevi sonuna kadar sürmektedir. A.Ş bir başkan adlandırılmalıdır. Bu adaylık statülerde öngörölmüş olan koşullarda AG tarafından gerçekleştirilebilmektedir. A.Ş için; önceliklerin gerçekleştirilmesi için konuşulacak konularla ilgili rapor hazırlamak ve toplumun etkinliklerini denetlemek için A.Ş üyelerini bulundurabilen komisyonlar veya komiteleri düzenlemesi her zaman mümkündür.

NCCT şöyle belirtmektedir: statüler başka bir şeyi öngörmediğinde veya A.Ş tek bir üyeden oluşmadığında imza gücü AŞ'nin iki üyesine aittir. A.Ş bir ya da birçok destekçi üyenin temsil gücünü veya bu temsil gücünü koruyan en az bir CA üyesi şartıyla üçüncü bir yöneticiyi transfer edebilmektedir. Bunun yanı sıra NCCT altında, toplumu bağlamak için elektronik imza kullanmak da artık mümkündür. Toplumun

¹⁰⁵ En lisant les dispositions de l'article 312 de l'ancien code turc sur les sociétés commerciales, nous comprenons que le législateur turc conditionnait à ce que seule une personne qui a le statut d'actionnaire, pouvait être membre du Conseil d'administration d'une société anonyme. Cependant, ces jours, sur base des dispositions de l'article 359 du nouveau code turc sur les sociétés commerciales, **Op.cit.**, qui régit la matière, cette condition légale n'apparaît plus dans la loi. Donc, nous pouvons aisément conclure qu'à ces jours, un non actionnaire, peut être membre du conseil d'administration d'une société anonyme en droit turc.

toplumsal mertebesi, ticaret kaydı ve ticaret kaydıyla kayıtlama numarası toplum dokümanları üzerine belirtilmelidir. Toplum adına imza gücü olan kişiler toplumun toplumsal isimlendirmesi üzerine imza atmalıdır.

Üyelerin basit bir çoğunluğu durumunda ve mevcut basit çoğunlukta alınan kararların geçerliliği durumunda A.Ş geçerli şekilde yeniden birleşmektedir. Bu kural; internet yolu ile alınan kararlar için de uygulanmaktadır. Aslında, tüm elektronik yollar ile A.Ş birliği gerçekleştirmek; toplumsal statüler tarafından bu olasılıklar öngörüldüğü zaman elektronik yollar ile A.Ş üyelerinin A.Ş birliğine katılabilmesi gibi mümkündür. Karar alımında oy eşitliği durumunda, konu; eski ticaret yasası altındaki durumda olduğu gibi bir sonraki birlikte A.Ş oyu üzerine yeniden masaya yatırılacaktır.

Sonuçta, bir A.Ş üyesi için bir destekçinin arada kalması ile oylama yapması veya A.Ş üyesinin kendisi yerine oylama yapma talebinde bulunması mümkün değildir. A.Ş üyesi bireysel şekilde oy kullanılmalıdır. Kanun ve statüler tarafından AG ile ilişkili güç ve beceriler haricinde, SA aktivitesinin gerçekleştirilmesi üzere gerekli kararların alınması için çok daha geniş güç ve becerileri belirtmektedir. Bunların yanı sıra, NCCT A.Ş'nin devir edilemez güç ve becerilerini artık netleştirmektedir. Aynı zamanda A.Ş'nin bir diğer organı veya üçüncü bir şahıs ile aşağıda belirten haklara erişememektedir:

- Toplumun istikameti ;
- SA'nın yöneticilerinin düzenlenmesi ;
- Muhasebe tarafından gerekli finansal planlama için gerekli sistem kurulumu ; finans danışmanı ve toplum istikameti ;
- İmza gücüne sahip yöneticilerin veya şahısların isimlendirilmesi ve hükümsüzlüğü ;
- Toplumun statüleriyle istikamet gücüne sahip kişilerin hareketlerinin onay kontrolü, öncelikli direktifler ve A.Ş'nin yazılı talimatları ;
- Toplumsal parçaların kaydı, CA kararlarının kaydı ve AG'nin fiili süreç kaydına erişim ; yıllık aktivite raporu ve AG arzı hazırlığı ; AG birliklerinin hazırlığı ve AG kararlarının uygulaması ;
- Toplumun çöküşü durumunda ilişkili yargılamaların arzı.

NCCT altında, toplum karşıtı zararlar için A.Ş üyelerini garanti altına almak artık mümkündür.

ANONİM ŞİRKETİN İSTİKAMETİNDE ÜYELERİN HAKLARI

CA üyelerinin bilgi ve analiz hakları

A.Ş üyeleri içerisinde veya dışarısında bilgi hakkına sahiptir. Her CA üyesi toplumun tüm aktivite ve hareketleriyle ilgili bilgi talebinde bulunabilmekte, sorular sorabilmektedir ve analiz hakkına da sahiptir. Çalışmanın gerçekleştirilmesi için CA üyesi tarafından ihtiyaç görülen tüm kayıt, doküman, kontrat veya başka bir durum CA tarafından karşılanmalıdır. Bir CA üyesi CA birliği sonrasında da bilgi hakkını kullanabilmektedir. Bu durumda, CA başkanının otoritesine ithafen bu talebi yapmalıdır. Buna karşılık, CA başkanı ; CA birlikleri sonrasında bu bilgi hakkını kullanamamaktadır.

CA üyelerinin finansal hakları

CA üyeleri mevcudiyet hesaplamalarında, bir maaş üzerinde, bir prim üzerinde ve yıllık yararlar hakkında bir parça üzerinde hak sahibidir.

Toplumu ilgilendiren borç yasağı

Türk ticaretinin yeni yasası ; toplumsal sermayenin korunumu prensibini belirten SA'yı ilgilendiren CA üyelerinin borç yasağını eklemiştir. Aynı zamanda, toplumla ilgili sıralı veya doğal borçlanamayan toplumsal parçaların en az %20'sini kapsayan topluluklar veya ticari toplumda, CA üyesi, ataları ve torunları ; eşlerini, 3. Dereceden kişileri ve toplumu tanımaktadır.

SA hissedarları

Finansal (1) ve siyasal (2) haklar ; SA'daki katkılarına karşılık hissedarlara uydurulmaktadır.

Finansal haklar

Hissedarlar kar paylarına sahiptir. Yıllık hesaplama anlaşması ve düzenlenebilir mevcudiyet gözlemi sonrası, mecliste kar paylarının formu altında hissedarlarla ilişkili parçaya karar verilmelidir. Aynı zamanda iki koşul gerekmektedir:

- Katkı mevcudiyeti ;
- Yıllık genel meclis tarafından alınan karar.

Katkılar üzerine her bir hissedarın parçası ; katılımına göre orantılı şekilde belirlenmektedir.

Siyasal haklar

a. Bilgi hakkı

Hissedarların zorunlu bilgisi çok geniş bir alanı kaplamaktadır. Aynı zamanda, meclislerin toplanmasından en az on beş gün önce ; finansal tablolar, takviye finansal tablolar, CA'nın yıllık aktivite raporu, CA'nın yarar dağılımı durumu ; hissedarların bilgilenmeleri için hissedar eğilimlerinde yerini almalıdır.

Hissedar, AG toplandığı zaman, toplum aktiviteleri üzerine CA'da bulunan ve gerçekleşmiş prosedürler ile sonuçları üzerine dinleyicilerde bulunan bilgileri eş ölçüde talep edebilmektedir. Muhasebe ile alakalı hissedarın sorgulanması durumunda, bu sorgulanmayla alakalı muhasebe bölümlerinin hissedarlarının eğilimlerini oluşturmak üzere AG otoritesi veya CA kararı sağlanması gerekmektedir.

Bilgi talebinde bulunan hissedar; ilişkili ticaret mahkemesi sonrası adalet hareketinin sonuçlandırdığı olasılıkla tatmin olmayabilir veya bunu reddetmeyebilir. CA'nın veya AG'nin eğilimleri veya kararı tarafından bu bilgi hakkının kısıtlanması mümkün değildir.

b. Hissedarın oy hakkı

Hissedar AG gerçekleşmesi esnasında oy hakkını kullanmaktadır. Prensipten olarak, her toplumsal parça bir oy hakkına sahiptir. AG; olağan bir konu (AGO) veya olağanüstü bir konu (AGE) üzerine tekrar birleşebilmektedir. Şahsi olmayan bir SA durumunda, AG kararlarının geçerli olması için yazılı olması zorunludur.

Artık Türk ticaretinin yeni yasası altında, CA prensipleri ve AG'nin iş metotlarını belirten bir kural hazırlamak zorundadır. Bu kural; Bilim, Endüstri ve Teknoloji Bakanı tarafından kararlaştırılacak konular üzerine kesin bir eğilim sayısını algılamalıdır. Bu kural; AG tarafından bir kere de olsa onaylanmaktadır. Geçerli olabilmesi için ticaret kaydı ile kayıtlanmalı ve yasal duyuruların dergisinde yayımlanmalıdır.

Prensipten olarak, AG'nin geçerli şekilde toplanabilmesi için gereken yeterli çoğunluk; toplumsal sermayenin en az $\frac{1}{4}$ 'ünün mevcudiyeti ile mümkündür. 1. Birlik esnasında bu minimum gerekliliğin olmaması halinde, hiçbir yeterli çoğunluk 2. Birlik için şart değildir. Geçerli şekilde birleşmiş AG mevcut basit çoğunlukla kararlar alabilmektedir. Gerekliliğ çoğunluk kadar yeterli çoğunluk da bazı durumlarda özelleştirilmektedir:

- SA statülerinin değişimi durumunda, toplumsal sermayenin en az $\frac{1}{2}$ 'si temsil edilmeli ve mevcut basit çoğunlukla kararlar alınmalıdır. 1. Birlik esnasında gerekli yeterli çoğunluk sağlanmazsa, AG en az $\frac{1}{3}$ yeterli çoğunluk ile bir ay içerisinde yeniden toplanmalıdır.
- Yurtdışındaki toplumsal mertebenin hareketiyle alakalı statülerin değişimi durumunda, tüm hissedarlar; oy birliği ile bir karar için oylama gerçekleştirmek zorunda olan AG birliğinde hazır bulunmalıdır.
- Tercih haklarıyla hareketlerin oluşumuna ilişkin veya hareket transferini sınırlayan statülerin değişimi durumunda, gereken yeterli çoğunluk $\frac{3}{4}$ 'tür ve mevcut basit çoğunlukta kararlar alınmalıdır.

Transfer edilemeyen AG'nin güçleri aşağıda sıralanmaktadır :

- SA statülerinin değişimi ;
- CA üyelerinin isimlendirilmesi ; manda sürelerinin, maaşlarının, mevcudiyetlerinin, primleri ve ekstralarının, işten çıkarılma ve hükümsüzlük şartlarının kararlaştırılması ;
- Siyasi istisnalar hariç dinleyenlerin adlandırılması ve hükümsüzlüğü ;
- Finansal tablolar, CA'nın yıllık raporu, yıllık yararlar, yıllık yararların dağılımı, kazanç ve yararların kararlaştırılmasına ilişkin kararlar ;
- Kanun tarafından öngörülen durumlar sonrası toplumun çözümlenmesi ;
- Toplumun aktifliğinin önemli miktarının satışı.

Bu liste sınırlı değildir. AG; CA'nın isteği üzerine veya tasfiye durumunda, tasfiye komitesinin, azınlıkların ve mahkemenin isteği üzerine birleşmektedir. Aynı zamanda, NCCT altında, dinleyici için bir AGE birleştirmek mümkün değildir. Prensip olarak, AGO birleştirmek için toplumsal egzersiz amacını takip eden üç ay içerisinde CA kontrol sağlamaktadır. AG'nin birleşmesi üzerine çağrı metotları SA'nın statülerinde açıklanmak zorundadır. Bu metotlar; eski ticaret yasası altında daha önce de mevcut olduğu gibi tanımlanmaktadır.

Yine de, toplumun internet sitesi üzerinden bir yayınlama yapılmalıdır (sorgulama içerisindeki toplum için internet sitesi oluşturma zorunlu ise). Açık bir SA olduğu zaman veya 250'den fazla hissedara sahip bir SA söz konusu olduğu zaman harici resepsiyon sanığıyla birlikte hissedarların bilinen adreslerine eş ölçüde bir davet gönderilmelidir. Bunun yanı sıra, AG; eski ticaret yasası altındaki gibi davetsiz bir birleşme de sağlayabilmektedir. AG'nin gün sıralaması; birleşmeye katılacakları davet eden organ tarafından kararlaştırılmaktadır. AG'nin birleşmesi durumunda, en azından bir CA üyesi ve SA dinleyeni hazır bulunmak zorundadır. Sonuç olarak AG mümkün olduğu takdirde SA statülerinde öngörülen metotlarla çevrim içi bir birleşme de gerçekleştirebilmektedir.

LİMİTED ŞİRKETLERİ (SARL)

İlk önce, ticari toplumlar üzerine yeni Türk yasasının 124. Maddesi ; Türk hakkına göre oluşturulabilen 5 tür ticari toplum arasındaki sınırlı sorumluluk ile hareket eden toplumu tanımaktadır¹⁰⁶. Bu yasanın tanıdığı toplumlar şu şekilde bilinmektedir: kolektif isimli toplum, basit destekli toplum, kooperatif toplum, bilinmeyen toplum ve sınırlı sorumluluk ile hareket eden toplum. Üstelik aynı kanunun 573. Maddesinin eğilimlerine göre¹⁰⁷, sınırlı sorumluluk ile hareket eden toplumun isimlendirmesinin belirtildiği gibi başlıca Türk hakkına sahip bir toplum olduğunu gözlemlemekteyiz. Türk ticari toplumlarında "Limited Şirketi" olarak adlandırılan Sınırlı Sorumluluk ile Hareket Eden Toplum (SARL); Türk ekonomi işletmenleri kadar yabancı yatırımcılar tarafından da çok seçilen toplumsal formlardan biridir.

¹⁰⁶ Lire l'article 124 de la loi N° 6102 relative au nouveau code turc sur les sociétés commerciales, adoptée le 13 Janvier 2011 et promulguée et publiée au **J.O (Resmi Gazete)** en datedu 14 Février 2011 par la loi 27846.

¹⁰⁷ Lire l'article 573 du nouveau code turc des sociétés commerciales, **Op.cit.**

SARL'IN KURULUŞU

Türk hakkına sahip toplumların bu formunun kuruluşu ; fon (1) ve form (2) koşullarına bağlı olmaktadır. Tüm koşullar ; farklı teyitlerin tamamı altında gerçekleştirilmelidir.

ESAS KOŞULLARI

Hiçbir özel otorite ; kurallaşmış bazı aktiviteler için olmasının haricinde SARL kuruluşu için gerekmemektedir. SARL kuruluşunun belirli sayıdaki topluluklarla ilişkilendirildiği zaman, gerçekleştirilecek fon koşulları; toplumsal sermayesinde SARL'ı hesaplayabilmektedir¹⁰⁸. Herşeyden önce belirli sayıdaki toplulukları etkileyerek, SARL Ohada hakkı üzerine olduğu gibi tek bir toplulukla da kurulabilmektedir. Topluluklar fiziki veya ahlaki insanlardan oluşabilmektedir ve Türk şahıslar ile yabancı uyruklu şahıslar arasında herhangi bir ayırım yapılmamaktadır. Aynı zamanda yabancı uyruklu şahıslara Türklerle eşitlik planı üzerine davranılmaktadır.

Tek bir toplulukla SARL kuruluşu durumunda veya topluluk sayısının tek bir topluluğa düşmesi durumunda; bu tek topluluğun ticaret kaydıyla kayıtlanması ve yasal duyurular dergisinde kimliğini (isim), ikametini ve uyruğunu yayınlaması gerekmektedir. SARL elli topluluktan fazlasını hesaplayamamaktadır. Toplumsal sermayeyi etkileyerek, minimum 10.000 Türk lirası olmalıdır¹⁰⁹.

Minimum 10.000 TRY olduğunda, her bir toplumsal parçanın değeri 25 TRY olduğunda veya bu minimum değer 25 TRY üstü olduğunda; statüler tarafından özgürce düzenlenebilmektedir. Toplumsal sermaye tırmanışını düzenleyenler kurucu topluluklardır. Katkılar doğal veya sıralı şekilde yapılabilmektedir. Abone toplumsal parçaları etkileyerek, abone toplumsal sermayenin en az %25'i ticaret kaydıyla SARL kayıtlanmasından önce temin edilmeli ve geri kalan %75'i kayıtlanmayı izleyen 24 ay içerisinde karşılanmalıdır. SARL noter tarafından statülerin onaylanmasını hesaplayarak üç ay gecikme içerisinde ahlaki kişiliğini elde edemezse, ticaret kaydı bu durumda tanıtılmalıdır.

¹⁰⁸ Lire l'article 574 du nouveau code turc des sociétés commerciales, **Op.cit.**

¹⁰⁹ Référence faite au taux de change de ce 02 mai 2015 comme l'on peut bien le vérifier sur www.coinmill.com

FORM KOŞULLARI

SARL kuruluşu için uyulması gereken başlıca form koşulları şunlardır :

- SARL statüleri noter tarafından tasdiklenmiş ve yazılı şekilde kurulmuş olmalıdır ;
- Statüler ; form, süre, adlandırma, toplumsal mertebe, amaç, topluluklar arasındaki toplum parçalarının yayılımı gibi zorunlu kavramları belirtmelidir ;
- Statüler ; tüm topluluklar tarafından imzalanmış olmalıdır ;
- Statüler ; ticaret kaydıyla kayıtlanmış ve ticari kayıt dergisine bir yayınlama gerçekleştirmiş olmalıdır.

SARL ÖRGÜTLENMESİ

Toplulukların hakkı kadar SARL yönetimi de Türk ticaretinin yeni yasası tarafından harfiyen kurallaştırılmalıdır.

1. SARL Yönetimi

Ticari toplumların Türk hakları üzerine, SARL ; bir ya da birçok fiziki veya ahlaki kişiler tarafından yönetilmektedir. Bu yöneticiler yabancı uyruklu da olabilmektedir. Yöneticilerden en az biri ; topluluk niteliğine sahip olmalıdır. Ahlaki bir insan SARL yönetiminde bulunmaktaysa ; ticaret kaydıyla kayıtlanmış ve ticaret kaydı dergisinde yayımlanmış SARL'ı temsilen fiziki bir insan kimliği gerekmektedir.

Ohada hakkı üzerine olduğu gibi ; yönetim örgütlenmesi kuralları bilinmeyen toplumlar içinde olduğundan çok daha basittir. Yöneticiler statüler içerisinde veya toplumsal hayat içindeki topluluklar tarafından adlandırılmaktadır. Yöneticiler tek bir sebep için hükümsüz sayılabilmektedir. Hükümsüzlüğün tek sebebi ; siyasi kurallar tarafından belirtilenleri gerçekleştirmeme ve şiddet içerisinde yönetici idaresinde hata oluşturmaktır.

Yöneticiler ; dahili sıralamadaki kadar harici sıralamadaki güçleri de belirtmektedir. Dahili sıralamadakiler, topluluklarla raporları içerisinde, yönetici güç ve becerilerini kararlaştıran Türk ticaretinin yeni yasasının sessizliğinde bulunan statülerdir¹¹⁰. Harici sıralamadakiler, toplumsal ilgi yönetimindeki tüm hareketleri tek başına gerçekleştirebilen bir yöneticidir.

Toplum bağlarla ilgili geçerli şekilde ilişkilendirilecektir. Durumlar hesaplanarak yönetici güç ve becerilerini büyüttüğünde; yönetici tarafından gerçekleştirilen hareket toplumsal amaç çerçevesinde bulunmamaktadır, en azından toplum üçüncü

¹¹⁰ Lire l'article 625 du nouveau code turc des sociétés commerciales.

kişilerin bildiği veya engelleyebildiği kanıtı rapor etmemektedir. Yine de, toplumun sorumluluğu bir nedene dayandırılmamakta ve genel mecliste açıkça hakkı olan güç ve becerilerini geliştirirse, bağlarla ilgili yönetici tarafından gerçekleştirilmiş hareketleri elde edememektedir.

SARL temsili güç ve becerilerine sahip yönetici ile yöneticilerin sorumluluğu; bağlarla ilgili sorumluluğu ilişkilendiren SARL'ın ta kendisidir. Diğer bir deyişle, yöneticilerin temsil zorunluluğunu sonuçlandıran haklar ve mecburiyetler toplum içerisinde bulunmaktadır. Örneğin, bağlar yönetim ve temsil zorunluluğunu tamamlayan bir yönetici tarafından gerçekleştirilmiş bir hatanın oluşturduğu bir zarara sahipse, toplum sorumlu olacaktır.

Prensiplerde bir istisna mevcuttur. Topluluklarla, alacaklılarla ve toplumla ilişkili yöneticinin sorumluluğu; temsil zorunluluğuna karşılık değildir. Bu durumda, yöneticinin ilişkili sorumluluğunu gözlemlemesi mümkündür. Aynı zamanda, yöneticinin bir parçasının yokluğunda toplum izlenmelidir ve toplum yöneticinin aksine karşı talep halinde bir çözüm belirtmektedir.

SARL TOPLULUKLARI

SARL toplulukları finansal ve siyasal hakları belirtmektedir. Bu nedenle, bazı durumlarda ilişkili sorumluluklarını eş ölçüde gözlemleyebilen SARL toplulukları şaşırtmayacaktır. Finansal haklar konusunda, SARL toplulukları kar payları üzerinde hakka sahiptir. Yıllık muhasebe anlaşmaları ve düzenlenebilir mevcudiyet durumlarında, meclis; kar payları formu altında topluluklarla ilişkili bölümü kararlaştırmaktadır. Yarar durumundaki her topluluk bölümü katılımı ile orantılı hakka sahiptir.

SARL'daki siyasal haklar konusunda, yönetici niteliğine sahip olmayan topluluklar her şeyden önce, yıllık hesaplar üzerine bilgilendirme hakkını, yönetim raporlarını ve tüm diğer toplum dokümanlarını belirtmektedir. Her topluluk; kolektif kararlara katılma hakkını belirtmekte ve her toplumsal parça bir oy hakkı vermektedir. Topluluklar diğerleri içerisinde aşağıda belirtilen haklara erişmektedir:

- Genel meclislere katılma hakkı. Genel meclis olağan genel meclisi veya olağanüstü genel meclisi şeklinde toplanabilmektedir ;
- Oy hakkı ;
- Genel meclis kararlarına karşı adalet hareketinde bulunma hakkı ;
- SARL'dan çıkış hakkı : eğilim yokluğundaki statülerce öngörülmektedir, toplumu terk eden bir otoritenin yasal kararını elde etmek için adalet hareketinde bulunma hakkıyla ilgili bir topluluğa girmektedir. Bu durumda

diğer topluluklar bu kararın bilgisini hesaplayarak bir aylık bir gecikme içerisinde eş ölçüde toplumu terk edebilmektedir ;

- Adil bir gerekçe için veya bu topluluk toplumda çözümlenemezse topluluğun yazılı ifadesini isteme hakkı. Bu durumda, ilgili topluluk bu kararın bilgisini hesaplayarak üç aylık gecikme içerisinde diğer topluluklar tarafından alınan bir kararın iptali için adalet hareketinde bulunabilmektedir ;
- İlgili yargılamada SARL'ın çözülmesini talep etme hakkı ;
- Belirtilen parçalarda orantılı olarak sermaye artışına katılma hakkı ;
- Toplumsal parçaları sarsma hakkı.

**İKİNCİ BÖLÜM: SERMAYE ŞİRKETLERİNDE AZINLIK HAKLARI
OHADA VE TÜRK HAKLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

OHADA HUKUK'UNDA AZINLIKLARIN HAKLARI

1. GENAL KURULUNDA AZINLIK HAKLARI

Ohada'nın etkili olarak düzenlenmiş metni gösteriyor ki hisse sahiplerinin haklarında Ohada'nın bu haklarına göre yaratılmış toplumsal ticaret hayatında gerekli yöntemlerde korunmak isteniyor. Aynı zamanda, bu hakkın en büyük başvurusu gösteriyor ki yeniliklerin yoğunluğu bu tasarının gerçekleşmesine öncü olmaktadır. Bu meydana çıkarıyor ki tüm hisse sahipleri çoğunluk ya da azınlık ticari toplumun destekçisidirler¹¹¹. Çünkü toplumdaki bağlantılarını onlar kuruyor yargısal mükemmeliyetçi mekanizmayı onlar meydan çıkarıyorlar. Bu başlığa göre tüm hissedarlar kendi gönüllülerine ters düşmeyen bireysel haklarından yararlanmalıdır. Ve özellikle hisse sahipleriyle rekabet halindeyken bu haklarını korumaları gerekmektedir.

Bu çalışmada ilgimizi çeken ana toplumdaki bütün hissedarlar çoğunluk ya da azınlık sadece bu hakları kullanmayı ve toplumun yaratım kalitesinin şahitliğini yapabilirdiğini değil aynı zamanda sosyal anlaşma olgusunu doğuran sosyal birliğin statüsünün bir bireyidir. Ticaret hayatındaki hissedarların bu tanımı politik ya da parasal hakların birliğini gösteren sosyal hak sahipliğini ödünç olarak gösterir. Sunulan bu bölümde, toplum tarafından basitleştirilen (3.paragraf) ve sınırlı sorumluluklar içerisinde olan toplumlarla (paragraf 2) bazı anonim toplumlarda tanınan hisse sahiplerinin ve parasal politikalarının saygılı bir biçimde analizini de hesaba katmalıyız¹¹².

¹¹¹ POUGOUE (P.-G.), **Op.cit.**, p. 107.

¹¹² RIPERT (G.) et ROBLLOT (R.), *Traité de droit commercial*, 15e éd. **L.G.D.J.** 1993, n°1145, p. 862.

ANONİM ŞİRKETLERİNDE

POLİTİK HAKLARI

Anonim toplumlardaki hissedarlara kendilerine bireysel OHADA hakları baş tacı olmasa da ticari toplumun rahimi olarak onların yarattığı etkileri gerçekleştirilme konusunda izin vermek için adanmıştır. Bu başlığa göre her eylem sahibi kaliteli olmuş ya da toplumda fonksiyon sahibi olmuş kişiyi hesaba katmalıdır. Burada anlatılan hissedarlar arasında ki eşitlik prensibinin uygulanmasıdır¹¹³.

Bununla birlikte, politik anlamda bir eşitlikten bahsedilmiyor. Çünkü genel eylemlerin sayesinde toplum yaratılır ve gerektiği kadar eşit değildir. Ama bu bağ asla her birey başkasının hakkını ele geçirebilir demek değildir. Bu şekilde hissedarın karı için şart koşulan belirli tüm avantajlar başka bir hissedar tarafından onaylanmalıdır toplumun global yapısı için. Toplumun bir bölümünden oluşan belli sayıdaki hissedar hakları birleştirilmeli(1) oylanmalı ve bilgilendirilmelidir(2).

1. Toplumda birlik oluşturma ve katılma hakkı

Kendi eylemi ile, hissedar diğer sosyal sektörlerle bağlantısını artık yeniden bulacaktır ve özellikle onunla birleşmek isteyen (2),ilgisini çeken yapının bir bölümü olacaktır. (2).

A. Toplumunda birlik oluşturma hakkı

Çoğunluk ya da azınlık, bir eyleme abone olan tüm hissedarlar kendi payını ödemek durumundadırlar¹¹⁴. Bu formalite gözlemlenir, toplumdaki çıkarılmaz. Yani bu hissedarın ihracı harici sayılmaz ve özellikle abone olunan eylemlerin toplu defosu sayısına göre azaltılması kabul edilmez. Birde toplum değişirse, ihrac tehdidi hissedarlar arasında disiplin sağlayacaktır¹¹⁵. İhraç büyük motiflerle mümkündür.

Aynı zamanda hissedarın ihracı hariciyse toplumda hissedarlar arasında sürtüşme varsa yönlendirilebilir. Mahkeme görüşü ve doktrin sorunu paylaşabilirler. Bir kısmı, bazıları toplumun devamını sağlar egoist hissedarlar üzerinde etkisi olur diğerlerinin aksine.

Başka türlü, hissedarlar herhangi bir krize yabancysa bir ihrac hakkında bilgi sahibi değildirler ve böyle bir durumda birlikten yardım alabilirler¹¹⁶. Bizim için, birliğin

¹¹³ POUGOUE (P.-G.), ANOUKAHA (F.), NGEUBOU TOUKAM (J.), CISSE (A.), DIOUF (N.), SAMB (M.), *Le droit des sociétés commerciales et du groupement d'intérêt économique de l'OHADA.*, Bruylant, Bruxelles, 2002, p.68.

¹¹⁴ POUGOUE (P.G.), ANOUKAHA (F.) et NGEUBOU TOUKAM (J.), **Op.cit.** , N° 143, p. 64.

¹¹⁵ Car, dans ces cas, les actionnaires qui ne possèdent pas le nombre minimum d'actions requises sont éliminés.

¹¹⁶ PASCUAL (I.), *La prise en considération de la personne physique dans le droit des sociétés*, in Revue de droit social et de droit économique. Agence universitaire de la francophonie.

kaybolmasından kaçınılmalı dahası bunun için gerekirse mümkünse gurup üyeleri çıkarılmalıdır¹¹⁷. Çok sık olmasa da hissedarın ayrılma da birliğe katılma hakkı olmalıdır.

B. Birliğe katılım hakları

Birlikler hissedarların uygulama bağlantılarıyla yapılandırılırlar. Bu toplumdaki hissedarların açıklama anlarıdır. Aslında AUSC-GIE'nin 125. Maddesine göre karşı durum hariç, her üyeliğin toplu olarak alınan kararlara katılma hakkı vardır. Her madde yazılı olmayan yasalara karşıdır. Toplumun adanmış aracı gibi kaçınılmaz zorunlu bir olgusudur. Çünkü bu toplumun gündelik tepkilerine göre kararlar alan birliğidir. Bu statüleri koruyan yegane beceri birliğidir. Bu hala toplumun biçimlenmiş organları ve onların fonksiyonlarının neticesidir. Bu ayrıca topluma verilmiş genel içerikli kararlar bütünüdür.

Bir de AUSC-GIE'nin 133. Maddesinin düzenlemesinin onaylanması, toplu kararlar genel olarak uygun olarak alınabilir. Genel beraberlik diğer sosyal organların rollerinin de sayılması gerektiğini gösteren yüce bir organdır. Bununla birlikte o sosyal ilgiyle onaylanıp hareket etmek zorundadır. Öte yandan özellikle kontrol organları ve diğer organların beceri alanları ona yasaklanmıştır. Anonim toplumların devlet tarafından farklı organlara ayrılmış zarar prensibini aslında taşımamak gereklidir¹¹⁸.

Bağımsızlık formaliteleri sunumla ilgili olan AUSC'nin 126. Maddesinden 127ye ve 134ten 136 ya düzenlenmiş göstergeleridir. Bu şartlarda seçim vekili tarafından sunulan 126 ve 127. Madde yetkin düzenlemelerdir ve tersi durumda vekil başka bir kuruluşa verilebilir. Bir diğeri, toplumsal ticaret bağlantılı resmi eylemler ve vekillerin tekrar sunabilecekleri yöntem sayısı ve ekonomiyle ilgili gruplar ya da statüler bu birlikleri sınırlayabilir. Müzakere formalitelerinde sözsöz yöntemler kurulmuş olmalı gerekli olduğu için sonuç olarak. Şüphesiz hile amacı gütmeyen. Bir diğer şey hangi durumlarda birlikte hareket edileceğini bilmek ve böylece düzenlenen bilgileri de.

2- Oylama ve hissedarlar bilgilerinin kullanım hakları

Hissedarların toplumsal birlik üzerine bakış açılarını ve böylece gelişimini tartmak, hissedarların beraber sosyal ilgi ve kontrol eylemlerini seçme haklarıyla

¹¹⁷ Pourquoi, en effet, vouloir la mort de la société, avec toutes les conséquences économiques et sociales qu'elle comporte, lorsqu'un seul actionnaire manifeste son désaccord et désire mettre un terme à la collaboration sociétaire.

¹¹⁸ Les sociétés anonymes fonctionnent, en effet, à l'image des sociétés politiquement organisées au sein desquelles la démocratie constitue l'épine dorsale.

düzenlemelerini yapmaya istekli olmaları içindir. Bazen bu haktan yararlanmak etkili olmayacaktır çünkü hissedarların aldıkları kararlar düzenlenen bilgilerin izniyle olacaktır.

A. Oylama hakkında yararlanmak

Oylama hakkı toplumun en önemli sınıfı tarafından oluşturulur. Çünkü oylama tüm toplumlarda demokrasinin temeli olarak düşünülür. OHADA halk seçim ayrıcalığı sıralaması bu hakkı grup üyelerinin vatandaşlık basamağı olması ile eşdeğerdir¹¹⁹.

Diğer toplumun organları tarafından alınan kararlar statüyü belirlerken diğerleri de bunları içermektedir¹²⁰. Fark hissedarların birlikte ya birlik olmadan sunulmasına göre yapılır.

B. Sunulan hissedarların oylama haklarının kullanımı

Seçim ayrıcalığının ve halk sıralamasının yapılması. Statüler ne hissedarların açıklamalarını ne de eşit oylama haklarını prensiplere göre kabul etmeyebilir. Bu en azından AUSC-GIE'nin 129. Maddesinin özüdür. Aslında bu madde her birliğin sosyal topluma katılması oylama haklarına öncelik sunar en azından AUSC-GIE tarafından düzenlenen maddelerdir.

Bu gerekli eylemsel yardımdan söz eder <Başta eşitlik oylamada eşitlik > Yani bu her hissedarın bir ses hakkı vardır demektir. Fakat OHADA oylama hakkı olmadan eylemler gerçekleştirilebilir mi? Her düzenleme onaylanmadan buna izin veren düzenleme bunu cevaplamaya izin vermez, tam tersine bazı yasalar özellikle Fransızcadır. Bu anlamda tüm hissedarlar oylamaya katılma haklarından yararlanmalıdır.

Grev hakkında yararlanma sırasında karar hakkında soru sorulabilir. Bu hak ne üye ne düzenleyen başka biri tarafından hatta AUSC NİN 128. Maddesinin yarar ve etkiler hakkında aldığı kararlar doğrultusunda hazırlanan oylama hakkı ayrıcalığı bile korunur. Bu ölçüde kar sağlamayı ya da etkilerden korunmayı garantileyen bu haklar rahatça anlaşılabilir. Ayırma prensibini ve oylama hakkını engelleme amacı olarak altı çizilebilir bu orantı önemlidir. Aslında Ohada'nın ticari toplum üzerindeki etkisi ve ekonomiyle ilgilenen grupların ilgileri üzerindeki etkisi öncelikli olarak ön

¹¹⁹ ALFANDARI E., *Droit des affaires, les cadres généraux, l'entreprise, les activités*, Litec, 1993, n 328, p. 234.

¹²⁰ Cas, par exemple du conseil d'administration autorisé par l'assemblée à réaliser une augmentation de capital, ou encore du conseil d'administration décidant le transfert du siège social dans les limites du territoire d'un même Etat partie. D'après les articles 451 et 568 de l'AUSC-GIE.

görülebilen böylesi bir durumda. Bu hipotez 752. Maddeye göre bazı eylemler için özellikle çift oy hakkı kullanılabilir özel olarak¹²¹.

C. Katılım sağlamayan hissedarların oylama haklarının kullanımı

Uzaklık ve mekanın korunması sebebiyle hissedarların sık olarak birliğe katılmadıkları gözlemlenir¹²². Böylece birçok hissedar sosyal dönemde birliğe şahsi olarak gelmeyebilirler. Anonim şirketlerin demokratik fonksiyonları için onların oylarının bulunması çok önemlidir¹²³. Manda tarafından geleneksel olarak oylamaya katılmak toplumsal olarak bile çok önemlidir¹²⁴. İhtiyatlı bir çözümden sonra AUSA'nın 538. Maddesine ortaya çıkmış bir hissedar başka bir hissedarın yerine geçemez. Bu manda kendi görevleri için bile önemli bilgilerden faydalanmalıdır.

D. Hissedarların bilgilendirme hakkı

Bu hak hissedarların toplumsal etki üzerine karşı partiyi analiz etme gibi ağır bir sorumluluktur. Bu birliğin başkanı tarafından izin ve zorlama hakkı hakkında genel olarak. Yani bu hesaptaki komisyere bu hakkı kullanma uygulama fırsatıdır ve bu yöneticiler duruma göre araç olarak kullanılamaz. Aslında bu bireysel olarak şüpheli bir durum ya da hissedarlar için kötü bir durum değildir. Bu yüzden Ohada kanunları 525. Madde USA eylemi hissedarlar arası iletişim hakkını öngörür her sene yapılan birleşimde. Her uygulamada yazılı olarak soru sorabilir katılımcılar ifade devamlılığının ifadesi hakkında özellikle.

Bu yasal düzenleme iki bilgi hakkı dönemi sayesinde analiz edilebilir, Böylece bir birlik hakkındaki dokümanlar hakkındaki bilgiler özellikle sınırlandırılabilir birliğin son üç yılı hakkındaki dokümanlarının incelenebilir sözlü yöntemle varlıkları bağımsızlıkları ifade edilebilir¹²⁵. Bu bilgilendirme hakkı mekanlarında daha iyi kabul edilebilir çoğunluğu kontrol etmek açısından önemli olabilir.

2. Hissedarların parasal haklarının kullanımı

Bu parasal haklar toplumdaki hissedarın varlığıyla bağlantılı nedenlere sahiptir. Aslında bu biraz hiyerarşik bir yapıdır birini ticari bir topluma kabul etmek. Yerleşmeyi beklemeden başta olmayı beklemek. Politik haklar parasal haklarla aynı olguyu sağlar. Bu nedenle bazı haklar dağıtılan ve korunan haklar toplumun çift hakları özellikle bazı sayılı haklarla bağlı olanlar emirdir ve böylece farklıdır.

1. Dağıtılan yararlanma haklarının korunması

¹²¹ Lire en substance les dispositions de cet article.

¹²² POUGOUE (P.G.), ANOUKAHA (F.) et NGEUBOU TOUKAM (J.), **Op.cit.** , N° 161, p. 70.

¹²³ RIPERT (G.) et ROBLOT (R.), **Op.cit.**, N°1199, p. 899.

¹²⁴ Le législateur a entendu éviter l'accès à l'assemblée d'agitateurs, de maîtres chanteurs, et plus simplement de cabinets d'affaires faisant profession de l'état de mandataires.

¹²⁵ POUGOUE (P.G.), ANOUKAHA (F.) et NGEUBOU TOUKAM (J.), **Op.cit.** , N° 162, p. 71.

Ticari toplumdaki prensipler AUSC-GIE'nin 4. Maddesine göre onu yaratanların bunu paylaşması yada sonucunun açıklanmasına izin verilmesi bu düzenlemenin sonucudur. Bir birleşme yöntemi olan toplum sonuna ve özeline saygısızlık eden yararlanmaları yasaları dağıtamaz yasalar onları koruyan makinalar değildir. Yani hissedarlar gönüllü yararlanmalara sahiptirler. Yasal ve statüsel olarak düzenlenen saygı amaçlı karar veren genel birlik bu koşulları uyandırdı. Yasal korunmayı ve statüleri korumayı sağlayan AUSC-GIE 142. Madde ile eşit yapıdadır.

Yararlardan bahsederken yayılması gereken AUSC-GIE 143.maddenin bu düzenlemeden çıktığıdır. Ve bu madde yararlı olarak tanımlanır uygulama sonucunda bu yararı arttırmak için yararları raporlamalı başvurular korunmalı böylece zirve oluşabilir. Diğer yandan eğer bir yarar sahibi değillerse hissedarlar toplum onlara finansal açıdan korunma kararı verebilir. Tabi eğer her topluluk toplumsal sözleşme nezdinde yararların bir parçası sayılırsa. Tüm paylaşılan haklar çözümsel olduğu için öneminin altı çizilmelidir¹²⁶.

Aslında hissedarlar aktif sosyal paylaşımlarda bulunmalıdır. Toplumun yaratıcıları unutulabilir ve paylaşım katılmayabilir bunun açıklanmasını eski hissedarlar yapabilir. AUSC'nin 54. Maddesinden sonra karşı kapalı statüler hariç her hissedar haklar ve zorunlukları elde ettiklerini 53.maddeyle paylarına ait sosyal hayat derslerini yapılandırmış aynı zaman da şartlar yenilenmedikçe dağılım olmamıştır¹²⁷.

2. Ortakların hakları

Sermayenin azalması hariç her hissedara yapılan dağılım artan bir korumaya sahiptir, sermayeleri kendilerinin olunca devam eden dağılım statünün izin verdiği korunan artmakta olan sermayenin miktarını etkiler. Yine de 144. Maddeye göre genel olarak birlik uluslararası finansal sentezin ve dağılım zirvesinin varlığı için kararlar almıştır¹²⁸ :

- Gerektiğinde, ödenekler gönüllü olarak korunur
- Karın bölümü eylemlere dağıtılır
- Toplam miktar yenilenir

¹²⁶ POUGOUE (P.G.), ANOUKAHA (F.) et NGEUBOU TOUKAM (J.), **Op.cit.** , N° 154, p. 67.

¹²⁷ La reprise des apports s'effectue en valeur sauf stipulation contraire. Il s'ensuit que l'apporteur d'un immeuble ou d'un fonds de commerce ayant perdu la propriété du bien, ne peut le reprendre en nature, à moins qu'il ne se soit réservé cette faculté dans l'acte de société. Il n'a plus pour ainsi dire, qu'un droit mobilier contre la société. L'apporteur en jouissance quant à lui reprend la libre propriété de son bien, tandis que celui en industrie reprend sa liberté.

¹²⁸ Lire l'article 143 al. 3 de l'AUSC-GIE.

Bu her eylem için ayrılan karın bir bölümüdür ve payıdır. Yani bu haktan toplam eylem sayısı bağımsız olarak hissedarların yararlanması demektir. Sosyal sözleşme önceden görülebilir değerlere sahip olunabilir hissedarlar sayesinde ve payları özel olabilir. Tek limit saygı duyulan maddenin özel olması olabilir. Başka türlü olamaz. Çünkü, ihlal durumunda bu bağlantılar böylece politik haklara bağlanabilir, eylem haklarının ihlalinin olmaması için yasalar korunabilir.

3. Birlikteki hissedarların ihlale karşı cezayla ilgili hakları

Bir yasanın etkili korunmasını sağlayan tek ceza yasalarıdır, OHADA yasaları yasalara saygı duyulmasını sağlar onu hissedarlara tanıtarak ekonomik partnerlere tanıtarak gelişen şirketlere tanıtarak bu birliğin kiralanabilir büyük karlar alabilen bir birlik olmasındandır. Bu gerçekleştirilen ihlal sonucu verilecek cezanın verilmesi için gereklidir. Bu başlığa göre OHADA'nın vermiş olduğu yasalarda hissedarların pek çok aracının korunmasını sağlayacak garantileyecek hakları vardır. Birliğe katılan hissedarların sorumluluklarının yerine koydukları şikayetler yürürlükten kaldırılması için ısrar ediliyor. (1).Yalnızca krizin koynunda birlikte katlanılabilmesi mümkün daha kötüsünü engellemek için.(2).

1. Ceza prensibi: cezalı eylemlerin iptali

Ceza prensibinin duyulması, kurulmuş yönetimin eksikleri esnasında ders içeren konulara sahip prensipler olması gerek. Bu cezalardan bazıları hissedarların haklarının ihlali olabilir aynı kişi bu kuralları kötüye kullanabilir. (A), (B). OHADA sisteminin kuruluşu düzelden bir ölçü içerisinde krizleri azaltıp ticaret toplumunun ilgili alanlarını korumayı gerçekleştirebilir. Aslında ceza kanununun tek korumacılığı ilgi alanları doğrultusunda karar verilmesi durumudur. Bu ölçü hissedarlara göre toplum için yeterince büyük bir ölçüdür. Böylece Fransız katılım hakkı OHADA'nın resmiyetiyle bağlantılı sosyal ticari ekonomik ilgi alanlarına odaklanmış radikal kabul edilen ve tek büyük sistemdir¹²⁹.

Sadece doğal olarak gelişen sözleşmenin tekliği gerçeklikte korumaktadır hissedarları bunları bizim bölümümüz için eylemlerin iptali için kendi alanlarında belirlemeliyiz bu toplumsal sözleşmenin olmazsa olmazıdır ve bu kuralsızlığın

¹²⁹ Il y a crise juridique lorsque la décision prise par les organes sociaux n'est pas conforme aux lois et aux règlements. COZIAN (M.), VIANDIER (A.) et DEBOISSY (FL.), *Droit des sociétés*, 12e éd., Litec, 1999, N° 510, p. 188.

eylemsel boyutu kullanımı ve koşulları onların uygulamalarına aittir¹³⁰. Böylece yasaların fonksiyonlarının etki alanları belirlenebilir¹³¹.

A. Yakınması yapılan modifiye eylemlerin iptali

Eğer toplumun hükümsüzlük hırsı terminolojik olarak gerçekleşiyorsa bu eylemler tanımlanan bu eylemler karışıklığı engelleyen eylemler olabilir. Bu nedenle hükümsüzlük eylemleri açık bir eylemsellik olması bakımından önemlidir. AUSC-GIE bir kitap kapsayacak kadar geniştir, özellikle sekizinci kitap, sosyal eylemler ve toplumun hükümsüzlüğünü içeren kitap oldukça geniştir. Ve 242. Maddede toplumun hükümsüzlüğü ya da bütün eylemlerin kararların ve statülerin tanınması yer almaktadır.

Yani bu eylem süreci çok farklı olarak kullanılabilir ve dağılımlar kararlar söylendiği gibi ifade edilebilir. Fakat, statüleri eylemleri belirleyen statüleri bilmek anlamak için hissedarlara sorulan soruları cevaplamak önemlidir. Bu soruyu cevaplayabilmek için sıra dışı birliğin kararlarının gerekli kararlarının söylenmesi gerekmektedir¹³². Taşınan terminolojik tahminler öngörüler belirlenen eylemleri etkileyen hükümlülük kararlarının belirlenmesiyle oluşmaktadır. Bu tahminler AUSC'nin 242. Maddesine göre beklenebilir statülerin belirlenmesi ihlal edilen eylem sonuçlarının kontrata göre uygulanmasıdır.

1. İhlalin resmi eylem olarak hükümsüzlük sonucu

Hükümsüzlüğün değerlendirilmesi bir sosyal durum olarak ticari bir durum olarak ele alınması hali olup OHADA üyelerinin yasaması ile gerçekleştirilmektedir ve bunu garantilemek bu ilgili alanları korumak için organize olmak gereklidir. Bu endişe bütün düzensizlikleri yasa dışılığı önleyebilir. Hükümsüzlüğün nedenleri tanımlı eylemleri girişimleri ihlalle sonuçlanır ve toplumsal yanlışlara sebebiyet verip kararları bağlayabilir.

Aslında belirlenen kararlaştırılan eylemlerin alınması için bir toplumun hissedarlar için nasıl sonuçları kabullendiği önemlidir ve özellikle hissedarlar için bu önemlidir. Çünkü bu kullanım hissedarların kurallarını ve risklerini onların ilgili alanlarını elverişli kılar. Böylece bu elverişli durum toplumsal kanunları bütün inisiyatifleri modifiyeleri statüleri hükümsüzlüğü ceza olarak bir eylem olarak çıkarır.

¹³⁰ A travers la loi du 24 juillet 1966 sur les sociétés commerciales notamment.

¹³¹ L'intérêt premier d'un actionnaire étant, en effet, la multiplication de ses placements, on voit mal comment la disparition de la société dans laquelle il a porté ses investissements serait de nature à lui plaire.

¹³² Transformation de la société, augmentation ou réduction du capital social.

Hükümsüzlük ticaret toplumunda belli bir statüde eylemse olarak içerik olarak not edilebilir ve belki de buna toplum kendi kendine ulaşabilir.

Bu tür olarak büyük sonuçlar olarak kabul edilen nadir hesap edilen bir açıklamadır¹³³. Aslında AUSC'nin 242. Maddesi öngörülürse hükümsüzlük (eylemsel ifadenin sonucu olmayabilir.) Bu sıra dışı birliğin gerekli kararlarından ve bu kararlar çeşitli toplumsal organlar tarafından alınır ilgili tanımlanan alışkanlıkları olan statüleri tanımlar¹³⁴. Bizim fikrimize göre bu daha iyi yapılmalı bu devrede sıra dışı genel birliğin kararları benzer olurken¹³⁵ bütün kararlar özel olarak verilmeli bu kararlar belli statülerle bağlı olarak tanımlanırken.

Aslında bu birliğe özel olarak sonradan katılım değil oylama sonucu tanımlanan statülerle genel ve sıra dışı birliğin parçası olarak tanımlı bir kazanım elde etmektir. Bu bağımsızlık olup statüleri modifiye etmek amacıyla bir soru sormak ve olağan dışı durumlarda resmiyeti öngörüp özel birlik hükümsüzlüğünü ihlale karşı kullanabilmektir.

Şuna dikkat etmeliyiz ki eğer kanunlar Fransız kanunları ve Afrika kanunları modikatif iki hükümsüzlük ise hükümsüzlük eylemi tanımlanan eylemsel hükümsüzlüğü yöneten yeterince önemli hipotezi olan öngörüler ilkine benzemelidir¹³⁶. OHADA yasasının tercihi formülü şu şekildedir ;(yazısız uygulama)ve toplumsal eylemdir bahsedilen hükümsüzlüğü harici olan eylemler ve toplum hükümsüzlük sebeplerinin altında değildir ve öngörülen resmi bir eylem de değildir¹³⁷. Bu kontrattaki maddelere haklara eklenmelidir.

2. Kontrattaki Haklar- Hükümsüzlük

Önemli bağlantılarla ilgili konulara giren toplumun genel kontrattaki haklarının önemli bağlantıları vardır. Bu başlığa göre bu mantıksal bir olgudur ve başvuru bulabilme ihtimali hakkı ihlali modifiye gerçekleştirilen hükümsüzlük eylemi

¹³³ Contrairement aux causes de nullité des actes non modificatifs des statuts.

¹³⁴ Car seules ces assemblées sont en principe compétentes pour modifier les statuts, et ce dans toutes leurs dispositions. Cfr. art. 551 AUSC.

¹³⁵ Cas, par exemple du conseil d'administration autorisé par l'assemblée à réaliser une augmentation de capital, ou encore du conseil d'administration décidant le transfert du siège social dans les limites du territoire d'un même Etat partie. D'après les arts. 451 et 568 de l'AUSC.

¹³⁶ Cfr. par exemple pour nullité des actes modificatifs en droit français, la loi n° 66-537 du 24 juillet 1966, dans ses articles 72-1, 153, 156, 167, 173, 183 al.3, 186 al.1er, 194-8, 197-1, 198, 207 al.1er, 208, etc.

¹³⁷ Cfr. article. 552 AUSC, par exemple, pour les règles de réunion, de quorum et de majorité de l'Assemblée générale extraordinaire ; l'art. 572, à propos de la modification du capital, dispose en effet : « *Le capital doit être intégralement libéré avant toute émission d'actions nouvelles à libérer en numéraire, à peine de nullité de l'opération* » ; art. 130, pour la nullité des décisions collectives en cas d'abus de majorité.

doğrultusunda bir fırsattır¹³⁸. Aslında kontrattaki biraz hastalıklı bir durum olsa da ve sosyal kararın kolektif karakteri bağımsız durumlara referans olmasa da zorunlu haklar çekici olmayabilir¹³⁹. Bu katılım özellikle bağımsız olabilir içerik olarak yapabilesi sıra dışı birliğin sebepselliği limitleme içeriği için özel bir hazırlık olabilir.

Bu o zaman AUSC'nin 242. Maddesinin konusunun on prensibine adaptasyondur ve hükümsüzlük eylemsel hükümsüzlük statüleri belirleyen eylemlerdir yalnızca hükümsüzlük içeren genel kontrattaki toplumlar değil. Bu ikinci kategori hükümsüzlüğü etkileyen belirli statülerden çok daha önemlidir. Hükümsüzlük durum sırasında durumu anlaşılır¹⁴⁰.

- Bir bölüm sivil kodu 1108 olan maddeye eklenen kontrattın genel değerli kurallarının tanımlanması uygulanan hükümsüzlük durumdaki bölümdür. (1);
- Diğer bölüm, toplum kontratındaki özel bilgi kurallarının sonuçları olarak belirlenen bölümdür.(2).

a. İhlale Uğrayan Genel Kuralların Hükümsüzlük Geçmişi

Bunun üzerine konuşulursa, OHADA'nın üyeleri olan ilgili ülkelerin yasal bağlantılarının analizini hesaba katmamız gerekmektedir özellikle cumhuriyetçi demokratik ülkeler zorunlu haklara saygı duyan ülkeler Kamerun ve Kongo, üçüncü kod sivil 258. Madde Kongo ve madde 1.1108 sivil kodlu Kamerun tüm dört şarta bağlı gereklilikler bir kontratın uzlaşması sonucuyla gerçekleşmektedir. Söylenen öne sürülen kurallar:

- Muvafakat gerekli bölümler için ;
- Uzlaşma kapasitesi ;
- Anlaşma durumunu sağlayan düzenleyen bazı amaçlar ve
- Zorunlu yasa sebepleri.

Fakat, bu dört koşul kontrattın değeri hükümsüzlükle cezalandırılmaz harici bir durum söz konusu olmadıkça. ticari toplumun bu ceza hakları açık kapının ölçüsünü anlayabilmek içindir ve her türlü etkiler şartlar üzerindeki belirsizlikler başarıyla denir hükümsüzlük eylemi belirlenir.

¹³⁸ Etant donné que les modifications statutaires sont généralement prises collectivement, les délibérations ne sont, en effet, pas des contrats. Ainsi, il faut adapter les décisions collectives aux principes régissant les contrats de droit commun Cfr. RIPERT (G.), ROBLLOT (R.), **Op.cit.** n°1596 p. 1172.

¹³⁹ COZIAN (M.), VIANDIER (A.), DEBOISSY (Fl.), **Op.cit.** 514 p. 190.

¹⁴⁰ LAMY, *Sociétés commerciales*, 8e éd., LAMY S.A., Paris, 1994, n° 2386, p.1017.

i. Elverişsiz Muvaffak ve Yardım

AUSC-GIE'nin 243 . maddesi yöntemin altını çizerek belirtiyor ki :

Sınırlı sorumlulukları olan toplumlarda, hükümsüzlük ne yarımı olan ne de becerisi olan bir birleşmedir, en azından birleşme temellerini beklemektir. SA ve SARL bölümleri arasındaki fark birinin diğer tanınan toplumunu resmileştirmeye çalışması ve bu durumla Fransa kralınının 24 temmuz 1966 yönetimi için ikinci cümleyle karşıtlık üretmektir. Yani eylemciler hükümsüzlük dağılımını provoke edemez ve tüm düzensiz statü etkilerini taşır. Bunu bizim önemle belirttiğimiz gibi iyi bir hipotez teorik olan bir hipotez ayrımcılıktan çıkacaktır.

Zıt olarak özel bir yanılda özellikle AUSC'nin 243. Maddesine göre kabul edilmelidir ki yanıllar eylemsel içerikli değil hükümsüzlük çerçevesindedir¹⁴¹.

Aynı zamanda bu elverişsiz yardım olup istek arzu temel hükümsüzlük¹⁴² olmalıdır aynı ihlal¹⁴³ hataları için¹⁴⁴. özel olarak bahsetmek gerekirse bu sivil hakkı gibi istenen zorluk gibi gelen tek bir eyleme bağlı bir olgu olması herkes için ceza niteliği taşımasıdır. Cevap hastalıklıdır. Bütün durumlara göre ,yargı bu durumu etkilemelidir ve hükümsüzlükten kaçılıyor mu yoksa kanılmıyor mu .Bu soruyu şöyle sormalıyız ve bilmeliyiz ki toplumun sermayesini nedir ve ne kadardır, bunlar provokasyona sebep olur mu olmaz mı ve statüler belirli eylemler doğrultusunda olur mu ya da yalnızca tek eylemlerden mi kaçınılıyor. Yargı kanıtı Fransız olan bu temelde olan tüm durumları 1966¹⁴⁵ ya göre de kabul ediyor mu. Ve pozisyonunu koruyabiliyor mu krallık hükümdarlık altındayken¹⁴⁶.

Böylece kararlar yargının kararları Fransız olarak kapalılık içeriyor mu beceriksiz yardım hükümsüzlük kaynağıdır sıra dışı olarak ve aynı zamanda toplam bir eylemlilik beklentisi olarak. Bizim duygularımıza göre Afrikalı yargıç sonuç olarak lord olan elverişsiz yardımı sınırlayan kişi Fransız yargısından etkilenmelidir. Kapasitesi olmayan hükümsüzlük mümkün olmayan bir sınırlılığa sahiptir.

¹⁴¹ POUGOUE (P.G.), ANOUKAHA (F.) et NGUEBOU TOUKAM (J.), **Op.cit.**, N°60, p.27.

¹⁴² Voir la décision de la Cour de cassation française en matière commerciale, 27 janvier 1982, **Op.cit.**

¹⁴³ Voir la décision de la Cour d'Appel de Paris rendue en date du 19 mars 1981, p. 405.

¹⁴⁴ Voir la décision de la Cour de Cassation française en matière commerciale, 26 avril 1971, **J.C.P.**, N°16986.

¹⁴⁵ Voir la décision de la Cour de cassation française en matière commerciale, 26 avril 1971, **JCP**, 1972, II, n° 16986, note Bernard, Revue des Soc. 1972, p. 248, pour un dol à l'occasion d'une augmentation de capital.

¹⁴⁶ Ainsi, dans un arrêt du 19 mars 1981, la Cour d'Appel de Paris n'a écarté le grief de violence invoqué par certains actionnaires pour obtenir l'annulation de la renonciation à un droit préférentiel de souscription. *Mais, en raison de la nécessité de remédier à une situation catastrophique que les administrateurs d'abord, les actionnaires en suite, se sont prononcés favorablement, à une large majorité, pour l'augmentation de capital* ».

Hükümsüzlüğe bağlı bu kapasitesi olmayan bağlantı eylemlerle tüm toplumu etkileyen temeller tarafından etkilenmiştir. Eşit olarak altı çizilmeli ve vurgulanmalıdır ki genel hak prensipleri statüleri belirleyen hükümsüzlüklerin nedenleridir. Aslında her hile hurda benzeri bir anlamda bu birliğin bağımsızlığını anlıyor¹⁴⁷.

ii. Hedefin Yanıltan ve Nedensiz Yasakları

Sözleşmenin genel başvuru hakları, toplumun hedefi, yani karar verilen aktivitelerin birlikte yapılması özellikle toplumun beklentileri doğrultusunda olanları yasal ve kanuni olan ve bir kez karar verilmiş olan eylemlerin yapılması gereklidir¹⁴⁸. Ceza toplumun hükümsüzlüğü titiz bir ceza farklılıkları içermektedir¹⁴⁹. Bir hükümsüzlük diğerlerine nispeten farklı olan hükümsüzlük kanuni bir hedef anında geleneksel düzenlemeler ve haricileştirmeler kapalı olacaktır. Daha iyisi, bağlı bir hükümsüzlük olarak madde 251 de AUSA-GIE'nin izahıdır.

Bunun üzerine yapılan bütün referanslar sıra dışı yapılan dağılımın karar verildiği gibi eşit olmalıdır ve mümkün olduğunca yasal. Sonuç olarak buradan çıkan, bağlı bir bağımlılığı hükümsüzlük olarak yargılamak mümkün olacaktır. Özellikle olağan dışı birliklerde bireysel olarak her hissedarın beklenen hakları vardır ve yasalarla bu kurumun mekanizmasının işlenmesi sağlansın diye toplumda düzenli bir biçimde fonksiyonda bulunur¹⁵⁰.

Bir sebep söz konusu olursa başvuru esnasında madde 1.131^e göre Kamerunluların sivil kodu olan bu madde ya da 3. Kitaptaki sivil kodlu Kongolu 258. Madde yasal ve gerçekçi olması şartıyla titizlikle sağlanır. Bağımsızlık hükümsüzlük bağımsızlığı hala cezalı olacaktır ve sosyal formda olarak tabi ki.

Suistimal edilen barınakları bulmak hissedarların ilgili hipotezlerini haklarını yürütebilmeli. AUSA-GIE NİN 242 . maddesinde genel sözleşmeye bağlı hükümsüzlükler dışında bununla bağlantılı durumlarda, bu toplum sözleşmesi kullanılır.

b. Sosyal sözleşmenin özel kurallarının hükümsüz ihlali

AUSA-GIE NİN 242 . maddesinin OHADA yasası tarafından kullanılan formül sosyal sözleşmenin özel bir biçimde ihlali esnasında eşit olarak hükümsüz olarak

¹⁴⁷ COZIAN (M.), VIANDIER (A.), DEBOISSY (Fl.), **Op.cit.** p.47.

¹⁴⁸ A distinguer du contrat de société, entendu comme les apports effectués.

¹⁴⁹ Cfr l'art. 246 AUSA-GIE. Lire aussi LAMY, **Op.cit.**, N° 2390, p. 1018.

¹⁵⁰ Droit de faire partie de la société, droit de ne pas être contraint à une augmentation des engagements, droit de vote, droit aux bénéfices et aux réserves et droit de négociation des actions.

uygulanır. Bilinmesi gereken sosyal sözleşmeye göre gerekli elementler şöyledir :desteksel olarak var olmak, sosyal toplumu etkileyen fark pozitiflik. Fakat OHADA'nın etkisi ticari sosyal resmi bağlantıları olan ve grupların ekonomik ilgi alanların olduğu grupların toplumun negatifliğini hükmünü yöneten bir yapısı vardır ve bu SARL ile bağlantılı olup SA¹⁵¹ ile de ilişki içerisindedir. Çünkü sosyal toplumda geçerliliği olan ihmalkarlıklar toplumu etkilenerak bizim dikkatimizi çeker.

Sosyal olarak bütün etkiler aslında desteklenen sözleşmeye bağlı olup kendi varlığı için gönüllü olarak uyum sağlamakla kalmaz yalnızca partilere genel bir esere bağlı olarak eşitliğin atılan bir adımını gösterir değişmez ve hala varlığını sürdürür. Yokluğunda toplum tüm değerlere bağlı olarak şartlı bir şey değildir. Bu durum resmi bir bağlantı olmadığı gibi maalesef bu maddeyi figüre etmez. Yine de, resmi olarak söylenen 2. Ve 4 . maddeyle ilgili bir haiflik olabilir bu eşleşen toplumla birleştikleri ilgili konularla toplum resmi olarak yeniden oluşturulur¹⁵². Bu analize bakınca, bir bağımsızlığa bağlı toplumsal hakların geçişi durumunda bağımsız bir hüküm olabilir fakat kuralların yasaların özellikle başvuru olanların genel olarak abartılıdır. AUSC-GIE'nin 198.maddesinin imzalanması ve özel bir hükümet yönetimi rejim için hedef için toplum kurulur oluşturulur. Bu durumlara bağlı olarak bu maddenin aslı budur ;

«Hüküm için ceza, karışık bir operasyona katılan toplum, bölünme, tutulan gerçekleştirilen korunan eylemler mahkeme kalemiyle yani kararıyla bağlantılı olup yönetme bakış açısına sahip mahkemenin açıklamasını bekleyen aktif bir yöntem olup resmi olarak resmiyete uygun olarak onaylanmış gerçekleştirilmiş organizasyonlardır. Bu organizasyonların onaylanması gerekli ve önemlidir ».

Hüküm avcılığı OHADA'nın yasalarına göre özellikle bazıları tanınmış gibi olup sosyal eylemlere bağımlıdır ve statü olarak tanımlanırken diğere yandan şüphe taşıyarak hissedarların yargılanmasına sebep olup bunu uygulayabilir.

B. Tanımsız yapılan şikayetlerin gerçekleştirilmesinin hükümsüzlüğü

AUSC-GIE'nin 244. Maddesine göre savunulan ve açıklanan :« *Hükümsüzlüğün bütün eylemleri esnasında, toplumun belirlenmiş statüsel olarak birbirine bağlı bağlantıları ya da kararları yoktur ve bu eylemler resmi gerçekliğin etkili baskın durumunun sonucu değildir ayrıca toplumun statüsü ve sözleşmesi bunu sonucu*

¹⁵¹ Les articles 309 pour la SARL et 385 pour la SA de l'AUSC-GIE consacrent la possibilité de créer une SARL avec un seul associé, de même que la SA, avec un seul actionnaire. On parle alors de SARL ou de SA unipersonnelle. L'article 5 de l'AUSC-GIE consacre expressément d'ailleurs la société unipersonnelle.

¹⁵² ANOUKAHA (F.), Cours de droit des sociétés commerciales et du groupement d'intérêt économique OHADA, **Op.cit.** p.81.

değildir. Bazen, bunlar statülerin ve tanımlı eylemlerin derecesi değildir. Aslında, şu açıklama « etkili baskın bir durumun ihlali» mekanı bırakalım oluşturabilmenin uzaklığı olarak hükümsüzlüklerin hipotezleri için parçalar tarafından ihlal edilmesini açıklayalım.

AUSC-GIE'nin 244 . maddesinin etkili olduğu alana göre iyi karar verilmesi gerekmektedir. Tabi bu temelde. Ne yapılacağı kararlaştırılmalı ilgili alanlara dağıtılan organlara topluma sosyal olarak haklarının üretilen yasaları bilinmeli. Yalnızca uluslararası onaylanmış ve alınmış kararlar sadece gövdedir¹⁵³.

Bu özel alan, hükümsüzlük kaynaklarıyla alakalı bir içeriktir. Resmi olarak 244. Maddeye göre özellikle sıralanmış 3 kural: bu düzenlemeler faaliyet olarak statülere ve sözleşmeye göre ayarlanmıştır. Daha iyilerini onaylayalım özellikle sözleşme metinleriyle alakalı olan etkili gelişmelerle geçişi sağlayarak hükümsüzlüğü sosyal tanımlanan eylem olarak bulalım¹⁵⁴. Yalnızca bu dört kaynak saklanan ve korunan sahip olmak üzere tüm hükümsüzlükler düzenlemelerin ihlali sonucunda ortaya çıkmaktadır ve statüsel düzenlemeler ihlali sonucunda.

1. Resmi gerekliliklerin ihlalinin sebebiyeti hükümsüzlükler

Hükümsüzlükler bazen baskın ihlallerini hatırlatırken resmiyetsizlik düzenlemeleriyle sonuçlanır.

- Düzenlenmemiş ve baskın olduğuna nasıl ne zaman karar verilir ?
- Edikte edilmeden hükümsüzlüğün açıklanmadığı yerde zamanda baskın bir düzenleme olabilir mi ?

Bu sorulara cevap olabilecek yine bu soruların kendileridir. Bu nedenle AUSC-GIE'nin 244.maddesine göre önceden başvurmadan karar vermeli ve yargının açık anlamı olarak bizim için uygulanır olması gereklidir.

a. Zorunlu Düzenlemelerin Anlam ve Yorumlama Formülü

AUSC-GIE'nin 244.maddesindeki dilsizlik sessizlik problemi zorunlu problematik bir durumu sorgulayan fakat baskın durumu düzenleme olgusunu açıklayan bir tanım olmaması bir sorun teşkil etmektedir. Maalesef, her birini yargı kanıt öğreti

¹⁵³ LAMY, *Op.cit.*, n° 2409, p.1022. La nullité des actes non modificatifs des statuts provenant des textes régissant les contrats se rapprochent en effet, de la nullité de la société et des actes modificatifs résultant des textes régissant la nullité des contrats de l'article 242 de l'AUSC-GIE.

¹⁵⁴ La nullité des actes non modificatifs des statuts provenant des textes régissant les contrats se rapprochent, en effet, de la nullité de la société et des actes modificatifs résultant des textes régissant la nullité des contrats de l'article 242 du même acte uniforme.

birleştiriyor. Anlam olarak bu katı ifade tüm düzenlemeleri zorunlu kılıyor yasak ve kesin olarak halk sıralamasının tersine yasalar düzenleniyor. Fakat öğretinin varmak istediği önceliklerimizle kavramsal geniş gövde deneyimlerimizle oluşuyor. Çift kabulü sağlayan bu ifadelerden beri durum böyledir.

Bir kısım var olan genel hükümsüzlük ile unutulmuş silinen yasaların gerçekçiliğine verilen izinin sebebiyet olarak sayılması için yasalar ilave edilmiştir¹⁵⁵. Diğer taraftan genel hükümsüzlük teorilerinde baskın düzenlemeler pozitif olarak yayınlanan düzenlenen yasal düzenlemelere zıt olarak katılım sağlar¹⁵⁶. Bu halde kabul edilmeli ki bu yargının niteliğinin onaylanan görevi misyonu her defasında baskın olarak şöyle değerlendirilmeli ; « *yasaya başvurursa eğer öncelikli olanlar söz vermiş bulunacaklar ve bu genel ilgili karardan esinleneceklerdir*¹⁵⁷ ».

Aynı durumda, kabul ettirildik ki hükümsüzlük elverişli telaffuz edilebilir öngörülen açıklanan korunmaya çalışılan yeterli öneme sahip yasal olmayan bir eğilim gösterir. Yasal olmayan satışlar alımlar ihlal edilen yasalar demektir. Bundan dolayı, bizim düşüncemize göre 224. Maddeye göre ya da AUSC-GIE'nin anlamsal boyutuna göre zorunlu baskın sayılan resmi kabul edilmeli eğer bu yargılanacaksa eğer.

Bu Alt başlık daha önce sahip olunan Fransız yasalarıyla karşılaştırılmalı. Komiserler için yönetici olarak adlandırılan yasaklama içeren toplumun birliğin bir üyesi veya başı herkesin sayısal olarak varlığı hesaplanmalıdır. Ve 5 yıl sonra bağlantıları kesilmelidir ve kontrol edilmelidir L.221. madde ile kral 24 temmuz 1966ın öngördüğü gibi olmalıdır. Kasa sorgulanmalı bu baskıcı yapıya göre 1966 yılının yasasına göre ve ihlal konusu hükümsüzlük hakkında olan isimleştirilmiş bir zincir sayılmaktadır¹⁵⁸.

Bir yönetici fonksiyonlarını elde ettiği toplumsal sözleşme çalışmasını yasal ve ilgili aynı olduğunu bilmelidir¹⁵⁹. Çok mutlu olarak, şüphesiz statüleri tanımlayan bağımlılıklar ve eylemleri hükümsüzlük durumunda tümüyle var olurlar..

¹⁵⁵ Cette mission assignée au juge, nous l'avons déjà soulignée ci-haut. Elle conduira à coup sûr la création des nullités sans textes et donc virtuelles, allant à l'encontre même de l'esprit général de l'Acte uniforme en la matière.

¹⁵⁶ Encyclopédie Dalloz, v. nullités n°25, citée par MERCADAL (B.) et JANIN (PH.), **Op.cit.**, N° 3747, p. 1195.

¹⁵⁷ Formule empruntée à Ghestin, *Droit civil, les obligations*, N° 93, citée par LAMY, **Op.cit.**, N° 2413, p. 1024.

¹⁵⁸ Soc. 20 octobre 1976, Revue des sociétés, 1977, 277, note J.G.

¹⁵⁹ C'est par exemple l'hypothèse d'annulation des délibérations pour convocations irrégulières du conseil d'administration telle que visée à l'article 453 al. 4 de l'AUSC-GIE et appliquée par la Cour d'appel d'Abidjan/COTE D'IVOIRE dans son arrêt n° 688 du 25 juin 2004, dans l'Affaire ayant opposé l'Office ivoirien des chargeurs (OIC) et autres (SCPA SORO et BAKO) contre BLEY ANONDO et autres, JURISCOPE, 2007. C'est aussi le cas par exemple de la nullité des actes pour irrégularité de la convocation d'une assemblée générale ordinaire tel que retenu par le tribunal de

Resmi olarak öngörülen hakkında açıklanan yayınlanan sunulan statülerin kendi kararları sıralanmıştır. Son durum esnasında ,bu öngörüğü OHADA'nın yasalarına ekliyoruz ve kanıt ve yargıyı tekrar ele alıp arka tarafından yorumluyoruz. Bütün aynı sinyaller OHADA'nın kuralları ve yasalarına göre baskıcı referans olsa da üzerine düşünülmüş ve kararlaştırılmıştır. Başvuru ile ,aslında resmiyetin 2. Maddesine göre baskın metnin düzenlenmesinde :« *toplumu tek birliği yönetme esnasında bu durumda resmi olarak sunulan yasaları içeren düzenlemeler olmalı sunulmalıdır* ».

Neden OHADA kanunları ve kuralları ortaya çıkmıştır ve AUSC-GIE'nin 244.maddesine göre hatırlamak yargılamak gerekli ve bir « *baskıcı düzenleme* » ölü eylemdir belki de hükümsüzlükten ötürü. Bütün KASSIA gibi biz yasaların bakış açılarını paylaşıyoruz takip edilen açıklanan şu durumda ki gibi :madde 242 (AUSC-GIE) Metinsel olarak prensiplere odaklanmış hükümsüzlük sözü edilen yayınlanan durumlarda yasal olarak diğer hükümsüzlük tarafından cezalandırılarak değerlendirilebilir :Bu yetkili görmezden gelmek resmi olarak dile getirilen 244. Maddenin metnine odaklanmak demek. Bu resmi hükümsüzlük doğasının eylemi ve kuralı olarak önem taşıyan ihlal Fransa'nın hak sonucudur¹⁶⁰. Bu kurala yargıya kim başvurabilir ?

b. Sana Başvurusu .AUSC-GIE nin 244. Maddesi

Taşınan baskın düzenlenme formülünün anlam ve yorumu, özel olarak analizi ve zorluğu 244.maddenin başvurusu ile olmalıdır. Aslında bahsedilen çözümsel uygunluk yasal düzenlemelerin onaylanması tıpkı hükümsüzlük ihlali ceza olarak kararlaştırılabilir özel statülerle uyumsuz olan bağlantılar tanımlanmayan bağlantılar eylemlerle bağlantılı olup gelişmelerin ölçüsü yapılabilir.

OHADA'nın yasal hakları hissedarlar için olan tanımlanmamış hükümsüzlük kaynakları limitsiz kaynaklardır ve bu hükümsüzlük eylemleri şikayetlere sebep olabilir. Statüsel olarak yapılan düzenlemelerin eşitliği vardır.

première instance de Bafoussam/CAMEROUN, TPI, Bafoussam, Affaire. Polyclinique de Bafoussam S.A. contre NZOGANG Didier.

¹⁶⁰ A titre d'exemple, l'inobservation des règles de quorum et de majorité de l'assemblée générale des actionnaires (Lire l'art. 548 et suivants de l'AUSC-GIE) n'est pas expressément sanctionnée par la nullité. Mais, l'article 244 du même texte légal permet d'y remédier.

2. Statüsel düzenlemelerin ihlali olarak hükümsüzlükler

Resmi olarak baskın düzenlemelerin ihlali statü olarak baskın gelen ihlallerin yapılmasına benzer. Tekrar ele alınırsa AUSC-GIE'nin 244¹⁶¹. Maddenin hükümsüzlüğüne sebep olan ihlal statü ihlalidir olup resmi 1966 Fransız yasasının işaretidir. Çünkü asla daha iyi olup 1134 . maddeye göre bir sivil kod şöyle ifade eder: «*Yapılan yasalara göre anlaşmalarda yasalarla bağlantı olmak zorundadır*¹⁶² ». Devam eden koşullarda 1974 6 mayıs ticaret odası daha iyi adapte olunacak bir pozisyona sahiptir¹⁶³.

Genel olarak hükümsüz birlik isteği bilinmekle beraber tekrar gruplaşma amacı ile eski hükümsüzlükler düzenli olarak yönetim tarafından gözlemlenen eylemleri temeli olan yargılar kendi yöneticilerinin tavsiyesi olup bazı kendi üyeleri düzensizlik oluşturabilir .1964 10 temmuz 64-697 numaralı kanuna göre izin verilen gecikmiş on yıl boyunca, yeni eylemler ve eski birlikte yapılan eylemler bırakılmış ve eski eylemlere eklenmiş eklenmiş yapılar olmuş ve böylece dokunulmamış eski eylemler bırakılmıştır.

Ticaret odasının sansürlediği ifadeler :

« *...bu motifle doğan statü (1970 29 aralık) sıra dışı beklenmeyen yasal birliğin sosyal statüsü olur ve elbet yasal temeli olmayan verilen kararlar hatırlanılır* ».

Bu hükümsüzlük nedeni yasal Fransız davranışı gibi yasal olarak adanmalı ve hükümsüzlüğün sebebiyetleri anlaşılmalıdır. Çünkü bu yasa mükemmel ve genel olarak mümkün olan hükümsüzlüğün sebepleri ile bu istek azaltılabilir. Aynı durumda özel olarak belirlenen adapte olunan planlama ve Fransız yasalarının kurallarının mantığı gerekli olarak kalmaktadır. Bununla birlikte temiz olarak iki yasa arasında resmi farklılıklar vardır. Ön görülen çözüm burada toplumun doğal yasal problemi OHADA'nın içinde yer alan özellikle belirlenmektedir¹⁶⁴. Bu sözleşme daha çok son sözleşme midir ? Ayarlanmış konum sözleşme tezi statülere uygunlaştırılacaktır. Fakat, söz verilen ve tereddüt edilen baskın olan kuralların genelliği ticaret toplumun modern olarak devlet yönetimiyle aynı mantıkta olması gereklidir¹⁶⁵.

¹⁶¹ En effet, la législation française, n'a pas prévu expressément ces causes de nullité dans son article 360, et l'on devait, pour son admission, se référer aux lois qui régissent les contrats de droit commun, car elles semblent l'englober implicitement mais nécessairement.

¹⁶² CHARTIER (Y.), *Droit des affaires, sociétés commerciales*, Tome2, 3e éd., Collection Thémis, 1992, N° 71, p. 160. Cour de cassation française en matière commerciale, 6 mai1974, D. 1975, p. 102, note GUYON.

¹⁶³ Com. 6 mai1974, D. 1975, p. 102, note GUYON.

¹⁶⁴ KASSIA BI (O.), *Op.cit.*, p. 369.

¹⁶⁵ CHARTIER (Y.), *Op.cit.*, n° 70, p.158.

Bir çözüm kabul etmeyen hükümsüzlük sözleşmesinin refer edildiği metnin ekonomik ilgili ticari toplum ve gruplarla bağlantılı OHADA'nın 242 .maddesinin ruhuna göre açıklanmayan öngörünün tanımlanmış toplumun bir eylemi olduğu toplumun hükümsüzlüğü elde etmek amacıyla konseptin olduğu Fransız hakları tekrar gözden geçirilebilir. Yapılan çözüm olarak kabul edilen yapılanma genel prensip olarak aynı zamanda AUSC-GIE'nin 245.maddesi geniş olarak hesaba katılır.

HÜKÜMSÜZLÜKTE EYLEMSEL ŞARTLARIN KULLANIMI

Bir hükümsüzlük nedeninde, kanunsuz bir bağımsızlıkta ya da bir toplumun ortaya çıkmasında hükümsüzlük eylemi haklarla bağlantılıdır. (1). Onun eşitliği eylemin tasvir edilmesiyle alakalı olup hükümsüzlüğü dile getiren yargılama ihtimali ikincil bir olasılığın tekrar edilmesidir. Bu işlenmiş bazı sonuçların açıklanmasına izin vermektir.

Hükümsüzlükte eylemsel haklar

Bu ne zaman olacağını bildiren bir soru, nasıl olacağını ve hangi hissedarların hipotezleriyle hükümsüzlük hareketinde bulunacaktır sorgulayacaktır. Bu soruyu cevaplayabilmek için , bağlantılı hükümsüzlük mü yoksa bağımsız hükümsüzlük mü diye ayırt edip ona göre değerlendirme yapmamız gerekmektedir.

a. Mutlak hükümsüzlük eylemi

OHADA'nın yasası, bu soru için oldukça açıklayıcıdır. AUSC-GIE'nin 246.maddesinin düzenlenmesi etkili olarak gerçekten önemli bir metindir. Böylece ceza eylemi hakkında genel anlam taşıyan genel kavram olarak adlandırılmalı ve sonuç olarak yapılması istenen insanlar tarafından istenmesi gerekli olup mantıksal olması gereken yasal ve yasal olmayan bir niyeti hedeflemelidir¹⁶⁶.

Bizim gelişmelerimizin anlamı ve yasal ilgi içeren konular hissedarlar için açık bir şekilde garantisi yasalarla sağlanır ve üretilen eylemlerin açık olması bunun için bir yol olması bütün hissedarların eylemsel faaliyetlerinin kabul görülmesi sosyal olarak adapte olunması dikkat çeken bağımsız bir yargıya sahip olması toplum yaratıcı destekçilerinin genel olarak açık olması garantili bir yoldur¹⁶⁷: toplumun yaratıcıları genel yöneticiler ve komiserler de hesaba katılmalıdır.

Bazen durumsal olarak bilinmesi gerekeni soran soru yasalara başvurmayı saygıyla kabul etmeli ve gerekli olarak halkın başkanlığını sağlamalıdır ki halk sıralamasının

¹⁶⁶ LAMY, *Op.cit.*, N° 2424, p.1031.

¹⁶⁷ Lire la décision du Tribunal commercial de Paris rendue en date du 3 décembre 1975, *Revue des sociétés*. 1976, p.106, note CHARTIER.

bu eşit hak ihtiyacı karşılanmalıdır. Dilsizlik sessizlik durumuna karşı bunun için öne sürülen OHADA'nın yasalarına göre koşullusuzluğa cevap olarak Fransız otoritesine karşılaştırmalı ve analiz etmeli. Böylece sivil Fransız üretiminin gerçekçi olan kodu madde 422 ve 423 toplum başkanı tarafından bu yasaya göre ona tanımlanan kanun gerçekleştirilebilir.

Burada durum böyle değil. Halk sıralaması ilgi çekici enteresan değil burada. Kongo ulusal yasası dikkatlice altı çizilmeli 36.maddede yoksulların hakları hakları genel haklar bölgesel haklar haklarla alakalı sivil prosedürler iletişimsel olmalıdır¹⁶⁸. Aslında , sadece hissedarlar değil kolektif toplumla ilgilenen toplum başka toplumlarla beraber olup bu birliğin dikkat çekici olması ile bağlantılı olup bu kurumların böyle açık eylemlerinin toplumsal jestlerle birleşmesinin kontrol edilmesi oldukça açık ve kabul edilebilmesi mümkün bir durumdur.

Bu durum ve şartlarda konuşulabilmesi mümkün olan yön ve korunma hakkında toplumsal olarak hükümsüzlük hakkında bir sıralama yapılması gerekmektedir. Bu durum yapılacak tüm analizlere için gereklidir. İstenen kimlik özellikle istenen ve hesaba katılan orijinal olarak önceliklere sahip durumda açıkça her şeyi bilmek ve takip etmek için bir soru sorabiliriz. Bu soru her şeyi daha iyi anlamayı sağlayacaktır. Uzman olarak uyandırılmış bu istek sorunun motifleriyle alakalıdır. Her durumda şartta ve koşulda, bu modalitenin tekrarı söz konusu olduğunda çok büyük bir dağılıma olan yada aşırı zayıf bir katılım sağlayan bu nedenle direk eylemleri değiştiren hissedarlar bu konuyla ilgilenebilir ve bir model öne sürebilir ve sunabilir.

Somut olarak, elde edilen bu hakların önderliğinde ve ışığında yargı yolunun halkın başkanı bu yorumlamayı bilmeli ve bu durum hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Bazen var olan yasal ilgi ve alanın abartılması bağımsız olarak kabul edilebilir olması kabul edilmesi var olan hükümsüzlük kurallarının bağlantılı olmasında kaynaklanmaktadır. Hükümsüzlüğün bu anlaşılmaz bağlantısı elbette ki eylemsellikle alakalıdır. Bunu bilmek ve bu yönde düşünüp yargı ve yorum yapmak bu açıdan çok önemlidir.

b. Bağlantılı hükümsüzlükte eylemsellik

Eylemsel olarak bir ilgili durumu herkes tarafından değerlendirilmiş bir koşulun istenmesi oluşması karşıt ters bir isteğe arzuya dönüşebilir ve bu esnada bu özel ilgili alanları korumak bu amaç doğrultusunda yaşamak kişisel bireysel olarak ya da grup olarak bağlantılı kabul edilip bu sebeple yasalar aracılığıyla ve yönlendirilmesi ile korunacaktır. Böylece yargılarla yasalarla yorumlanacak hükümsüzlüğün ihlali konusunda formalitesinde eski hissedarların toplam kabul edilebilir hakları

¹⁶⁸ A notre avis, l'on peut citer par exemple le cas d'apports illicites, hors commerce ou contraires aux bonnes mœurs, ou encore en cas de cause immorale d'une constitution de société, voire d'une délibération sociale.

doğrultusunda referans olan yükselişlerle baş korunması sağlanır yarar kar zarar korunarak garanti altına alınır. Bu karlar ve zararlar başta önemli oldukları için korunmalıdırlar. Bu konuya önem verilmesi beklenilir¹⁶⁹.

Toplumun yargılamak tavsiye memuru olarak yaratıcılık kimliği olarak yorumlansa da ulusal başlık ve ulusal neden olarak unutulmaz bir eyleme sahiptir ve bu grup insana bireysel olarak yada toplu olarak katılmak zor olsa da mümkün olmalıdır. Yargısal bir kayma yaşayan toplumlarda unutilan eylemselliklerin yolu açılmalıdır. Toplum için bu önemli bir yere sahiptir. Toplu olarak tanımlanan korunan hükümsüzlük ile temellendirilmiş hükümsüzlük bağları arasında değişik derin bir fark vardır. Bunu anlatmak ve bunun anlaşılmasının sağlanması gerekmektedir.

Uygulaması kolay olan eksik hükümsüzlük kavramını eylemsel olarak uygulamak bahsedildiği ölçüde zordur ve bu hükümsüzlük nedenlerinin bazı nedenleri bulunmaktadır. Aynı zamanda hükümsüzlük hakkındaki tüm eylemsellikler haklara dayanır ve ikincil bir yardım söz konusu olduğunda bu doğuşun yeniden varoluşun ekarte edilmesi söz konusudur. Bu doğuşun yasalar doğrultusunda yönlendirilmesinin elbet bir amacı bulunmaktadır. Eylemsellik hükümsüzlüklerin ihlalini görmezden gelemez¹⁷⁰. Ulusal ve kavramsal olarak incelenen yasalar ve kurallar doğrultusunda gelişmektedir¹⁷¹. Bu gelişme hükümsüzlük anlayışını muhakkak etkilemektedir¹⁷². Bu genel bir yargı olsa da kabul edilmelidir.

Başka bir deyişle hükümsüzlük eylemi ve yasası kabul edilebilir olsa da aynı zamanda eğer sayısı yol ve çözümleri hissedarları ilgilendiriyorsa bunun önemi çok büyük bir karşıta denk geliyorsa bu hissedarların yasa ve kanunları bir başarı ölçüsü olabileceği gibi bir zıtlıkta yaratabilir ve etki ile başka yollar ve öneriler göz önünde bulundurulabilir¹⁷³. Bununla birlikte hükümsüzlükte var olan eylem ve eylemsellik¹⁷⁴ 102 kesintinin uygulanması içerir. Bu ekarte edilen hükümsüzlük yasalarla birebir bağlantılı olup ihlalini gözden kaçırmamak gereklidir. Kabul edilmeyen red edilen bazı kurallar doğrultusunda hissedarlar bununla eşit sayılıp hükümsüzlük kural ve

¹⁶⁹ Cour d'Appel de Paris, 2e ch., 9 juin 1987, JCP éd. N 1988, Pratique, N° 649, p. 454.

¹⁷⁰ LAMY, **Op.cit.**, n° 2424, p. 1031.

¹⁷¹ Par exemple, lorsqu'une demande en nullité d'une assemblée générale pour cause de dol a été rejetée, une autre demande invoquant la nullité pour défaut de la majorité requise au cours de la même assemblée peut être déclarée recevable.

¹⁷² A titre d'exemple, l'actionnaire qui ne s'est pas immédiatement opposé à une décision de l'assemblée peut néanmoins agir en nullité lorsqu'il constate par la suite que cette décision est illégale et qu'il lui cause un préjudice (Lire une décision du Tribunal commercial d'Aix rendue en date du 13 janv. 1977, Bull. Joly 1977, 537). De même, le fait pour l'actionnaire d'avoir voté une résolution litigieuse n'interdit pas à cet actionnaire d'en demander ultérieurement l'annulation de ladite résolution (Lire la décision rendue par le Tribunal commercial de Paris en date du 8 juil. 1982, BRDA 1982/21 p.12.

¹⁷³ Lire la décision rendue par le Tribunal de commerce de Paris en date du 9 nov. 1983, BRDA 1984/1 p.12.

¹⁷⁴ MERCADAL (B.) et JANIN (PH.), **Op.cit.**, n°3761, p. 1198.

yasalarına uygun ve düzgün bir biçimde var olacaktır. Bu izlenen yol eşitlik açısından büyük önem taşır. Bu önem ulusal olup herkes tarafında saygıyla önemsenmelidir.

Yeniden düzenlenen hükümsüzlük eyleminin reçetesi

Hükümsüzlükte eylemsel olarak reçete edilen sınav (a) onun için bir yenilikçi düzenleme hazırlamak (b), ama devamını içeren sağlayan her şey için bazı ölçüler bulunmaktadır bu ölçüler pek çok engellemeyle karşılaşmış olsa da hükümsüzlüğün doğası gereği açıklanan özellikleri hissedarları tarafından gerekli ilgi ve alakalarının olması bu yönde gelişip iyice kavranması eylemsel olarak ölçülere sahip olup eylemsel olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu eylemselliğin büyüklüğü oynan ilgili geri dönüşlü iz bırakan bir fonksiyondur. Gözü açık hissedarlar bu durumun farkında olup bundan yararlanmak istemektedirler.

a. Hükümsüzlükte eylemsellik reçetesi

Resmi olarak 251. Maddenin toplumsal olarak toplumda hükümsüzlük eylemleri hesaba katılan önceden yaratılan üç yıl boyunca toplumsal değişiklikler sonucunda belirli eylemlere sahip hükümsüzlük yaşanan toplumlarda statüler hariç kanunsuzluk üzerine sosyal hedefleri olan ve resmi olarak bazı yargı ve kuralların koruması altında olmaları öngören bir yasa vardır ve bu 284. Maddedir.

Toplumda kayıtlı olarak var olan bu korunma altındaki eylemlerin yayınlanması ve herkes tarafından bilinmesi yayılması gerekmektedir. Bu hükümsüzlük olan toplumların durumunu göstermektedir. Ve hükümsüzlük hakkında ve üzerinde sebepsel olarak var olan eylemler kararlar ve yargılar ya da toplumun toplumsal bağımsızlığı buyrulur ki her hesaba katılan öngörülen harici hükümsüzlük yasaların ön gördüğü fonksiyonlarına göre şekillenmelidir. Ve bu eylemsel fonksiyonlar oldukça önemlidir.

Yine de bu eylem hükümsüzlük içinde bulunarak rejimsel olarak özel olarak kurallara uymaktadır. Bu durum sekiz ay boyunca tamiri ve telafisi son olarak son tarih olarak ele alınmıştır. Ticari anlaşma olarak (RCCM) kredi hareketi gerekli bir operasyon olup anlaşmazlıkları ortadan kaldırmaktadır. Bu yaptırım çok çok gerekli bir dönüşümdür. Anlaşmazlıkların genel varlığını ortadan kaldırmak için büyük bir öneme sahiptir. Bu durumlara bağlı olarak kabul edilmiş gönüllü yeni onaylanmalar aktif olarak kolaylık sağlayan kabul edilmeyen harici hükümsüzlük durumlarında hissedarların kısıtlanmış eylemleri oldukça sınırlıdır. Yenilikçi bu bağlantı eksik bir kısıtlama olup hissedarları kanunlarla sınırlandırmaktadır. Bütün bu yasa ve yargılara toplumun ve düzenin ihtiyacı bulunmaktadır. Gönüllü olarak kabullenilmiş bir özelliği göstermektedir. Bu pek çok sorunun cevabıdır aynı zamanda.

Bu durum nasıl anlaşılır ve kavranır? Cevap olarak pek çok durumdan ve elementten yararlanılabilir bu elemanlar cevabı kendinde taşıdığı için toplumdaki hükümsüzlüğün uzunca bir varlığı söz konusu olduğu için taşınan bütün bu cevaplar uzun zaman boyunca iyi değerlendirilmiş olmalı ve toplum bu anlamda gelişmesi için geleceğinin incelikli ve ayrıntılı olarak düşünülmesi gereklidir. Ayrıca toplumun odaklanılan ve önemsenen yeteri kadar gecikmeli olarak elde edilmiş hakları olacaktır. Bunu analiz etmek istersek, bu genel konumdan sorumlu olan kapalı rejimle alakalı tüm hükümsüzlük eylemleri için toplumsal bir eylem olup kısa bir gecikmede toplum beklentileri göz önüne alınmalıdır.

Bu sözleşmenin toplumsal olarak yeri çok önemlidir ve anlaşmazlıkları çözebilecek bir yol yöntemdir. Statülerin ve zamanların hükümsüzlük üzerinde etkisi vardır. Bunu genel olarak düşünülür ve kabul görülür olması gerekmektedir. Bütün bu sorumluluk genel olarak toplumda var olmak zorundadır. Ek bir durumda bunların hatırlanılması gerekmektedir. Sosyal olarak bu devamlılığı sağlamak gerekli ve devamı için bu konuda sorumlulukların bilincinde olmak gerekir. Bazı kural ve yasalar ya da ihlaller esnasında toplumsal statüler de unutulmamalıdır. Aynı zamanda bu yasal varlığı gidişatı özellikle gözlemlemek gerekmektedir. Özel rejimler bunu gerektirmektedir. Ayrıca tüm rejimler bir ya da iki olsun bir öneme sahiptir.

Aynı zamanda, bu kuralların varlığını gözlemlemek rejimleri anlamakta büyük önem taşır. Sayısı varlığı kaç olursa olsun rejimin özellikleri önemlidir. Birincil eğilim yasal amaç taşıyan hükümsüzlük kavramıdır. Bu eğilim hükümsüzlük hakkında birçok özelliği içermektedir. Her gecikme ve ihlal korunan bilinen ve sahip çıkılan düzenlemelere sahip OHADA yasalarına bağlıdır. Bu olguya göre geri alınmak telafi edilmek istenen gecikmeler nasıl geri alınabilir? Ya da hala otuzuncu tahmin edilen yüz yüze halledilmesi gereken öğütler neler ve hangileridir? ya da bu değiştirilemez hükümsüzlük eylemi basitçe kararlaştırılıp yeniden düzenlenebilir mi? Bu eylemsel aktivite sağlanıp devamı getirilebilir mi?

Bu duruma göre şöyle söylenebilir ve yapılabilir, tahmin edilen ya da düşünülen gecikme genel olarak başvuru tahmini ama bize zor gelen yasal bir çözümü sağlanmaktadır. Bu gecikmenin çözümünün sağlanması ticari yasaların geçerliğini sağlamlaştırmaktadır. Ayrıca ve bizim algı ve duyularımıza göre, bu çözüm öğütlenemez açıklanamaz olsa da asıl amaç hükümsüzlük ve sosyal amaç doğrultusunda kabul edilmeli ve bu sosyal amaç genel olarak kabul görülmeli düzensizliği büyük bir nedene sahip olması gerekmektedir. Düzensizlik bu nedenle pek çok sebep içermektedir.

Buna bağlantılı olarak ikinci olarak, hükümsüzlük eylemsel olarak bir birleşme eylemi olup son tarihe kadar hesaplanıp altı ay boyunca bütün haklardan yararlanma ve bu durumdan faydalanmayı bilmek bu bağlantıyı kullanmak gerekmektedir ve bu uygulamada hareketli kredi ticari önemli bir olgu olmaktadır. Genel olarak

hatırlamak gerekir ki beklenen genel hükümsüzlük büyük bir önem taşıyıp sahip olunan haklar doğrultusunda harici bir hükümsüzlük durumunda ne yapılması gerektiğini bu duruma göre kararlaştırmaktır. Bu öğüt ve öneri bilinmeli ve uygulanmalıdır¹⁷⁵.

Diğer bir biçimde tarafsız olarak istenilen eylem bazen ya da sıkı sık red edilmesi mümkündür. Bu hükümsüzlük durumunda toplum olarak madde ve yasalın kullanımı oldukça önem arz etmektedir. Bu tür eylemleri bilmek harici durumda nasıl davranılması gerektiğinin yasal olarak göstermektedir¹⁷⁶. Bu öneri ve öğüt doğrultusunda yalnız ve harici olmayan hükümsüzlük eylemleri yalnız engel olabilir. Bu eylemsel durumun engel olarak karşılanması ihtimali var olmaktadır¹⁷⁷. Çünkü, yeniden düzenlenme için yeniden düzenlenen eylemsellik eklenen bütünlük aktivitesidir. Bu durum engel teşkil edebilmektedir.

b. Hükümsüzlük zorluğu yada spontane yeniden düzenleme

Prensip olarak hükümsüzlük genel olarak kısıtlı harici temellendirilmiş bir durumda yasal olmayan sosyal bir amaç içermektedir¹⁷⁸. Bu içerik harici olsa da bir prensip içermektedir. Temellendirilmiş hükümsüzlük olgusu bütün amaçlara göre oldukça kısıtlıdır¹⁷⁹. Düzenleme spontane olabilir yada hükümsüzlük zorunluluğuyla karşılanabilir ve bu hükümsüzlüğün büyüklüğüne göre takip edildiği üzere duyulabilir yada düzenlenebilir. Bu spontane ve zorluklarla bağlantılı bir olgudur. Aslında, hükümsüzlük durumunda esnasında toplumsal olarak yeniden oluşum ve düzenleme çok nadir olup bazı zorluklara sahiptir ama harici olarak karşılaşıla bir durumdur. Bu aynı zamanda yeniden düzenlenen ofissel yargıdır. Yani resmi olarak bir düzenlemeye gerek duyulmaktadır.

Yenilenme yeniden organize olma hükümsüzlük eylemine bağlı olarak teklif edilen yasa olarak amaçlanması AUSC-GIE'nin 246 dan 250 ye kadar tüm maddeleri içermektedir. Böylece bu 246. Maddenin uygulaması ve amaçladığı birçok şeyi göstermektedir. Örnek olarak :« *Hükümsüzlük eylemi beklenen nedensel bir hükümsüzlük ise bu durumda tüm statüsel ve var olan zaman unsurları bu mahkeme statü üzerinde bir temele sahip olup ilk olarak harici bu hükümsüzlük durumunda temellendirilir sosyal amaçlı bir karaktere göre ayarlanır ve işlenir. Bu eylem ısrar ve kabul gerektirdiği gibi önemle göz önünde bulunması gerekir*».

¹⁷⁵ C'est-à-dire le délai de trente ans.

¹⁷⁶ POUGOUE (P.-G.), ANOUKAHA (F.) et NGUEBOU TOUKAM (J.), **Op.cit.**, N° 69, p. 30.

¹⁷⁷ COZIAN (M.), VIANDIER (A.), DEBOISSY (Fl.), *Droit des sociétés*, **Op.cit.** N° 226, p. 77.

¹⁷⁸ La régularisation est donc la couverture ou la réparation de l'irrégularité. Elle équivaut en effet, à la suppression de la cause de nullité.

¹⁷⁹ LAMY, *Sociétés commerciales*, **Op.cit.** N° 2438 p. 1035. Lire l'article 247 de l'AUSC—GIE.

Bu metnin düzenlenmesi benzer bir başvuru ile yargı ile benzeşir. Bu noktada yargı önemsendir. Düzensizliğin ve yeniden düzenlenmenin önemi zorunlu olarak açıklanır ve hükümsüzlük eylemi temellendirilmiş statüye göre hangisi olduğu belirlenir. Temelde statünün eylemsel olarak var olması hükümsüzlüğün kaybı ve bunun nedenleriyle yaşananlar düzenlemelerden kaynaklanmaktadır¹⁸⁰. Diğer bir deyişle düzenlemeler yapısal olarak hükümsüzlük durumuna bağlanmaktadır. Bütün diğer hipotezlere göre bırakılan yasalar alışılmış olup yargısal olarak değerlendirilmelidir. Açık biçimde hükümsüzlük kararı alınmalıdır gerektiğinde. Böylece hükümsüzlük eylemse olarak kaybolan yanlış bir durum içermektedir.274. maddeye göre (AUSC-GIE) mahkeme olarak davet edilen çağrıştırılan« *uyma uydurma, aynı ofis, hükümsüzlük koştak için gereken gecikme* ¹⁸¹ ».

Bu basit bir davet üzerine harekete geçip yasak ve yasal olmayan sınırları dile getirmek ve sonra isteklerin temin edilmesini sağlamak ve bu sebeple koyulan engelleri kaldırmak yasakları bilmek fark etmekle çözüm odaklı olarak düşünebilmek gerekmektedir. Aynı zorunluluk aktif olarak göz ardı edilemeden var olacaktır.

Bu basit davet izin ve istek gerektirmektedir. Aynı zamanda sıralanmış bazı kurallara göre 247. Maddenin açıklamasına göre :« *eğer hükümsüzlük için koşuyorsanız bir birlik oluşturmalı ve gerekli yasaya uygun bu birliği uyandırmalı güçlendirmeli uydurup uyumlmalı yargısal olarak ele almalı gerekli açıklamaları yapmalı bu birliğin gerekli kararlar alması sağlanmalıdır* ».

Tepkisel olarak yargısal olarak , hükümsüzlük keşfiyle imkansızlığın ortaya çıkması yeni tekrar eden bir çözüm olabilir ve dile getirilen bu çözüm hükümsüzlük hakkında olabilir sosyal toplumsal yaşam üzerine verilen kararlar hakkında olup bu kararları içerebilir ve bu kararlar ışığında sonuçlar bulup yenilenme yaşayabilir. Bütün bunlar koşul ve durumlara bağlı bazı öneri ve ihtimallerdir. Unutulmamalı ve izlenmesi gerekli hükümsüzlükle alakalı geçilmesi kavranması gereken sebeplerdir. Bu genel yolla ve yöntemle, OHADA'nın ön görülen yeniden düzenlemenin bir ihtimali olarak global olarak gösterilen ve gönüllü olarak gerçekleştirilen toplumun hükümsüzlük hakkında ki maksimum düzenlenen bazı hareket eylemlerden kaçınılmasıdır. Bu bir ihtimal olsa da yasalar bunu düşünmekle hükümlüdür.

Aslında, eğer bir formalite söz konusuysa özellikle resmi bir konuda sosyal bir bütünlük ve yapılandırılma söz konusuysa toplumun kazanılan ve onarılması gereken düzenlemeler ilgiler yargılanmak ve yeniden ele alınmak ister. Yapılandırılan düzenlenen tüm yapısal durumlar tekrar tamamlanıp ilgili sosyal kurumların kuralları ve hükmü altında bulunması ve tamamlanmış tüm yargıların bir başkanlık altında bitmiş olarak yasaları yayınlaması gerekmektedir. Bu eylemsel olasılık beklentiler

¹⁸⁰ Lire l'article 247 AUSC-GIE in extenso.

¹⁸¹ Lire l'article 75 AUSC-GIE.

doğrultusunda organize edilir ve uygulanır. Yargının bu amaçlarla tamamlanması beklenir. Bu yeniden düzenlenen yasalar toplumsal olarak benimsenir ve korunur.

Belki de bu tamamlanmış soru üzerine, şunu işaret etmek gerek ki görülen önerilen tüm yollar tekrarlanabilir kararlaştırılmış olup bir engelle karşılaşırsa eylemsel hükümsüzlüğü tekrar düşünmek gerekmektedir. Hükümsüzlük onaylanmıştı olsa çıkar yolları açıklanmalıdır. Bu var olan çözümsel yolların varlığını unutmamak demektir. Tüm yollar yargı ve yasalara göre ayarlanır.

Her ihtimal ve koşulda genel olarak katılman hatırlanılan genel haklar doğrultusunda yol almak gerekmektedir¹⁸². Fakat verimli bir orijinallik üçlü bir durum söz konusu olduğunda pek çok yol bulunmaktadır¹⁸³. Ve genel olarak bu durumda özel bir gecikme söz konusu olduğunda verilen sözler ve vaatler yerine getirilmelidir. Ögüt olarak reçete olarak istenen var olan tüm süre ve zamanlar hesaba katılır¹⁸⁴. Ama toplumda hükümsüzlük durumu varsa bu üçleme yardım kabul edilemez olup yargıya bağlı olup yasal olarak bir gazetede gecikmeli olduğu altı ay boyunca yayımlanır. Tüm evreler boyunca bu göz önünde bulundurulmalıdır¹⁸⁵.

Hükümsüzlük Sonuçları

Son olarak oluşturulan görüşmelere göre kesin olarak bağlı kalınmalı ve o doğrultuda harekete geçilmelidir. Çünkü bahsedilen ve beklenen şüphesiz tüm savunmalar hükümsüzlükle alakalı olup öyle dile getirilecektir. Bunun kanıtı olarak kesin olarak bahsedilen etkiler hesaba katılmalı ve uygun yol izlenmelidir. Kanıt olarak, ayırt etmek gerekirse toplumla alakalı hükümsüzlükle bağlantılı bütün farklılıklar söylenmeli ve bilinmelidir. Bu farklılıklar amaçları açıklığa kavuşturacağı gibi kesinleştirecektir. Bu ilk durumda ve hipotezde doktrin ve teori olarak ve yargısal olarak formüle edilen yapılarıyla gerçekleştirilmiş sosyal bir olgudur ki bu olgu ertelenen ve açıklığa çıkan başvuru tüm etkilerden toplumsal olarak uzaklaşp tekrar bu yollara başvurmak gereklidir. Toplumsal olarak hükümsüzlük ertelense de yasal olarak da düşünülmesi hesaplanması gerekmektedir¹⁸⁶.

AUSC-GIE nin 253.maddesine göre dile getirilen sosyal hükümsüzlük boyunca geçerli olan tüm prensiplere göre son olarak yerine geçen sözleşmeyle alakalı kesinleşmiş kararlaştırılmış bütün yasalar kanunlar toplumun bütün bireylerini içerdiği gibi çözüm oluşturacaktır. Şüphesiz bu yasa ve kurallar gereğidir. Bu aslında bir tür gereklilik olup toplumsal birliğin yapısal olarak devam etmesini sağlayan bir

¹⁸² Elles peuvent également se prononcer en faveur du demandeur de la nullité.

¹⁸³ Celle-ci est définie comme une voie de recours tendant à faire rétracter ou réformer un jugement au profit d'un tiers qui n'a pas été appelé ni représenté lors du procès. Lire l'article 217 du Code camerounais de la procédure civile et commerciale.

¹⁸⁴ Lire l'article 252 de l'AUSC-GIE.

¹⁸⁵ GUYON (Y.), *Droit des affaires*, **Op.cit.** N° 156 p. 164.

¹⁸⁶ VIDAL (D.), *Droit des sociétés*, 4e éd., **LGDJ**, 2003, N° 277, p. 136.

önergedir. Güçlü iyilik barındıran bir hükümsüzlük boyunca birliğin tekrar değerlendirilmesi için toplum özel olarak AUSC-GIE'nin 255.maddesine göre karar almalıdır¹⁸⁷.

Değerlenen toplumun birlik olarak önü açılacağı gibi toplumsal olarak yada bireysel olarak da bir gelişme yaşaması söz konusudur. Bütün bunların gerçekleşmesi madde ve kanunların iyice düşünülmüş ve buna göre kararlaştırılmış olması gerçekliğini gösterir. Bu eşitlik yenilenme ve yeniden kurulluma sebep olacağında toplumun gelişmesini sağlayacaktır. Ayrıca bütün maddelerin tek olarak içerdiği tüm sebepler bu birliğin hükümsüzlük süresince etkilenmemesi ve ayakta durup durumu kontrol altında tutması içindir. Böylece toplum ve birlik bir beraberlik içinde yaşayabilir. İkinci hipoteze göre ise bağımsızlık amacına göre yeni eylemsel faaliyetleri düzenlenip toplumsal hükümsüzlük kararınca uygulanılır.

Bağımsızlık olgusu bir amaç değil genel olarak toplumsal bakış açının birlikte yalnız bireysel olarak düzenlenmesidir. Bu önemli bir yargı olup gözden geçirilmesi ve yasalarla ilişkili olarak uygulamaya dönüp devam etmesi gereklidir. Yargı yorumlayan tüm maddelerin ayrı ayrı ama ayrıntılı farklılıklarının olması üretilebilir olmasından kaynaklanmaktadır. Yani bu durumu açıklayan pek çok koşul ve durum tüm maddelerin içeriğinde yer almaktadır. Karar verilen durdurulan tüm kararlar bağımsızlıkla ilgilidir. Bu değişmezken uygulamaların toplumsal olarak hükümsüzlük yargılarıyla değişebilir. Bu statü tanımlanması ve biçimlenmesi ile yenilenen haklardır. Başvurulan tüm yargı ve kararlar maddeleşmiş olup yol göstericidir.

Bu ikinci durumda, eylem yani bağımsızlık eylemi bir amaç olup hükümsüzlük kararına göre şekillenmiş bir olgudur. O halde her yargısal hedef yeniden üretilebilmesi mümkündür. Durdurulan ya da engellenen bağımsızlık olgusu elde edilebilmesi mümkündür. Bu düzenlenme yenilik ve statü yeni düzenlemelerle kendi haklarını oluşturur ve korur. Genel hak başvurusu yapıldığında sözleşme eşit olarak kabul edilmiş olup gözle görülür şekilde anlaşmada yer almalıdır. Sözleşmenin yönetmeliği kontratta düzenlenmiş olup toplumsal kanunların düzenlenmesi sağlanmaktadır.

Hükümsüzlük üzerine özellikler hakkında etkisi olan AUSC-GIE'nin 254. Maddesine göre tüm başvurular kabul görülmelidir. Böylece ,hükümsüzlüğü açıklayan karar doğrultusunda bir karışıklık olsa da bazı zorunluluklar yeniden oluşumun sebebi olacaktır. Toplumsal karlar ve çıkarlar tarihi zamanı etkili olarak bir karara vardırıp bu kararın dile getirilmesini sağlayacaktır. Özel durumlara bağlı olarak bazı karışıklıkların sorumlu olarak katıldığı operasyonlarda toplumlar zorunlu

¹⁸⁷ L'on estime que sont dans ces conditions de bonne foi, les tiers qui ont cru à l'apparence de la régularité de la société.

olarak değişip yargılarını kurallarını değiştirmek zorunda kalabilirler. Aynı zamanda herhangi bir anlaşmazlık söz konusu olduğunda toplumsal görevler dönüştürülmüş olur. Aslında bu durum her toplum için mümkün olduğu için cevaplar bulunabilir ve her durum değerlendirilip dersler alınabilir. Alınan tüm kararlar toplumda dile getirilmelidir.

En iyi çözüm yolu hükümsüzlükle beraber eylemsel kolaylık hissedarların alanında biraz sınırlı şartlıdır. Bu hissedarların korunma ve etkinlik sahalarının korunma altına alınmasıyla alakalıdır. Güçlü ve mutlu olarak eylemlerini gerçekleştirebilsin diye hissedarlar büyük manevralar yapabilecek alanlara sahip olup ihtiyaçları doğrultusunda sorumluluklar edinebilirler. Bir sorumluluk durumu ve olayı hükümsüzlük nedeniyle aynı zamanda bağımsız olmakla alakalı durumlarda kuralları ve yasaları garanti altına almak için¹⁸⁸ 116.sosyal eylem hissedarların haklarına saygı gösterilmesidir.

C. Birlikte gerçekleştirilen sorumluluklar: hissedarların eşitliksizlik durumunda sorumlulukları

Hissedarlar eylemsel olarak fonksiyonel olarak aynı zorluklara sebep olup bunları yaşayabilirler. Başkent toplumları S.A prensip olarak diğer hissedarları tanır ve anlar. Bu elbette ki aynı koşullar ve şartlar altında yaşamaktan gelmektedir¹⁸⁹. Bu bakış açısı hissedarlar arasında karışıklığa sebep olsa da gerekli istek ve katılım sayesinde kendi yerlerini bulur ve ona göre hareket etmeyi becerirler¹⁹⁰. Son hakları sessizliklerini korumak olmalıdır. Elbette ki benzeri istek ve ihtiyaçlara sahip olmaları ortak noktaları olabilir fakat korunma hakları ihlal edilen maddeye göre ayarlanır ve uygulanır.

Bu şirketsel yapıya bakarsak ceza ve ceza olasılıkları ve yanlışlar çok iyi düşünülüp kararlara bağlanmalıdır. Bu kararları doğru olarak yönlendirilip uygulamak çok önemli olup bu konu hissedarlar arasında önemsenmelidir. Yönettiğimiz görevler bazı ana kural ve farklılıklar doğrultusunda şekillenmektedir. Bizi yönlendiren görevi farklılıklar çoğunlukların ihmalkarlıkları ve azınlıkların OHADA'nın maddelerine göre yaptığı eşitlik üzerine görüşler ayırt edilip ve bu düşünülen yasal durum tasarlanmıştır. Bu görüş ve fikir ayrılıklarının bulunması yasaların hükmünü etkilemezken devamı için bu yasalardan faydalanmak için korunmak için yeniden

¹⁸⁸ POUGOUE (P.G.), ANOUKAHA (F.) et NGUEBOU TOUKAM (J.), **Op.cit.**, p. 31.

¹⁸⁹ GUYON (Y.), Droit des affaires, droit commercial général et sociétés, 8e éd., tome1, ECONOMICA, 1994, p. 455.

¹⁹⁰ En effet, les actionnaires minoritaires reprochent fréquemment aux majoritaires d'abuser de leurs droits et de gérer la société non dans l'intérêt de la société elle-même, mais dans leur intérêt personnel. Il y aurait donc un détournement de pouvoirs ou de fonction de la part des majoritaires. Mais les minoritaires ne sont pas en reste. En effet, face à la superbe des forts, il faut compter avec la tyrannie des faibles.

düzenlemeler yapılmaktadır. Fakat, OHADA yasaları hala toplumun yapısal olarak ihtiyaçlarının çoğunluğuna göre düzenlenmektedir.

Baş merkezi toplumlar çok az bir katılım sağlamakla beraber korunmak için kuralların yeniden düzenlenmesini talep etmektedirler. Bu nedenle bu çalışmanın görevinin gövdesine bağlı kalarak uyumu yeniden yakalamak olacaktır¹⁹¹. Ve bunun reel olarak gerçekleşmesi için hissedarların destek ve ilgilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

1. Çoğunluğun İhmalkarlığı

Bir insan bir gruba ya da bir topluma girmek katılmak isteniyorsa onun bütün kural yasa ve şartlara uygun davranması gerekir. Eğer tahttan elini çeken olursa bu eylem yine sahip olduğu hak ve yasalara uygun bir biçimde olup ilişkisi bu doğrultuda sonlandırılır ya da bitirilir. Bu karar bireysel olsa da toplumsal olarak değerlendirmesi yapılacaktır. Ticari bir toplumda demokrasi olduğu için kararlara saygı duyulur ve ortak bir değerlendirme ya da yeniden düzenlemeler yapılır. Elbet verilen kararlar çoğunluğun istek ve talebine göre şekillenir. Bu durum tüm hakların demokratik bir biçimde oluşmasının çabasını gösterilir.

Kararlar kendi kendine değil de toplu olarak seçilir ve uygulanır. Çoğunluğun varlığının bu etkisi azınlık içinse bu durum kabul etmek zorunda oldukları eğilim göstermek durumunda oldukları bir düzenleme ile uyumluluk göstermeleri sağlanır. Bu etki haklarla bağlantılı olan yasaların teminatı için önem arz etmektedir. Teminatın bu demokratik yapıya dahil olması güven verici olup garantinin sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

Tüm hissedarlar aslında sık sık bu durumları fırsat olarak algılayıp düzenlemelere uyarla fakat bu genel olarak çoğunluğun istekleri tarafında gerçekleştirilir. Toplumun yani birliğin bu sayısal çoğunluğu özellikle etkindir. Etkinlik bu çoğunluğun amaç ve istekleri tarafından şekillenir. Böylece baskınlıkları büyük olan bu toplum gerekli bir role sahiptir. Bu merkezi toplumun fikirlerinin ihtiyaçlarının şekillendirmesi önem arz etmektedir. Gerekli olan bu toplumsal faktörler finansal olarak uygunluk ve devamlılık arz etmelidir.

Genel olarak başarı elde etmek ve toplumda devamlılığını sağlamak elbet hissedarların tutumlarına bağlıdır. Bu çoğunluk için gerekli rol dağılımıyla da alakalıdır. Bunun sonucunda pek çok gelişmenin yaşanması mümkündür. OHADA'nın bir çok yasasına göre anlaşılan tüm uygulamalar kabul edilmiş ve rıza gösterilmiş olanlar çoğunluğun ihmalkarlığı doğrultusunda değişir.

¹⁹¹ POUGOUE (P.G.), ANOUKAHA (F.) et NGUEBOU TOUKAM (J.), **Op.cit.**, n° 177, p. 77.

Bu kavramın ve uygulamanın derinliğine girmeden önce gerçek istek ve talepleri anlam ve gerçekler doğrultusunda çözümlemeli ve Ohada'nın maddesel açıklamaları hesaplanmalıdır. Bu açıklamanın Fransız yasalarına uyup uymadığını kanıtlayan ölçü Ohada yasalarının geçerliliğiyle bağlantılıdır. Tanımlar tüm olgular her zaman anlam taşırlar. Böylece AUSA-GIE'nin 2.130 maddesi gösteriyor ki anlam ifade etmek her zaman mümkün olmasa da genel bir anlam çıkarılabilir ve bu doğrultu tavsiye edilen : « çoğunluğun suistimal etmesi ana toplumlar için karar aşaması oylamayla olup bu oylama esnasında tüm ilgi ve alakalarını değerlendirip zıt olarak azınlık bu verilen açıklana kararları birliğin ilgi alanına göre yorumlama hakları bulunmaktadır. ».

- Sosyal ilginin ihlali ve
- Hissedarların arasındaki eşitliğin bitmesi.

Sosyal ilgilere dayanan hissedarlar arası beklenen bir olgunun değerlendirilmesi eşitlik olgusuna göre yorumlanır ve sosyal olarak değerlendirilir. Toplumsal olarak beklentili eşitlik prensibi hissedarlar arasında karşılaştırılacak ve yorumlanarak karara varılır¹⁹². Konsept tam ve açık olarak verilen tanım tamamen yasalar içindir. Bu doktrin özellikle yasalarla alakalı olup hissedarların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap olacak oluşturulacaktır. Bu nedenle bu kavram bu doktrin özel bir anlam ve gereklilik içerir. Her bireyin yaşanan verilen tüm kararlar hakkında fikir beyan etme hakları vardır. Azınlıklar bu düzenlemelerde söz ve karar sahibi olmasalar da demokrasinin var olması eşitlik sebebidir.

Bu perspektife göre düzenlenen dile getirilen bu doktrin tüm hissedarların farklı ilgi ve istek duyduğu farklılıkların düzenlenmesiyle meydana gelmektedir. Bu açıdan bu ilgili düzenlemeler sosyal açıdan oldukça önem arz etmektedir. Farklı bakış açılarına sahip olsalar da tespit edilen ortak ilgilere göre pek çok yeni düzenleme yapılabilir. Sosyal ilgi alanları şüphesiz ki bireysel ilgi alanlarına göre ayarlanır. Bu ayarlanmalar hissedarlara bireysel olarak hak olarak sunulsa da ortak bir payda söz konusudur ve bu doğrultuda yasalar kurallar oluşturulur. Bu Philippe BISSARA ya göre şu anlama gelir pozitif haklar sosyal ilgi alanlarına göre bir tanım kazanır :

«Bu şekilde sosyal ilgiler bireysel ilgi alanlarıyla sözleriyle tanımlanır yani bu kendi amaç ve farklılıkları doğrultusunda ekonomik olarak verilen kararlar doğrultusunda takip edilen devam edilen yaratıcılıkla uygun görülen özellikle farklılıklarla zenginleşen farklı bakış açıları toplumun gelişimini sağlar ve ekonomik olarak vergi dağılımını demokratik bir ortamda reel olarak gerçekleştirir. Bütün bu düzenlenme ve gelişmeler pek çok ana kaynağa duruma bağlı olsa da net olarak müşterilere dayanır ama bu tabii ki şirketin gelişmesini sağlar ».

¹⁹² TOZWEN TEUKWA (R.F.), *Le principe d'égalité entre les associés en droit OHADA*, Mémoire de DEA (Master 2), Droit Communautaire et Comparé CEMAC, Uds., Octobre 2000, p. 42.

Hissedarlar arasında bir eşitlik bozulması adaletsizlik gerçekleşirse bu araştırılmalı bir nedene bağlanmalı mantıksal olarak bağımsızlık konuları tartışılmalı ve konuşulan bu konu önemli vurgulanarak grupta dile getirilmelidir. Yaşanan gerçekleşmesi mümkün negatif durumlar için her zaman çözüm odaklı olunmalı tüm sorunların birlik içinde sorgulanması gerekmektedir. Eğer bu yolla davranılıp bu yönde bir adım atılırsa adapte edilen bu eylemsel olgu yenilik ve çözümlemeyle sonuçlanır¹⁹³.

Gerçeklik sınırları içerisinde sıra dışı bir bozulmanın yaşanabilme olasılığı ihtimal olarak sayılmalı ve bunun için bazı öngörülere sahip olunması gerekir. Ve varılan kararlar topluluğa ait tüm düşünceler duyurulmalı ve topluma açıklanmalıdır. Böyle olduğu takdirde eşitlik fonksiyonlarının devamının sağlanması için gereken sorumluluklar gerçekleştirilmiş olur. Eğer bu durum bu kararlar ve konular açıklanmazsa egoist karşıtlığı sağlanmış olur. Azınlığın en azından yasal olarak bu durumdan haberdar olması gerekli ve önemlidir. Çoğunluğun değişen yasa ve kuralların doğrultusunda aldığı kararları işaret etmesi ve azınlığa bildirmesi gereklidir. Bu son gözlem azınlığın isteklerinin ve haklarının eşitliğinin bozulması sebebiyle yapılmaktadır.

2. Azınlığın Bozulması

Aslında bu konu azınlık hissedarların bir bozulma anında üzerlerine düşen sorumlulukları bilmek ve bu doğrultuda hareket etmek istemeleriyle alakalıdır. Azınlık ticari sosyal haklara sahip olup bunları kullanma özgürlüğüne sahiptir. Elbette bu resmiyetten faydalanmalı üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmelidirler. Sosyal ticaret hakları bu yönde bir çözüm oluşturabilir.

AUSC-GIE'nin 2nin 131. Maddesine göre eğer azınlık bozulursa sahip oldukları hak ve sorumluluklarla gelişim sağlamalıdır. Bu bağımsız haklarına sahip olmalarıyla bağlantılı olup değerlendirilmelidir. Yasama oy kullanma haklarını da kullanabilir kararlar üzerine düşüncelerini dile getirmeleri gereklidir. Bunun devamı daha iyi oluşumlar ortaya çıkarmak. Gerekli olan sosyal ilgi alanları alınan kararlarla biçimlense de azınlığın çoğunluk üzerindeki etkisi küçümsenmemelidir. Böyle bir durumda kararlara karşı duran azınlık hakları da var olup bu konu üzerinde değişiklik oluşturabilir¹⁹⁴.

Yasal durumlar bu küçük topluluk tarafında yargılanmalı ve yorumlanmalıdır. Verilen kararlar çoğunluğa ait olsa da her topluluğa ait hissedar düşüncelerini açıklayıp düşüncesini dile getirip bunu oylama esnasında oya dönüştürebilmelidir.

¹⁹³ BISSARA (PH.), *L'intérêt social*, Revue des sociétés. 2001, p. 5, cité par TOZWEN TEUKWA (R.F.), **Op.cit.**, p. 43.

¹⁹⁴ Lire la décision rendue par la Cour de cassation française en matière commerciale en date du 15 Juillet, 1992, Bull. civ. IV, N°279.

Demokratik eşitlik bu kurallar doğrultusunda eşit bir toplumsal eylem kurmaktır. Bu yasal bir sistem olup hissedarların güvenliğini sağlayan yapısal bir organdır. Her hissedarın oy kullanma hakkı bu sistem içerisinde bir değere sahiptir¹⁹⁵.

Bahsedilen bozulmalar yaşanan sosyal durumun fonksiyon olarak bir blokaj sebebiyle oluştuğu düşünülüp yorumlanıyor. Yapılan bütün bu yargılar bazen olumsuz bazen olumlu tepkiler alıyor. Bu durum için kanıt olarak tüm şartlar ve yasalar incelenip gözlenmelidir. Çoğunluk için ortaya sunulan konuşulan çoğunluk bozulması tabi ki azınlık bozulmasıyla aynı olup eşitsizlik durumudur¹⁹⁶. Yani azınlığın yok sayılması ya da önemsenmediği durumlarda ilgi uyandıran eylemsel kurallar uygulanıp bu durum avantaja çevrilebilir. Bu genel bir durum olup böyle bir durumda oylamayı red etmek alınması gereken en önemli kararlardan biri olmakla beraber uygun bir eylemsel yapıyı oluşturmaktadır.

Red kararı almakta bir sorumluluğu göğüslemek olup karşı bir durum sergilemektedir. Bu azınlığı çoğunluk karşısında destekleyerek eşitlik ortamı sağlayacaktır. Daha sonra Fransız kuralları ve yasaları örneğin bozulmuş bir azınlık hakkında « *zıt olarak toplumun genel olarak sahip olduğu ilgili durumu gerekli bir sorumluluk altında operasyon olarak gerçekleştirmek yasak olan bir konu hakkında bir gerçeklik oluşturan tek ve önemli olarak üyelerin sahip olduğu tüm tek reel ilgi alanları karşılaştırılıp diğer toplumsal yapılarla beraber değerlendirilir* ».

Bu karar ve eylemler çok gerekli olup bir ihtiyaç durumunda en önemli kurtarıcılardır. Çoğunluk grubu pek çok beklentisini verdiği kararlarla gerçekliğe dönüştürmektedir. Bu durum adaletsiz görünse de demokratik bir yapı olarak uygulanmakta olan bir yapının neticesidir. Ölçü olarak azınlığa ve çoğunluğa düşen bazı sorumluluklar söz konusu olup yürümleri uygun olan gerçekleştirmeleri gerekli olan uyulması gereken kurallar durumlar bulunmaktadır. Yasalar ortak olup azınlıklar tarafından kararı verilmiş yapılar olmasa da göz ardı edilmemesi gereken olgulardır. Bu olgular toplumsal olarak önemlidir. Bağımsızlık eylemi ve hakkı hissedarlar tarafından onaylanır ya da karşı çıkılır.

Genel olarak, azınlığın bozulması asimile edilen bir durum ve koşuldur bu bozulma azınlıktaki hissedarlar tarafından farklı yorumlanabilir ve farklı bir bakış açısıyla yorumlanabilir. Bu eşitsizlik durumu hissedarların finansiyerlerin haklarının tüm hissedarlarla eşit olmasından kaynaklanmaktadır. Böylece aslında genel toplumsal birliğin ilgi alanları durumunda toplumun yapılandırılması gerektiği gerçekliğidir. Bu bozulma özel olarak mantıksal olarak irdelenmeli ve bu konu hakkında yapılan eylemler ile değerlendirmeler konuşulmalıdır.

¹⁹⁵ Lire le jugement rendu par le Tribunal de Grande Instance de Mfoundi/Cameroun sous le RC/205 du 12 janvier 2004 dans l'affaire ayant opposé la SNAC à MOUCHE.

¹⁹⁶ Lire l'article 4 de l'AUSC-GIE.

Sonuç olarak tüm beklentiler ve gerçekleştirilen eylemler değerlendirilmeli ihtiyaç olunan doğal beklentilerin karşılığının alınması için gerekli uygulamaları göze almak gerekir. Her şeyden önce bütün bunlar 125,283,284,288. Maddelerde bulunan şekillenmiş kararlar doğrultusunda oluşturulmuş kararlar olur bunlar göre bütün yasalara birlik beraberlik içerisinde uymak gerekir. Bu azınlık içinde çoğunluk içinde bozulma yaşanmaması için gereklidir.

Duruma göre resmi olarak bazı maddelerde birlikte alınmış kararların korunması ve oylama ile korunan bazı haklar bulunmaktadır. Bu birlik çoğunluk olan hissedarlar için demokratik adımlar olup gerekli avantajları sunulan yol ve yöntemlerdir. Finansal açıdan bu maddeler büyük avantajlar sağlayabilir. Bunun için oluşturulan yapılandırılan toplumun ilgi alanları genel olarak zorunluluk taşıyan haklarla desteklenmektedir. Son durum bu eşitlik içeren kuralların değerlendirilmesi ve bu yönde ilerlenmesi gerekliliğidir. Her bir hissedar bağlantılı ilgi alanlarıyla alakalı kar amacı içeren eylemsel olaylara katılmalıdır. Sonuç olarak aynı zamanda AUSC-GIE'nin 2nin 4.maddesine göre bu kar amacı güden eylemlere katılmalıdır. Bir yanlışın oluşması durumunda bununla bir eşitsizlik önlenabilir.

Ana ve başlıca baskın bloklarda sunulan çoğunluklar azınlıklar için yol göstericidir. Bu AUSC-GIE'nin 146. Maddenin gerekliliğine göre ayrı modellere dayalı ödeme farklılıkları ile farklılıklar yaşanabilir genel birlik içerisinde. Bu farklılıklar genel olarak birlik içerisinde azınlık ve çoğunluğa göre değişebilir bir durumdur. Bütün alınan kararlar doğrultusunda genel olarak verilen kararlar ışığında çoğunluk formülleri tekrar edilmelidir. Bu önemli bir husus olup takip edilmelidir. En kötüsü çoğunluğun finansal olarak azınlığı görmezden gelmesi ve bu duruma kayıtsız kalmasıdır. Böylece sosyal toplumun gelişmesi başta olmak üzere hissedarların bağlantılar kurup ilerleme sağlamalıdır.

Aynı zamanda yasama hakları korunmalı ve yasaların fonksiyonel olarak karları hesaplanmalıdır. Bunun sağlanması ve organize edilmesi hissedarların bu sorumlulukları üstlenmesiyle gerçekleşebilir. Finansal olarak sık sık karşımıza çıkan politik ve ekonomik durumlar bazı haklarla alakalı olup iyice ayrıntılı olarak değerlendirilmelidir. Bu organizasyon temel eserlerle bağlantı içindedir. Bu eylemin önemi ancak oylama ile gösterilecektir. Azınlıklar metinde hak olarak finansal olarak destek olup yargısal olarak var olabilirler. Bu beklenen etkileri ve beklentileri dile getirmenin gerektiğinin bir göstergesidir. Özel olarak toplumsal yargı hakkında çözümler geliştirmek çevresel ekonomiyle alakalıdır.

Bazı yanlışlıklarla ilgili olarak buna karşılık gerçekleştirilen uygulamalar ışında son olarak bazı zorlukları görüp buna göre adımlar atmak gereklidir. Birçok anlaşmanın bozulması azınlıklar için de çoğunluklar içinde sorun teşkil edecektir. Bu koşulları değiştirmek için demokratik yollara yani yasamaya oy kullanmaya başvurabiliriz. Var olan birçok anlaşmazlık doğal olduğu gibi sorumlulukların üstlenmesiyle

çözümü daha kolay olacaktır. Hükümsüzlük birlik tarafından hissedarların korunmasıyla alakalı olup klasik korunma sağlayan yasal bir ihlalsizliktir. Cezasal uygulamaları düşünürsen tüm uygulamaları gözden geçirip kar ve zarar durumlarını hatırlaman gerekir. Bunu ancak yasal kurallar aracılığıyla farkına varabilirsin.

HARİCİ CEZA YA DA KRİZ YÖNETME ÖLÇÜLERİ : GEÇİCİ YÖNETİM KATILIMLARI

Tüm olaylar yaşanan ya da yaşatılan topluma göre farklılıklar gösterip pek çok çeşitlilik gösterir¹⁹⁷. Bu çeşitliliğe göre düşünceler ve kararlar şekillenir. Akıllardaki toplumsal birlik tasarıları farklılık gösterir. Bu nedenle hissedarlar farklı düşünüp farklı eylemsel olgular geliştirebilirler¹⁹⁸. Yalnızca ortak fikirler yasal olarak geçerlilik sağlayacağından ortak noktalarda buluşup ortak yollarda yürümek gerekir¹⁹⁹.

Fonksiyonel olarak katılım sağlamakta önem arz eder. İster azınlık ister çoğunluk olun içinde bulunduğunuz birlik içinde fikirleriz etkili olacaktır. Neyse ki tüm krizler çözüme kavuşacak pek çok tasarıyla aydınlanabilir ve değiştirilebilir. Sık sık genel olarak karar veren kişi baskı altında kalsa da düşünceler yargı süzgecinden geçtikten sonra etkili olacaktır. Yönetimsel olan bu yargı bir devamlılık sağlar. Radikal pek çok karar yön verir yol gösterir.

Harici ölçü ile OHADA'nın maddesel açıklamaları çok detaylı olup çeşitli öngörülere sahiptir. Bu bilgiler ayrıntılı duruma yani kapalı duruma ışık tuttuğu için incelenmeli irdelenmelidir. OHADA'nın yasa ve kurallarının makul bir çözüm göstermesi önemli olup değerlendirilmelidir²⁰⁰. Bu kurum böylece içerdiği pek çok anlam ve formül sayesinde tüm koşullara rağmen yönetim becerisini ve misyonunu korumaktadır.

GEÇİCİ YÖNETİMİN ATAMA KOŞULLARI

Bir yöneticinin atamasının yapılması için büyük bir krizle karşılaşmak zorunda değilsiniz²⁰¹. Sadece aynı koşulların toplumun devamı için sürdürülmesi gereklidir²⁰². Bazı gereklilik ve sorumlulukların yerine getirilmesi ve boşlukların

¹⁹⁷ Ils peuvent être extérieurs à l'entreprise (augmentation brutale du prix des matières premières, récession...) comme ils peuvent lui être propres (mauvaise gestion d'un dirigeant trop âgé, grèves répétées...) et provoquent essentiellement des difficultés financières.

¹⁹⁸ MERLE (PH.), **Op.cit.**, n° 573, p. 514.

¹⁹⁹ COZIAN (M.), VIANDIER (A.) et DEBOISSY (FL.), **Op.cit.**, N° 478, p. 177.

²⁰⁰ Lire l'article 516 de l'AUSC-GIE qui prévoit juste la désignation d'un mandataire judiciaire *ad hoc* chargé de convoquer l'assemblée générale en cas de défaillance des organes sociaux.

²⁰¹ La désignation d'administrateurs provisoires n'est pas propre au droit des sociétés commerciales ; on la rencontre dans toutes les institutions en cas de crise.

²⁰² Selon l'expression de COZIAN (M.), VIANDIER (A.) et DEBOISSY (FL.), **Op.cit.** p.45.

doldurulması statüsel bir yaklaşım gereklidir. Bunun için sosyal ilgilerin temellendiği bireysel ilgileri de içeren bazı koşullar değerlendirilmelidir.

Böylece yapılması gereken atama istenilen bu eylem yöneticinin atanması çift koşula bağlı olup sosyal organize ve analiz gerektirir. Yani şartlar koşullar çevresel olaylarda değerlendirilip eyleme geçilmelidir.

SOSYAL ORGANLARIN TITİZLİK ZORUNLULUĞU

Gerekli ve ihtiyaç duyulan yönetici atamaları pek çok toplumsal sosyal organlar tarafından değerlendirilebilir ve duruma göre bu atamaların faydalı yararlı olması sağlanabilir²⁰³. Bunun için biraz öngörü sahibi olup tüm kriterleri sıralayıp buna uygun bir aday ortaya çıkarılabilir. Bazı zorunluluklar gereği bu kapsamda adayların atanması ince ve meşakkatli bir titizlik ister²⁰⁴. OHADA yasa ve kanunlarına göre eğer sosyal olarak bazı karışıklıklar olursa izlenecek yol detaylı bu maddeleri inceleyerek ortaya çıkacaktır.

Bu zor olsa da doğal olarak bir titizlik gerektirir. Detaylı bir analiz ve değerlendirmelerin yapılmasının çok büyük yardımı olacağı gibi hassaslıkta yaratabilir. Sosyal ısrarlar ve baskılar seçimin doğasını olumsuz etkileyebilir. Zıt olarak hissedarlar arasında istekli gönüllü olanlar olacaktır. Onların arsından seçim yapmak doğallıklarını ve titizliklerinin değerlendirilmesiyle olabilir. Elbette ki yargılamak yorumlamak seçim yapmak gereklidir. Bu normal bir eylemsel fonksiyondur. Bu karar WINSARL anonim şirketleri tarafından alınabilmesi mümkündür. Ders amaç durum şöyle dile getirilir :

«Bu durum 23 ekim 1997 de başlamış olup MANUEL TERREN tarafından açıklanan yönetici genel toplumsal NACI'nin sahip olduğu sözsözsel yöntemin üretilmesi bağımsız olarak değerlendirilmesi sonuç olarak farklılıklar içerir. Bu sözlü yol yöntem çözüm bir yol gösterir. ama yine de toplumlar arası anlaşmazlıklar ortaya çıkabilir. Bu nedenle değerlendirmeleri objektif olarak değerlendirmek gerekmektedir. Bu göz önüne alınırsa daha sağlıklı bir değerlendirme yapılabilir. Farklı toplumsal yapılardan destekler sağlanabilir.

Böylece ,birinci yargı atama kararı yönetim için temelde NACI toplumunun bağrındaki adaylar değerlendirilmelidir. Tek ölçü ve tek olgu sosyal analiz yapıp

²⁰³ C'est l'hypothèse où tous les administrateurs ont démissionné et il s'avère impossible de recomposer le conseil. Il en est de même lorsque le conseil ne peut plus fonctionner régulièrement par suite de mésentente entre administrateurs ou encore les actionnaires minoritaires et majoritaires se heurtent systématiquement, à un point tel qu'ils compromettent les intérêts sociaux.

²⁰⁴ Lire la décision rendue en date du 30 Septembre 1999 par le Tribunal de première instance de Cotonou/Bénin. L'affaire ayant opposant la Société Continentale des Pétroles et d'Investissements à l'Etat béninois précitée, p. 44.

uygun birini yani adayı değerlendirip bu hassas atama seçimini titizlikle yapmalı gerekli ölçüleri mutlaka hesaba katmalı .Uygun yerinde kararlar almalı mantıksal açıklanmalara değer vermeli. Böylece olsun olmasın verilen karara göre statüsel bir seçim yapılmalıdır. Yeni statüye sahip olan atanan yönetici herkes tarafından onaylanmalıdır ».

Yani tercih edilen paralel durumlarda toplumsal mekanizmalara göre kararlar verilmelidir. Kararlar incelikle gözden geçirilmelidir. Durumlar prensipler konuşulmalı önemli özellikler aranmalı ve koşullara önem göstermeli. Ataması yapılacak pozisyonun özellikleri bu konuda öncelik ve yol gösterici olacaktır. Azınlık ve çoğunluğun karşı karşıya kalmasına sebebiyet verecek bir karara varılmamalı bu durum ince ve ayrıntılı olarak düşünülmeli ve göz önünde bulundurulmalıdır. Bu son pozisyon doğal bir süreç sonucu olmalı ve dahası Fransız jürilerine göre bazı organların yönetici kadrosu atanacak kişiye uygun olup olmadığı araştırılmalıdır²⁰⁵. Bazı yargılar büyük yetenek isterken ve bu doğrultuda seçim yaparken bazıları belirli belli başlı özellikler arayarak seçim yapar.

A. Gerekli adayın bulunması

Sosyal alanın organlarıyla zincirleme bağlarla bazı karakteristik özelliklere sahip insanlar değerlendirilme altına alınabilir. Bu yalnızca kabul edilebilir bir jüri tarafından sosyal bazı olgulara göre sorgulanıp seçilmelidir. Yalnızca toplumsal yargılara göre değil gerekli ölçü ve gerekliliklere göre bir tanımlama ışığı altında belli başlı analizler yapılmalıdır. Bunun işe yaraması için eşitlik ilkesine önem veren yasal düzenlemelerle ilgilenen önyargısız bir aday değerlendirilmelidir. Bu durumda baskın olan yargı jürisi reel açık aktüel olarak bir değerlendirme yapmalı acil ölçülemeden kaçınılmalıdır. Bu seçim gerçekçi ve mantık sınırları çerçevesinde olmalıdır. Böylece, bazı kabul edilebilir seçenekler güçlü yönetici vasıflarına sahip olabilir başlıca gereken sorumluluğu yerine getirebilir²⁰⁶.

Yönetici pozisyonuna uygun olarak katılan kişi hissedarları koruyan ölçülü kuralları önemseyen bir yapıda olmalıdır. Bu yasaların iyi bilinip hissedarların çoğunluk olsun azınlık olsun korunması ve bazı değerlere sahip çıkılması için uğraşmalı ve sorumluluklarının farkında olmalıdır. Yargı yasal düzenlemelerin kuralların devamı sağlamalı değişik prensipler arası ilişkileri önemsemelidir. Bütün düzenlemeler doğru kararlar alınması gerektiğinden göz önüne alınmalıdır. Yönetim bölümü organları çeşitli fonksiyonlara sahip olup bazı özellikler taşır. Bu ölçüler büyük

²⁰⁵ Lire la décision de TGI de ROUEN rendue en date du 25 sept. 1969 : JCP, 1970, 16219, note GUYON (Y.), sur l'affaire pittoresque dans laquelle les charmes d'une secrétaire ont entraîné une grave crise sociale.

²⁰⁶ Par exemple les graves conséquences que l'annulation prévisible de la désignation des dirigeants ne manquera pas d'entraîner pour la société et par ricochet pour les actionnaires. Tel est la quintessence de l'arrêt français Fruchauf- France.

koşullara göre ölçülüp biçilip değerlendirilebilir. Bu noktaya gelen yargı organları doğru kararlar alabilmek için paralel organlara göre eylemsel yargıda bulunmalıdır²⁰⁷. Bahsedilen organlar gözlemlenen bazı özellikleri spesifik misyon olarak değerlendirmelidir.

B. Atanan yöneticinin misyonları

Atanmak isteyen aday olan yönetici çağdaş bazı bağlı değerlere sahip olup farklılıkları analiz edebilen hassas duyarlı toplumsal grubun bir parçası olması gerekmektedir²⁰⁸. Bu farklılıkları algılaması önemlidir çünkü görev için yeterli hassasiyete sahip olması gerekir. Ayrıca iyi gözlem yapabiliyor olması gereklidir²⁰⁹. Bütün bu özelliklere tam olarak sahip olması bazı ölçü ve değerlendirmelerle mümkün olup gözleme ihtiyacı ister. Sözü edilen yöneticinin içinde bulunduğu topluma göre nasıl bir karakter taşıdığı da oldukça önem arz etmektedir. Karakter olarak lider ruhlu olması çözüm bulabilme yetisinin olması aranan bazı özelliklerden sadece birdir.

Kolay bir şekilde kararlar alabilmesi sağlıklı seçimler yapabilmesi seçilmesinde çok önemli bir faktördür. Tabii ki pek çok etkili faktör bulunmaktadır ama en önemlileri arasında bu özellik bulunmaktadır. Günlük davranış biçimleri de yönetici vasıfları için uygunluk taşımalıdır²¹⁰. Düzenli mantık çerçevesi içinde makul eylemlere sahip olup belli düzenlemeleri kendi yapabilmeli ve tüm sorumlulukları kabul etmelidir. Seçilen yönetici toplumun geleceğini büyük ölçüde etkileyeceği için bu işleme ekstra önem gösterilmeli ve büyük bir disiplinle doğru kararların alınması gerekmektedir. Bir toplumun birliğin sonunu belirleyen bu etken önem gösterilmesi gereken bir konudur²¹¹.

Fransız çok katı ve ciddi jüri oldukça ince eleyip sık dokuyor²¹². Böylece sosyal hayatın getirilerine bakılan adaylar farklı özelliklerle de sınanıyor. Bu toplumsal bir baskı olup sosyalliği ön plana çıkaran daha farklı bir özelliği işaret ediyor. Örnek olarak bir yönetici bulunduğu ticari toplumda sosyal olarak baskın ve etkili olmalıdır. Pasif değil aktif bir rolü olmalıdır toplumda. Otoriter bir yapıya sahip olmalı bulunduğu toplumda ve düzende etkin bir konumda yer almalıdır. Aynı zamanda

²⁰⁷ FENEON (A.), « La mésentente entre associés dans les sociétés anonymes OHADA, prévention et modes de règlement », Penant, juill. Sept. 2004, p. 273.

²⁰⁸ Cour de Cassation française en matière commerciale, 5 févr. 1985 : JCP E 1985, II, note A. VIANDIER.

²⁰⁹ Par exemple « gérer et administrer la société avec les pouvoirs les plus étendus selon les lois et usages du commerce » ou « pouvoirs les plus étendus attribués au président du conseil (et au conseil d'administration).

²¹⁰ Aix-en-Provence, 2 juillet 1982, RJ com. 1983, p. 369, note PH. DELEBECQUE, **Op.cit.**, p.66.

²¹¹ Com., 6 mai 1986, Revue des sociétés. 1987, p. 286, note Y. GUYON.

²¹² MERLE (PH.), **Op.cit.**, N° 576, p. 517.

otoriterlik vasıflarının oldukça baskın olması istenmektedir. Bütün bu özellikler jüri tarafından gözlemlenecektir.

Fakat, yönetici olarak adanan kişinin gerçek uygun bir karakter sahibi olup olmadığı oylanacak ve değerlendirilecektir. Ayrıca sadece yönetici vasıflarına sahip olması yeterli olmayıp üstelik grup çalışmasına yatkın özelliklere sahip olup takım çalışmasında da başarı sağlamalıdır. Örneğin yanlış kararlar vermemek için analiz yeteneği oldukça iyi olmalıdır. Kriz yönetimiyle başa çıkabilecek güçlü bir ruha sahip olmalıdır. Bütün bu ölçüler sahip olunması gereken özellikler sık sık birçok eleme anında göz önünde bulundurulmuş özellikler becerilerdir. Bundan dolayı detaylar önem taşımaktadır.

Belirlene jüri belirlediği istenilen tüm özellikleri önüne koyup bunların ışığıyla bir düzenleme derleme ve karar içine girmektedirler. Sosyal ilgi alanlarından pek çok gündelik vasıflar sorgulanarak bir takım kararlar verilir. Bütün durumlarda da bir eleme eleştirel bakış açısı söz konusudur. Özellikle kriz söz konusuysa bu seçim hayati önem taşır. Misyon sahibi olarak kendini kanıtlamak zorundadır aday gösterilen. Böylece yasal katılım gerekli bir fırsattır aynı zamanda. OHADA sınırları içinde belli bir konuma gelmek görev olmak ve bu yönde ilerlemek özellikle belli bir kurumda bir misyon sahibi olmak düşünüldüğü gibi kolay olmamakla beraber oldukça meşakkatli bir yoldur.

YÖNETİM KURULUNDA AZINLIK HAKLARI

Yasal olarak Ohada'nın kuralları bir ölçü olarak değerlendirilip bazı ölçülere için feda edilmesi mümkün olmamakla beraber hissedarların korunması konusunda da adımlar atan bazı düzenlemelerin olduğu yasalara da ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun birlik içerisinde sosyal yapı içerisinde doğal olgular doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Sıra dışı özel genel ölçüler taşıyan yasal bu durumun açıklığa kavuşması zorunluluktur. Daha da ileri gitmek gerekirse öngörü sahibi bir birey bu misyon için daha uygun olabilir. Bunun bir ölçü olarak değerlendirilmesi ve özellik sıralamasına konulması ve adaylardan uygun cevabın alınması gereklidir. Pek çok Ohada²¹³ yasası bu gerekli detayları içermektedir. Bunun sayesinde demokratik yapı işlenmeye devam edecektir. Çeşitli sahip olunan özelliklere göre durum daha da netleşecektir.

Hissedarların haklarının azınlık çoğunluk durumuna bakılmadan sosyal bağlantılar içinde yönetimin sağlanması için gereken sorumluluklara sahip birinin bulunması

²¹³ POUGOUE (P.G.), ANOUKAHA (F.), NGUEBOU TOUKAM (J.), CISSE (A.), DIOUF (N.) et SAMB (M.), *Op. Cit.* n° 331, p. 55. Cette disposition nouvelle pour tous les pays membres du droit de l'Ohada, a été manifestement calquée sur l'art. L.225-232 du Code de commerce français.

titizlik gereken bir durum olup önemli bir mevzudur. Çeşitli koruma amaçlı ölçüler doğrultusunda bazı amaçlar takip edilerek var olan durumlar kontrol edilebilir olmalıdır. Bütün organizasyonlar özellikle çoğunluklara ait olup genel bir birlik içerisinde var olanlar birliği destekleyen fonksiyonlara sahip olmalıdır²¹⁴.

Afrika'da ticari rekabet halindeki hormaniye bakılarak söylenebilir ki güçlü hedefler izlenmeli ve bu yolda izlenen tüm politikalar verimli bir şekilde kara dönüştürülmelidir. Böyle bir organizasyon iş hakları bakımından büyük bir sağ duyuya sahip olmalıdır. Tüm gelişmeler sosyal birliğin genel üyelerinin çalışma haklarını kullanarak yola devam etmesiyle mümkün olacak. Buna bağlı olarak başarı sağlanacaktır.

Bir diğer konuya gelirsek yapılan tüm açıklamalar tamamlanıp somutlaştırılarak düzenlenip toplumsal birlik içerisinde değerlendirilmeye alınmalıdır. Özellikle Ohada'nın maddelerinde geçen yasalara dayanarak ticari sosyal hayatına devam eden üyelere sunulan fırsatlar eşitlik içerisinde dağıtılmalıdır. Tüm resmi eylemler her hangi maddenin ihlaline sebep olmamalıdır. Çünkü sahip olunan her hak eşitlik ilkesini hedeflediği için herhangi bir yasanın ihlali sırasında bütünlük bozulduğundan birliğin geleceği sarsılmış olur. Yapılan tüm eylemlerin hangi sonuçlar doğuracağı önceden düşünülmeli ve bu yönde harekete geçilmelidir.

Toplumun birliğin yönetim için düşündüğü ve ayarlamalarını buna göre birincil sıraya koyduğu unutulmamalıdır. Bu amaç birliğin yönetimi hakkında önemli bir yere sahiptir. Bu bireylerin hatta tüm üyelerin ilgilenmesi gereken sorumluluk olması gereken bir konudur. Bir devamlılık yaratmak sürekliliği sağlamak bazı fedakarlıklar isteyebilmektedir²¹⁵. Bu yönde bütün çalışmalar istekli ve gönüllü olmayı gerektirecektir. Bu sahip olunan mekanizmanın devamı için ihtiyaç duyulan korumanın hissedarlar tarafından kullanılması için gerekli ve zorunludur. Birlik bu yönde ortak kararlar alabilir kararlar alabilmek için bazı oylamalara başvurabilir. Bunun gibi çözümsel araştırmalara yer verilebilir elbette ki.

Daha iyisi için tüm ihtiyaçların tanınması bilinmesi öğrenilmesi şarttır. Yasal maddelerin Ohada'nın bünyesinde sosyal birlik beraberlik ile devam etmesi onaylanması buna göre bir yön belirlenmesi önemli bir konudur. Ohada'nın kanunlarını daha iyi anlamak için yasal hak ve sorumlulukların eylemsel karşılığı da düşünülüp anonim şirketlerinin azınlık sahibi hissedarların (bölüm 1) hesaplarının iyice analiz edilmesi gerekir. Sonra bazı sorumluluklar azaltılmalı (bölüm2)eylemler basitleştirilmelidir.(bölüm3)

²¹⁴ Article 153 de l'AUSC-GIE.

²¹⁵ Article 154 de l'AUSC-GIE.

ANONİM ŞİRKETİ

1.YASAL OLMAYAN PROSEDÜRLER :HAREKETLİLİK

Yasal bağlantılar içeren Ohada haklarından bazı özel maddelerin 153,154,155,156,158 gibi maddelerin ekonomik özel ticari hareketliklerini anonim şirketlerin tasarladığı düşünülebilir. Biz Ohada'nın pek çok yasasının ticari toplumsal birliklerin aracılığıyla desteklendiğini bilmekteyiz. Bütün yasal prosedürler toplumun yararı için ortaya çıkmış olup özel inancımızdan ortaya çıkmıştır. Bu prosedürler toplum için oldukça gerekli yapılardır ve korunması gerekmektedir. Yasal tüm öngörüler bu yönde şekillenmektedir. Bu nedenle prosedürler OHADA'nın üyesel bireylerinin katılımını gerektirir. Ohada devlet üyelerinin katılımı bir ihtiyaç sonucudur. Eski yasaların hükümsüzlüğü söz konusu değildir.

Böylece 153,154,155,156 ve 158 inci maddelere göre şöyle konu ortaya çıkmış oluyor ve şöyle devam ediyor :«Başkan olarak görülen anonim şirketlerde sorumluluk sahibi olanlar bir toplum ve birlik için harekete geçtiğinde bir kolaylık ve basitlik isteyecektir bazı karışıklıklarla karşılaşmamak için. Komut vermek yasaların hükümlerini belirlemek ve bunları uygulamak bir hareketlilik doğuracağı için karşıt emirlerin ya da düşüncelerin dinlenilip bu hareketlilik için gereken sorumlulukların dağıtılması beklenir. Genel yönetim durumlara göre yapılan öneri ve değerlendirmelere göre başkana yani yöneticiye sunulmalıdır. Bu toplumsal yasal verilen bir ödevdir²¹⁶ ».

«Başkan yani yönetici tavsiye ve önerilerine göre bazı durum değerlendirmeleri yapabilir. Yine karşıt düşüncelerin değerlendirilmesinin gerçekleşmesini sağlayabilir. Tüm yetkiler elbet yasalara yönetim tutumlarına göre değişiklikler gösterecektir. İstek ilgi düşünce kabulü gereği her üye üstüne düşeni yapmalı ve bu yolda toplum devamı için çalışması başlıca sorumluluğudur. Duruma iş esnasında fikir kabulü için (15) takip eden gün boyunca açıklama bekleyebilir. Cevap olarak özel değerlendirmeler yapıp bazı durumsal önemli sonuçlar kararlar verilmesi gerekli olacaktır.» «Yanlıştır bir cevap söz konusu olursa yani memnuniyetsiz bir karar gelirse yöneticinin başkanın tavsiyesi dinlenip bu yönde karar alınır. Gereken durumlarda başkan yani yönetici ek bilgi sunacaklardır ve anlaşmazlık çıkmaması için çalışmalarda bulunacaklardır.

²¹⁶ Article 155 de l'AUSC-GIE.

Ön görülen bir davet esnasında göz önünde bulundurulacak hususlar şunlardır bütün anlaşmalar sonrası garantili bir durum için beklenin 15 gün cevabı bekleme süresi ana maddelere göre hareket edilerek korunur ve uygulanır. Yazılı kanun ve yasalar ışığında oluşturulmuş formüller çıkabilecek sorunlara ihtimallere cevaben düzenlenmiş olup uygulanmaktadır. Herhangi bir gecikme ya da sorun halinde tüm yol ve yöntemler en baştan düşünülüp çözümsel olarak değerlendirilmelidir.

Takip edilen beklenen süre boyunca başkan yönetici pek çok şeyi hesaba katmak durumunda olur iyi bir analiz yapabilmelidir. Bu doğrultuda bazı olguların değerlendirilmesi gereği yönetsel kararlar alabilmektedir. Tüm koşullar göz önüne alınıp farklı bakış açılarıyla değerlendirilip bazı çıkarımlar yapılmalıdır. Bütün bu yönde yapılan çıkarımlar ortak bir karar için sorgulanmalıdır.

Yönetici sosyal ve yasal yönetici olduğu için kendisine sunulan tüm yetileri kullanmalı ve hak sahibi olan kendi üye ve karşı üyelerin haklarını da önemsemelidir. Yön ve yönetimi sağlarken yönetici sorunları sorumlulukları iyice açıklayabilmeli ve anlaşılması için detaylı olarak anlatmalıdır. Yaptığı pek çok açıklama fikir alış veriş sağlayacağından kendisine de kolaylık sağlayacaktır. Ek olarak sözsöz bağımsızlık hakları tamamlanan karşılıklı sorumluluk sayesinde birçok sorunu çözüme kavuşturacaktır. Kararlaştırılan pek çok yasa birçok bağımsızlığın elde edilmesinde etkili olup daha demokratik koşullar altında birçok koşuldandan faydalanılacaktır ».

«Gözlem esnasında anlaşılması ve verilmesi gereken kararların en başından incelenmesi gerekir. Alınan kararlar toplumun birliğin menfaati doğrultusunda verilmesi gereklidir. Bu eylem gerçekleşirken önemli olan yeterli gözlemlerde bulunmuş olunması. Yapılan hesaplardan öngörülerden sonra başkan yani yönetici kurduğu bağlantılar ile birliği kuvvetlendirmelidir üyelerin bağımsızlık haklarını pekiştirmelidir.

Bir davetiye söz konusu olduğunda gün ve tarih olarak belli zaman durumları oluşturmak statülerce önemli olup bunun öneminin vurgulanması gerekmektedir. Birlik halinde haber ve zaman kavramlarının ışığı altında oluşan değişik motifler karşılıklı güvene dayanmaktadır. Düzenli bir anlaşma ve iş bu koşullar altında gerçekleşmelidir. Açıklanan bu işsel motif yani düzen özellikle birlik olmakla bağlantılıdır. Alınan tüm kararlar birlik ile alınmış ve sağlanmışsa bunun sunulması ve devamı sağlanmalıdır. Eğer yenilikler hesaba katılacaksa da bundan birliğin tüm yönetimin haberdar olması gerekmektedir.

Altı aylık bir gecikme olduğunda harekete geçilme süresinin de hesaplanması gerekli olup yöneticinin her şey hesaba katması gerektiğinin bilincinde olması gereklidir. Tahmini sürenin iş için ne kadar olduğu ile alakalı değerlendirmeleri yapılmalıdır. Hesaba katılan tüm eylemlerin iş konusunda doğru değerlendirilmesi önemli bir

konudur. Elbet bazı gecikmelerle karşılaşmak mümkündür ama önemli olan kaybedilen zamanın doğru değerlendirilmesi. Bağlantıların sağlıklı olarak devam etmesi ilişki içinde kalınması gereklidir²¹⁷. « Anonim şirkette tüm hissedarlar 2 defa uygulama yapıp sorular sorabilmekte ve bunu takiben genel durum değerlendirmesi yapılabilir. Bu da genel açıklamaların korunması ve anlaşılmasıyla mümkün olmaktadır.

Yönetici konsey başkanı ve yönlendiren kişi durumun açıklığa kavuşması için tüm başvuruların cevaplarını yazılı olarak duruma göre sorulan soruların cevaplarına göre bağlantılı olarak değerlendirmek ve bu yönde eylemler gerçekleştirmek sorumluluğu vardır. Herhangi bir gecikmede sorulan tüm soruların cevapları ve hesaba katılan ihtimal sonuçları yöneticilere yollanmalıdır. Aslında kavramlaştırma ve isimleştirme anonim şirketleri için yalnızca bir eğilim olup her şeye rağmen eylemle sonuçlanmalıdır²¹⁸. Çünkü toplumsal ticari geçişler bilinçli olmalı zorluklar el birliğiyle aşılmalıdır. Bu prosedür ticari sonucun kolaylık ve kar içerikli olmasını garantileyen sorumluluklar ile sonuçlanmalı ve geliştirilmelidir²¹⁹.

Bu bize karar verme haklarımızı koruma fırsatını bize sunması açısından özellikle sosyal bir boyutta sorumlulukların üstlenilmesiyle kazandığımız önemli bir durumdur. Harekete geçme eylemsel haklar tüm hissedarların kendileri için etkili bir avantajdır.

2. EYLEMSEL EĞİLİM HAKLARI

Resmi durumda toplumun ekonomik olarak bulunduğu birliğin ilgi alanlarını bilir ve sahip olduğu hakları nasıl bir gelişme eşliğinde tanımlayacağını düşünmelidir. Bütün birlik sosyal olarak tanınmalıdır. (1). Ama bu prosedür tercih meselesi olmayıp anonim şirketlerinin inisiyatifine kalmıştır. (2).

A. KAR YÖNETİM HAKLARI

Görev esnasında hesaplanan kar payı resmi olarak açıklanmalı ve tüm şirket yöneticileri aracılığıyla sunulmalıdır. Finansal bütün uygulamalar önceden belirlenmeli ve bu doğrultuda adım atılmalıdır. Alınan tüm kararların ekonomik boyutu da hesaplanmalıdır. Her şey elbette ki belli prosedürlere bağlı olmak zorundadır fakat bunun topluma da uygun olması gerekmektedir²²⁰.

²¹⁷ Article 156 de l'AUSC-GIE.

²¹⁸ Article 158 de l'AUSC-GIE.

²¹⁹ GUYON (Y.), *Droit des affaires, Entreprises en difficultés*, 6e éd., Tome 2, ECONOMICA, Bruxelles, 1997, n° 1050, p. 54.

²²⁰ Relire l'art. 153 de l'AUSC-GIE.

Ticari topluluk sosyal açıdan bütün olduğu gibi ticari olarak da bütün olmalıdır²²¹. Ödev sorumluluk anonim şirketlerin yasalarına göre şekillendiği gibi bazı maddelere göre organize edilir bu yasalar 153 ten 156'ncı AUSC-GIE'nin yasalarıdır. Bütün bu maddeler şirketin ticari ilişkilerini ve durumunu belirler.

Buna ilişkin « *devamının sağlanması gereken olgular söz verildiği gibi açıklanması gerekmektedir.* » Çünkü OHADA'nın yasalarına göre temellenen verilen yapılan tanımlar her bir grup kelime için 153.AUSC-GIE'nin 153. Maddesi geçerlidir ve kullanılmaktadır. Ve yüksek referanstır.

Aslında « *açıklamaya devam* » olgusu *tamamlayıcı bir tanım olup yasal tanım olarak geniş bir alana ait ve sınırları oldukça büyüktür.* Bu açıklama İngilizce bir terminolojiden esinlenip bu şekilde yaygınlaşmıştır. Bu çok fazla resmi yasal olmamakla beraber anlaşılabilir görüşülebilir yapıya sahiptir. Başvuru ve tüm eylemler baskın olup farklı alanlarda gerçekleştirilebilir. Bu bazı yasa ve kanıtların takibi sonunda elbet mümkündür²²². Hatırı sayılır bazı eleştirel ve yargısal olarak değerlendirilen konular bazı hesaplamalar yapıldıktan sonra sonuçları düşünülüp uygulamaya katılması denenebilir²²³. Bireysel olarak bazı olay ve durumların şirket hak ve yasalarla belli tarihler doğrultuda yönetilmesi bir gerekliliktir²²⁴ :

- Artı bir kullanım durumunda (olgular)şunu gösterebilir eylemsel aktivitenin birlikte gerçekleştirilmesi önemli bilinçli kararlarla verilmesi gerektiğini gösteriyor. Aslında gerçeklik olgusu dengeye karşı zıt olsada faydalı fırsatlar sunabilmektedir:
- Doğal sayılan tüm olguları provoke etmek amaçlı bazı ödemeleri durdurmak zaman ihlalinin gerçekleşmemiş olduğu gerçeğini değiştirmez. Bu bir hesaplama ölçüsü olmayıp durumu düzene sokabilecek bir yöntem değildir. Pratik olarak tüm finansal durumlarda tüm sosyal birlikler arasında ticari olarak bir yapı olması gerekmektedir. Bunu yolu ve yönetimi bazı maddelere uygun davranmakla bulunabilir. Verilen tüm kararların yönetimi bu şekilde yapılabilir.

²²¹ Il est important de préciser que la procédure d'alerte peut être également déclenchée par le commissaire aux comptes dans les sociétés autres que la société anonyme. Voire même dans une société autre qu'une société des capitaux conformément aux dispositions de l'article 157 de l'acte uniforme sur les sociétés commerciales et les groupements d'intérêts économiques qui stipule : « dans les sociétés autres que les sociétés par actions, tout associé non gérant peut, deux (2) fois par exercice, poser par écrit des questions au gérant sur tout fait de nature à compromettre la continuité de l'exploitation. Le gérant répond par écrit, dans le délai de quinze (15) jours, aux questions posées en application de l'alinéa précédent. Dans le même délai, il adresse copie de la question et des réponses au commissaire aux comptes, s'il en existe un ».

²²² GUYON (Y.), *Op.cit.*, n° 1052, p. 55.

²²³ FENEON (A.), *Op.cit.*, p.158.

²²⁴ PAILLUSSEAU et PETITEAU, *Difficultés de l'entreprise*, Cité par GUYON (Y.), *Op.cit.*, p.98.

Fakat eylemsel bir karşılık olarak ödemenin kesilmesi sosyal birlik olarak onaylanmış bir durum olmamakla beraber katılımından kaçınılması gerekmektedir. Bu çözüm olmasa da yol gösterici olabilmektedir. Çünkü organizasyon bütünlük olgusu ile bozulmalara dayanabilir. Kesin olarak ihtiyaç duyulan karşılıklı yardımlaşma isteği pek çok koşulda değişiklik oluşturabilir ve bu değişiklik beklentileri karşılayamayabilir²²⁵:

- Karşılaşılan tüm olasılıklar birbiriyle bağlantılı olabileceği gibi çok farklı da olabilmektedir. Ama bu farklılıklar hedef olmayıp sorular doğuran sonuçlardır. Ve önemli bir yapıya sahiptirler,
- Tüm olgular kavramsal olarak görevlerle şekillenen olayları ve durumları gerçekleştirdiği için yönetsel uygulamalar büyük önem taşımaktadır. Bu koşullar ve tanılar sonucu var olan etkinlik sonuçları yanlış değerlendirilmemelidir.

Dahası olgu olarak devamı sağlanan durumlar konusunda bazı karışıklıkların olmaması için bazı kararlar alınabilir. Haklar sınırlı olsa da eylemsel birliğin devamı için her şey gözü önünde bulundurulmalıdır²²⁶. Her türlü engelin aşılması için ve sahip olunana tüm bağların yasaların yürütülmesi için bazen özveride bulunması gerekebilir. Doğal koşullarla oluşan bütün bu devamlılık sınırlı listelere sahip açıklamaların tam olarak anlaşılmasıyla alakalıdır. Takibi çözümsel yaklaşımların değerlendirilmesi gerekmektedir :

- Ana şirket tarafından kararı alınan istenilen şirket şubesi kararları ;
- Tekrar eden ve devam eden büyük sosyal karışıklıklar ;
- Hissedarlar arası uyum ve anlaşmanın sağlanması.

Bütün bunlar bizi gözlem yapmaya iterken tanınan bilinen eylemsel tüm haklar yönetici tarafından hesaplanır ve genel olarak anonim şirketlere sunulur. Bu değerlendirme olup tecrübelerle dayanarak riski azaltan eylemsel bir haktır. Bu prosedürün ihlali yapılmamalı ve sonucu önemsenerek bu doğrultuda şirketler tarafından verilen kararlar fırsatlara dönüştürülmeli incelenmeli örnek olmalıdır. Çıkarımlar atılan adımların güvencesidir.

B. Tanınan hissedarların eylemsel hakları

GUYON²²⁷ olarak gözlemlersek pek çok hissedarın ailesi yoksul ve geçmişi zorluklarla geçmiştir. Çünkü hayatlarında eksiklik yaşamış insanlar toplumda daha

²²⁵ FENEON (A.), **Op.cit.**p.159.

²²⁶ Résultat déficitaire, accroissement excessif des charges, baisse anormale d'activité.

²²⁷ GUYON (Y.), **Op.cit.**, n° 1058, p. 61.

iyi yer edinmek için bazı eksiklikleri tamamlamaya çalışır ve bu yönde bazı cesur adımlar atmaya cesaretleri olur. Toplumda böyle insanlar büyük önemli işler başarabilmektedirler.

Eylemsel özgürlük ve bağımsızlık hissedarlar için büyük öneme sahip olup tanınmaları sebebiyle pek çok şeyi öngörebilir ticari eylemlerini ticari bağlantıları olan hissedar gruplarıyla 158. Maddeye uygun olarak ilgi alanları dahilinde gerçekleştirirler :« anonim bir şirkette bütün hissedarlar 2 kez uygulama yapma hakkına sahiptirler ve ayrıca yönetim konseyine yönetime soru yöneltebilir ya da duruma göre bazı değişiklikler yapabilirler.

Yönetici konseyin başı başkan her türlü duruma göre yazılı olarak ya da sözlü olarak cevap alabilir 15 günlük bir gecikme söz konusu olduğunda iletişime geçip işle ilgili bilgi alabilir. Böyle durumlarda iletişim ticari durumlarda önemli sonuçlar doğurabilir. Sağlanan destek aracılığıyla karşılıklı olarak faydalanılabilir. Aynı gecikme tekrar olduğunda birçok soru hazırlanıp cevaplar ve çözümler alınabilsin diye toplantılar yapılabilir durum takibi sağlanabilir. Var olan tüm yasaların kullandığı hepsi kelimesinin göstermediği yolu hissedarlar önemli bir durum olarak kaydederler. Çünkü biz kalıtsal olarak hep birbirimize benzeriz. Toplumsal olay ve fonksiyonlar göz ardı edilmemeli ve doğal olarak gelişen tüm durumlar örnek olarak ele alınıp tecrübe olarak değerlendirilmelidir. Bu her iş için benzeri prosedür var demektir.

Bize göre bu durum pek çok öneri demektir özellikle azınlık ve çoğunluk hissedarlar için anonim şirketler bünyesinde olup birçok koşul ve şartta kazanan olmak için bazı zorunluluklar ve gereklilikler doğrultusunda hareket etmek gerekmektedir. Çünkü doğal olarak bazı hissedarlar hakları ihlal edebilirler. Tüm hissedarlar çoğunluk olarak yapılan bütün açıklamalara rağmen hata yapabilirler ama bu hataların telafisini bir sonraki durumlarda yapıp daha temkinli olabilirler. İşlerin devamı için birçok sorumluluğu almak gereklidir. Ödev ve çıkarımlar oldukça önemli olup paralel durumlar içereceğinden sonuç olan cezalar caydırıcı olarak hissedarları etkileyebilir. Her eylemin sonu düşünülmalıdır. Sonuç değerlendirilirken hesaplanmalar yapılmalıdır.

Sosyal ve toplumsal verilerinin hepsinin analiz edilmesi organize edilmesi bazı zorluklar içerse de sorumluluk konusunda bazı katkıları olabilir. İhtiyaç olunan son koşullar bazı gerekliliklerin tamamlanması ile aktifleşip yönetim kurallarına göre şekillenecektir. Bu paralellik aslında yol gösterici olup fırsatlarda doğurabilir.

Eylemsel olarak kullanılan haklar

Sunulan öngörülen kurallar suç içerse de durdurulabilir yahut yasal düzenlemeler yoluyla bazı kararlar alınabilir. Bunun için yapılan sunulan açıklamalar çok önemli ve değerlidir. Resmi olarak sosyal bağlantılar anonim şirketlerince oluşturulabilir değer yargılarına göre bazı düzenlemelerin ışığı altında ticari gruplarla biçimlendirilebilir. Grupsal olarak ciddiyet gerektiren birçok açıklama olarak artık ticari anlaşmalar gözleme sunulmaktadır.

Var olan bütün ihtimaller gerçekleşebilmesi mümkün durumları değerlendirip buna göre ilgili alanlarda riskler karşılanabilir hale getirilmektedir. İleri güvenli sağlam adımlar atabilmek için her ihtimalin düşünülmesi şarttır. Harekete geçmek ekonomik fırsatlardan faydalanmak için birliğin oluşturduğu kararlara göre eylemsel olarak güçlenmek gerekir. Bazen yazılı olan hazır koşullar ile gerçekleşen tepkisel yaklaşımlar hız kazanabilir zaman avantaj teşkil edebilir. Böyle ihtimallerin varlığı pek çok hissedarı oldukça tatmin etmektedir. Eylemsel boyutun yerine hesaplanmış olasılıklar ile birçok hissedar ne yapması gerektiğine karar verebilmektedir. Her türlü durumda prosedür aynı şekilde işlenmeye devam edecektir.

Komisyon üyelerinin prosedürü hesaplarla kontrol etmesi

Yapılan organizasyonlar ve bununla beraber gerçekleşebilecek tüm ihtimal ile 153. Ve 156. Madde ticari toplum üzerinde baskın olup ekonomik dengelerinin sağlanabilmesi için uyulması gereken maddelerdir²²⁸. Etki ve sebepleri not etmek gerekirse bütün bu sonuçlar için elbette ki zaman önemli bir unsurdur. Fakat istenen sorumluluklar kolay ve rahatlıkla gerçekleştirilemiyor. Bunun yanı sıra her durumun ayrı kurtarıcı kritik nokta bulunmaktadır. Ama bu faydacılığa sığınıp yapılması gereken görev ve sorumlulukları ertelemek ihlal etmek demek değildir. Eylemsel devamlılık için dikkatli olmak şarttır.

Alışkanlık olarak genelde kurum üyeleri sözlü olarak şirketlerle bağlantıya geçer genel geçer kanunlara pek aldırış etmezler. Eğer ofis olarak bazen isimlendirilmemiş belirtilmemiş sıfır değeri olan doktrin ile eylemsel geçiş pek mümkün olmayabilir²²⁹. Bu durumdan kurtulmak için yasaları analiz etmek duruma uygun şekilde davranmak olasıdır. Fransız ticaretinde yasalar ve yaptırımlar bu yönde kullanılır. Çünkü bizim

²²⁸ GUYON (Y.) *Entreprises en difficultés, Redressement judiciaire-faillite*, **Op.cit.**, N°1053, p. 56.

²²⁹ GUYON (Y.) *Entreprises en difficultés, Redressement judiciaire-faillite*, **Op.cit.**, N°1053, p. 56.

yüksek derecede özel prosedürlere ihtiyacımız vardır. Bu nedenle Ohada'nın kuralları ve kanunları önem taşır.

a. Açıklama arzusu

Bu cümlede kurum üyeleri her türlü durumu göz önünde bulundurup kayıpların azaltılması için eyleme geçer yönetim kurulunun açıklamalarına göre davranır ve tüm öğüt ve tavsiyeleri değerlendirerek bir pay çıkarmayı kendine misyon edinip işlerin devamı için çaba gösterirler. Böylece tüm istekleri yerine getirilmiş olup herhangi bir ihlalsizlik olmamış olur. Duruma göre başkan zaten gerekli yönlendirmeleri yapacaktır. Tek gereken sorumluluk sahibi olabilmek ve karar alırken iyi düşündürmektir. Sınavsal olan bu durum iletişimsel bir doküman olup pek çok sonuç doğuran bulgular ile şekillenmektedir.

İlgili otoriteden cevap almak bu konuda tavsiye almak düşünüldüğü kadar kolay olmayıp aynı zamanda bazı açıklamalar almak biraz zorlu olabilir. Cevap olarak özel durumlar göz önüne alınarak bir analizi yapılan ölçülere uygun olarak değerlendirilir. Eğer kurum üyeleri bazı şartları kabul edip dönüt verip cevapların değerlendirmesini sağlarsa bir çok istek gerçekleşebilir²³⁰. Ama bu yargının olmadığını göstermez ve bazı şeyler gölgede kalabilir.

Bazen varsayılan tüm hipotezler kuruldan cevap alamaz fakat sosyal kaynaklardan bazı sonuçlar çıkarıp var olan izler doğrultusunda işleri yoluna sokabilir. Kurumsal şirket üyeleri yapılan aktiviteleri değerlendirip buna bağlı olarak bazı yasaların gölgesinde kararlar alabilirler²³¹. Karşıt düşüncelerde kurum üyeleri tarafından değerlendirilir. İstenen istekler bir birlik içerisinde dönüşümlü olarak cevaplandırılabilir. Dağıtılan tüm sorumluluklar çözümler yaratabilir.

Kurumsal üyeler bir bağımsızlık durumunda sorulan sorular arasında büyük bağlantılar bulunmaktadır. Bir kurum üyesinden sonra bağımsızlık hakkı elde etmek bazı yollardan geçmek demektir. Başka bir deyişle elde edilen sebep ve sonuçlar genel hissedarların birlikte hareket etmesini kolaylaştırır.

²³⁰ A la lecture des textes français, ces phases sont plutôt au nombre de quatre. En effet, dépassant la phase zéro, si les décisions prises en assemblées ne permettent pas d'assurer la continuité de l'exploitation, le commissaire aux comptes doit saisir le président du tribunal de commerce, qui place la société en observation, d'après la loi du 10 juin 1994 L.1984, art. 34.

²³¹ POUGOUE (P.G.), ANOUKAHA (F.) et NGUEBOU TOUKAM (J.), *Op.cit.*, N°194, p.84. Lire aussi les dispositions de l'article 154 de l'acte uniforme de l'Ohada relatif aux sociétés commerciales et groupements d'intérêts économiques.

b. Bağılığa meydan okumak

İkinci cümle baş toplum olarak belli prosedürler önerebilir. Genel sistemin uyarı katları birlik içinde olan hissedarlar tarafından bağımlı olabilmektedir²³². Bu koşul altında toplumsal sosyal yapılara sahip kural ve yapılar değişiklik gösterebilir. Bu durumda kurumsal üyeler yönetsel amaçları öğüt olarak verebilir.

Bu durumda hesaba katılan her koşul kurumsal üyeler tarafından açıklanır yönetim kurumuna sunulur gerekli değerlendirmeler yapılır önemli olgular açıklığa kavuşur. Üyeliğe katılım kapalı bir yasal durum olsa da bazı kayıt durumları mümkün olabilmektedir. Yönetim konseyinin devam eden on beş günlük kabulü yönetim başkanına sunulup geciken öngörülen cevabın verilmesi kararlaştırılabilir. Geçerli istekler ancak bazı koşullarla mümkün oluyor²³³.

Sonunda 15günlük süre bittikten sonra takip edilen yönetim konseyi üyelerinin yaptığı hesaba katılan değerler nezdinde oluşmuş tüm şartlar bir karara varmak için yol gösterir. Elbette farklı düşünceler tercihler yapılsa da bazı kural ve yasaların devamı iş yöntemlerinin aynı yapıda devam etmesi için bazı hesaplar tutulmalıdır. Sonuçlara bütün sorunların hormonal olarak karışmasıyla yön bulmasıyla ulaşılabilir.

Yönetici hakim olduğu topluluğu belli garantili durumlara göre ölçebilir. Sahip olunan gecikme süresi yasalar hatırlanarak garanti altına alınır ve aynı zamanda bütün statülerin bu durumdan haberdar olmaları sağlanır. Bağımlı sözsel anlaşma yöntemleri kurum üyeleri tarafından önemli olsa da en fazla bir aylık bir bekleme süresi tanınabilir herhangi bir gecikme halinde. Yine de bu çıkarımlar bağı olunan otoritenin etkisi ve hükmü altındadır. Diğer ölçüler düşünülürse üyelere danışılması mümkündür.

c. Hissedarların özel kurumsal bağları

Gözlemlenmemiş durumlar esnasında bazı öngörülmemiş eylemler ve sonuçlar görülebilir. Ticari durum ve bağlantıların kontrol altında bulunmasının amaçlarından birisi varılan tüm sonuçların yasa dışı yapılmış eylemlere bağı olmasıdır. Böyle durumlarda geride kalan sözsel kararlar ve eylemsiz geçersiz kalacak ve telafisi mümkün olmayacaktır. Şüphesiz yasaların kuralların ortaya çıkmasının amacı bu belirsizlikleri ve terslikleri çözüme kavuşturabilmek ve sağlıklı bir ticaret ortamı sağlayabilmektir.

Yönetsel gerçeklikler bu yönde hesaplanır ve uygulanır. Herhangi bir usulsüzlük halinde hissedarların korunması sağlanır. Eski durum ve tecrübeler gelecek iş ve

²³² La procédure n'est donc plus véritablement confidentielle.

²³³ Lire les dispositions de l'article 155 de l'AUSC-GIE.

anlaşmada avantaj sağlayacaklardır. Bu neden yaşanan her tecrübe geleceğin teminatıdır. Ticaret zamanla tecrübe edilen edimsel bir yapıdır. İstekler sağlıklı veriler elde etmekle garantiye alınabilir. Çalışmaların devamı sağlanabilir.

Belli bir seviyeye ulaşmak devamlılığın garantisini mutlaka sağlayacaktır. Bu muhakkak tüm hissedarlara güven verecek eylemlerinin devamını sağlayacaktır²³⁴. Aslında tüm zorluklar özellikle şirketlerde oluşan zorluklar umulmadık kapılarda açabilir çünkü her yönetimin dezavantajları ve avantajları vardır. Genel olarak halka açık durumlarda bulunmaktadır²³⁵. Genel ulusal birlik bazı gereklilikleri işaret ederek katılım sağlar. Hissedarlar amaçlarının somutlaşması gerçeğe dönüşmesi için uğraşlar verir büyümek için mücadele verirler. Bazı hayallere amaçlara ulaşmak bu yolda karşılaşılan tüm sorunlarla zorluklarla başa çıkmak daha kolay olabilmektedir. Kurul üyesi bazı davetlerde bulunur kararların verilmesi için ortam hazırlar ve yönetim seçer. Bu çok motifli bir eylemdir ve sonrasında bazı statülerin düşünceleri alınır ve tecrübe oluşturulur. Bu sunum birlikle bağlantılı olarak gerçekleştirilir.

Toplumun yönlendirilmesi çok farklı çalışmalarla mümkün olsa da farklı bakış açılarına ihtiyaç vardır. Kurumsal üyeler pek çok koşul ihtimal dahilinde düşünüp kararlar alıp bu kararların yürürlüğe girmesinde aktif olurlar. Bütün gerçekleşen fonksiyonlar bu çabaların ürünü olup gelişmelerin sebebi de olmaktadır. Bütün değer olguları planlanmış yönlendirilmiş yaptırımlarla gerçek dönüşmektedir. Bu değişik yorumların yapılmasının nedeni olsa da sivil sorumluluklar en önemli nedendir.

İhtiyaç duyulan bazı zorunluluklar olmak zorunda olduğu gibi sebep olarak olumlu bir güce sahiptir. Motivasyon ve sosyal eşitlik dengesi ancak bu koşullarla gerçeğe dönüşür. Zaman en büyük fırsat olabileceken aynı zaman dezavantaj olabilmekteyken zaman kullanımının iyi değerlendirilmesi gerekir. Bunun için yapılan işin vaktinde gerçekleşmiş olması geleceği olumlu etkileyecektir. Pek çok sorumluluğa sahip olmak yorucu olabilmekle beraber yapılan işi kusursuzlaştıracaktır. Bağlantılı önemsenmesi gereken durumlarda olacaktır elbet bu durumda yasaların yaptırımlarını düşünmek gerekir. Bazen bazı prensipler daha temkinli olmanıza neden olarak doğru adımlar atmanıza yardımcı olur.

Basit bağlantılı bir hipotezin var olduğunu hatırlatmakta yarar bulunmaktadır. Bu durumda karışık bağlantısız hesaplara girmeden basit kolay yollar izlenmeli eylemleri sorumlulukları uzatmamak gerekir. Bir de AUSC-GIE'nin 725²³⁶. maddenin önerdiği gibi belli misyonların yapılması için belli başlı yollar izlenilmesi gerekmektedir. İkinci değinilen konu bu madde var olan üyelik sorumluluklarının

²³⁴ POUGOUE P.G., ANOUKAHA F. et NGUEBOU TOUKAM J., **Op.cit.**, n 194, p 84.

²³⁵ Lire l'article 156 de l'AUSC-GIE in fine.

²³⁶ Outre les dispositions de l'article 735 de l'AUSC-GIE.

farklı bilgilere dayanması unutulmamalıdır. Bu koşul için AUSC-GIE'nin 153. Maddesi de büyük önem taşır.

Eşit dokunulmazlık hakkı sunulan güçlü bir özellik olup bundan faydalanılması birlikte bir devamlılık sağlayacaktır. Bazı eylemler temkinli olarak gerçekleşmelidir çünkü eşitliğin sağlanabilmesi için tüm değerler incelenmelidir. Ve bu değerler ticari sosyal değerler olmalıdır. Yine de yapılan bazı açıklamaların nezdinde var olan çeşitliliğe de saygı duymak gereklidir. Eşitlik yasası hissedarların haklarını korumakla ilgili hükümleri içerir. Eylemsel katılım bu kurallar gölgesinde kurum üyelerinin açıklamalarıyla desteklenir.

Reel olmasa da sunulan ilgi alanları yapılan birliğin özünü yansıtacağından ve verilen kararların etkisiyle önem taşır²³⁷. Yine de genel başvurular son yorumlara dayalı olup sivil sorumluluklar içermektedir²³⁸. Eğer göz önünde olan dayanışmanın karakteristik yapısı incelenirse belli başlı yargılara varılacak ve özel değerlendirmeler yapılabilmesi mümkündür. Sosyal koşulların toplumsal durumu bazı asimilasyonlara sebep vermiş olabilir. Kabul edilmiş bu koşullar toplumsal birliğin yararı için kullanılmalıdır.

Bu sosyal ticari yapı kurum üyelerine pek çok yarar sağlayıp büyük sorumlulukların üstesinden gelen ilerlemeleri için destek olmaktadır. AUSC-GIE'nin 725. Maddeye göre kurum üyelerinin korunma hakları korunur ve üyeler koruma altına alınır. Bu ilerleme kaydetmek adına tüm üyelerin yolunu açmaktadır. Farklılıklar olduğunda öne sürülen sorumlulukların üstlenilmesi memnuniyetle gerçekleştirilmesi sahip oldukları genel hakları kullanarak her eylemi birleştirmesiyle başarılı olmalıdır. Geriye kalan formaliteler elbette ki yasaların işlenmesi için gerekli olgulardır. Hissedarlar sunulan durumlar hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

A. Hissedarlar tarafından yönetilen eylemsel prosedür

OHADA'nın resmi 158. Maddesinin ekonomik ilgi alanların ticari toplumda uygulanması çoğunluk yada azınlık birliği eylemsel bazı haklara sahiptirler. Tüm hissedarlar ticari bir topluluğun birer üyeleridir. Var olan tüm uyum gruplar arası gerçekleşen antlaşmalara bağlıdır. Prosedüre göre oluşturulan tüm bağlantı ve şartlar hakların kullanılmasıyla aktifleşir. Yönetimin başkanı ve konsey üyeleri sahip oldukları haklar doğrultusunda eylemsel faaliyetler gerçekleştirebilirler. İki uygulamadan sonra konseye sorulan sorular duruma göre farklılık içerse de doğal olarak gelişen anonim şirketlerinin istekleri anlaşılır ve kabul edilip edilmeyeceği kararına varılarak değerlendirilir.

²³⁷ GUYON (Y.), *Entreprises en difficultés- Redressement judiciaire-Faillite*, **Op.cit.**, N°1054, p. 58.

²³⁸ Idem.

Anonim şirketlere göre cevaplar farklılıklar içerebilir. Yazılı yada sözlü tüm cevaplar üyeler arası hesaplanan iletişim gereği oluşturulmaktadır. Yapılması gereken iletişimi güçlendirip sorumlulukların daha çabuk ve kolay gerçekleştirmesini sağlamaktır. Sosyal birer cevap olan sorular üyelerin üzerine kafa yordukları bir konudur. Gecikme bir ay olduğu takdirde sorular artacaktır ancak bu sorular yasalara dayalı bağlantılar olduğu için gereklidir. Aynı gecikmede sorular tekrar tekrar sorulmaya devam edilecek aksi durumlar gerçekleşirse bile iletişim sağlanmaya devam edebilmelidir. Ve unutulmaması gereken mevzulardan biri de anonim şirketlerin diğer gereklilikleri ile yönetimin sağlanmasıdır. AUSC-GIE nin 158. Maddesinin sonunda sorulara yazılı olarak cevap verilmesi isteniyor.

Bazen bazı görüşme fırsatları yakalanması mümkün olmakta ve bu şekilde görüşmeler sağlanabiliyor. Sözselsel olarak sorulara cevaplar bulunabiliyor. Ve pek çok yasanın talebin somutlaştırılarak değerlendirilmesi pratik olarak avantaj sağlayabilir. Bir takım eksiklikler olsa da çözüme kavuşturulması mümkün yüz yüze görüşmelerle. AUSC-GIE'nin aktif olarak okunması ve değerlendirilmesi ile genel birliğin yapısının yönetimi daha iyi anlaşılabilir ve bu konuda gelişmeler sağlanması mümkündür. Yani ihtimaller özellikle teklif edilen farklılıklarla birlikte sorulara dönüşür ve cevaplanır. Başka türlü anlaşma oluşturmak çokta kolay olmamaktadır.

Böylece bu zorluk aşıp sağlıklı ticari ilişkiler kurulabilmesi mümkündür. İlerleme böyle sağlanır ve anlaşmazlıklar yok olur. Bu daha sağlıklı bir yöntemdir. Böylece Fransız yasalarının tersine daha farklı olgular oluşturulup uygulanabilir. Ohada'nın kurallarına uygulamalarıyla benzerlik taşısa da bütün eylemsel olguların bazı ölçüleri bulunmaktadır. Baş kurallar farklılıklar içermesi sebebiyle bazı ölçüler farklılık gösterebilir. Eylemsel uygulama öncelikleri sayısız eksiklikler ve yanlışlıklar içerebilir yalnız önemli olan toplumsal birliğin ticari anlaşmanın sağlanması mümkün gerekmektedir. Son ceza kanunu farklı içeriklere karşı eylemsel araçları değerlendirir.

YASAL KONTROLLERİN PROSEDÜRÜ: YÖNETİM İSTEK RAPORU

Profesör MODI KOKO BEBEY H-D önemli bir başlığa şöyle dikkat çekiyor²³⁹, uzman yönetim bazı katılımla eksiklerin kapatılmasıyla bazı reformların gerçekleştirilmesi için sosyal ticari hakların geliştirilmesi gerekir ve Ohada'nın üyelerinin sahip olduğu hakların korunma yolları yargılanma sebepleri hissedarların yönetim becerilerine dayanmaktadır. Bu karşılaştırmayla varılan bir sonuç olsana altı önemle çizilmelidir. Çünkü bu prosedürün varlığı çok eski yasalara dayanmaktadır.

²³⁹ MODI KOKO BEBEY (H.-D.), *La réforme du droit des sociétés commerciales*, Revue des sociétés, Avril-Juin 2002, p.255.

Bu başlığa göre bizim bize kendimize sorular sormamız paragrafta yazılanları anlamamız yol ve usulleri öğrenip bu doğrultuda uygulamamız gereklidir. Ve asıl soru öğrendiğimiz cevaplar hangi sorunun cevabıdır. Genel reel yaklaşımlar uygulanacak aktiviteleri kolay bir yoldan halledebilir. Yol ve yöntem bilmek değerlendirmeler yapabilmek bizi bir sonuca götürebilir ve bir sonuç elde etmemizi sağlayabilir. Soyut zor engelleri somut çözümlere dönüştürebiliriz. Doğal alan uzmanlığıyla kararlar verip dersler yaratıp yeniden yapısal bir birlik oluşturabiliriz.

Kullanılması mümkün, uzman yönetimin doğal alanları

Yönetimle alakalı kavramları daha iyi anlayabilmek için bu konuda sorulan soruların yer ve önemi ve inceliği. (A), Alanının sınırlanmaması (B) özellikle doğasının (C).

A. Yönetimsel uzmanlığın kullanımı

Anonim şirket yönetiminin uzmanlığı Ohada'nın kapsadığı alana göre bilgi konusunda zayıf olup hissedarların katılımlarına ihtiyaç duymaktadır. İlk cevap bilgi alabilme özgürlüğünü gereken yerde kullanabilmek ihtiyacıdır. Özellikle azınlıkların haklarının korunması büyük önem taşır. Hissedarlar bireysel haklarının yanında toplumsal olarak da sahip oldukları yasaları kullanmaları ve böyle yol almaları gerekmektedir. Bu son olarak teklif edilen sunulan fırsatlardan da faydalanması gerektiğini de savunmaktadır. Birçok yapılan ankete göre sosyal haklar birçok fırsat sunmaktadır.

Aslında 159 ve 160. maddelere göre geliştirilen tüm başvurular ticari topluma göre resmi olup ekonomik bir boyuta sahiptir. Ticari topluluklar yeterli derecede toplumsal koşullara adapte olmaya çalışırlar. Başlangıç olarak yönetimsel kararlara varmak zor olabilmektedir. Kurum üyelerinin sayısı yeterli olursa bu zorluk kolayca çözümlenebilir. İlgili ekonomik alanlarda büyük önem taşımaktadır. Yeterli başvurular yapıldığı takdirde gerekli esnemeler yapılabilir bazı değişikliklere gidilebilir. Bu genel açık bir toplumun karşılaşılabildiği durumlardan biridir²⁴⁰.

Prensip olarak hissedarların sosyal yönetimi başarabilmeleri ve eylemsel aktivitelerini sürdürebilmeleri için azınlık hissedarların araç gereçleri ihtiyaçları ve araçlarının kaynakları araştırılmalı sosyal boyutta bilgilerin toplanması ve bu

²⁴⁰ Cette mesure qui sort du contexte traditionnel de l'information des actionnaires s'intègre dans une procédure judiciaire. Il s'agit donc de faire respecter les droits des actionnaires, notamment ceux minoritaires, par le juge en raison de la loi de la majorité qui prévaut dans le fonctionnement des sociétés commerciales.

bilgilerin sağladığı yollarla birliği daha iyi anlamak gerekir²⁴¹. Sosyal ilgi boyutu da önemsenip avantaja çevrilmelidir. Bütün bu amaç ve gayeler değerlendirilirken yasal düzenlemeler incelenmeli ve Ohada yasalarıyla karşılaştırılmalıdır. Aslında toplum çoklu bir devirde çağda bulunduğu için şirketlerin iyiliği için bazen ortak kararlara ihtiyaç duyulabiliyor. 1966 Fransız yasalarından oldukça esinlenilmiş olup bu yasalardan oldukça yararlanmışlardır. Birçok bağlantılı kural gelişmiş ve yol gösterici olmuştur.

Bütün ölçü ve değerler aynı amaçlara ulaşmak için oluşturulduğu için çok farklı bakış açıları da olsa yöntemler benzer olmuştur. Bir şirket için hak ve hukuk esnek kurallarla oluşturulsa da hissedarların katılımıyla bir sonuca varılır ve yöntemler oluşturulur. O halde Ohada'nın yasalarına yöneltilen soru yönetim hakkında geniş bilgi vermeli ve aydınlatıcı olmalıdır. Bu tür bağlantılarla birlik oluşturmak ve yol almak elbet eski yasaların tecrübelerinin ışığından faydalanmakla mümkün olmuştur. En önemli mevzu ise tüm bu oluşumun eşitlik barındırmasıdır²⁴².

Buna zıt olarak bilginin kontrolü kavramlaşması ve yönetimi anlaşılır kılması ayrıca önemli bir konudur ve yönetimin biçim ve organizasyonunu derinden etkileyen bir olgudur. Ohada bir sembol örnek olsa da üyeler için birlik için gerekli pek çok ihtiyaç ve gerçekleşmesi gereken sorumluluklar vardır²⁴³. Özellikle uluslararası bir bakış açısı izleniyorsa bireylere verilen haklar oldukça detaylı irdelenmelidir. Herhangi bir kriz anında gerekli yasaların işlenmesi ve korunması için çağdaş özelliklere hakim birtakım yöntemler olması gereklidir. Bu uzmanlık isteyen bir yapı oluşturmaktan geçmektedir. Kriz anında hissedarların haklarının korunması ve krizi mümkün olan en az hasarla atlattıkları gereklidir. Uzman bir görüşe göre bazı kriz yönetimiyle alakalı yasalar düzenlenmeli ve haklar korunma altına alınmalıdır.

Elde edilen tüm bilgiler başvuru esnasında ölçülmeli özellikle normal toplumların yapısal fonksiyonlarına göre yargılar oluşturulmalıdır. Böyle bir yargı durumunda uzman görüşleri muhakkak ki çok önemlidir. Kriz esnasında durumlar değişebilir farklı yollara baş vurulması mümkündür. Hissedarlar yanlış davranışlar sergileyebilir haklarının korunmasını isterlerken tamamlanmayan bir koşula mahkum olabilirler. Yönetim uzmanlığı yeniden çözüm yaratacak ve iletişim kurmayı red edecektir.

Pek çok ihtimal ortaya çıkabilir. Bunun için kriz yönetimi hakkında bilgi ve tecrübelerden faydalanılmalıdır. Yani uzmanlık hissedarların saygı ve başarılarının korunması için mutlak bir etkiye sahiptir. Bu konular birlik beraberlik ve gelecek için

²⁴¹ MEUKE (B.Y.), *L'information des actionnaires minoritaires dans l'OHADA* : « réflexion sur l'expertise de gestion », www.ohada.com.

²⁴² En effet, solliciter la justice dans le but d'obtenir des renseignements approfondis sur la gestion conduit par les dirigeants démontre que la circulation de l'information entre les différents organes sociaux est déficient, voire entravée.

²⁴³ MEUKE (B.Y.), **Op.cit.** p.4.

önem verilmesi gereken konulardır. Kanıt olarak kuruluşun kullanılabilir bir yapı olduğu ve hakların korunduğu önemli bir konudur²⁴⁴. Belli başlı sahip olunması gereken sorumluluk ve görevler kanıt gerektirebilir. Diğer bir deyişle bu konu hakkında sunulması mümkün bilgi birikimi gerekecektir. Farklılıklar yaşanabilir ve kriz anında pek çok şey değişik olabilir ve farklı sonuçlar doğurabilir. Bütün bu uygulamalarda dikkati çeken ayrı bir konu da hatalardan çıkarımlarda bulunmaktır. Bu yasaları uygulanırken göz önünde bulundurulması gereken bir mevzudur. Bazen yönetim için abartılı kapılar zorlanabilir ve farklı yollar çözümler denenebilir.

Bu elbette ki sahip olunan prosedürler doğrultusunda gerçekleşmesi beklenen durumların sonuçlarıdır²⁴⁵. Aslında bütün ölçü ve sonuçlar ceza kanunlarına göre şekillenir ve bu yönde kullanılır. Etkili ceza kanunundan yola çıkarsak kendi eylemlerimiz ve ötekilerin eylemlerini aynı kefeye koyup tamamımız gerekecektir. Bu ilk seferde tecrübe konusu olsa da yönetimi zor olan koşulların değerlendirmesini öğretir.

Dahası kolektif yapının sahip olduğu bilgi birikimi genel olarak pek ulaşılabilir olmadığında riskli durumlarda önemi büyük olur. Tüm yaşananlar hissedarların geleceğini şekillendir ve bunu yanı sıra başarı ya da başarısızlık konusunda netlik sağlayabilir. Böylece topluma ait yönetim biçimleri yargılara dönüşüp bir değerlendirilmenin yapılmasına izin verir. Uzmanlık için alan sınırlandırılması yapılmalıdır. Ve ana soru ve ölçü bazı elemelerin ve seçimlerin yapılması.

B. Uzman yönetim alanı

Konuşulan alan uzmanlık yönetim alanı olduğu için Ohada haklarına göre bir toplum yönetebilir. Karar verilen en önemli tercih belli bağımsızlıkların yönetiminin sağlanması yöntemi olup yasal eylemlere dayandırılmalıdır. Bazen resmi eylemleri içeren yasalar gözlem gerektirip Ohada'nın yasalarıyla karşılaştırılıp genel bir bakış açısı oluşturulmalıdır. Özellikle anonim şirketler böyle sorumluluklarla yola çıkmaktadır.

Sessizlikten önce kabul edilen yasal düzenlemeler gözden geçirilmelidir. Devamında sahip olunan tüm referanslar yol gösterici olmalı birçok isteğe cevap verebilecek yapısal düzenlemelere sahip olmalıdır. Bize göre alınan tüm kararlar Ohada'nın yasalarına göre kavramlara verilen değerlere göre anlamlı eşit bir değerlendirme yapılmalıdır. Şüphesiz zor olacak olan bu eylem yasalara dayanarak yorumlanarak mercek altına alınmalıdır. Kavramsal bilgi bu alanda önemlidir.

Bizim fikrimize göre sorulacak her soru tamamlayıcı anlam yüklü olup istenilen bilgiyi almaya yönelik bir içeriğe sahip olmalıdır. Memnuiyet yada memnuniyetlik

²⁴⁴ MEUKE (B.Y.), **Op.cit.** p. 9.

²⁴⁵ Traité et actes uniformes de l'Ohada annotés, **JURISCOPE**, 2002, p. 347.

sonucuna da ulaşsa da önemli olan bir amaç doğrultusunda çalışarak ona ulaşma isteğidir. Yasaların somut çözümlere ulaşmasını sağlamak önemli bir misyondur. Ticari toplumlar özellikle Ohadayla bağlantı içerisinde olanlar çok yardımda bulunarak ticaret dünyasına çok katkıda bulunmuşlardır.

Bu zorlukla karşı karşıya gelmek doğru yönde doğru anlamda doğru soruyu sormuş olup doğru çözüme ulaşma isteğidir. Bu bir gereklilik olup yönetim uzmanlığı isteyen bir sorumluluğun çözümü için gerekli yoldur. Özellikle alınan kararlar bir birlik beraberlik duygusu uyandırılmalı bireysel olsa da toplumsal hak ve yasaların korunmasına örnek olmak gereklidir. Bu tarif edilemez bir aydınlığa sebep olduğu gibi birçok prensibe uygun düşecektir.^{184E} göre alınan kararlar toplumsal yapıya uygun olup farklı bakış açılarıyla da değerlendirilmesi mümkündür; aynı zamanda yasalar için gerçekleştirilen operasyonlarla bazı toplumsal organlar aynı bilince sahip olduğu için en azından genel bir birliğe katılım talep etmektedir. Bu durum ışığında yapılan tüm eylemler toplu destek sağlarken bireysel hakları da korumayı görev bilir. Yönetim uzmanı olarak ticari toplumun baskısı altında araç olarak kullanılan yasalar göz ardı edilmemesi gereken hususlardan biridir.

Bizim gibi özel sınırlara sahip olan pek çok ticari toplum aynı korkulara sahip olup aynı yöntemlerle çözüm aramakta ve Ohada'nın maddelerin içeriğinden faydalanarak yön iz bulmaya çalışmaktadırlar. Çünkü tüm hissedarlar tahmin edebilir ki azınlıklar iyi anlaşılmalı göre kabul gören düzenlemeler yapılmalı yeterli ölçüde çözüm üretilebilmelidir. Kritik zamanlar yine yasa ve oylamalarla kurtarılması mümkündür. Hala hatırlamak gerekir ki yargı hak ve yöntemlerinden faydalanmak için yapılan yorum ve yargılar doğru anlaşılmalı ve bu boyutta doğru kararlar alınmalıdır.

Eğer yönetimle ilgi yol kat etmek ve doğru sonuçlara ulaşmak istiyorsak finans sahibi olup sosyal içeriğe sahip tüm yönlendirilmeleri takip etmeliyiz²⁴⁶. Yönetim tek kişi değil birlik işidir bu nedenle çok doğru bağlantılar kullanmalıyız. Ayrıca yönetim uzmanlığı karışık bir misyon olup kurumsal üyelerin son yapılan yargı ve yorumları bu yönde incelenmelidir. En azında sonuçlar doğru bir biçimde kazanılmalıdır²⁴⁷.

C. Yönetim Uzmanlığının Doğası

OHADA hakkı içerisinde yönetim uzmanlığının doğası araştırması tamamen ticari toplum hayatındaki adli güç ve becerilerin müdahalesi düşüncesine dayanmaktadır. Ohada hakkının özellikle kökenlerine inen Fransız teorisinin bir bölümüne göre, örneğin,

²⁴⁶ FENEON (A.), **Op.cit.**, p. 161.

²⁴⁷ C'est ainsi qu'il n'y aurait pas lieu de faire droit à une demande d'expertise de gestion si les questions posées tendaient à une critique systématique de l'ensemble de la gestion, ou encore avaient un caractère général concernant l'ensemble de la politique de la société.

bu adli müdahale sık olmamalı ve ilişkili organların yönetim özgürlüğünü tamamen korumalıdır²⁴⁸.

Birkaç zamandır net bir gelişimi şu zamana kadar nadiren tanımış olan Afrika'daki bu kuruluşun gelişmeleri saf bir istatistik plan üzerinde yeniden tanınmalıdır²⁴⁹. Yine de, toplumsal yöneticilerin yönetim özgürlüğünde tam bir başarı konusunda çok bir yakınlık olamadığı açık ve nettir. Yönetim uzmanlığı sadece bilgi ölçüsüdür ve sadece yargıç tarafından seçilen bir uzman bilgi içindeki yetersizliğin kaçınılmaz sonucunu inşa etmektedir.

D. Yönetim Uzmanlığının Alıştırması

Yönetim uzmanlığı yasal bir prosedüre göre yürütülmektedir. Ohada hakkına sahip bir parlamenter uzmanlaşmış olmak üzere hassas işlemlerle ve gerekli nitelikle (a) alakalı, sıkı kurallar tarafından yönetim uzmanının adlandırmasını ayarlamıştır²⁵⁰. Bunlarla eş ölçüde, kontrolü çevreleyen sınırları (c) hesaplayarak elde etmek için iyi bir kurulum ve hareket sonucu (b) ile de ilgili olmalıdır.

a. Gerekli Nitelik

Yönetim uzmanlığı talebi; yöneticilerin hissedarlara verdiği bilgileri karşılamak için bağımsız bir uzman ile toplum içerisinde toplumsal hayatın yozlaşması riskini hesap ederek, sıkı kabul edilebilirlik koşullarına tabiidir. Öncelikli azınlık hareketi (i), tüm diğer hissedarlara yönelik hareket birliği, hissedar gruplandırmasının aynısı (ii).

i. Öncelikli Azınlık Hareketi

Yöneticiler tarafından yürütülen yönetim üzerinden sağlanan bilgileri elde etmek amacı içerisinde adaleti talep etmek; farklı toplum organları arasındaki bilgi döngüsünün yetersizliğini göstermektedir²⁵¹. Yönetim uzmanlığı; bir kriz metninde veya en azından bir şüphe içerisinde tanımlanmaktadır. Azınlık hissedarların

²⁴⁸ DE JUGLART (M.) et IPPOLITO (B.), *Traité de droit commercial*, 2e vol., 3e éd., Montchrestien, n° 759-6 et suivants.

Lire également CONTIN (R.), et DUPICHOT., *L'expertise de minorité dans les sociétés par actions*, cités par MEUKE (B.Y.). **Op.cit.**, p.50.

²⁴⁹ Lire dans la CA d'Abidjan, Civ.com., 25 février 2000, Aff., Société Négoce Afrique COTE D'IVOIRE (NACI-SA) c/ Société WIN SARL, **JURISCOPE.**, 2006.

- Lire également la décision de la CA de Cotonou, n° 256/2000, du 17 août 2000, Aff., Société Continentale des Pétroles et d'Investissements c/ Etat béninois, **JURISCOPE.**, 2006.

Lire aussi dans la décision de la CA d'Abidjan, 5e chambre. A., n° 10, 2 janvier 2001,

www.ohada.com.

²⁵⁰ Voir. Supra sur le domaine de l'expertise de gestion dans les sociétés anonymes du droit de l'Ohada.

²⁵¹ Encyclopédie Juridique, Répertoire des sociétés, Entreprises du secteur public à Infractions pénales, « Expertise de gestion », Tome 3, **Dalloz**, 2003, p. 2.

genellikle toplum yönetimiyle ilgili bilgilere kolay erişim elde etmesinin iznini verebilen hareketlere eğilmediği gibi; bizce bir parlamenterin yönetim uzmanlığı amacıyla hareket alıştırmaya öncelik tanımış olması; uzman adlandırmadaki hareketin sadece toplumsal sermayenin minimum yüzdesine sahip olduğunu savunan hissedarlara açık olmasına rağmen son derece mantıklıdır.

Sonuç olarak ekonomi ilgileri gruplandırması ve ticari toplumlar üzerine hareket birliğinin 159. Maddesindeki kavramlar şöyle açıklamaktadır: “*En azından beşinci toplumsal sermayeyi temsil eden bir ya da birçok topluluk bireysel ya da grup halinde, bir ya da birçok yönetim işlemi üzerine bir rapor sunmak için bir ya da birçok uzman adlandırması ve toplumsal mertebeye ilişkin yargılama başkanını talep edebilmektedir*²⁵²».

Metnin aynı kavramlarına göre, bu koşul mecburidir ve toplumsal statülerin eğilimleri tek bir eşikle daha az uyumlu olduğu zaman haricinde tatmin etmemiş bir istek kabul edilemez şekilde deklare edilmelidir. Eşik; Fransız kanunlarındaki azınlık hissedarlar tarafından toplumun kontrolünü iyileştirmek üzere tartışmasız bir istek sergileyen hareket birliği tarafından geçilirse, tüm bu eşiği kolaylıkla kaldırabilen cesaretin daha fazlasını taşıyamadığı için pişmanlık hissedememektedir. Açıkçası, problemi çözmek için sert yanıt verilebilmekte; parlamenter gruplandırma ilgililerine olasılık sunmaktadır.

Ama kendini bilmeyen ve sadece çok nadir durumlarla karşılaşmış kişilerin yeniden gruplandırmasını her zaman kolaylaştırmayan gözlemlemeye izin verilmektedir. Geride kalan problem zaten sorulmuştur. Ohada parlamenter; yine de yönetim uzmanının müdahalesini talep etmek isteğiyle adalet elde etmek için diğer dilekçe sahiplerine nitelik sağlamaktadır.

ii. Diğer Dilekçe Sahiplerine Açık Hareket

Savcı gibi diğer toplumsal aktörleri harekete geçirmek için nitelik sağlanan Fransız parlamenterinin dışında, Ohada parlamenter borsası işlemleri komisyonu veya şirket komitesi diğer aktörlere bu prosedürü açmamıştır²⁵³. Ama bu prosedürü sadece diğer dilekçe sahiplerine, özellikle de tüm çoğunluk hissedarlara (1) açmış ve gruplandırmaları (2) kabul etmiştir.

²⁵² Le juge français s'est déjà prononcé dans ce sens. Voir, Cass. Com. 12 janv. 1976, JCP, 1976. IV. 80, Revue des sociétés. 1976. p. 330 et suivants. note P. MERLE., **Op.cit.**

²⁵³ Devenue avec la loi n° 2003-706 DU 1er août 2003 de Sécurité financière, l'Autorité des Marchés Financiers.

Fakültenin Kabullendiği Azınlık Hissedarlar

Azınlığa öncelikli olarak açık bulunmasına rağmen²⁵⁴, azınlık hissedara ve yönetici kurulu üyesine; toplumsal mandater niteliğinin yeterli bilgiyi elde etmesine izin vermesi haricinde bazı yönetim işlemlerinin doğası, etkisi ve sonuçları üzerine bilgilendirme hiçbir şey yasaklanmamıştır²⁵⁵. En azından beşinci toplumsal sermayeyi temsil eden bir ya da birçok toplulukları tanıyan 159. Maddenin tanımları bir uzman adlandırılmasını talep edebilmektedir.

1. Fakültenin Kabullendiği Hissedar Gruplandırması

1 Mart 1984'teki kanundan beri Fransa'da, topluluklar veya hissedarlar hareket kabul edilebilirliği eşliğine katılmak için gruplandırmayı yönetmiştir²⁵⁶. Ohada parlamenti AUSC'nin 159. Maddesindeki bu eğilimi hesap ederek adım atmıştır. Gruplandırmanın bu fakültesinin kullanılabilirliği sorguda kalmamaktadır. Sonuçta, bu pasiflik veya izolasyon içerisindeki zararlı eğilime sahip azınlık hissedarların hakları üzerine alıştırmayı kolaylaştırmaktadır. Gruplandırma bir savunma kurumu veya hissedar kuruluşu formunu da düzenleyebilmektedir. Azınlık hissedarların yeniden gruplandırmasının bu fakültesini neyin ilgilendirdiğini gözlemlemeliyiz; yeniden gruplandırmanın iki yaklaşımını incelemeliyiz.

İlk olarak varılan tüm kazanımlar grupsal olarak bir anlam taşımalıdır. İlk kazanım üretebilmeyi bilmektir. Bunun kazanımının sağlanması için belli başlı durum ve olayları analiz edebilmek gereklidir. Tüm hissedarlar bu yönde kendini eğitmelidir. Bahsedilen uygulanan tüm yöntemler çözüm bulma konusunda beceri geliştirmek için yapılmaktadır. İkincil olarak kendi isimlerinin duyulması ve tanınması için bir takım çabalar göstermelidir. Burada problem otoriteyi var sayıp ona uymak fakat yaratıcılığını bu sisteme katmamaktır. Bireysel üye olarak bazı katılımlarda bulunulmalı her bireyin ayrı alanlarda farklılıklar oluşturması sağlanmalıdır. Ve risk yönetimi konusunda önbilgiler edinip herhangi bir kriz anında problemlerle başa çıkılabilmeli.

Belli ve önemli bir sorunun cevabını bulmak yönetsel içerik taşıyorsa zor olabilir. Soruyu ve aynı zamanda cevabı geliştirebilmek ve farklı değerlere göre tekrar oluşturabilmek gereklidir²⁵⁷. Azınlık yada çoğunluk olsun tüm üyelerin bireysel olduğu kadar toplumsal olarak da yaratıcılık oluşturmaları gereklidir. Kriz yönetimi bu şekilde daha kolay aşılması mümkündür.

²⁵⁴ Car c'est très souvent elle qui est mal informée sur la gestion et qui a le plus intérêt à la critiquer.

²⁵⁵ MEUKE (Y.B.), *L'information des actionnaires minoritaires dans l'OHADA : « réflexion sur l'expertise de gestion, Op.cit., p.7.*

²⁵⁶ Encyclopédie Juridique, *Op.cit., p.5.*

²⁵⁷ MEUKE (Y.B.), *Op.cit.p.8*

Zıt bir durum olan gelişen farklılık politikaları Ohada'nın yasalarının örnek alınmasıyla ilerleme kaydetmiş. İhtimal ve gruplaşma sayesinde bazı yenilikler yaşanmıştır. Yasal olarak takip edilen tüm Ohada kanunları yönetim prensiplerine sahip olup kriz yönetimiyle alakalı özel önlemler almıştır. OHADA'nın onaylanmış yasaları ışığında gönüllü hissedarların azınlıklar aracılığıyla aldıkları tüm kararlara haklara göre hareket etme zorunluluğuna sahiptir. Küçük ama aktif azınlıklar cesaretlendirilip büyük iş ve sorumluluklara yönlendirmesi mümkündür. Bazı gereklilikleri fark edip üzerine gidilmelidir.

İstenilen ve kurumsal eylem ve sonuçları

Uzman bir bireyin eylemlerinin sonuçları doğru kurulmuş ve düzenlenmiş olması gereklidir. Bu nedenle açıklık ve duruluk sahibi istekler dilenerek bu yönde eylemler yapabilmek ayrıcalıktır.

i. Başarılı kurulan istekler

Bu seviye bilgi olarak çok gerekli olup yeni kriterlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Özellikle yönetim uzmanlığıyla bağlantılı olarak. Tıpkı yazılı olarak da olduğu gibi : « *İstek ve arzularına ulaşmak isteyen herkes yeterliği isteğe sahip olmalı sonuna kadar dayanabilecek kadar sabırlı olmalıdırlar*²⁵⁸ ».

Ama nasıl ki hissedarlar çoğunlukla tamamlanmış bilgiler peşinden koşuyorlarsa da aslında asıl aradıkları çok gerekli olan cevaplardır. Bireyler tarafından açık olmayan durumların netliğe kavuşması soru ve cevapla mümkün olacaktır. Ama bu mümkün mü? Biraz abartılı da görünse de eylemleri kişiliklerini karakterlerini gösteriyor mu? Bu sorular koşul ve şartlar değerlendirilerek cevaplanabilir ancak. Ama tamamlanmayan pek çok bilgi gibi bu soruların cevapları da yarım kalacaktır. Bu toplumsal bir olgudur. Çünkü aynı prosedürlere göre oluşmuştur. Ve bu prosedürlere göre biçimlendirilmiştir.

Sonuç olarak sadece profesör CANNU²⁵⁹ ya göre :«*yöneticilik uzmanlık yönetimi bir ceza yönetimidir. Aksi halde bu ceza kanunu yetersiz bilgiye sahip olmazdı* ». Böylece mahkeme olarak bölgesel olarak alınmış tüm kararlar bazı tepkiler içerebilir. « *Yönetim uzmanlığı yönetile bilir bir durum olmalıdır, ve ayrıca belli bir toplum*

²⁵⁸ CHARTIER (Y.), *L'expertise de l'article 226 de la loi du 24 juillet 1966*, JCP, 1972. Cité par MEUKE (Y.B.), **Op.cit.**, p. 10.

²⁵⁹ Le CANNU (P.), *Éléments de réflexion sur la nature de l'expertise judiciaire de gestion*, **Bull. Joly**, 1988, p.553. Cité par MEUKE (Y.B.), **ibidem**.

tarafından istenmelidir(...), sosyal hayatı düzenleyen yapılar içermelidir ve zeka ciddi çözümler üretebilmelidir²⁶⁰ ».

Prosedür uzmanlık isteyen alanlarda çeşitli yol ve yön belirlenmesinde bu yol ve yöntem doğrultusunda yol almak için oluşturulmuş kurallar birliğidir. Son olarak belli başlı istekler doğrultusunda kararlar oluşturabilecek yapıda olmalıdır. Ve yönetim sağlayabilmesi için tüm sorulara cevaplar bulabilmeli çözüm odaklı olmalıdır.

Yönetim başvuruları uzman bir yargı ve yasalarla biçimlenir devamı sağlanarak tanımlanmış bir iş olur. Böyle bir sosyal eylemsel birlik içerisinde yapılan başvuru ve sorumluluk içeren yaptırımlar ticari hayat için pek çok kelimeye dayanarak açıklanır. Sahip olanın tüm haklar eşit bir bağımsızlık içermesi bakımından hissedarlar tarafın yönlendirilmeli ve biçimlenmelidir. Karakterize edilen bazı nitelikler yasalara göre açık bir ölçü olarak ortaya sürülür tüm düşünce ve beraberlik durumları bu olgulara dayanarak korunur ve gelişimi sağlanır. Ohada'nın yasal açıklamaları resmi olarak 160. Maddeye göre ticari topluluklar açısından ekonomik operasyonlar ile tüm üye ve halka sunulur. Yapılan pek çok davet ve teklif olabilir fakat bu kolaylık değil aksine kararsızlık içerdiğinden olumsuz duruma işaret etmektedir :

«İstek doğrultusunda sahip olunan hakların somutlaştırılması » ile de belirlenmektedir.» Böylece eski ve özel itina ile verilen kararların zorunlu yapıları yerine getirilmesi gereken sorumluluklar içindir. Prosedüre göre biçimlenen aktiviteler sağlam olmalı sağladığı korunmalarla güven verici yönlerinin ön plana çıkarılması gerekmektedir.

ii. Uzmanlık eyleminin pozitif sonuçları

AUSC-GIE 159.maddesi toplumsal prosedürler sivil kodlar içererek çok önemli bir gerçeği göstermektedir. Yönetim beceri ve kabiliyeti sosyal boyut olarak korunmalı karşıt durumlar karşısında da uzman bir duruş sağlanmalıdır. Yönetimsel olarak pek çok değişim yaşanabilir hissedarlar farklı düşünce ve yol izleyebilir fakat her daim belli başlı yasalar ile iç içedir. Yasalar korunarak pek çok referans sağlayabilir ticari antlaşmaların yolu açılabilir. Eylemsel düşünceler genel olarak sorumluluklara yönelik tutumları geliştirirken birlik ve beraberlik içerisinde farklı bir boyutta yer alabilir. Böylece yargı da farklı bir değerlendirme süreciyle yerel ve genel hak ve hükümlükleriyle geliştirilir.

²⁶⁰ Tribunal régional de Niamey, Ordonnance de référé n° 245 du 22 octobre 2002. Aff. Abbas HAMMOUD c/ Jacques Claude LACOUR et Madame Evelyne Dorothee FLAMBARD ; www.ohada.com (Ohadata J-04-489).

Uzman olmanın pek çok pozitif sonuçları vardır. Özel sosyallik ihtiyaçları ile yönetimin beklenen güçlü özellikleri kurumun üyelerinin değerlendirilmesiyle bambaşka sonuçlar doğuracaktır. Yasal öncelik tüm ticari kavramlarla bağlantılı olup sosyal bağlantıları ve ilişkileri etkileyip durumların farklılıklarını yumuşatıp ortak değerlerle toplumsa birlik oluşturulabilir. Bir takım eksik hatalı yöntemler birliğin getirdiği yenilik ve gelişmelerle farklı biçimde yardımlaşma sebebiyle farklı sonuçlar doğurabilir. Bu farklı sonuç yasal benzerliklerle daha büyük hedef ve başarılarla götürebilir. Beklenen ortaya koyulan üretilen metinleri anlayıp bundan bir tecrübe çıkarmak her zaman mümkündür. Devamı sağlanan başvuru ve genel haklar değişse de içerik olarak aynı kalan pek çok durum olacaktır.

OHADA'nın maddeleri eski ama buna rağmen toplumsal yapıya çağa uygun içeriklere sahiptir. Yaşanılan geçişler orta yolu bulmak içindir. Açık sorulara cevap olan tüm yapılar değerler yasalarla biçimlenip en çok değişik bakış açılarına sahip oldukları için oldukça faydalı olmaktadır. Soruların etkili olması doğru cevap ve çözümleri içermesi için gözlemler yapılmalı özellikle Fransız yasaları değerlendirilerek Ohada'nın maddeleri ışında bir sonuca varılmalıdır²⁶¹.

Durumlar ve koşullara bağlı olan düşüncelerle atılan adımlar şüphesiz gelişme sağlayacak birlik duygusu getirecek farklı statüler arasında eşitlik sağlayacaktır. Sahip olunan aktif katılım sayesinde gelişen değişen durumlar gerçekleşse de prosedürler yapılması ve yapılmaması gereken katılımları gösterecektir. Başarı gerçekleşen eylemlerin kazandırdığı tecrübelerle mümkün olup ticari hayatta yeni fırsatlar yakalamamız için bizi yüreklendirecektir. Bütün olarak bu yaklaşım bizi bireysel olarak da grup olarak da etkileyecektir.

Gösterilen tasarlanan yönetsel sorular uzmanlığın altında gerçekleşen sorumlulukların misyonu ile bağlantılar içermektedir. Karşılaşılması mümkün zorluklar ve karışıklıklar olacak ve gerçekleştirilmek istenen görevler son olarak başka üyelerin tecrübelerinden faydalanılarak aşılabilmesi mümkündür. Ama bu durum bizi hazırlıksız düşünülmeden yapılan eylemlere itmemelidir. Bu nedenle OHADA'nın aktüel düzenlemelerinin önemsenmesi gerekmektedir. Hissedarlar sahip oldukları sosyal istekler doğrultusunda farklı gözlemlere yapabilirler.

²⁶¹ Toutefois, il faut préciser qu'il serait moins conforme aux textes que le commissaire aux comptes en fonction dans la société soit désigné en qualité d'expert de gestion, car le seul fait que les actionnaires aient initié une action en désignation d'un expert judiciaire traduit à suffisance une déficience dans ses fonctions.

UZMANLIK EYLEMLERİNİN YÖNETİMİ İLE KARŞIT EYLEMSEL HAKLARIN KORUNMASI

Sosyal toplumsal ticari değişik durumların yaptığı çağrışımlar üstünde durulması gereken soru oluşturulurken ve ilerleme gerçekleştirmek istenirken başvuru olan tüm yöntemler ile benzerlik isterler. Bu gereklilik korunmalı ve devamı getirilmeli etkili bir birlik oluşturulmalıdır. Çoğunlukların grup olarak yaptığı yönlendirmeler tek taraflı olmamalı azınlıkların da düşünce ve yorumları alınmalıdır. Paylaşılan haklara göre başvuru olan eylemler yönetimler için belli ve açık olmalıdır.

Aynı zamanda birlik beraberlik içinde olan tüm yönetsel geçişler büyük bir inceleme kontrol edilip gelişmelere devam ettirilmelidir. Yönetim geçişleri soslar statüler için kabullenilmesi zor olan eylemlere bağlıdır. OHADA'nın yerel yasaları çeşitli organizasyonlara bağlı olup farklı durumlar oluşturmaktadır. Eksik olan hissedarlar toplumsal yönetim sırasında bazı karışıklıklar yaşayabilirler. Hissedarlar arasında yapılan bazı anketlerde bu konuda yardım oluşturabilir. Yaşanılan her şey genel olarak belli başlı prosedürler içermektedir.

KURUM ÜYELERİNİN SAYISAL GERÇEKLİKLERİNİN ERKENDÖNEMDE KORUNMASI

OHADA'nın dinamik canlılık içeren madde ve yasaların ekonomik gelişmelere kattığı pozitiflik sayesinde yakalanan yenilik ticari toplumlar arasında aktif ilişkiler oluşturup tüm hissedarın ihalelerden bozulmalardan korunması için üzerine düşen bütün sorumlulukları içerir. Hesaplanan geri kazanılması gereken koşullar içerisinde de sahiplenilmesi gereken sorumluluklar elbet olacaktır. Yine de her ne olursa olsun farklılıkları hoş görüp toplumun ihtiyacı olan sözleşme kapsamında olsa da bazı kurallara bağlı kalınması muhakkak büyük önem taşımaktadır.

Aslında bütün ihlal ve başkaldırmalar yeniklerin ortaya çıkmasını sağlayabilir ve çeşitli düşünceler doğrultusunda özel yönetmelerin daha modern karakteristik olması ihtimalini taşıyabilir. Bu ihtimaller Ohada'nın eskiye dayanan maddeleriyle pratikliğiyle karışıklık oluşmaması için beraber hareket edilebilir. Yapılan değerlendirilmeler amaçlar doğrultusunda gerekli her şey modern olarak belli ölçülerde sunulur²⁶². Tüm yapılanmalar ticari sosyal yönde gelişmelere yol

²⁶² Par procédures de contrôle de gestion, il faut entendre l'ensemble des formalités auxquelles les actionnaires doivent se soumettre en présence, soit de faits de nature à compromettre la continuité de l'exploitation de l'entreprise, soit de faits obscurs et inquiétants, qui nécessitent qu'une lumière y soit

açmaktadır. İhtiyaç durulan her uzlaşma sahip olunan birlik beraberliğin sonucunda gerçekleşmektedir.

Bize göre politik sosyal yaşanan tüm zorluklar ve engeller karşısında sağlam ve güçlü durabilmek için hissedarlar zayıflıklarını bilip bu yönde kendilerini geliştirmelidirler. Çünkü her zaman çözüm için olasılıklar ve çözümler mevcuttur²⁶³. Ya da bazı problemler hissedarların sorumluluklarını yerine getirmediği esna ortaya çıkar ve hissedarların yanlış eylemlere prim vermelerine neden olabilir. Ve sonuç olarak hissedarların yaptığı seçimler bilgisel sistemde pek tercih edilebilir şeyler olabilir.

Bu bakış açısıyla OHADA yasalarının ortaya çıkardığı sorunlarda olabileceği için zorlukları yenebilmek için daha çok belli başlı önlemler alınmalı toplumda söz sahibi olan kolektif prosedürler göz önüne alınmalıdır. Resmi olan tüm eylemler net ve kesinlik içinde daha çok yasalar nezdinde yargılanır ve yorumlanır²⁶⁴. Kolektif olarak bilinçli bir şekilde sosyal topluma katkıda bulunmak bazı farklılıklar oluşturacağından daha iyi anlaşmalara yol açacaktır²⁶⁵.

1. Ceza kanunlarının araştırılması

Prosedürlerin sahip olduğu yönlendirmelerle bağlı bazı eylemler hissedarlara açıklanırken belli bir süzgeçten geçerek haklara saygılı olmalı ticari ahlaka uygun olmalıdır. Bunun için detaylı olarak maddelerin içerikleri araştırılmalı ve bu yönde çalışmalar yapılmalıdır. Net olarak özel olarak yargıyla biçimlenmiş kararlarla hükümsüzlüğe sebebiyet veren eylemler sorgulanmalıdır. Toplumsal yönelim gereği statüler arası birliğin kararlarına uygun olarak eylemsel faaliyetlere de bulunulmalı farklılıklar tartışılarak değerlendirilmeli ve herhangi bir bozulma durumunda daha temkinli kararlar alınmalıdır.

Bu konuda isimleştirme kararlaştırma hakkındaki içerikler maddelerin içeriği için bilgi vericidir. Gerekli prosedürler uzman görüşlerle yönetsel aktivitelerle

faite, car il faut le souligner, même en présence d'abus les plus flagrants, rien ne saurait se concevoir en dehors du droit.

²⁶³ GUYON (Y.), *Droit des affaires, droit commercial général et sociétés*, 8e éd., Tome 1, **ECONOMICA**, Bruxelles, n° 445, p. 433.

²⁶⁴ Lire l'Acte Uniforme de l'Ohada portant organisation des procédures collectives d'apurement du passif, Adopté le 10 Avril 1998, Libreville/GABON, Publié dans Journal Officiel de l'Ohada, N°7, Entré en vigueur le 01 Janvier 1999.

²⁶⁵ Lire FENEON (A.), *Les droits des actionnaires minoritaires dans les sociétés commerciales de l'espace OHADA.*, Revue Penant, n° 839, avril-juin 2002, p. 158. Lire aussi MODI KOKO BEBEY (H.-D.), *La réforme du droit des sociétés commerciales* », Revue des sociétés, Avril-juin 2002, p. 255.

dengelenmesi sağlanır ve katılımın büyümesi gelişmesi için tüm sorumluluklar yerine getirilir. Bu yönde gelişme ve değişme kazanılması için tüm yöntemler denenmelidir. Sorumluluklar daha dikkatli yapılan düzenlemelerle korunabilir. Gerekli işaret ve yönetim uzmanlıkla anlaşılacak ve bundan bu şekilde faydalanılacaktır²⁶⁶.

Toplamda sahip olunan son tecrübe sosyal yaşantıların bir sonucudur. Etkisi oldukça büyük olan kazanılan tecrübeler gelecekte yapılacak işlerin daha sağlıklı olmasına destek olur. Ohada kanun ve kuralları hala organize edilen sorumluluklarla beraber daha güvenli işlerin yapılmasında öncü olmaktadır.

Farklı perspektiflere göre ceza kanunu eylemsel faaliyetlerin saygı çerçevesi içerisinde gerçekleştirip baskı değil destek sağlaması etkin hissedarların haklarının korunmasına yardım etmelidir. Ticari toplumlar ilgi uyandırır ve hissedarın haklarının önemi vurgulanır. Toplumda birlik halinde yaşayan ticari toplumlar her zaman dayanışma içinde olmalı. Bazen son eylem ve tecrübeler fırsatlar doğurabilir. Böylece iyi bir referans olabilir. Yardım amaçlı ticari topluma yapıla katılımlar destek açısından önemlidir. Sahip olunan tüm sorumluluklar yerine getirilerek birlik dayanışma sağlanabilir. Biz bize sunulan görev ve misyonlar doğrultusunda bu toplumda yerimiz alırız.

Her koşulda hissedarlar buldukları toplum içinde bazı görevler üstlenip yol arkadaşlığına devam ederek bulunduğu toplumu geliştirerek bütünlüğü sağlamalıdır. Eğer bu birlik içinde yanlış anlaşılmalara ve durumlar söz konusuysa bazı uygulamalara gidilmeli çözümsel yaklaşımlar ile analizler ve değerlendirilmeler yapılmalıdır. Bunun yanı sıra tüm fonksiyonlar destek amaçlı olup kurallardan ders çıkarmaya yönelik olmalıdır. Kurumsal üyeler düşen bazı sorumluluklar zor olabilir ama karşılığı da bu yönde büyük olacaktır. Sayısal olarak kurumsal üyelerin sayısının çok olması birlik için dayanışma demektir. Yanlışlıklara sebebiyet eylemlerin telafisinin sağlanması bütünlük içinde gereklidir.

Bütün düzenlemeler organizasyonlar değerlendirilmeler var olan yasa ve yargıların takibinin sağlanması ortaya çıkan tüm problemlerin göğüslenmesi kısaca tüm hedef ve amaçlara ulaşma yolunda gerçekleştirilen eylemlerin sınırlarını bilmek tüm koşullarda bilgi sahibi olup bu doğrultuda ilerlemek için iyi anlaşılmalıdır²⁶⁷. Aktif olarak gerçekleştirilen katılım sayesinde bireysel iletişimler kurulup sosyal birlik güçlenecektir. Kat edilmesi gereken ilerleme için hukuksal ve ahlaksal her türlü boyut hakkında bilgi sahibi olmak gereklidir.

²⁶⁶ La procédure commence toujours par la saisine du juge. La demande est présentée devant le tribunal, le plus souvent par la voie du référé en raison de l'urgence qui la caractérise.

²⁶⁷ Les tiers auxquels je fais allusion ici, sont les juges et experts qui sont des véritables penitus-extranei dans l'organigramme de la société.

ŞİRKET YÖNETİCİLERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

İyi yönetilmeyen bir anonim ortaklık, hissedarlar kadar kredi sağlayıcılar için de önemli zararlara neden olabilir²⁶⁸. **Afrika'da Ekonomi Hukuku Uyumlaştırılması Örgütü (OHADA)** yasama organlarıncı işverenlerin sorumluluğunun ortaya konabileceği koşulların belirlenmesine büyük çaba gösterilmiştir²⁶⁹.

Kuşkusuz yeni yasal ve ekonomik bağlamda, bu durumun, sadece ayrıcalıkları değil aynı zamanda ilgili koşulların uygulandığı yasal ve sözleşmeye dayalı çerçeveyi²⁷⁰ göz önünde bulunduran çeşitli şartları mevcuttur. Bu nedenle bu başlıkta, anonim şirket yöneticilerinin karşı-denge özlük haklarını teminat altına alan şartları incelemeye çalıştık.²⁷¹

Bu aşamada, muhtemel bir görevden alınma durumunda (A), performanslarının hak ihlaline yol açmayacak şekilde değerlendirilebilmesi için (B), kurum yöneticilerinin sorumluluğuna ilişkin düzenlemeyi (C) ortaya koymak uygun olacaktır.

A. Şirket Yöneticilerinin Hukuki Sorumluluğuna İlişkin Düzenleme

Yöneticilerin sorumluluğu hissedarların koşullarına göre farklıdır. Bununla birlikte, bu çalışmada, aşağıdaki iki yönetim şekli dikkate alınmıştır: Birincisi, şirket yöneticilerinin, normal koşullardaki (1); diğeri ise başarısızlığı/iflası durumunda ağırlaşma ihtimali bulunan koşullar altındaki (2) sorumluluklarıdır.

Normal Koşullarda Şirket Yöneticilerinin Sorumluluğu

Burada hissedarlara karşı olağan sorumluluk söz konusudur²⁷². OHADA Yeknesak Kanunu'nun ticari şirketler ve ekonomik çıkar gruplarına ilişkin düzenlemeyi içeren 740 no'lu maddesi uyarınca yöneticiler, «*Bireysel olarak veya dayanışma halinde, şirkete ve için şahıslara²⁷³ yönelik, gerek hukuki kuralların veya anonim şirketlere özgü düzenlemelerin ihlalinden, gerek tüzük-yasal hükümlerinin ihlalinden veya yönetim kuruluna²⁷⁴ yönelik kusurlu hareketlerden sorumludurlar.*»

²⁶⁸ Ripert (G.) ve ROBLOT (R.), Ticaret Hukuku Sözleşmesi/İncelemesi, 15. Baskı, Tom e1, LGDJ, 1993, No. 1360, s. 1041.

²⁶⁹ Bkz. "Şirket Yöneticilerine Karşı Dava Açma" başlıklı çalışma, AUSC III.

²⁷⁰ NJEUFACK TEMGOUA (R.), *La responsabilité des dirigeants des sociétés commerciales en droit de l'OHADA*, Mémoire de DEA (Master 2) en Droit Communautaire et Comparé UDEAC/CEMAC, Uds, 1999, s. 5.

²⁷¹ NJOYA NKAMGA (B) Şirket Yöneticileri, Doktora Tezi, UDS, 2006-2007, s. 9.

²⁷² RIPERT (G.) ve ROBLOT (R.), **A.g.e.**, n° 1360, s. 1042.

²⁷³ La notion de « tiers » doit ici, être entendue de manière trop large. Car, elle peut de même inclure d'autres actionnaires.

²⁷⁴ Pour une bonne compréhension, il est recommandable de lire aussi les articles 161 et 165 de l'AUSC-GIE.

Bu hüküm dikkatle incelendiğinde şirket yöneticilerinin sorumluluk alanına giren tüm fiillerin yalnızca genel « kusur²⁷⁵ » kavramının bir bileşeni olduğu ve bu fiillerin yasa, düzenleme (a) ve tüzük ihlaliyle, kısacası idari kusurla orantılı/ilgili (b) olduğu görülecektir

a. Yasa ve Düzenlemelerin İhlali Kapsamında Sorumluluk

Şirket yöneticilerinin hükümlerine karşı fiiller işleyenler tarafından yasa ve düzenlemelerin ihlali için sorumluluğu OHADA üyesi ülkelerin yarısına yakınında, medeni kanun, ticaret kanunu, 1867, 1925 ve pek çok diğer yasa metninin ortak bileşeni olarak zaten yürürlükteydi²⁷⁶.

Bu madde, ilgili alanda sorumluluğu beraberinde getiren bir düzenlemenin yöneticiler tarafından ihlaline ilişkin basit bir tasarıyla yenilenerek, reforme edilen OHADA yasasına da dahil edilmiştir. Başka bir ifadeyle, şirketin gerek yapısı gerek yönetimiyle ilgili olarak, mevzuat veya şirket hukuku idari düzenlemelerine, kurulların toplantı veya işlevi veya yöneticilerin görev koşullarına ilişkin bir hükmün-kuralın ihlali belirli yaptırımlardan (hükümsüzlük-butlan) bağımsız olarak yöneticiye sorumluluk yükleyen bir durum ortaya çıkarır²⁷⁷.

Bu bakımdan, OHADA yasası kusurlu fiilleri karara bağlamak üzere geçici bir kriterden yararlanmaktadır. Sorumluluğun sebebi, toplum düzeninin işleyişi veya bozulması noktasında anayasaya dayandırılabilir. Asıl mesele şirket yöneticilerinin görevlerini icra ettikleri esnada ortaya çıkmaktadır. Nitekim şirketin düzgünce kurulduğundan emin olmak, örneğin, yönetim kurulu üyelerinin görevidir. Kendi paylarına herhangi bir kusur, Ticari Şirketler ve Ekonomik Çıkar Grupları Yeknesak Yasası'nın (AUSC-GIE) « Kurucular ve aynı zamanda yönetim kurulu organları müşterek biçimde, gerek ilgili tüzükte bağlayıcılığı bulunan bir kusur gerekse şirketin yapısının icabı formaliteleri ihlal eden bir uygulamadan kaynaklanan zarardan sorumludurlar. » biçimindeki 78'inci maddesi uyarınca kendilerine sorumluluk yükler.

Şirket yaşamı boyunca Şirket yöneticilerinin sorumluluğu ilgili yasada öngörülen işlem veya görüşmelerin, ya da iptali halinde toplantı kusuru veya yönetim kurulu toplantısı düzensizliği halinde engaje olmaya maruzdur²⁷⁸. Aynı şekilde, anonim şirketin yöneticileri, sermayenin yasal asgari sınırın altına azaltılması durumunda şirkete tanınan süre konusudna karara itiraz kusuru veya denetçi atanmasına yönelik kusur²⁷⁹ işlemekten sorumlu olacaklardır. Tüzük ihlali ve yönetim kusuru ortaya bu durumda çıkar.

²⁷⁵NJEUFACK TEMGOUA (R.), **A.g.e.**, s. 6.

²⁷⁶NJEUFACK TEMGOUA (R.), **A.g.e.**, s. 7.

²⁷⁷VIDAL (D.), Cité par NJOYA NKAMGA (B.), **A.g.e.**, n° 690, s. 345.

²⁷⁸Relire l'article 35 de l'AUSC.

²⁷⁹V. pour désignation d'un ou des commissaires aux comptes dans les sociétés anonymes, les articles 694 et 702 de l'AUSC-GIE.

i. Tüzük İhlali ve Yönetim Kusuru Sorumluluğu

Şirket tüzüğünü ihlal ve yönetim kusuru, şirket yöneticilerinin sorumluluğunun, Yeknesak Yasa'nın yeniden yürürlüğe soktuğu, dayanaklarını oluşturmaktadır. Fakat, daha ziyade yöneticinin görev sınırlarını belirleyen başlı başına mevzuata ilişkin bir endişenin ifadesi olan kanun ve düzenleme ihlalinin aksine, bu iki tür sebep, az ya da çok yöneticilerin temsil niteliğinin gereği sonuçlar olarak ortaya çıkmaktadır²⁸⁰.

i. Tüzük İhlali

Şirket yönetimi kapsamında, yetkiler yönetici ve şirket bünyesindeki/ tüzüğünde / sözleşmesinde yer alan veya tüm diğer daha sonraki anlaşmalarda/sözleşmelerde tüzükle bağlı veya kanunun öngördüğü hissedarlar tarafından belirlenir. Bu bakımdan, şirket yöneticilerinin tüzük ihlali, kusur veya görevin gereğinin yerine getirilmemesi veya görev ihmali olarak addedilecektir.

Bu itibarla şirketin işleyişiyle ilgili, hissedarların, aksine yasal hüküm olmadıkça, daha büyük bir serbestliğe sahip olmasını temin etmek üzere yöneticilerin iç yetkileri, karların dağıtımını gibi her tür düzenleme söz konusu olabilecektir. Aynı şekilde yöneticiler, hissedar sözleşmelerinde ender olarak/istisna olarak yer alan ve uyulması gereken bir tüzük maddesinden habersiz olmaları durumunda da sorumludurlar²⁸¹.

ii. Yönetim Zaafı-Kusuru

Bu kusuru işleyen komisyonun dağılması göz önünde bulundurularak, çalışkan, aktif ve dikkatli bir yönetici-müdürün aynı anda sahip olması öngörülen değerlere ilişkin, dava dönemi ve koşullarında, bir tutum değerlendirmesi yapılabilir. Bu tip bir kusuru doğrulamak kolay gibi görünmekle birlikte tespit etmek zordur. Bu kusur kategorisi en sık gündeme gelen kategoridir²⁸².

Genel olarak, bu kusur iddia sahibi hissedarlarca kanıtlanmalıdır. Bu nedenle dikkatli-tedbirli, çalışkan ve etkin bir yönetici-müdürün yönetim tarzına atfen "soyut" -iddia- olarak değerlendirilir. Bu durum, soyut unsurların dikkate alınmasının reddedildiğini göstermez²⁸³. İlgili yöneticinin sözkonusu tutumu, aynı kategorideki bir yöneticiye referansla değerlendirilmekle kalmayacak; aynı zamanda ilgili failin zarara yol açan kusuru da aynı kategorideki diğer bir yöneticinin koşullarıyla karşılaştırılacaktır²⁸⁴.

²⁸⁰NJOYA NKAMGA (B.), **Op.cit**, n° 690, s. 346.

²⁸¹La Cour de Cassation française, 10 mars 1976, n° 74-14, 680, **JCP**, éd. G., 1977, II, n° 18566, Note de CHARTIER.

²⁸²MERLE (PH.), *Droit commercial, sociétés commerciales*, 3e éd., Précis Dalloz, Paris, 1992, n° 406, s. 362.

²⁸³GUYON (Y.), *Droit des affaires*, 12e éd., tome I, ECONOMICA, 2003, n° 459, s. 448

²⁸⁴On ne doit par exemple pas exiger les mêmes diligences du dirigeant d'une petite société anonyme de dimension familiale et du président du conseil d'administration d'une société cotée en bourse.

Bu diğler yönetici de normal olarak, bazı medeni kanun metinlerinde - özellikle sözleşmeli ya da yarı sözleşmeli durumlarda- “iyi aile babası” denilen tedbirli-dikkatli ve bilgili bir kişi olabilir²⁸⁵. Kaldı ki, fiilin gerçekleştirildiğı mevcut bağlamı dikkate alarak değerlendirilmek gerekir. Aksi halde yöneticiler, geriye dönük dava sürecinin olumsuzluklarına maruz kalabilirler. Şirket yönetim kurulunun bazı riskleri kabul ettiği varsayılır²⁸⁶.

Bunun nedeni, birinin veya birilerinin, yöneticinin ister istemez kusurlu-hatalı-suçlu olacağını farketmesi değildir. maruz kalındığında anlamasız görülme ihtimali bulunan kısıtlamalardan kaçınma kaygısı... Dolayısıyla yöneticileri denetim altına alacak bir hissedarlara zararlı hatalar listesi oluşturulması girişimi sorun olmayacaktır²⁸⁷. Yöneticilerin yetkilerini şirket çıkarları için değil kişisel çıkarları için kullandığında bu duruma hissedarlarca destek verilecektir²⁸⁸.

Fakat yönetim kusuru tedbirsizlik²⁸⁹ veya ihmalin²⁹⁰ yeteri kadar ciddi olduğu durumlarda da ortaya çıkar²⁹¹. Şirket yöneticilerinin sorumluluğı, AUSC'nin 740 no'lu maddesi gereğı, bireysel veya ortak olabilileceğine dikkat ediniz²⁹². Ortaklık durumunda, hissedarlar, kusurluluk konusunda dayanışma halinde olan yöneticilerden herhangi birini takip ediyor olabilir²⁹³. Oluşan zararın telafisi, ... Genel hukukta yükümlülük ilişkilerini düzenleyen hükümlere uygun olarak her biri kendi katkı payı kadar olmak üzere. Yasa koyucunun kaygısının şirketlerin karlılığını sağlamak ve mümkün olduğu kadar şirketin başarısızlığına-iflasına yol açacak yapısal sorunlardan kaçınmak ; buna bağlı olarak şirketin iflası durumunda şirket yöneticilerine özel bir sorumluluk yüklemiş olan hissedarların çıkarlarını uzlaştırmaktır.

ii. İflas Halinde Şirket Yöneticilerinin Sorumluluğunun Ağırlaştırılması

²⁸⁵FLOUR (J.), AUBERT (J.L.), SAVAUX (E.), *Droit civil, les obligations, sources : les faits juridiques*, vol. II, coll. U., 10e éd. Armand Colin, n° 113 s. 108.

²⁸⁶GUYON (Y.), *A.g.e.*, n° 459, s. 448.

²⁸⁷LAGARDE (G.), cité par GUYON (Y.), *A.g.e.*

²⁸⁸Tel est par exemple le comportement d'un dirigeant qui verse des commissions occultes à des tiers, exposant la société à une réintégration fiscale et empêchant du même coup aux actionnaires d'exercer un contrôle normal de la marche des affaires sociales.

²⁸⁹Cour de Cassation française en matière commerciale, 18 juin 1973, *Revue des Sociétés*, 1974, 300.

²⁹⁰Cour de Cassation française en matière commerciale, 4 février 1980, *Bull. civil, IV* n° 55, s. 43 – Aix, 9 avril 1974.

²⁹¹Peuvent ainsi constituer une imprudence, la dissimulation aux actionnaires de la véritable situation de la société par les rapports inexacts faits à l'assemblée ; le fait de ne pas informer les actionnaires de la gravité de la situation sociale et de ne pas avoir appelé de leur part une décision couvrant sa responsabilité même si les pertes n'avaient pas encore atteint la moitié du capital social, dès lors que le prolongement de la société dans les conditions déplorable ne pouvait aboutir qu'à absorber la substance même de la société par l'addition aux pertes anciennes de pertes nouvelles et continues

²⁹²La responsabilité des dirigeants est individuelle lorsqu'une faute précise peut être imputée à un administrateur bien déterminé, les autres membres du conseil étant totalement étrangers à cette faute. Elle est solidaire s'il est par exemple prouvé que plusieurs administrateurs ont commis une faute commune.

²⁹³COZIAN (M.), VIANDIER (A.) et DEBOISSY (FL.), *A.g.e.*, n°744, s. 274.

Fransız hukukunda, 1897 Fransız imparatorluk yasası altında, kayıtsızlık ve ihmalin yol açtığı iflas durumunda görev başında bulunan yöneticilerin yaptığı sorumsuz faaliyetlere ilişkin skandallara sık rastalanır²⁹⁴. Bunun sebebi, daha sonraki yasa metinlerinde, usul farklılıklardır bu kusurlardan kaçınması öngörülen. En başta hukuk biliminde daha sonra yasal düzenlemelerdeki.

Fransız hukukundan fazlaca esinlenilerek hazırlanana OHADA yasası, Fransız hukukunda şirket yöneticilerinin, şirketi iflasa sürükleyebilecek kusur veya ihmalleri söz konusu olduğunda, ağırlaştırılmış sorumluluklarının kabulüne ilişkin öngörülen usulleri tümüyle içermektedir. Bu usuller AUSC'da olduğu kadar borç silinmesine ilişkin kolektif prosedürleri düzenleyen Yeknesak Yasa'da da öngörülmektedir.

Bu incelemede, kanuni tazminat ya da tasfiyenin, söz konusu şirketin veya yöneticilerin yükümlülüğü üzerinde olası ters etkilerine değinilmeye çalışıldı. Aynı zamanda şirket yöneticilerinin haklarının devredilemezliği veya şirket yükümlülüğü de bunlara dahil edilebilir (1). Fakat yöneticilerin bireysel olarak kanuni tazminata ve bireysel iflas maruz kaldığı deklere edilebilir (2).

iii. *Yöneticilerin Şirket Haklarının Devredilemezliği ve Yükümlülükler*

Kanuni bildirimden itibaren, yöneticilerin eylemleri serbestçe müzakere edilebilir olmaktan çıkar. Butlan durumunda, yöneticilerin eylemleri ya da tüm diğer şirket hakları sadece yetkili hâkimin izni ile ve onun tarafından ortaya konan şartlar altında transfer edilebilir²⁹⁵. Bu tedbirle, yasa koyucu, yönetimde ve şirket hukuku düzenlemelerinde zanlı yöneticilerin özgürlüğünü sınırlama davasını tebliğ eder.

Bu bağlamda, ilgili mahkeme, şirketi ekonomi, toplum ve kamu lehine korumak için kusurlu yöneticiler aleyhine, varlıklarına el koyma-kamularştırma kararı verme yetkisine sahiptir²⁹⁶. Ve söz konusu yöneticiler şirket haklarını, menkul değerlerini belirten şirket haklarına kayyuma teslim etmeleri gerekir. Kayyumun, durumun gereğini yerine getirmek istemeyen yöneticilerin konutlarına el koyabileceğini belirtelim.

Yöneticilerin şirket haklarının devredilemezliği zimmete geçirmeye karşı koruyucu bir önlem olarak tasarlanmıştır. Yükümlülüğe ve AUPC'nin 183'üncü maddesine uygun olarak, prosedürün malvarlıklarının yeterli olmadığını belirlerse, yetkili mahkeme, bu yetersizliğe yol açan yönetim kusuru durumunda, kayyum veya mahkeme nezdine söz konusu kişinin tamamen veya kısmen yöneticilerin tamamının veya ve bir kısmının ortaklığı-dayanışması ile desteklenen veya tek başına ahlaki borçları olduğuna karar verebilir. Bu madde çifte tedbiri göstermektedir: Biri yönetim kusurunu öngören ve bu kusur ile aktiflerin yetersizliği arasında bir

²⁹⁴RIPERT (G.) et ROBLOT (R.), *Op.cit*, n° 1379, s. 1054.

²⁹⁵Lire l'article 57 de l'AUPC.

²⁹⁶Lire l'article 185 de l'AUPC.

nedenselliği; o kadar önemli olmayan diğeri ise kusurun ayrılabilir-bölünebilir olup olmadığını göstermektedir²⁹⁷.

Bu tedbir hem yöneticiler için caydırıcı hem de hissadarları koruyucu iki özelliği bir arada barındırmaktadır. Zira bu tedbir bağımsız olarak, yararlanmakla birlikte bizzat, söz konusu tarafları ayrı tutabilir. Suçlu bulunan yöneticiler yükümlülüğünün tamamını veya bir kısmını taşımak zorundadır. Uyulmadığı takdirde, kendilerine sıradan tüccarlar için olduğu gibi, kanuni tazminat veya tasfiye-kamulaştırma uygulanmasını göze almış olurlar, nihai-olası bireysel iflası saymazsak.

ii. **Kolektif Prosedürlerin Genişlemesi ve Bireysel İflas**

Tüccar olmasalar da, yöneticilere şahsen kanuni tazminat veya tasfiye durumunda buldukları deklere edilebilir ve yöneticiler bireysel olarak iflasa maruz kalabilir. Kusurlu yöneticilere yönelik kolektif davalara genişlemesi tedbiri AUPC'nin 189 ila 193'üncü maddelerince düzenlenmektedir. Fakat aktif varlıkların yetersizliği hususunda suçlu bulunmak, kaçınılmaz olarak şirket yöneticilerine karşı kolektif bir dava açılmasına yol açmaz. Bu prosedür, görevde olmadıkları durumda geçerli değildir. Bir diğeri ilgili yöneticiye şirket aleyhine tazminat içerdiği durumlarda, diğeri durumda hem yöneticinin kendisine hem şirkete dava açılması beklenen, genişleyen bir hukuk davasının neticesidir.

ii. **Sorumlu hareketler yönergesi**

Genel anlamda, bireysel hareket veya toplumsal hareket ; toplumsal yöneticilere karşı veya harici denetçilere karşı yönetilmektedir. Yönerge sürecini öngören maddeler üç yıllıktır, « zararlı bir olayı veya gizlenmişse, ifşasını hesap ederek ». Aynı maddelere dayanarak, diğeri yönerge süreçleri de sorumluluk sahibi olma hakkının uzamasına bağlı olabilmektedir. Aynı zamanda, AUSC-GIE'nin 164., 170. Ve 727. Maddelerine göre bir suçu tanımlarken yönerge sadece yaklaşık on senelik bir gereksinim duymaktadır. Bu da demektir ki yönerge rejimi yöneticiler ve harici denetçiler tarafından işlenen uygulanabilir hatalar barındırmaktadır. Bunları devretmeyi duyan hissedar bir kere daha tedbirle hareket etmelidir. Ama hata işlenmişse ve hissedar yönerge çıkışı noktasında karar verememekteyse, her zaman tam anlamıyla bildiği önlemleri almamaktadır.

Tüm zorluğu anlayan; toplumsal yöneticilerin, harici denetçilerin ve aynı şekilde yardımcı hissadarların bir kısmının hatası durumundaki haklarını savunmak üzere olan hissedarı deneyebilmektedir. Ama sadece ilgilerini savunan şirketleri içerisinde hissadarların karşılaştığı sayısız engellerin öncesindeki işaretler belirtilmektedir. Hiçbir şekilde hissadarlar bir yöneticinin kaprislerini veya hatalı davranışlarını desteklemek zorunda değildir, tabii ki hükümsüzlük haklarını öne sürdükleri müddetçe.

²⁹⁷Contrairement, en effet, à la loi française du 25 janvier 1985 sous l'empire de laquelle l'action en comblement passif a toujours fonctionné sur des présomptions, l'AUPC exige pour sa part que soient établis, conformément au droit commun de la responsabilité, le dommage résidant dans l'insuffisance d'actif, la faute et le lien de causalité.

iii. Yöneticilerin hükümsüzlük hakkı

Diğer yandan Toplumsal statülerde veya toplumla alakalı diğer maddelerde öngörülebilmekte olan, AUSC-GIE'nin 469. Ve 492. Maddelerinde bulunan yargıya göre ; yönetici başkan ve genel yönetici yönetim konseyi tarafından her zaman hükümsüz kılınabilmektedir. Hükümsüzlük üzere limited şirketleriyle karşılaştırılan anonim şirketlerinin bir özelliği üzerine inşa edilen ad hükümsüzlüğü sade motiflerle bağlanmaktadır.

Bu da demektir ki sade motifler olmaksızın toplum yöneticileri anonim şirketler içerisindeki yönetim konseyi tarafından ekarte edilebilmektedir ; tıpkı bu düşüncedeki gibi sadece toplumsal ilgi tarafından yargılanabilmek şartı içeren olaylar üzerine doktrin ve hukuk günden güne uyumlu halde bulunmaktadır ; yani yasal bir sebep ve yeterli bir öneme dayanmaktadır. Maddeler tarafından öngörülen çözüm bir kurala, görünüşte bir simetriye dayanmamaktadır ; dahası genel yöneticinin isimlendirilmesi yaygın bir gönüllülük eseridir. Gerçekte bu kavrama sadık kalabilmek için, yasayıcı ne yönetim konseyini, ne başkanı kabul etmeli ; dahasını istemeyen bir genel yönetici veya genel yönetici başkanın bakımını empoze etmeyi görememektedir.

Pratikte, daha fazla kendine güveni olmayan bir yönetici veya yönetici başkanın hükümsüzlüğü üzerine konseyin reddi düşünülebilmektedir. Duruma göre başkan için sorumluluklarının önyargısı olmaksızın yöneticilerin vefatı ile görevler sonlandırılabilir. Yasayıcı ; yönetici olmayan kişilerin düşünülmesi ve singuli üzerine çalışılmasını öngören bireysel ve toplumsal hareketlerin hesabını kabullenene dek araştırma yapmaktadır. Sonuç olarak, toplumsal sorumluluklar hissedarlar için önyargılı hareketler savurabilen belli başlı toplumlara yönelik değildir. Tehlike aynı zamanda yönetici olmayan kişilerin yükselişi ve toplumun **harici denetçileri bilmek** üzere aynı transparanlıkta durmaya çalışması ile de oluşabilmektedir.

e. Bağ sorumluluğu : Harici denetçilerin durumu

Toplumun refahı, yönetim içindeki şeffaflık mahkemesi ile eş değerdir. Bu sebeple, çok iyi kontrol altında tutulmalıdır. Her ticari toplum içerisinde destekçilerin yardım ettiği bir veya birçok harici denetçi tarafından uygulanan bir kontrol bulunmaktadır. Bunların adlandırılması anonim şirketler içerisinde zorunludur. Aynı zamanda AUSC-GIE'nin 725. Maddesinde de görüldüğü üzere ; harici denetçiler sivil olarak sorumludur tabii ki sınır toplumların gözüyle işlevlerini sürdürdükleri zaman hata veya umursamazlıkların zararlı sonuçlarını göz önünde bulundurdukları sürece.

Ama yönetim konseyi üyeleri veya genel yönetici tarafından işlenen müdahalelerin neden olduğu zararlardan sorumlu değildir, tabii bilgileri dahilinde genel mecliste bir rapor üzerine takdim edilmemesi hariç. Bunun dışında, harici denetçilerin sorumluluğu olayların bilgilendirmeleri ile bağlantılı olmayabilir. Örneğin uyarı prosedürü çerçevesinde görevinin sonuna geldiği takdirde anlaşılması güç de olsa oluşabilecek bir takım olaylar gibi. Buna karşılık, görevinin öneminin bölünmezliğinin bilincinde kalmaktadır tıpkı hissedarların korunumu durumunun sorumluluklarını görevleriyle bu prosedür içerisindeki işe giriş çıkış durumlarıyla bağlantılı olabildiği gibi.

Harici denetçilerin sorumluluğu işlevlerinin gerçekleştirilmesinde kendisi tarafından işlenen bir hatanın kaynağını taşımaktadır. Aynı zamanda itiraf etmelidir ki, bazı görevler yöneticilerin hareketlerinin varlığının doğrulanmasını, toplumda en çok ödeme yapan yapılan kişilerin çeltililiği üzerine iş çıkışının artışının belgelenmesi, sonuç değil ama ortalama bir zorunluluk olan harici denetçilerin zorunluluğu gibi durumları belirtmektedir.

Aynı zamanda, yöneticilerin hatası ; aynı durum ve *somutluktaki* gönüllü ve aktif bir denetçi yürütülmesi üzerine bir referans tarafından onaylanmalıdır. Bir diğer yandan kanıtlanmalıdır. Harici denetçilerin aksine sorumlu hareketlerinin işlerliği düşünülerek, bu kontrolcüye karşı amaçla ilişkili bir yargının yürütülmesi işlenen uzmanlığın doğasında gerekli şekilde bulunmaktadır. Örneğin geniş bir mahkeme prensip olarak bu durumda veya toplum tarafından kolektif prosedürün bir amacı gerçekleştirildiğinde bunu anlayabilmektedir.

Bölgesel yetenekler düşünüldüğünde, yaygın hak kurallarına göre, denetçinin uzman bir alanda veya toplumun koltuğunda bulunduğu an bir mahkeme kurulmaktadır. Ama bize göre, talepkar hissedar zararlı olayın komisyonu veya işlenen zararın yerine kanıt doğuran bir gerekçe ile hareketini savunabilmek zorundadır. Hissedar tarafından yapılan sonuç araştırması işlenen zararı onarmak adına harici denetçilerin kanaati ile eşdeğerdir. Bu kanaat sadece finansal bir formda bulunabilmektedir. Sonuç olarak telaffuz edilebilen bir doğa üzerine bir düzeltme hayal edilebilir değildir.

Aynı zamanda, kanaat kişisel veya insolidum olabilmektedir yani zararın gerçekleşmesindeki diğer hataları oluşturanlarla bir bulunabilmektedir. *Bir dereceye kadar bölgesel yeterlik-lilik, umumi hukuk düzenlemelerine göre, prensipte bu, mahkeme görev alanında denetçi mevcudiyetini göstermektedir.*

Harici denetçilere karşı sivil bir hareket işleyişinin risksiz olduğunun altı çizilmelidir ve bunun bir hissedara karşı zarar haklarının değerini biçebilmektedir. **Harici denetçilere** karşı sorumluluk hareketleri, hata üzerine şirket yöneticilerinin resminde, bir yasayıcı tarafından bölünme periyodu altında bulunmaktadır ; tabii ki ilgilerin yakın bulunduğu hatalar durumunda. Kesinlikle, hakları toplum aktörünün taşıdığı anlam altında bulunabildiği zaman, Ohada parlamenterleri hissedar koruması üzerine yorum yapmamaktadır. Geleceği öncesinde olduğu gibi tahmini bir bitişte de hayati dış hatları açmakta katkı sağlayanları kullanabilmektedir.

Çıkışta, topluluk parlamenti hissedarların korunumu mekanizmalarını düşünerek adım atmaya ; anlatılanları geliştirmekte ve klasik bir şekilde sıraya dizmekte ; son olarak da basit şekilde tekrar ziyaret etmektedir. Geçersizlik ; kararlaştırılan hissedara ait ilgilerin korunum yasasının kaçınılmaz bir sonucudur. Sivil sorumluluk ; geçersizliğin nihai sonucuna yönelik parlamenterin misafirperver bakışı ile bu korumanın güçlendirilmesi öngörülebilmektedir. Yalnızca, Toplumsal müdahalecilerin sivil sorumluluğu belirtilen önlem gibi görülmektedir ; Prof. Yves GUYON'un açıklamasına göre ; « topluluklar ve bağları sadece diğer nahi sonuçlar ve diğer daha özel düzeltme süreçlerinin oynayamadığı eşsiz deva ile çözümlenmektedir. » Ya da korunumun yerinin başarısızlığı ile tabii ki.

HİSSEDAR HAKLARININ ÖNEMLİ BİR TANIMI ÜZERİNE KISITLAMALAR

Hissedarların haklarını koruyucu önlemlerinin birlikte kararlaştırılması üzerine ohada parlamenti için bir durum ; Ohada üyesi ülkelerdeki ekonomi rekabeti ve yatırım atraksiyonu amaçları içerisinde reddedilebilir kuvvetli bir adım olabilmektedir. Bu hakkın güncel durumu üzerine, sayısız bölge birleşerek azınlık haklarının korunumunun etkililiği üzerine karar kılabilir. Sonuç olarak, bunların ayrıcalıklarını genişletmelerini sağalamalarına izin vermeyen pek çok zorluk bulunmaktadır. Bu koşullarda, hissedarların önünde bulunan çeşitli engelleri, bunlarla daha iyi mücadele etmek amacıyla belirtmek ... gerekir.

BİRLEŞTİRİLEN HİSSEDAR HAKLARININ UYGULANMA ZORLUKLARI

Tek bir etkili, sürekli ve etkili kontrol gerçek bir koruma ve hissedar netliği yürütebilmektedir. Veyahut, sıklıkla bu durum gerçekleşmemektedir. Sonuç olarak ilgililer ; sayısız engelin görüldüğü zamanların çoğu için bulunmaktadır. Bu engeller bazıları tarafından inşa edilmiş normatif kısıtlayıcı yada faktüel kısıtlayıcı olabilmektedir. Yine de, birleştirilen hissedar haklarının uygulanma zorluklarının önemi ; hissedar katılımı (1) ve temsilinin (2) başarısızlığı ile belirtilmektedir.

BİRLEŞTİRİLEN HİSSEDAR KATILIMININ BAŞARISIZLIĞIYLA İLGİLİ KISITLAMALAR

AUSC-GIE'nin 125. Maddesinde zorunlu görülen kolektif kararlarla hissedar katılımı belirtilmektedir. Bunu gerçekleştirmek için, yüksek yönetim ve kontrol haklarını etkili şekilde ilerlettikleri « *hissedar meclisleri* » üzerinde tekrar gruplandırılmalıdır.

OHADA yasasının sadece meclislerin temsili veya etkili varlığını kolektif karar alma üzerine kullanması üzerine bu problem doğmuştur. Muhattap tarafından bir oy oluşumu hissedar haklarını zorlayabilmiştir (1). Aynı zamanda telekomünikasyon araçları üzerine farkızsızlık bize göre bu açıklama üzerine ciddi bir kısıtlama oluşturmaktadır (2).

Muhattap tarafından oy eksikliği

Oy ; ticari olsun olmasın tüm toplumlarda demokrasi kuruluşu ile gerçekleşmektedir. Ve bunun üzerine, ticari toplumun istikametini düzenleyen organların yönetim ve kontrolü üzerine katılımında bulunan hissedarların elleri arasında kesin bir kol inşa etmektedir. OHADA hakkı üzerine halk sıralaması hakkı da söz konusudur. ALFANDERİ'nin tanıdığı üzerine, bu hak ; « *VIANDIER'in kabul ettiği gibi toplumların hakkının adandığı parçalardan biri* » üzerine sınıflandırma üyelerinin « *vatandaş* » dokunuşu ile eş değerdir.

Ohada parlamenti kurucu bir faktör oluşturmak istemektedir. Ama bizim incelememize göre, ohada parlamenti fransız homologların aksine kendi koltuğunda kalmaktadır. Toplum hayatına hissedarların katılımını kolaylaştırmak amacı ile ve yokluğun etkilerine karşı en iyi şekilde savaşmak üzere fransız parlamenter yatırımların gelişimiyle alakalı 3 Ocak 1983 yasası içerisinde muhattap tarafından oy adanılmış olmakta ve koruma çağrısında bulunmaktadır.

Meclise fiziken yardımcı olamayan hissedarlara yazılı bulunan tercihi tüm diğer konular aracılığıyla veya posta aracılığıyla oylarını gönderebilmektedir. Ohada hakkı aynı evrim üzerine kalmakta ; aceleci okuma muhattap tarafından oy hakkı içinde adanılma düşüncesini serbest bırakabilmektedir.

Sonuç olarak, AUSC-GIE'nin 133. Maddesinde şöyle belirtilmektedir : « Toplumun her bir formuna ait koşullar içerisinde, kolektif kararlar genel mecliste veya muhattap aracılığıyla alınabilmektedir. ». Gerçekte, buradaki muhattap tanımı hissedar meclisinin farklı kararlar alımının bir başka yöntemini veya meclislere katılımın bir yöntemi olmayan halini göstermektedir. Bunun dışında, bu durum doktrin tarafından açıkça belirtilmektedir ki ; anonim şirketler içerisinde « *muhattap tarafından oy oluşturulmuş olamaz* ».

Sonuçta, azınlık hakları kaçınılmaz şekilde azaltılmaktadır. Yine de, iş hakkı pratikte iyi bir parça oluşturmakta ve hissedarlar posta yoluyla çözümler üzerine düşüncelerini gönderebilmektedir. Toplumda zamanında varmasının şüphesiz olduğu yani meclis birleşmesi öncesinde varacağı garanti olduğu durumlarda tabii ki. Bunların dışında, muhattap tarafından verilen oyun adanmış olmasının bunlar için yararlı olup olmadığı da sorulabilmektedir. Kesinlikle, oyun bu yöntemi hissedarların temsili üzerine hafifletici olmakta ve meclislere yoklukları üzerine bir çözüm sunmaktadır. Ayrıca, basit ve pratik bir avantaj sunmakta ; hissedarın istediği anlamda oyunu kabul eden mandater araştırmamaktadır.

Yalnızca basit bir formül ve topluma dönüş sunmaktadır. Bu durumda, Bilgilendirme ve İletişim üzerine Yeni Teknolojiler'e (NTIC) göre hissedarların farksızlığıyla ilgili zorlukları ekleyebilmektedir.

NTIC'e göre hissedarların farksızlığı

Modern hak, Ohada Anlaşması ve birleşmiş Hareketler editörleri ; yatırımları belirlemek amacıyla iş dünyasının talepleri ihtiyaçlarının tüm kapatıcıları ile ilişkilendirilmektedir. Yine de, yasal enstrümanların okunması üzerine, OHADA parlamenterleri kendi şirketi koltuğunda kalmaktadır. Aksi halde, bilgilendirme ve iletişim teknolojilerindeki gibi bu parlamenter önemli faktörleri ve özellikle ekonomi aktivitelerinin gelişimini engellemektedir.

Ohada parlamenterlerinin bir bölümü atlanmıştır ve bu durumda yakalamak üzere duraksamamaktadır. Hissedarların temsil yöntemlerinin yasal ve güncel karışıklığı ile yüzleşildiğinde, OHADA parlamenterleri bilgilendirme ve iletişim üzerine yeni teknolojilerdeki gibi mekanizmaları tam olarak düşünmemiştir. NTIC reddedilemez bir avantaj, özellikle de değişim kolaylığı sergilemektedir.

Örneğin Fransa'da, hissedarların meclislerinde internet kullanımının yasallaştırılması düşünülerek geliştirilmiş ve genel meclislerde hissedar oyları ile bilgi akışını sağlamıştır. İnternetin bu yasal kullanımı sermaye borsasının %35-40 arası olan önemli bir bölümünü içeren yerel olmayan oylara izin vermektedir.

Bazıları, OHADA bölgesinde sorulmamış bir sorundur ama bu yokluğu savunmak üzere yeterli bir sebep midir ? Diğer bir deyişle, bunlardan kaçınmanın mümkün olduğu bir durumda savaşmanın öncesinde oluşan zorluklar için beklenmeli midir ? Hissedarların temsiline eleştirel bir eşikte olmaması durumunda parlamenterin bir bölümünün beklentisi doyurucu olmaktadır.

HİSSEDARLARIN TEMSİLİ İLE İLİŞKİLİ İHLALLER

Şüphesiz ki hissedarların meclislere katılım yöntemleri çeşitlenmektedir. Yine de, hissedar katılımı ve genel mecliste mevcut olmayan ama temsil sağlamak isteyen ama bunları önleyen öngörülmuş zorluklar geleneksel durumdadır. Ohada hakkı üzerine güncel durum sayısız engel varlığını içermektedir (A). Kesin bir pasiflik aracılığıyla hissedarların izolasyonu henüz hala tahmin edilememektedir (B).

A. Les difficultés de représentation par le conjoint ou par tout autre actionnaire

AUSC-GIE'nin 538. Maddesinin eğilimlerinde şöyle belirtilmektedir : « Tüm hissedarlar seçimlerinin mandası aracılığıyla temsil sağlayabilmektedir. » Bu maddenin eğilimleri anlamından çok daha geniş bir çerçevede değerlendirilmektedir. Hissedar bir başka hissedar tarafından temsil edilebildiği gibi, eşi veya toplumun başka bir yabancı şahsı tarafından da temsil edilebilmektedir.

Ancak OHADA hakkı üzerine parlamenter toplumda hissedarların temsilini düşünülerek çok objektif kalmaktadır. Meclisten birkaç gün önce hissedarlara dokümanların gönderilmesi üzerine bir formül düşünülmesi öngörülmemiştir. Bazı anlar, bir oy ; destekleyici finansal durumlar üzerine toplumu sergilemekte, ama hissedar ilgilerini hesaba katmamaktadır. Aynı zamanda, Ohada parlamenter hissedarın eşi düşünülerek yokluğunda gösterilebilmeli(1) ve bir başkası tarafından hissedarın temsili kabul edilmeli, zorluk oluşturulmamalıdır (2).

Partnerin Onaylanmaması

Kontratların yaygın haklarına göre, bir partner evlilik rejimine uyum sağlayan güçlerin ilerlemesi içerisinde temsil etkisi üzerine diğer partnerine geçerli bir manda sağlayabilmektedir. Olasılık ; ticari toplumların hakkı üzerine geniş şekilde yer almaktadır. 1867'deki Fransız kanunu sonrası, bir hissedarın genel meclislerde eşi tarafından temsil edilebilmesi gerekli bulunmaktadır.

Meclislere katılım derecesi amaca göre değişiklik göstermektedir. Yine de, hissedarlar temsillerini benimseme konusunda azınlıkla benzerlik göstermektedir. Özellikle Kamerun veya Kongo demokratik Cumhuriyeti'nde eşinin bir parçasını sıklıkla tamamlamayı istemeyen ancak yine de tüm güçlere sahip olan Ohada üyesi bazı ülkelerin evlilik rejimlerinin hakları içerisinde bu durumun açıkça bir istila olması şaşırtıcı değildir. Kadın işlerin çok daha ayrıştırılmasını sağlamaktadır. Marjinalleştirilmiş bu temsil durumu toplum üzerinde hissedarların hakkına yönelik katkı sağlamak için oluşturulmuştur.

Hissedar tarafından temsil zorlukları

538. maddenin eğilimlerinde net şekilde belirtildiği gibi, tüm hissedarlar kendi seçimlerinin mandateri tarafından temsil edilebilmektedir. Tüm hissedarlar diğer hissedarlar tarafından sağlanan güçleri karşılayabilmektedir. Mecliste temsil edilmek üzere başka kısıtlama olmaksızın yasal eğilimler sonucu aynı kişinin sergileyebileceği oy miktarı ve mandateri olarak yerine geçtiği kişi adına sergileyebileceği oy miktarı ayarlanmaktadır. Bu da demektir ki hissedar mandater seçiminde özgürdür ve manda kontratının yaygın hakkını onaylamaktadır. Ancak, seçimler en azından halka tasarruf çağrısı yapan toplumlar içerisinde nadiren gerçekleşmektedir.

Öncelikle, tanınmayan hissedarlar mecliste birey olarak yardımcı olacak birini bulmak için diğerleri ile bir rapor oluşturamamaktadır. Diğer bir deyişle, hissedar için gereç zorluk mecliste temsil için kabul ettiği bir başkasını bulma konusunda oluşmaktadır. Hareketlerin özgür iletilebilirliği hissedarın tüm basit oy hakkının değişimine izin vermektedir. Bunun dışında, hissedar tüm ülkeler içerisinde eş ölçüde yayılabilmekte ve imkansız olmaktadır. Aksi halde bir hissedar bulmak ciddi anlamda zordur ve aynı durumda, manda tarafından istekli bir amaç içerisinde oy kabulü sağlanması zorunlu kılınmaktadır.

Bir diğer zorluk mecliste kendi ismi ile erişebileceği temsil ettiği hissedarın beceriksizliğini devam ettirmektedir. Doktrin bu konuda bilinmez değildir. Kabul edilmelidir ki mandater tarafından gerçekleştirilen hareketlerin düzenliliği onaylandığı takdirde mandater olsun olmasın kapasitesi sayesinde tanınması bakımından bir fırsat olacaktır. Manda kontratının yaygın hakkı üzerine aynı düşünceye göre, öz hareketleri değerlendirememekte manda hesap edildiği için isme yönelik bir kısıtlama söz konusu olmaktadır.

Sonuç olarak diğer mandaların belirsiz ve net olmayan bir karakteri AUSA-GIE'nin 538. Maddesindeki Hareket Birliği tarafından görülmektedir. Bu durumun kavrandığı durumda, temsil durumunda, özel ilgi kategorisi veya buna benzer temsil konseyi üzerine katlama istenemez ve sorgulanamaz. Bir taraftan, konsey hissedarların birlikte kolektif olarak temsili yerine belirli ilgilerini öne çıkarması durumunu riske attığı için, diğer taraftan da tüm şüpheli ilgilerin yeterli seviyede olduğu bağımsız yöneticilerin varlığı, durumu daha da zorlaştırmaktadır.

Hissedarların izolasyonu

Ohada parlamenterleri güç ayrımı prensibini gözlemleyerek doğrulanabilir demokratik bir devlette olduğu gibi belli başlı toplumlarda bulunmaktadır. Hissedarların genel meclisi yöneticileri isimlendirme, kontrol etme ve hükümsüz kılma özelliklerini elinde tutmaktadır. Yardımcı bir organ olan yönetim konseyi hissedarların genel meclisi içerisinde yılda en az iki kez yönetimi düşünerek el değiştirmelidir.

Kontrol haklarının kullanışlı şekilde işlenmesi için, hissedarlar meclis öncesi açıklamalar oluşturabilir, yetersizleri tespit edebilir ve yönetim uzmanlığına katkı sağlayabilirler. Ancak, kağıt üzeri dengeli olan bu sistem pratikte yabancı şekilde değiştirilmiş bulunmaktadır. Bir taraftan, yönetici seçimi hissedarlarla çevrelenmektedir. Öncüler kurucularla oluşturulmaktadır. Şüphesiz, kurucu meclis tarafından kabul edilmek zorundadır. Ancak, bu meclis üyeleri sadece güvenlerini reddeden bir düşünceyi nasıl sahiplenebilir ?

Diğer yandan, yöneticilerin seçimi hissedarlar tarafından çevrelenmekte ; ne oy ne kontrol hakkı üzerindeki etkililiği üzerinde söz sahibi olamamaktadır. İzole edilen hissedar en azından doğrulama amacıyla da olsa ne zamana ne imkana sahip değildir. Üstelik mecliste çok nadir bulunmaktadır. Meclisin oluşturulması gereken bir bölge çağrılan hissedarların dörtte birini içermek üzere yetersizse, toplum halka binlerce hissedarı hesaplayabilen bir tasarruf çağrısı yapmaktadır.

Genel mecliste hissedarların bu yokluğu üzerine sık olsun olmasın çözüm olabilmek için toplumlar imzalanmak üzere temiz bir güç çağruları yapmakta ve sıklıkla yokluk durumunda da birleşmedeki hissedarların etkili yokluğu düşünülerek imzalı bu güçlere sırayı devretmektedir. Ayrıca en önemli belli başlı toplumlar, sayısız ve izole edilmiş hissedarlar içerisinde oy hakkı konusunun altını çizebilmektedir. Bu kişiler toplum tarafından belirtilmemekte ; oylamayı etkilemek için sadece yetersiz oy sayısına sahip bireyselliği ifade etmektedir.

Yokluğu ve bu hakkı basitçe yeniden şekillendirmeyi seçmektedir. Bazen de borsa ile sınırlandırılmış toplumlarda toplum aktivitelerini engellemektedir. Bir yer oluşturmak için eşsiz şekilde birkaç unvan gereklidir. Sonlandırmak için de çoğu meclislere gelmemekte ve kendilerini temsil etmemektedir. Kendini korumayı istemeyenin korunamadığını gözlemleyebilirsek, güç izolasyon durumunu ifade etmekte ve yokluk OHADA parlamenterinin belirtici olmayan bir karakter kısmına sahip olduğunu belirtmekte olacaktır. Aynı zamanda da bu hissedarların partnerlikleri kesin bir çerçevede sunulmamaktadır. Bu da acil bir müdahale ve parlamenter doğrulaması gerekliliği oluşturmaktadır.

DOĞRULAYICI ÖNLEMLERİ

Muhattap ve NTIC farksızlığı tarafından oy yokluğu etkili bir koruma üzerine engeller oluşturmakta ; öncelikli önlem ise gücün kontrolünün zorlanması ve bilginin ticari toplumun inşasında kullanılması üzerine üye ülkeler içerisinde yürütülebilecek internet çalışmalarının bilinmezlerini hesaplamak zorundadır. Öncelikli önlemler daha çok optimal ve bilgiye dayalı olmalı ; oy hakkı fırsatı üzerine hissedar

topluluklarında (1) ve meclislerin kontrol organlarının rol etkinliği üzerine (2) bir soru oluşturmalıdır.

HİSSEDAR TOPLULUKLARININ SORUSU VE OY HAKLARININ OLUŞUMU

Dünyanın ekonomik krizle sarsıldığı ve ekonomik krizin yüzeye indiği bir dönemde ; ilgilerini savunmak için ayrı olarak belirtmek durumundaki hissedarlar için her zaman yardım sağlanmamaktadır. Kolektif ilgilerinin savunması için sınıflandırma çerçevelerini bulmak adına gereklilik (A). Diğer bir ilgi noktası da hareket üzerine oy hakkının çözülmesi üzerine açıklama yapabilmektedir (B).

A. Hissedar hareketlerinin çözülme sorunu

Soru OHADA bölgesinde sorulmamaktadır ; bu da hissedarların haklarının tam açıklaması öncesi gruplandırmanın kalıcılığı üzerine hiçbir şey uyandırmamaktadır. Tarihsel olarak, topluluklar bir köken içeriğine sahiptir. Hareket ilgilerini savunmak ve savunma toplulukları formu altında farklı ünvan kategorileri açmak üzere kurulmaktadır. Pratikte Amerika'da doğmuş olmakta ve azınlığın korunması modunu kuran Fransa'da duyulmaktadır. Buna rağmen, OHADA parlamenterini güçlü şekilde etkileyen Fransız yasaları tarafından bu pratik açık şekilde oluşturulmakta ise ; zannımızca yeteri kadar anlaşılabilir olan bu durum sayısız bölümleri de düşünülerek uygulamaya konulamamaktadır. Sonuç olarak, topluluklar çok daha kolay şekilde hissedarları bireysel olarak almakta ve çeşitli kötüye kullanımlara karşı ciddi tedbirler oluşturmaktadır.

Olmaksızın birleşme olasılığını belirsizce taşıyan hareket birliğinin bazı eğilimlerindeki okunma ; bu iş birliğinin yasal formları üzerine geliştirilmemektedir. Sadece telaffuz edilmek üzere yargıya çıkmaktadır. Bazı duraksama ve düşmanlık anları sonrasında yargı gözden geçirilme ile tamamlanmış ve parlamenterleri özellikle iş üzerine şu şekilde söyleyerek desteklemiştir :

Kuruluş sorularını geride bırakan « *SONATEL hissedarları klübü* », başkanlık yargısı yargılanabilir olması için hissedarların topluluğunun birleşme koşulu yerine getirildikten sonra topluluğun hareketlerinin kabullenilebilir olduğunu duyurdu. Savcı şu tabirlere karar verdi :

« *Bir toplumun hissedarları tarafından geliştirilen hareket, yasal tüm varlıkları mutlu kılan topluluk üzerine yeniden sınıflandırma, hissedarların klübünün isimlendirilmesinin kabullenilebilir olduğu duyurulmalıdır.* »

Bu karar üzerine, artık gerekli görülen yasal varlıkları mutlu eden OHADA bölgesi içerisindeki hissedarların topluluğunun hareketinin kabullenilebilirliği sorusu yanıtlanmış olacak. Bu toplulukların kuruluş koşullarının geri kalanı yeteri kadar baskı altında bulunmaktadır. Buna rağmen, çözüm belli bir ilgiyi sergilemektedir. Parlamenter bu toplulukların kuruluş koşullarını sonuç olarak açıklamak zorundadır.

Yine de hissedarların toplulukları tam anlamıyla açıklanmış ve rastgelelikten sıyrılmış olmalıdır. Örneğin Amerika'da kötü kullanım olursa soru otomatik olarak kaldırılmış bulunmaktadır.

B. Hareket üzerine oy hakkının çözümlenmesinin avantajları : oy haklarının kuruluşu

Sayıli hissedar yerleştirmeler yaptıkları toplumların marketi ile en azından ilgili isteklere ihtiyaç duymamaktadır. Bazı hakları korumak için, özellikle de ayrımları engellemek ve toplum tarafından gerçekleştirilen yararları paylaşmak için sadece ilerleme amacını beklemektedir.

Toplum yönetiminin kontrolü ilerlee amacı içerisindeki tüm hissedarlar arasında finansal hakların sonucu üzerine geniş ilgiler uyandırabilmektedir. Daha önce de belirtilmiştir ki toplum düşünülerek ve siyasi hakların kaybedilebileceği bilinci ile hak sahibi olmayan hissedarlar finansiyerlerini korumalıdır ve hareketsiz oy hakkı durumunda bu talepte bulunmaktan kaçınmamalıdır. Bize göre, geçerli bir oy hakkı oluşturulmalı ve hissedar tarafından oy hakkı kaybı ile saklı hareketleri arasında bu hakka bağlı tüm avantajları düşünerek çözüme gerçekleştirebilmelidir.

Somut bir durumda, toplumsal hareketlerin kontrolünü, geçerli bir kontrol hakkını ve bu hak ile karşıt bir ihtiyaç karşılayabilmeyi isteyen veya ihtiyaç talebinde bulunmuş bazı hissedarlara güven açısından soru yöneltilecektir. Bu kişiler de elbette katılım sağlayacaklardır ancak toplum nezdindeki rollerinden giderek dışlanan bazı toplumsal organların rollerini de güçlendirme çabaları yüzünden problem yaşamaları kaçınılmazdır.

C. TOPLUMSAL ORGANLARIN ROL ETKİLİLİĞİ

Gerçekte, toplumun yönetimi büyük bir tartışma oluşturmaktadır. Sonuç olarak, hissedarların etkili ve etkin korunuu için, bazı toplumsal organların altını çizmek önemlidir. Özellikle de hissedarların ve toplumun güvenliğini garantileyen, zayıflıklarını sergileyen ve gönüllü olarak görevlerini sürekli ter edenleri belirleyen karar ve kontrol organları... Karar alıcı organların dışındakileri düşünerek, genel meclisin egemen bir organ olduğu şüphe kaldırmamaktadır. Prensipieri sağlayan, toplumun öncü organıdır. Ancak, işlevi ; daha önceden de hissedarların meclisinin etkin olmamasını belirttiği zaman TUNC dışında onaylandığı gibi düşünülerek gasp edilmektedir. Bir egemen için, tembel bir kral ile yönetici eş değerdir çünkü ikisi de yılda sadece birkaç saat çalışmaktadır.

Araştırmalara göre, meclisin üstünlüğu etkili olmasından ziyade teorik bulunmaktadır. Karar alıcı organ işlevlerini tüm bünyesi ile gerçekleştirmekte ve hissedarlarının toplumunu da aynı ilgi içerisinde ilerletmektedir. Kontrol organlarına gelecek olursak, daha önce toplumda bir kontrol sağlamış olan hissedarlar ; genel

meclisler ile toplumsal yöneticilerin bağımsız şekilde görevlerine devam etmeleri haricinde bir organ olarak ilerleme üzerine durdurma durumu bir soru işaretidir. Ne yazık ki, harici denetçiler toplumsal yöneticilerin sıklıkla değiştiği çok fazla finansal suistimal üzerine gözlerini sıklıkla kapatmıştır.

Hipotezlerin büyük kısmında, bu bilinç kaybı gönüllü gerçekleştirilmektedir. Bu koşullarda, hissedarların etkin ve etkili bir güvenliğini sağlamak nasıl mümkün olur ? Kontrol organları hissedarları orumak için bulunmalıdır ve çalışmaları sayesinde bir parça da olsa kendilerine de katkıları bulunmaktadır. Toplumların yokluğu esnasında, harici denetçiler resmi davranmazlar. Toplum içerisinde güven sağlayan hissedarlar kadar kendi ilgileri üzerine hareket ederler.

OHADA hakkının ; hissedarların haklarını korumak üzere güçlü şekilde yapılandırılmakta olduğunu not edebiliriz. Hayli inşa edilmiş bu koruma için, ekonomik dokuyu kıskanarak koruma ve destek durumu soru işaretidir. Aynı şekilde geri dönüşümsüz ekonomik eşitlik çapında organizasyonun üye ülkelerinin daha çok rekabetçiliği açısından yatırımlarının güvenliğini sağlamak da ayrı bir sorudur.

Afrikan parlamenter, normların önemli şekilde geri alınması ve fransız yargılaması için meclislerin partnerliğini garantilemesi sonrasında önemli mekanizmalarla birlikte hissedarları toplamaktadır. Ancak, OHADA hakkı üzerine köken ve dinleyici artışı eşit olarak sağlanmakta, tamamen memnuniyet sağlamak adına değişimler ve yenilikleri süreç içerisine taşımaktadır. Topluluk parlamenterinin şirketi genel meclisteki hissedarları koruma önlemlerine birlikte karar vermek üzere kendini kısıtlamamaktadır ; toplum yönetimi hareketleriyle ilgili bu korumanın avantajının da bu şekilde gözler önüne serildiğini söylemek mümkün.

LİMİTED ŞİRKETLERİNDEKİ (SARL) AZINLIK HİSSEDARLARIN KORUNMASI

130, 132 ve 133. Maddelerde genel olarak ticari toplumların belirtildiği üzere ve 330. Madde ile sonrasındakilerin OHADA hakkı üzerine özellikle SARL'ları belirttiği üzere ; Ohada parlamenterleri ; özellikle SARL hissedarlarının bulunduğu Ohada hakkı aracılığı ile elde edilen belli başlı ticari toplumların tüm diğer hissedarları içerisinde anonim şirketlerin azınlık hissedarlarına tanınan aynı hakları adamak istemektedir.

Bu çalışma içerisinde amaçları tekrar etmekten kaçınmak akıllıca ve mantıklı gelmekte olduğundan ; anonim şirketler için öngörülen ilişkili eğilimlerin Ohada hakkı üzerinde SARL için uygulanabilir olacağını söylemek yeterli olacaktır. Bizi asıl mutlu eden ise bu kavramın başlangıç ve sonunu hesap ederek etkili şekilde elde edilen mevcut kısmının ilk bölümünü okumaktır.

BASİTLEŞTİRİLMİŞ OLAN ANONİM ŞİRKETİ (SAS)

Ohada hakkı üzerine basitleştirilmiş hareketler aracılığı ile toplumdaki azınlık hissedarların korunumuna gelecek olursak, AUSA-GIE'nin 538. Madde 3. Paragrafında belirtilenleri şu şekilde not etmeliyiz : « mevcut yasa tarafından öngörülen belirli eğilimlerle eşleştirilebilen önlemler içerisinde ; 387. Maddenin 1. Paragrafı, 414'den başlayıp 561'e kadar olan ve 751'den başlayıp 753'e kadar olan maddeler hariç anonim şirketleri ilgilendiren kurallar basitleştirilmiş hareketler aracılığıyla toplumlarda uygulanabilmektedir. Bu kuralları uygulamak için, yönetim konseyinin veya başkanının katkıları basitleştirilmiş hareketler aracılığıyla toplumun başkanı veya bu sonuca ulaştıracak statülerin yöneticileri tarafından ilerletilmektedir ».

AUSA-GIE'nin 583. Madde 3. Paragrafında öngörülen SAS için uygulamaların haricindeki yasal eğilimler ile SA için öngörülen diğer tüm yasal eğilimler ; SAS için herhangi bir çelişkili durum oluşmadığı müddetçe, SAS'lar adına uygulamaya konulacaklardır. Ya da, 387. Madde 1. Paragraf ile 414'ten başlayıp 561'e kadar olan ve 751'den başlayıp 753'e kadar olan maddelerde belirtilenler üzerine bu yasal eğilimlerin sadece azınlık hissedarları koruma amacı taşıdığını ve bu çalışmada uzunca geliştirdiğimiz Ohada hakkı üzerine anonim şirketlerin yasal eğilimlerinde öngörüldüğünü söyleyebiliriz.

Bu çalışmamızda amaçların tekrarından kaçınmak bize iyi bir mantık olarak göründü ancak anonim şirketler için öngörülen ilişkili eğilimlerin Ohada hakkı üzerine SAS'lar için de uygulanabilir olduğunu söyleyelim. Sonuç olarak, yöneticilerin yönetim hareketleri ve harici denetçilerin kontrolüne karşın hissedarların korunumu ; yönetimin gözlemi çerçevesinde gerçekleştirilen incelemelerle başarılı bir yüzleşme gerçekleştirebilenlerin zorluklarının belirlenmesi ile sağlanmaktadır.

Bu sayılı önlemler; bir kez de olsa tehdit eden ilgilerin az ya da çok etkililiğini savunmak üzere hissedarlara sağlanmaktadır. Ancak, bu mekanizmaların çalışması etkili sonuçlar oluşturacak bir gerçeklik uyandıracaktır. Ayrıca, bazı hissedarlar için, haklarını engelleyenlerin aksine adil şekilde hareketleri bağlayabilmek üzere gerek ortalama gerek önyargı kanıtını raporlamak üzere imkansız bir çaba ile geçerli bir yolculuk oluşturmaktadır.

Aynı amaçla, bir kez bağlılık, adil hareket konusunun belirsiz kalmasını sağlamaktadır. Dahası, adil karar uygun olduğunda, hakları üzerine kurulum onaylanmamış insanların çözümsüzlüğü ile ilerleyebilmektedir. Bizce ; hatasız sorumluluk yönetimi, bazı toplumsal aktörler tarafından profesyonel garanti altındaki zorunluluk ve diğerleri bu korumanın güçlendirilmesi adına doğa gereğidir ve bu da tüm önlemlerin sebebi ile eşdeğerdir.

TÜRK YASASI'NDA SERMAYE ŞİRKETLERİN AZINLIK HAKLARI

Profesör Dr. Ercüment Erdem²⁹⁸'in sözlerindeki gibi ; türk hakkındaki başlıca ticari toplumlarda genel meclis çoğunlukla kararlarını sağlaakta ; bu kararlar tüm hissedarlar için geçerli olmakta ve aynı zamanda da türk ticaretinin yeni yasasının 379. Maddesinin eğilimlerine tamamen katılmamaktadır. Sonuç olarak, çoğunluk hissedarlar toplumu yönetme gücünü prensip olarak ellerinde barındırmaktadır²⁹⁹. Bu koşullarda, çoğunluk ve diğer hissedarlar arasında ilgi çatışmaları kaçınılmazdır, tıpkı yeterli optimist zıtlığı barındıran azınlık ilgilerinin haklarını elinde tutan çoğunluğun olasılığı gibi. Bu sebep üzerine, çoğunluğun saygın ilgileri ve azınlığın ilgileri arasındaki denge sorusu genel olarak çoğunluğun aksine azınlığın ilgi be haklarının korunumu üzerine asimile edilmektedir³⁰⁰.

Daha da açık olmak gerekirse, çoğunluğu kontrol etmek için hissedarlar arasındaki çatışmaları sınırlamak ve kötüye kullanımların önlemine almak amacıyla bazı azınlık hak ve güçlerin uyumlu hale getirilmesi kaçınılmazdır³⁰¹. Bu hak ve güçler çoğunluk tarafından yönetim prensibi olarak kısıtlanmış olmalıdır³⁰². Modern yabancı haklarının çoğundaki gibi, haklar çoğunluğa karşın azınlığı korumak amacıyla türk ticaret yasasında öngörülmektedir. Bu haklar genel bir eğilim formu altında geçirilmemektedir³⁰³. Çoğunluğun tanıdığı her hak belirli eğilimler çerçevesinde kurallaştırılmıştır. Bu haklar şunlardır:

1. Özel bir kontrol inşası talep etme hakkı³⁰⁴.
2. Yönetim konseyi üyeleri ve harici denetçilere karşın sivil sorumluluk hareketi gerçekleştirme hakkı³⁰⁵.
3. Belirli bir günde bir amaç kaydı talep etmek ve genel meclisin bilgilendirmesini provoke etme hakkı³⁰⁶.
4. Konu onayı erteleme talep etme hakkı³⁰⁷.

²⁹⁸ ERCUMENT (E.), *Rapport turc sur les sociétés anonymes*, **Op.cit**, p.1.

²⁹⁹ UMUT, (K.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlere İlişkin Yenilikler*, <http://www.yenittk.com>, İstanbul, 2015.p.11.

³⁰⁰ GÜRSEL, (Ö.), *Anonim Şirket Azınlık Hisse Sahiplerinin Haklarını Koruma Yolları*, <http://www.ongoren.av.tr>, İstanbul, Ocak 2015.p.4.

³⁰¹ BORA, (Ç.), *Şirketlerde Azlık Hakkı*, <http://www.fhm.com.tr>, İstanbul, 2015.p.21.

³⁰² MERLE, (P.R), *Droitcommercial, sociétéscommerciales*, Paris 2001, No 578.

³⁰³ Les droits des actionnaires minoritaires sont applicables dans les coopératives (art. 93 de la loi sur les coopératives). Dans les sociétés à responsabilité limitée, la loi prévoit uniquement le droit de la minorité de demander la convocation de l'Assemblée générale (art. 538 al.2 et 3 NCCT).

³⁰⁴ Lire l'article 348 du nouveau code turc de commerce.

³⁰⁵ Lire l'article 341 du nouveau code turc de commerce.

³⁰⁶ Lire l'article 366 du nouveau code turc de commerce.

³⁰⁷ Lire l'article 377 du nouveau code turc de commerce.

5. Huzur ve barış adına kurucu özgürlüğünü önleme hakkı³⁰⁸.
6. Kalifiye salt çoğunluk oluşumunu önleme hakkı³⁰⁹.
7. Harici denetçilerin görünme hakkı³¹⁰.

Aynı zamanda bu rapor anonim şirketlerin türk hakkı üzerine azınlık haklarında genel açıklamalar da vermektedir. Azınlık hissedarlarının farklı haklarını tartışmak (III) ve sonuçtan önce azınlıklara karşı çoğunluğun korunumunu engellemek (IV) üzere her şeyden önce azınlık kavramını (II) araştıracağız.

AZINLIK KAVRAMI

Azınlık hakları toplumsal sermayenin en az yüzde onunu temsil eden azınlıkları tanımakta ve sıralandırmaktadır. Diğer terimlere göre, hissedarlar bir azınlık oluşturmamaktadır. En azından her biri bireysel haklara sahiptir³¹¹. Azınlık oluşturan hissedar sayısı önemsizdir. Eğer bir hissedar toplumsal sermayenin sadece yüzde onunu elinde tutuyorsa, azınlığa tanınan hakların yararını elde etme hakkına sahiptir³¹². Statüler içerisinde, yüzde onluk bir dilim azalabilmekte ancak yükselmemektedir³¹³. Örnek olarak ; toplumsal sermayenin yüzde beşine sahip hissedarların statüler tarafından öngörüldüğü takdirde azınlık haklarından yararlanabilmeleri verilebilir.

Sonuç olarak, bu eğilimlerin amacı çoğunluğa karşın azınlığı korumaktır. Zorunlu doğa eğilimleri barındırmaktadır. Sanat değişimi tarafından yapılmaktadır. Sermaye pazarı üzerine kanunun 11/8 maddesinde yüzde onluk oran halkça çağrı yapan anonim şirketlerin içerisinde beşine hitap etmektedir. Aynı zamanda, türk yasayıcı anonim şirket türü içerisinde azınlık haklarının korunumunu da düzenlemektedir. Azınlığa bağlı haklar genel meclis tarafından karar alınarak önlenme olasılığı taşımakta ya da yargı veya toplum organlarına bazı talepler yöneltmektedir. Türk doktrini azınlık haklarının iki çeşidini ayırt etmektedir³¹⁴.

³⁰⁸ Lire l'article 310 du nouveau code turc de commerce.

³⁰⁹ Lire l'article 388 du nouveau code turc de commerce.

³¹⁰ Lire l'article 356 du nouveau code turc de commerce.

³¹¹ MUSTAFA, (Y.), *Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Pay Sahiplerinin Özel Denetim İsteme Hakkı*, <http://archive.ismmmo.org.tr>, İstanbul 2015.p.51.

³¹² ATAŞ, (S.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Çağrılıve Çağrısız Genel Kurul Toplantıları*, <http://www.ticaretkanunu.net>, 2014.p.18.

³¹³ ERCÜMENT, (E.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Haklarına İlişkin Yenilikler*, <http://www.erdem-erdem.com>, İstanbul, Haziran 2012.p.9.

³¹⁴ NİLGÜN (S.Ş.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Pay Sahiplerininin Hakları*, <http://www.ozdogrular.com>, İstanbul, Ocak 2012.p.5.

NEGATİF HAKLARI

Tıpkı değişim ve barış tarafından uygulayıcıların özgürlüğünü önleme hakkı gibi veya kalifiye salt çoğunlukların oluşumunu önleme hakkı gibi genel meclisin karar almasını önleme olasılığına karşı azınlığa verilen haklardır.

POZİTİF HAKLARI

Bunlar da özel onrol oluşumu talebi hakkı, yönetim konseyi üyeleri ve harici denetçilere arşı sivil sorumluluk hareketi talep etme hakkı, belirli günde bir amaç kaydı ve genel meclisin bilgilendirmesini talep etme hakkı, konu onayı erteleme hakkı ve harici denetçilere görünme hakkı gibi pozitif davranış gerektiren diğer azınlık haklarıdır.

Dolayısıyla, bu ayırım doktrindeki gibi bilinmeyen şekilde yapılmamaktadır. Bazılarına göre, azınlığın negatif hakları içerisindeki eğilimler teknik haklar geliştirmemekte ama salt çoğunluğa hükmeden eğilimler geliştirmektedir. Diğer terimlerde, gerekli salt çoğunluğun birleşmesini önleyen toplumu bloklayan azınlık « blokaj azınlığı » olarak tanıtılmalıdır. Bu yazarlara göre, azınlığın gerçek hakları « azınlığın pozitif hakları » altında sınıflandırılanlardır, bir talep doğrultusunda onaylandığı için. Azınlık hakları CCT tarafından öngörüldüğü üzere kısıtlanmamaktadır. Çünkü hissedarlar statüler içerisindeki diğer hakları öngörebilmektedir.

TÜRK TİCARET KANUNU'NDAKİ AZINLIK HAKLARIN DÜZENLEMELERİ

AZINLIĞIN POZİTİF HAKLARI

1. Özel bir kontrol oluşumu talep etme hakkı

NCCT'nin 348. Maddesinin 2. Paragrafına göre, azınlık kararlaştırılmış belli olayları eleme amacıyla gözden geçirmek üzere özel birinin isimlendirilmesini genel meclisten talep edebilmektedir. Eğer genel meclis azınlığın bu talebini reddederse, bir kişinin gözden geçirmek için isimlendirilmesinin kararlaştırılması talep edilebilmektedir. Statüler veya genel meclis kararı tarafından azınlığın bu hakkının

silinmesi geçersizdir³¹⁵. Azınlık gözden geçirmek üzere genel meclisten özel bir kişi isimlendirilmesini istediği için iki koşul birleştirilmiş olmalıdır. Bunların ilki resmi bir koşuldur, ikincisi ise finansal.

Resmi koşul eldeki hareketlerin yüzdesi ile ilgilenmektedir. Azınlık genel meclisin birleşmesi hesap edilerek, 6 ay boyunca toplumsal sermayenin en az yüzde onunu temsilen hareket sayısına sahip olmalıdır. Bu eğilimin amacı genel meclis birleşimi öncesi yönetimin önlenmesini sağlayan manevralardan kaçınmaktır³¹⁶. Bu bakımdan, yasayıcı kalifiye azınlık hakkı oluşturmaktadır. Finansal koşul isteğin devamı üzerine taşınmaktadır. Azınlık kanun tarafından kararlaştırılan bazı olaylar için gözden geçirmek üzere özel bir kişi isimlendirmesini talep edememektedir. Bu durumlar şunlardır :

- a. Kuruluş ve toplum yönetimi hakkında son iki sene boyunca işlenen kötüye kullanımlar ;
- b. Kanunun veya toplumsal statülerin eğilimlerinin önemli amacı üzerine şiddet içerikli olaylar ;
- c. Konunun ihtimal dahilinde olmayışı. Bu hakkın kabulü için, kararlaştırılmış olayların birini gerçekleştirmek yeterlidir.

Sırayla bütün olayları gerçekleştirmek gerekli değildir. Belirli bir gün aydınlığının prensibinde, gözden geçirilme için özel birinin isimlendirilmesi üzerine talep bir istisna oluşturmaktadır³¹⁷. Eğer genel meclis azınlığın bu isteğini reddederse, gözden geçirilmesi üzerine özel birinin isimlendirilmesini kararlaştırmayı talep edebilmektedirler. Azınlığın bu hakkı elinde tutması için, hesaplanarak otoritenin ödeneğini karşılamakta ve güvenlik gibi bir yönetim sonucuna kadar banka yakınlarındaki hareketler bekletilmektedir.

Hareket şartı ; prosedür konusunda azınlık tarafından tam anlamıyla bir zarar garantilemek amacını taşımaktadır. Sonuç olarak, savcı tarafından bu isteğin reddi veya talebin yasa dışılığı kararına varılması durumunda, toplum en kötü inancı kanıtlama şartıyla işledikleri zararı onarmak üzere azınlık hissedarlara talepte bulunabilmektedir (NCCT'nin 348. Madde 4. Paragrafı). Mahkemenin gözden geçirilme üzerine özel birini isimlendirmesi için önlemlerin iyi şekilde inşası olasılığını gösteren belirtilerin varlığı yeterlidir.

³¹⁵ UMUT, (K.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlere İlişkin Yenilikler*, <http://www.yenitk.com>, İstanbul, 2015.p.15.

³¹⁶ GÜRSEL, (Ö.), *Anonim Şirket Azınlık Hisse Sahiplerinin Haklarını Koruma Yolları*, <http://www.ongoren.av.tr>, İstanbul, Ocak 2015.p.20.

³¹⁷ ERCÜMENT, (E.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Haklarına İlişkin Yenilikler*, <http://www.erdem-erdem.com>, İstanbul, Haziran 2012.p.14.

2. Konu onayı üzerine kararların ertelenmesini talep etme hakkı

Genel mecliste, azınlık çok daha dikkatli şekilde incelemek amacıyla konunun onayıyla ilgili (NCCT, 177. Madde) kararların ertelenmesini talep edebilmektedir. Bu hak bilgilendirmedeki hissedarın hakkının gösterimlerinden biridir. Azınlık talebi üzerine, kararlar en az bir ay içerisinde ertelenmelidir. Bu azınlık için gerekli hakkı temsilen minimum uzatmadır.

Azınlığın talebine rağmen, genel meclis konu üzerine kararlar alabilmekte ve alınan kararlar da mahkeme tarafından iptal edilebilmektedir³¹⁸. Azınlığın erteleme talebi durumunda, konu onayıyla ilgili belirli bir günün tüm amacı yararların dağılımı örneği tarafından ertelenmek zorundadır. Buna karşılık, Türk yargıtayı yönetim konseyi üyeleri ve harici denetçilerin seçiminin konu onayıyla ilgili olmadığını kararlaştırmaktadır. Konu onayının dışında, genel meclis belirli günün diğer amaçları üzerine karar vermeye devam edebilmektedir.

Azınlık erteleme talebini açıklamak zorunda değildir ; en azından NCCT'nin 377. Maddesinde böyle geçmemektedir. Her neyse, bazı otoriteler azınlıklar tarafından motiflerin sunumunun kaçınılmaz olduğunu kabul etmektedir. Eğer konu onayında azınlığa zıt olmayan niyetteki motifler desteklenmezse, ikinci erteleme mümkün olamamaktadır. Kararların ertelemesi ; genel meclisin bilgilendirme prosedürüne hükmeden NCCT'nin 368. Maddesinde de belirtildiği üzere hissedarlara iletilmek zorundadır. En azından bir ay daha geç gerçekleşecek genel meclisin ikinci birleşmesinin birinciden bağımsız olmasıyla sonuçlanmaktadır³¹⁹.

Genel meclisin ikinci birleşiminde, azınlık ; kararların yeni ertelemesini talep edebilmektedir tabii ki yönetim konseyinin bu birleşmedeki eleştirel amaçlar üzerinden açıklamaları desteklememesi koşuluyla bu talepte bulunabilmektedir. Yine de, azınlık kadar talep edilememekte ; birinci birleşmede karşı oldukları amaç ve motifler geçerli olmaktadır. Konunun ve burada belirtilen amaçların genel meclis tarafından onayı durumunda, azınlık bu kararların ertelenmesini kaçırmaktadır. Azınlık genel meclisin iki birleşmesi arasındaki itirazları eş ölçüde sunabilmektedir³²⁰.

³¹⁸ UMUT, (K.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlere İlişkin Yenilikler*, <http://www.yenittk.com>, İstanbul, 2015.p.15.

³¹⁹ BURAK, (A.), *Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ayrılma Hakkı*, <http://webftp.gazi.edu.tr>, Ankara, 2014.p.33.

³²⁰ GÜRSEL, (Ö.), *Anonim Şirket Azınlık Hisse Sahiplerinin Haklarını Koruma Yolları*, <http://www.ongoren.av.tr>, İstanbul, Ocak 2015.p.10.

3. Yönetim konseyi üyeleri ve harici denetçilere karşı sivil sorumluluk hareketi konusunu genel meclisten talep etme hakkı

Genel meclis ; Türk ticaretinin yeni yasasının 341. Maddesindeki temel üzerine yönetim konseyi üyeleri ve harici denetçilere karşı sivil sorumluluk hareketi konusunu kararlaştırmak için ilişkili bir organdır³²¹. Genel meclisin bu kararı özel bir salt çoğunluğa gereksinim duymamaktadır³²². Sıradan bir salt çoğunluk yeterli olmaktadır.

Genel meclisin sivil sorumluluk hareketi konusunu kararlaştırmamasına rağmen, hissedarların oylaması ve talebi üzerine toplumsal sermayenin yüzde onunu temsil etmeleri durumunda, toplum bir aylık bir süreç içerisinde bu hareketin gelişimini beklemektedir. Bu durumda, azınlık talebi genel meclisin kararı ile sonuçlanmaktadır. Sonuç olarak, niyetlenen hareket toplum hareketi olacaktır³²³.

Bu hareketi işlemek için, toplum harici denetçiler tarafından temsil edilmektedir. Azınlık başka bir temsili eş ölçüde isimlendirebilmektedir. Harici denetçiler ve toplum temsilcileri bir aylık bir süreçte bu hareketi geliştirmese, azınlık hakkı Türk ticaretinin yeni yasasının 341. Madde 1. Paragrafında açıkça belirtildiği üzere kaybolmamaktadır³²⁴. Yine de harici denetçiler ve azınlık temsilcilerinin sorumluluklarıyla ilgili eğilimler koruma altında tutulmaktadır³²⁵.

Sivil sorumluluk hareketini işlemek amacıyla azınlık talebi ; belirli gün ışığının prensibinde başka bir istisna ile eşdeğerdir³²⁶. Sorumluluk hareketi azınlık talebi ile geliştirilmekteyse, güvenlik gibi yönetim sonuna kadar banka yakınlarındaki hareketlerini kontrol etmek zorundadır³²⁷. Özel bir kontrol talebi için olduğu gibi, bu kontrol amacı da toplumun olası zararlarını garantilemektedir³²⁸. Sonuç olarak, red durumunda³²⁹, toplum Türk ticaretinin yeni yasasının 341. Madde 2. Paragrafında belirtildiği üzere zararları onarmalarını azınlık hissedarlardan talep

³²¹ AHMET, (T.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Özellikle Şirketlerin mevcut ve azınlık hissesi Sahibi Ortakların Haklarını Kurması Bakımından çok Önemli bir Düzenleme daha var*, <http://www.asiad.org.tr>, İstanbul, 2015.p.32.

³²² SEZA, (R), *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlerle İlgili Başlıca Yenive Farklı Düzenlemeleri*, <http://www.ticaretkanunu.net>, Ankara, 2011.p.8.

³²³ BORA, (Ç.), *Şirketlerde Azlık Hakkı*, <http://www.fhm.com.tr>, İstanbul, 2015.p.9.

³²⁴ UMUT, (K.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlere İlişkin Yenilikler*, <http://www.yenitk.com>, İstanbul, 2015.p.5.

³²⁵ IRFAN, (A.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu M.208 Kapsamında Anonim Şirketlerde Azınlığın Ortaklıktan Çıkarılması*, <http://webftp.gazi.edu.tr>, 2013.p.9.

³²⁶ NİLGÜN (S.Ş), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Pay Sahiplerininin Hakları*, <http://www.ozdogrular.com>, İstanbul, Ocak 2012.p.5.

³²⁷ GÜRSEL, (Ö.), *Anonim Şirket Azınlık Hisse Sahiplerinin Haklarını Koruma Yolları*, <http://www.ongoren.av.tr>, İstanbul, Ocak 2015.p.10.

³²⁸ BORA, (Ç.), *Şirketlerde Azlık Hakkı*, <http://www.fhm.com.tr>, İstanbul, 2015.p.11.

³²⁹ AHMET, (T.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Özellikle Şirketlerin mevcut ve azınlık hissesi Sahibi Ortakların Haklarını Kurması Bakımından çok Önemli bir Düzenleme daha var*, <http://www.asiad.org.tr>, İstanbul, 2015.p.9.

edebilmektedir³³⁰. Bu hareket tarafından oluşacak ödenekler de birinci sırada belirtilmektedir.

4. Belirli bir gün amacı kaydı ve olağanüstü genel meclis bilgilendirmesi talep etme hakkı

NCCT'nin 366. Maddesinde de belirtildiği üzere, toplumsal sermayenin en az yüzde onunu temsil eden hissedarlar belirli bir gün amacı kaydı ve olağanüstü genel meclisin bilgilendirmesini yönetim konseyinden talep edebilmektedir ; ancak bu yüzde statüler tarafından azaltılabilmektedir. Azınlık talebi gerekli motifleri, tartışma konularını ve önerileri içerip yazmalıdır³³¹. Yönetim konseyi, azınlık motifleri yargılanmadıysa doğrulama hakkına sahip değildir ; bazı motifler için geciktirme yapmaksızın bilgilendirmeyi gerçekleştirmelidir.

Azınlık talebi yönetim konseyine iletilmektedir. Yönetim konseyinin reddi durumunda, azınlık harici denetçilerin görünme hakkına sahiptir. Harici denetçilerin görünmesi yazılı ve yasal olmalıdır. Azınlık isteği üzerine, NCCT'nin 355 ve 367. Maddelerinde belirtildiği üzere, harici denetçiler olağanüstü genel meclisini çağırabilmekte, belirli bir günde gerekli konuyu kaydedebilmektedir³³².

Yönetim konseyi ve harici denetçiler azınlık hissedarların isteği üzerine hareket etmezse, NCCT'nin 367. Maddesinde de belirtildiği üzere, savcı genel meclisi çağırıp onları yönetebilmekte ve belirli gün amacını kaydedebilmektedir³³³. Bunun için, azınlık genel meclisin birleşmesine kadar bilinen banka çevresinde güvenlik hareketlerini kontrol etmelidir. Savcının yönetimi NCCT'nin 367. Maddesi eğilimlerindeki gibi, genel meclis kararını eklemelidir. Bu yönetim varlığında, azınlık genel meclisi çağırmaktadır. Savcı yönetimi bilgilendirmeyi eklemelidir. Genel meclisin talebi reddi durumunda, azınlık talebinin genel meclis tarafından reddedilmesi durumunda, amaç kaydı, fiili süreç zıttının kaydı üzerine genel meclis kararının ertelenmesi hareketini geliştirmek için birlik gerekli değildir³³⁴.

³³⁰ ERCÜMENT, (E.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Haklarına İlişkin Yenilikler*, <http://www.erdem-erdem.com>, İstanbul, Haziran 2012.p.17.

³³¹ IRFAN, (A.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu M.208 Kapsamında Anonim Şirketlerde Azınlığın Ortaklıktan Çıkarılması*, <http://webftp.gazi.edu.tr>, 2013.p.5.

³³² Par conséquent, à propos de la décision prise par l'assemblée générale sur la demande de la minorité, les règles du NCCT sur l'annulation de la décision pourront être appliquées. L'on peut aussi lire: EROL (U.), *Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması*, <http://www.ticaretkanunu.net>, İstanbul, 2015, p.15.

³³³ ERCÜMENT, (E.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Haklarına İlişkin Yenilikler*, <http://www.erdem-erdem.com>, İstanbul, Haziran 2011.

³³⁴ UMUT, (K.), *Op.Cit.*, p.10.

5. Harici denetçilerin görünüm hakkı

Anonim şirketin her hissedarı ; yönetim konseyi üyeleri ve yöneticilerinin aksine harici denetçilerin görünüm hakkına sahiptir. Harici denetçiler incelenmek zorunluluğundadır. Azınlık tarafından işlenilen bu çözüm ile, harici denetçiler rapor formu üzerine bir çalışma sonucu hazırlamalıdır ve eğer gerekli bulunursa, olağanüstü genel meclis çağrılmalıdır. Azınlık NCCT'nin 256. Madde 3. Paragrafında açıkça belirtildiği üzere bilinen bank yakınlarında güvenlik hareketlerini kontrol etme zorunluluğundadır³³⁵. Bu eğilim doktrin tarafından eleştirilmektedir çünkü harici denetçiler³³⁶ azınlığa karşı ilgi ve zarar üzerine hareketleri geliştirme hakkına sahip değildir³³⁷.

AZINLIĞIN NEGATİF HAKLARI

1. Tahliye ve Uzlaş

NCCT'nin 310. Maddesinde belirtildiği üzere, kurucular, yönetim konseyi üyeleri ve harici denetçiler ; tahliye ve uzlaş üzerine özgür olamamaktadır. NCCT'nin 305'ten başlayıp 309'a kadar olan maddeleri tarafından öngörülen sorumluluk ticaret kaydında toplumun kayıtlanması sonrası dört sene olarak belirtilmektedir. Bu sürecin sona ermesi durumunda, tahliye ve uzlaş genel meclis kararı tarafından yerini alacaktır³³⁸.

Yine de, toplumsal sermayenin yüzde onunu temsil eden hissedarlar tahliye ve uzlaşya karşı oylarsa ; kurucular, yönetim konseyi üyeleri ve harici denetçiler genel meclis kararı tarafından sorumlulukları üzerine özgür olamamaktadır. Tahliye ve uzlaşyı engellemek için, azınlığın zıt yönde oy vermesi yeterlidir ; diğer azınlık hakları için olduğu gibi bir talep düşünmesi gerekmemektedir³³⁹.

Baskın doktrine göre, 310. Madde tarafından belirtilen hak ; azınlığın negatif haklarından biridir ; çünkü genel meclis birliğinde karar oluşumunu engelleme

³³⁵ SEZA, (R), *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlerle İlgili Başlıca Yeni ve Farklı Düzenlemeleri*, <http://www.ticaretkanunu.net>, Ankara, 2011.p.11.

³³⁶ Par contre, selon GÜRSEL (Ö), l'inscription d'unobjet à l'ordre du jour de l'assemblée générale ou du conseil d'administration par les commissaires aux comptes, n'est pas possible. Car, ce droit appartient strictement à la minorité. GÜRSEL, (Ö.), *Anonim Şirket Azınlık Hisse Sahiplerinin Haklarını Koruma Yolları*, <http://www.ongoren.av.tr>, İstanbul, Ocak 2015.

³³⁷ EROL (U.), *Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması*, <http://www.ticaretkanunu.net>, İstanbul, 2015,s.15. Lire aussi l'article 356 alinéas 1 du nouveau code turc de commerce, **Op.cit.** p.25.

³³⁸ BORA, (Ç.), *Şirketlerde Azlık Hakkı*, <http://www.fhm.com.tr>, İstanbul, 2015.p.20.

³³⁹ BORA, (Ç.), *Şirketlerde Azlık Hakkı*, <http://www.fhm.com.tr>, İstanbul, 2015.p.6.

olasılığı taşımaktadır³⁴⁰. Yine de, bazı yöneticiler için, NCCT'nin 310. Maddesi kalifiye salt çoğunluğu öngören salt çoğunluklar üzerine eğilimleri incelemektedir. Bu yöneticiler önermektedir ki bu eğilimler teknik anlada azınlık hakkı inşa etmemektedir çünkü talep gerekliliğini öngörmemektedir³⁴¹.

2. Salt Çoğunluk ve Nitelikli Çoğunluk

Kanun ve statüler başka bir şeyi göstermezse, NCCT'nin 372. Maddesi üzerine genel meclis toplumsal sermayenin yüzde yirmibeşini (« olağan salt çoğunluk mevcudiyeti ») temsil eden hissedarların varlığında geçerli şekilde birleşmektedir ; ve NCCT'nin 378. Maddesine göre çoğunlukla kararlar almaktadır. Birçok durumda, yasayıcı büyük bir katılım garantilemek amacıyla önemli kararlar için nitelikli çoğunlukları öngörmektedir :

- Toplumun milliyetinin değişimi ve bilinmezlik gerektiren hissedar katkılarının artışı³⁴².
- Toplumsal sermayenin üçte ikisini temsil eden hissedarların varlığını gerektiren toplum türü ve toplumsal amaç değişikliği. Çoğunluk katılım göstermezse, toplumsal sermayenin yarısını temsil eden hissedarların genel meclisin ikinci birleşmesinde hazır bulunması zorunludur. (NCCT'nin 388. Madde 2. Paragrafı).
- Statülerin başka değişimleri sadece toplumsal sermayenin yarısını temsil eden hissedarların varlığıyla mümkündür. Aksi halde, toplumsal sermayenin üçte birini temsil eden hissedarlar ; genel meclisin ikinci birleşmesinde temsil etme zorunluluğundadır. (NCCT'nin 388. Madde 4. Paragrafı).

Genel meclis NCCT'nin 388. Madde 4. Paragrafında da açıkça belirtildiği üzere nitelikli çoğunluğun oluşturduğu tüm kanun durumları içerisinde oy çoğunluğu ile karar almaktadır³⁴³. NCCT'nin 388. Maddesine öngörülen çoğunluk zorunlulukların karşılanması ve toplumun çözülmesini eş ölçüde onaylamaktadır. Statüler NCCT'nin 388. Maddesinde düzenlenmiş olan rapor aracılığıyla nitelikli çoğunluk öngörülebilmektedir ancak bunu eksiltememektedir³⁴⁴.

³⁴⁰ BURAK, (A.), *Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ayrılma Hakkı*, <http://webftp.gazi.edu.tr>, Ankara, 2014.p.7.

³⁴¹ AHMET, (T.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Özellikle Şirketlerin mevcut ve azınlık hissesi Sahibi Ortakların Haklarını Kurması Bakımından çok Önemli bir Düzenleme daha var*, <http://www.asiad.org.tr>, İstanbul, 2015.p.12.

³⁴² Lire l'article 388 alinéas 1 du nouveau code turc de commerce.

³⁴³ En vertu de l'article 11 al. 7 de la Loi sur le Marché des capitaux, dans les sociétés anonymes dont les actionnaires offertes au public, si les statuts n'en disposent pas autrement, le quorum ordinaire (l'article 372 du NCCT) s'applique aux sujets réglés par l'article 388 alinéas 3 et 4.

³⁴⁴ EROL (U.), *Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması*, <http://www.ticaretkanunu.net>, İstanbul, 2015,s.15. Lire aussi l'article 356 alinéas 1 du nouveau code turc de commerce, *Op.cit.* p.25.

AZINLIĞA KARŞI ÇOĞUNLUĞUN KORUNMASI

NCCT ; kanun veya statüler tarafından tanınmış hakları kötüye kullanan azınlığa karşı çoğunluk ve toplumu korumak için eğilimler içermemektedir. Özellikle, nitelikli çoğunluğun gerekli olduğu durumda, yönetici ve yararçı alanlar üzerine istekleri kabul etmeye zorlama amacı içerisinde ticari hayatın kaçınılmaz kararlarını almak üzere engelleyen toplumu engelleyebilmektedir.

Bazı yöneticilere göre, azınlık kararları iptal edilememektedir çünkü azınlık bir meclis oluşturmamaktadır³⁴⁵. Dahası, azınlık kanun tarafından tanınmış haklardan yarar sağlamaktadır. Bu nedenle azınlık kararlarının iptali mümkün değildir. Buna karşılık, diğer yöneticiler ve yargıtay için azınlıkların kullandığı haklar bir karar olarak incelenmektedir³⁴⁶. Bunun için, azınlığın kararları özellikle iyi niyetli prensiplerin şiddet içermesi durumunda³⁴⁷, NCCT'nin 381. Maddesinde açıkça belirtildiği üzere bir iptal gerçekleştirilmektedir³⁴⁸.

Azınlık kararlarına karşı toplum ve çoğunluğu korumanın bir diğer yöntemi de kötü niyetli kararlar almak ; Türk Sivil Yasasının 2. Maddesinde belirtilmektedir ve şu şekildedir : « iyi niyet kurallarına göre zorunlulukların her biri sonlandırılabilir ve hakların her biri uygulanmaktadır. Hakkın kötüye kullanımı görüldüğünde kanun tarafından korunmamaktadır. » Aynı zamanda, azınlık tarafından provoke edilen blokaj ; iyi niyet kurallarının bir ihlalini inşa ettiğinde, azınlık hissedarlar toplum ve diğer hissedarlar tarafından işlenen zararları telafi etmek zorundadır³⁴⁹.

Bu durumda, azınlık hissedarların hakkı anonim şirketlerce öngörülmediği zaman, belli başlı toplumların türk hakkı üzerinde sonuca varabiliriz. Bu haklar genel bir eğilim oluşumu altında görülmemektedir. Her azınlık hakkı belirli bir eğilim amacı

³⁴⁵ BURAK, (A.), *Halka Açık Anonim Ortaklıklarda PaySahibinin Ayrılma Hakkı*,

<http://webftp.gazi.edu.tr>, Ankara, 2014.p.8.

³⁴⁶ AHMET, (T.), *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Özellikle Şirketlerin mevcut ve azınlık hissesi Sahibi Ortakların Haklarını Kurması Bakımından çok Önemli bir Düzenleme daha var*, <http://www.asiad.org.tr>, İstanbul, 2015.p.5.

³⁴⁷ 11e Chambre civile de la cour de cassation, 17.05.1972, No: 1576/2493 in MOROĞLU, Code du commerce, p. 308; 11e Chambre civile de la cour de cassation, 25.11.1978 No: 4586/5184 in MOROĞLU, Code du commerce, p.310; MOROĞLU, La protection, p.220.

³⁴⁸ En vertu de l'article. 381 du NCCT, les décisions de l'assemblée général équivalent la loi, les statuts et le principe de la bonne foi, peuvent faire l'objet d'une demande d'annulation.

³⁴⁹ BORA, (Ç.), *Şirketlerde Azlık Hakkı*, <http://www.fhm.com.tr>, İstanbul, 2015.p.10.

oluşturmaktadır. Azınlık hakları sadece toplumsal sermayenin en az yüzde onunu temsil eden hissedarlara tanınmaktadır. Bu oran ile topluma çağrı yapabilen anonim şirketleri içerisinde yüzde beşe sahip de olunabilmektedir. Harici durumu öngören yasanın önlemi içerisinde, bu kurallar diğer tür toplumlar içerisinde uygulanabilmektedir.

Bu yüzden mahkemeler NCCT tarafından öngörülen diğerleri gibi azınlıkların yeni haklarını oluşturma veya prensipleri uygulama eğilimine sahip değildir. Azınlık hissedarların pozitif hakları savcı tarafından garantilenmekte ve bu hakların tam olarak kullanımını üzerine azınlıklara izin verilmektedir. Bu yüzden, tüm kötüye kullanıma karşın toplumu korumak ve tamamen zararlarının telafisini garantilemek amacıyla azınlık bank etrafındaki hareketlerini engellemektedir. Kanun azınlık ve çoğunluk arasındaki dengeyi kurmaktadır, bir diğer deyişle toplum dengesini oluşturmaktadır.

GENEL SONUÇ

Türk yasaları ve Afrika Ticaret Kanunu Uyum Örgütü'nün (Organisation pour l'harmonisation en Afrique des droits des affaires, OHADA) yasaları kapsamındaki sermaye şirketlerinde azınlık hissedarlarının korunması üzerine olan bu çalışmamız sonunda, her iki yasa koyucu için, analiz edilen iki hukuk kapsamındaki sermaye şirketlerindeki azınlık hissedarların korunmasının çok önemli bir konu teşkil ettiği tespitini yapabiliriz.

Her iki yasa koyucu, sermaye şirketlerinde çoğunluk ile azınlık hissedarları arasında ortaya çıkabilecek menfaat eşitsizliğinin farkındadır. Her iki yasa koyucu tarafından alınan ilk önlemler, yanlış anlamaları önlemek için, şirket "şeyinin" yönetimine ve karar süreçlerine tüm hissedarların etkili katılmasına imkân vermek için, şirket organlarının rolünün etkinliği eliyle bu ticari şirketlerin iyi yönetişimini güçlendirmek olmuştur.

Afrika Ticaret Kanunu Uyum Örgütü'nün (Organisation pour l'harmonisation en Afrique des droits des affaires, OHADA) yasa koyucusunun Acte Uniforme eliyle yönetilen tüm sermaye şirketlerinde azınlık hissedarlarının korunması açısından süreçler öngörmüş olmasının altını çizmek bize önemli görünmektedir. Burada, hatırlatmalıyız ki, OHADA hukukundaki sermaye şirketleri: anonim şirketler, limitet şirketler ve basitleştirilmiş anonim şirketler olarak belirlenmiştir.

Buna karşın, Türk yasa koyucusu sadece anonim şirketlerde azınlık hissedarlarının korunması için önlemler öngörmüştür. Yani, Türk hukukunda, limitet şirketlerde azınlık hissedarlarının korunması için açık yasal önlemler yer almamaktadır. Limitet şirketlerde, azınlık hissedarları, sadece yetkili organların genel kurul için toplanma talebinde bulunmadıkları durumlarda, genel kurulun toplanmasını talep etmek hakkına sahiptirler. Ancak, Türk hukukunda anonim şirketlerde uygulanan azınlıkların korunması önlemlerinin, kooperatif şirketler hakkındaki yasal hükümler

uyarınca hukukun genel prensipleri açısından, istisna olarak, sermaye şirketlerine uygulanabilir olduğunu belirtmeliyiz.

OHADA hukukunda sermaye şirketlerde azınlık hissedarlarının korunması önlemlerinin dikkatli bir analizinde, yasa koyucunun bu yönde kararlarını elbette memnuniyetle karşılıyoruz. Ancak, aynı zamanda, bazı yasal düzenlemelerin zayıflıkları kapsadığını ve OHADA kanun koyucusu tarafından izlenen objektiflere sıkıntısızca ulaşmak için reform yapılması gerekliliğini gözlemliyoruz.

Azınlıkların etkili korunmasını sağlamak için OHADA yasa koyucusunun yadsınamaz iradesine rağmen, çoğunluk hissedarların ağırlığı, yöneticilerin yönetim muameleleri ve denetçileri tarafından yürütülen kontrollere karşı haklarını korumak için, şirketlerdeki azınlık hissedarlarının bazı engellerle karşılaşmak zorunda olduklarının altını çizmemiz gerekiyor.

Bunun altını çizmemiz sonucunda, ister azınlık ister çoğunluk hissedarlarının iyi bir koruması için, her şirkette, yönetim muamelesinin erken teşhisine imkân veren başvuru yolları, hissedarlar için zararlı olabileceği gibi, yadsınamaz da bir menfaat sunar. Ancak, bu yollar, yönetim ve kontrol organları tarafından oluşan kusurların olmasını engelleyemedikleri zaman, tazminat davasının gerçekleştirilmesinin de kolay olmayacağını altını çizmek uygun olacaktır.

OHADA hukukunda, hissedarların menfaatleri için zararlı olabilen, yönetim muamelesinin erken teşhisinin yolları için bir dizi sınır olduğunu not etmeliyiz. Elbette, gerçek bir uyarı için başvuru yolu veya – ticari şirkete yargıcın zamansız bir müdahalesine yol açabilen – bu uyarının uygulanmasının bağımsız bilirkişi raporuna başvuru yolu hakkındaki gerçek yetki hakkında alçakgönüllü olmak bizim için uygun gözükmektedir. Ayrıca, OHADA yasa koyucuları, bağımsız bilirkişi tarafından ortaya çıkabilecek kusurlu ve zararlı muameleler durumunda, bağımsız bilirkişi için açıkça hiçbir sorumluluk rejimi öngörmemiştir.

Ticari şirkete yargıcın zamansız müdahalesinin ortaya çıkardığı tehlike için, bağımsız bilirkişi raporunun ilk niyetinin, hissedarı, aydınlatmak, bilgilendirmek ve dolayısıyla hissedarı korumak olduğu not edilmelidir. Aslında, hakikat ve bilgi için

gerçekleştirilen bu araştırma, negatif bir etki üretmek için yeterince elverişlidir. Söylenmelidir ki, reddedilen yargıcın prensipte müdahalesi değildir, bu müdahalenin sıklığıdır. Çünkü bazen, bazı davalar yönetimin reklamını kötü bir şekilde etkilemektedir.

Ancak, şu açıktır ki yargıca başvuru yolu gizlenemez, çoğunlukla kamuya açık olan duruşmalar ve bu duruşmalar gizli oturum veya konsey toplantı salonunda olsa bile, müdahale kararı mutlaka kamuya açık olarak yapılacaktır, böylece ortakların ve diğer ilgili tarafların dikkati, ilgili şirketin içinden geçtiği zorluklara yönelecektir. Bu nedenle sadece istisnai durumlarda bu tip bir korumaya başvurmak söz konusudur. Yöneticiler, ihtiyaca göre, hissedarların kapsamlı ve sürekli bilgileri aracılığıyla, yönetimin şeffaf olarak düzenlenmesini sağlamalıdır.

Nitekim bağımsız bir bilirkişinin atanması esasen yargıcın işidir, yargıç, artık, şirketin yönetim operasyonlarına değer biçmek için bu yolu seçer. Öyleyse, bağımsız bilirkişinin atanmasında, yargıç tarafından alınan kararların yasal hakkını ve yerindeliğini sorgularız. Uygulamada, ek bir bilginin yeterli olması için, yargıç, hangi kriterlere göre yönetim operasyonunun itiraz edilebilir ve yeterince şüpheli görüldüğüne karar veriyor?

Ticari şirketin tüm bileşenini karakterize eden “*affectio societatis*” yükümlülüğüne tabi olmayan bir kimsenin nasıl bu şirket için karar alma yetkisine sahip olduğunu anlamak zordur. Aynı şekilde, bağımsız bilirkişi bir defa atandığında, onu göz ardı edemeyiz, bağımsız bilirkişi işleri açıklığa kavuşturmak amacıyla ciddi bir soruşturma yürütmek zorundadır. Bu ciddi yasama sürecinde, bir defa daha işlerin güvenilirliğinin ciddi bir darbe almasından endişe edilir. Şirketin en küçük zorlukları hakkında dahi artık bilgilendirilme zorunluluğu kapsamında olan üçüncü kişiler, şirkete karşı güvensizlik duyabilirler.

Böylece, OHADA yasa koyucuları bağımsız bir bilirkişinin atanmasının koşullarını açıkça belirleyerek ve aynı şekilde “*yönetim operasyonları*” kavramının içeriğini de netleştirerek şimdiden kazanacaktır. Bu başvuru yargıcın, ticari menfaat yönünde karar verebilmesine imkân verir. Aynı zamanda, kusur halinde, bağımsız bilirkişinin

sorumluluklarını kabul etmemesi riskini karakterize eden gizlilik yükümlüğünün sınırlanmasına imkân verir.

Yukarıda belirtildiği gibi, OHADA yasa koyucusu, görevlerini yerine getirirken bağımsız bilirkişinin yaptığı kusurlar için bir bağımsız bilirkişisi sorumluluğu rejimi düzenlememiştir, bununla beraber, bahsi geçen bu bağımsız bilirkişi, ticari şirketin işletilmesinin detaylarını bilmesi için çağrılmaktadır. Örneğin, OHADA hukukunun kaynağı olan Fransız hukukuyla karşılaştırıldığında, bağımsız bilirkişinin statüsü daha açık olmakla beraber Fransız yasa koyucusunun da bu aktör için bir sorumluluk rejimi belirlemediğini aynı şekilde görüyoruz. Bu boşluk, bize, OHADA hukukunda azınlık hissedarlarının güvenlik garantilerinin nasıl yontulduğunu açık bir şekilde gösteriyor.

Bizim görüşümüze göre, bağımsız bilirkişinin sorumluluk rejimi, yetki kapsamı farklı olmakla birlikte, OHADA yasa koyucusu tarafından oldukça iyi düzenlenen denetçiler rejimini model olarak alabilir. Herhangi bir durumda, bağımsız bilirkişinin yaptırımının sonucu olan başvuru yolunun doğurucu olayı kusur olur. Bağımsız bilirkişi raporu şirketin yönetimi hakkında hissedarlara ışık tutar, bağımsız bilirkişi buna bir engel olamaz.

Bağımsız bilirkişinin atanmasının acil bir şekilde yönetildiği doğrudur. Yerleştirilen bağımsız bilirkişinin kusuru yaptırımlara yol açar. Yaptırımlar ile ilgili olarak, hissedarlara verilen zararı, bilirkişi karşılamakla yükümlüdür. Bu zararı karşılama tazminatın ödenmesi olarak özetlenir. Zararı karşılamaya yönelik hukuki dava, bilirkişiye karşı hissedarlar tarafından bireysel veya kolektif olarak başlatılabilir. Ve şüphesiz, kusurlu bilirkişilerin yaptırma tabi tutulması, ister azınlık ister çoğunluk olsun hissedarların güvenliğine yardımcı olur.

Sorumlulukların kurulmasının önündeki engeller, ispat rejimini veticari hissenin “*ut singuli*” uygulamasından meydana gelen zorlukların da kaynağı olan sorumlulukların belirsiz olarak saptanmasını da içerebilir. Azınlık veya çoğunluk hissedarlarınca uğranan zararların karşılanması, tartışmasız bir şekilde, bir istismarın ispatı sorunuyla karşılaşır. Ayrıca, çoğunluğun istismarı durumunda, azınlıklar, şirketin boyutu ve faaliyetlerin doğası göz önüne alındığında makul olarak beklenebilecek

kazancı üretmediğini sık sık farkına varırlar. İhmallerden şüphelenirler, ihtilası görürler fakat onların zararlarının karşılanmasını engelleyen, mağduriyetlerini belirlemede başarısız olurlar.

Bu yasal durum, hesapların denetimi ve bir bağımsız bilirkişinin atanması yoluyla ticari şirketler ve ekonomik çıkar grupları ile ilgili OHADA Tek biçimli yasası (*l'Acte uniforme*) ile iyileştirilebilir gibi görünse de, zorluk çıkarmaya devam eder. CHARTIER tarafından belirtildiği gibi “Oy hakkının istismarını yapan bir kimsenin tespiti zor olabilir. Nitekim bu tespit, her ortağın elini kaldırarak veya gizli oy pusulası ile oy verdiğinin ispatının rapor edildiğini varsayar.”

Sorumlu yöneticileri ve denetçileri için de, hissedarların başvuruları, ispatlama zorluklarıyla karşılaşacaktır. Nitekim bu amaca yönelik daha iyi bir belgelendirme hissedar için zordur. Buna ek olarak, denetçisine karşı, özellikle, kusur ve zarar arasındaki nedensellik bağının ispatlanması genellikle zordur, çünkü denetçilerin kusuru zararın tek nedeni değildir. Böyle bir kusur, zaten ispatlanması yeterince zor olan, yöneticilerin kusuruna mahal verir veya böyle bir kusuru vahimleştirir.

Öte yandan, hissedarların haklarını olumsuz etkileyebilen kusurları gösterici bir liste hazırlamak oldukça zordur. OHADA yasa koyucusu, ticari şirketlerdeki, bazı iştirakçilerin kusurlarını açık bir şekilde belirlemede geri kalmıştır. Bu tasfiye memurunun kusurları için de geçerlidir, bununla beraber bu memurların müdahaleleri hissedarların hakları için risksiz değildir. Yasa koyucunun en azından hukuki planda bunların sorumluluklarını yeterli bir açıklıkla düzenlememesi üzüntü vericidir.

Aslında, kimse şirketin tasfiyesi sırasında, tasfiye memurunun yönetici rolünü oynamasını yadsımamaktadır. Öyleyse, eğer görevinde, kusur işlemişse veya yasaya karşı geliyorsa, bu memur üstlendiği sorumluluğu bilebiliyor olmalıdır. Bu bağlamda, şirket yöneticileri için öngörülen sorumluluk, memurun sorumluluğu için örnek olmalıdır. Muhtemelen bu türden bir çıkarsama, OHADA yasa koyucusunu, başka bir ticari aktör olan tasfiye memuruna uygun bir sorumluluk rejimi düzenlememesine götürmüştür.

Aynı zamanda, tasfiye memuru, kendi faaliyetlerini yerine getirirken kendisi tarafından işlenen kusurların zararlı sonuçlarını, şirkete, üçüncü kişilere ve hissedarlara karşı tazmin edecektir. Öyleyse, eğer yönetim kusurları şirkette bir zarara neden olmuşsa, dava açabileceklerdir. Ve eğer, memurun kusurları, bizzat bir ortağa zarar verirse, bireysel bir tazminat davası ona karşı açık bir yol olacaktır. Bu mantığı takip edersek, bu tazminat davası zarardan itibaren üç yıl ile zaman aşımına uğramalıdır ve eğer gizlenmişse, açığa çıktığı andan itibaren üç yıl ile zaman aşımına uğramalıdır.

Bir başka zorluk, özellikle hisse üzerindeki “ut singuli” uygulamasıyla meydana gelen zorluktur. Kusur ve zarar arasındaki nedensellik bağıını ispatlayıp raporlamanın zorluğunu biliyoruz, çünkü davalık muameleler çoğu zaman, farklı bir ekonomik ortamda, incelemeye tabi tutulmalarından birkaç yıl önce yapılmışlardır. Daha çok, hissedarların tüm haklarına zarar veren nitelikteki ciddi zorlukları üstlenmelerini gerektiren hisse üzerindeki “ut singuli” uygulamasına sıkı sıkıya yeniden şekil vermek pratikte zordur.

Birincisi, bu uygulama, sadece şirketin hak sahibi olduğu ve sonuçta temsilcilerinin yetkisinden gelmesi gereken bir yetkiyi bir hissedara verir. Bu hipotezde, hisse üzerindeki “ut singuli” uygulaması, bir anarşininmayasının tüm delilini içerir, çünkü bu uygulama, ortak işleri yürüten çoğunluk tarafından yükümlü olan organların, onların ticari menfaatlerinin en iyi şekilde yargılayıcısı olduğunun, bir hissedara karşı ileri sürülmesine imkân verir. Davayı uzatmaya aşırı bir şekilde istekli hissedarların tutkusunu kızıştırarak, onların şirketi felç etmelerinin de riskini taşır. Bu nedenle Türk hukukunda öngörüldüğü gibi, parasal mevduat garantilerini öngörmek gereklidir.

Daha sonra, bireysel davada, hisse üzerindeki “ut singuki” uygulamasını ayırt etmek, hissedar için, her zaman kolay değildir. Oysa bu iki hissenin rejimi bir birinden çok farklıdır. Zorlukların ötesinde, hukuki sorumluluğun istenilen etkileri üretmekten uzak olduğunu unutmamalıyız, çünkü hukuki sorumluluğun iyileştirici kapsamı büyük ölçüde azdır.

Ayrıca, hissedarların haklarının korunması için önemli ve zorunlu olan kendi fonksiyonlarını yürütmedeki kusur durumunda, şirket yöneticilerine, denetçilerine, tasfiye memuruna ve aynı zamanda bağımsız bilirkişiye karşı, yaptırım gibi hukuki sorumlulukların iyicil karakterinin altını çizmek bize uygun görünmektedir. Bu, zarar meydana gelmeden önce, mağdurun hangi durumda olduğunun tespiti ile ilgili ise de, sorumluluk sadece, kusuru yapanın yeterli bir çözüme gücüne sahip olduğu koşuluyla, bir yaptırım meydana getirir.

Nitekim şirket yöneticileri veya denetçileri finansal olarak yetkin kimseler olmadıkları zamanda, hukuki sorumluluklarının korkusu onların şaibeli muamelelerini engellemez. Yani, tazminat davası, çok sık etkisiz bir yaptırım olarak görünüyor demektir. Böylece zararın tazmin süreci olarak, bu sorumluluk, genellikle takip edilenlerin borcunu ödeyemezliği veya en azından, zararın büyüklüğü ile mahkûmiyetin üzerinde yerine getirildiği mülkün, gerçek veya idare edilmiş azlığı arasındaki orantısızlıkla sık sık karşılaşır.

Öte yandan, hissedar sonuçları halen belirsiz bir sürecin giderek daha artan mahkeme masraflarını korkutucu bulacaktır. OHADA yasalarında şu anda mevcut olduğu gibi, yaptırım olarak tazminat davası hissedarların en uygun koruması için gerekiyor olması, çözüm alanları için yasal bir yeniden okuma yapmasını gerektiren bazı eksikleri sergiler.

OHADA hukukunda sermaye şirketlerinde azınlık hissedarlarının korunmasının güçlendirilmesinin ekseni ile ilgili olarak belirtmeyiz ki, hükümsüz muameleler ve tazminat davası, hissedarların güvenliğinin sağlanması girişiminde sınırlarının yeterliliklerini göstermiştir, hiçbiri ihmal edilemez olan, koruma usullerini restore etmek ve bu kimselerin görevlerini tamamlamaları amacı için, onlar için, koruyucu unsurlara ek bir destek sağlaması için her halükarda zaruridir. Bu nedenle, sorunun tam olarak çözülmesi için, bir yandan, kusur yapmaya daha müsait olan bazı ticari aktörler tarafından profesyonel bir sigorta yükümlülüğü diğer yandan, kusursuz sorumluluk ihtimali öngörülmelidir.

Şirketin yöneticileri ve yukarıda belirtilen ticari aktörler için profesyonel sorumluluk veya kusursuz sorumluluğu göz önüne getirmek, herhangi bir kökenden kaynaklanan

kusurların mağduru olan hissedarı, etkili ve tam bir tazminat yoluyla, korumayı sağlar. Yani, bu zarar meydana gelmeden önce, mağdurun hangi durumda olduğunun mümkün olduğunca tespitinin belirlenmesi demektir. Ayrıca, Boris STRAK'ın belirttiği gibi, zararın karşılanması, ne mağdurun haksız zenginleşmesine neden olacak şekilde zarardan fazla olmalı, ne de zarardan az olmalıdır. Ama bu zararın karşılanması, mağdurun eski durumuna getirilmesinin üstünde olmalıdır.

Bizim için, sorumluluğa, zararın önlenmesinde olduğu kadar ortaya çıkmasında da, bir teşvik fonksiyonu tahsis etmek söz konusudur. Bunu başarmak için, ilk tedbirlerden birinin, sorumluluğun elden geçirilmesinin üzerine dayandırılması, uygun görünmektedir. Bizim görüşümüze göre, eğer iki sorumluluk rejimi muhafaza edilmiyorsa, kusurlu sorumluluk rejiminden kusursuz sorumluluk rejimine geçilmelidir. Bu, kendi çıkarına dokunulduğunu varsayan herhangi bir hissedar için tam tazminat veya otomatik bir sorumluluk hakkı sağlayacaktır.

Böylece, zararın ortaya çıkmasını önlenmeye yönelik muameleler, hukuki sorumluluğun istenen etkinliğini güçlendirilebilir. Buna ek olarak, zararın gerçek maliyetinden daha yüksek bir miktara tazminat artırımı, yöneticilerin ve diğer herkesin, sağlıklı ve ihtiyatlı bir yönetime dâhil olmasına imkân verecektir. Diğer bir deyişle, para ödentisi yoluyla zarar giderimi fonksiyonunu bir teşvik fonksiyonuna dönüştürmek söz konusudur.

Son olarak, yönetim kusuru için yöneticilerin sorumluluğunun nedeninin ve suç ortaklığı veya ihmal için denetçilerin sorumluluğunun nedeninin ortaya konmasını kolaylaştırmak, kesinlikle yeniden hukuki sorumluluğun etkinliğini güçlendirerek olacaktır. Ve böylece, mağdurların, hissedarların suçlarından etkili olarak korunması, profesyonel bir sigorta yolu da dâhil olmak üzere, tüm yollarla, suçu işleyen hissedarı mağdurun zararını karşılamak zorunda bıraktıracak gerçekleştirecektir.

OHADA hukukundaki sermaye şirketlerinde azınlık hissedarlarının korunması sürecinde, şirket yöneticileri, denetçiler ve aynı zamanda tasfiye memurları ve bağımsız bilirkişilerince profesyonel bir sigorta yükümlülüğü teklif ediyor olmamız belki bazıları için abartılı görünebilir, ama bu fikrin geçerliliği aşağıdaki nedenlerden dolayı bize dikkate değer gözükmektedir:

Şüphesiz, ticari bir şirketin yönetimi, özellikle bir sermaye şirketinin yönetimi, şirket yöneticileri tarafından alınan bazı riskleri içerir. Ama risk kavramı bir kusura neden olduğu zaman, şirket yöneticisinin sorumluluğuna eklenenticiari menfaat ve risk alma arasındaki orantısızlığın geçerli olmadığı sayılır ve hissedarın tazmini sorunu kesin bir şekilde ortaya çıkar. Şirket yöneticilerinin, denetçilerin, bağımsız bilirkişilerin ve tasfiye memurlarının eylemlerinin neden olduğu zarar durumunda, hissedarların zararlarının tamamının tazminini olanaksız kılan, yukarda anılan kişilerin istemsiz veya organize olarak geçim olanaklarından yoksunluğuyla karşı karşıya kalınması durumunda, sigorta, hissedarların maruz kaldıkları zararın etkin ve tam tazminini elde etmesine imkân veren en uygun yol olarak görünmektedir.

Nitekim sigorta, sorumluluğun teşviki karakterini korurken riskten kaçınmaya çaba gösteren bireyi korur. Başka bir deyişle, yönetici veya denetçi, şirketler hukukunda öngörülmüş olan üç kusurdan birini işlediğinde, zarar verenin sorumluluğunu sigorta etme yolunun müdahalesine dayanan bir zarar gerçekleştiğinde, hissedar zararı ödeyecektir, mağdur kusuru işleyen esas kişiye başvurma zorunluluğu olmadan, yöneticiye veya denetçiye karşı doğrudan tazminat davası yoluna başvurur.

Ayrıca, neden oldukları zararların mağduru olan hissedarın zararını karşılamaya mahkûm olan şirket yöneticileri, denetçiler, bağımsız bilirkişileri ve tasfiye memurlarının borcunu ödeyemezliği kusurunu aşmak için, OHADA yasa koyucusu için bu kimselere profesyonel bir sigorta dayatmak uygun olacaktır.

Elbette, sigorta mekanizmasının, zararın giderimi ile karşı karşıya kalan şirket yöneticilerinin, denetçilerin veya diğer ticari aktörlerin sorumsuzlaştırılmasına yol açabileceğini ileri sürebiliriz, sigorta mekanizması hukuki sorumluluğa atamak istediğimiz teşvik karakterini riske sokarak, sigortalanmışlar, sigortalanmış olduklarını bilerek, artık önlem almayı bırakacaktır.

Ancak, sigortanın yukarıda belirtilen teşvik karakteri pahasına oluşabilen bu *a priori* uyumsuzluk öncelikle, sigorta acentelerinin riski bilmeme sıklığı veya riski kötü tahmini, kötü bilgileri, vs. açısından, sigorta acentelerinin davranışları dolayısıyla da beklenebilir. Bundan sonra, muhtemel bir zararın gideriminin, sorumluluk teşviki karakterini tamamen ortadan kaldırmadığını unutmamak gerekir.

Sigorta ekonomisi öğretilerine göre, sigortalar, genellikle kapsamlı bir sigorta sunmaz. Bu sebeple, sigorta sıklıkla sınırlandırılır. Şirketin yararına, tazminat ve sigorta bedeli arasındaki farkı üstlenmek zorunda olan kusurlu şirket yöneticisi veya denetçi veya diğer aktörlerin tazmininin maksimumunu oluşturan sigorta bedelini şirket öngörür. Böylece, hissedar, tam olarak tazmin edilecektir.

Son olarak, Türk ticari şirketler hakkında, Türk yasa koyucusu, aşağıda görüleceği gibi, anonim şirketlerde azınlıkların korunması tedbirleri için çok açıktır: Yönetim Kurulunda Teslim Hakkı, Aday Önerme Hakkı, Feshi Talep Etme Hakkı, Özel denetim isteme hakkı, Nama yazılı hisselerin bastırılmasını talep etme hakkı, Genel kurulu olağanüstü toplantıya davet hakkı, Kurucularını İlk Yönetim ve denetim kurulunun ibrasında anahtar rolü ve Finansal tabloların müzakerelerini erteleme hakkı bulunmaktadır.

1-Yönetim Kurulunda Temsil Hakkı

Azınlık pay sahiplerine YTTK kapsamında tanınan önemli ve yeni haklarda nilki ETTK'da düzenlenmiş olmayıp YTTK ile getirilen anonim şirketlerde azınlık pay sahibinin yönetim kurulunda temsil hakkıdır. İlgili düzenlemeye göre, esas sözleşmede öngörülmek şartı ile azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı verilmektedir.

2-Aday Önerme Hakkı

Esas sözleşme ile azlığa aynı zamanda aday önerme hakkı da tanınabilir. Azınlık pay sahipleri tarafından aday olarak gösterilen kişinin, haklı bir sebep yoksa genel kurul tarafından üye olarak seçilmesi zorunludur. YTTK'nın gerekçesinde bu hakkın tanınması, "toplumsal politika ve yarar açısından ihmal edilemeyecek bir katkı" olarak değerlendirilmiştir Gerekçe, m. 360, s. 106...

3-Feshi Talep Etme Hakkı

YTTK ile azınlık pay sahiplerine hem halka açık anonim şirketlerde hem de kapalı tip anonim şirketlerde, şirketin haklı sebeple feshini talep etme hakkı vermiştir. Bu hak ETTK'da karşılığı olmayan yeni bir düzenlemedir. İlgili düzenlemeye göre,

haklı sebeplerin varlığında, azınlık pay sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini talep edebileceklerdir. Haklı sebep kavramı YTTK’da tanımlanmamış; ancak azınlık hakları ile bireysel hakların devamlı ihlali, özellikle bilgi alma ve inceleme hakkının ihlali “haklı sebep” sayılmıştır. İleri sürülen sebeplerin haklı olup olmadığına karar verecek olan mahkemedir Gerekçe, m. 531, s. 194...

4-Özel Denetim İsteme Hakkı

YTTK’da ETTK’dan farklı olarak, azınlık pay sahiplerine özel denetim isteme hakkı vermiştir. İlgili düzenlemeye göre, genel kurul pay sahipleri tarafından yapılan özel denetim talebini reddederse, azınlık pay sahipleri üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atanmasını isteyebilir. Başka bir deyişle, pay sahibi özel denetim talebinde bulunmuş, ancak talep genel kurul tarafından reddedilmişse, sadece azınlık pay sahipleri mahkemeden özel denetçi tayin etmesini isteyebilir.

5-Nama Yazılı Hisselerin Bastırılmasını Talep Etme

YTTK ile birlikte, nama yazılı pay_senetlerinin bastırılması için azlığın talepte bulunmuş olması aranmaktadır. Bu itibarla, kapalı anonim şirketlerde azınlık pay sahiplerinin talebi üzerine, nama yazılı pay senetleri bastırılacak ve bütün nama yazılı pay sahiplerine dağıtılacaktır. Böylece, kapalı anonim şirketlerde, özellikle aile şirketlerinde pay senedinin bastırılmamasını, pay sahiplerinin bu sıfatlarını ispattan yoksun bırakılmaları, devir olan aklarının sınırlandırılması gibi hukuka aykırı yöntemlerin önüne geçilmiştir. Azlığın böyle bir talepte bulunmaması durumunda ise, hisse senedi bastırma zorunluluğu doğmayacaktır.

6-Genel Kurulu Olağan üstü Toplantıya Davet Hakkı

Yukarıda açıklanan yeniliklerin yanında, ETTK’da yer alan ve aynı zamanda YTTK ile de korunan bir takım azınlık hakları da bulunmaktadır. Bunlardan biri, genel

kurulu olağanüstü toplantıya davet etme ve gündeme madde ekletme hakkıdır. Azınlık pay sahipleri, yönetim kurulundan, geciktirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını yazılı olarak isteyebilirler.

7-Kurucuların, İlk Yönetim ve Denetim Kurulunun İbrasında Anahtar Rolü

YTTK'da da azınlık pay sahiplerine kurucuların, ilk yönetim ve denetim kurulu üyelerinin sulh ve ibrası hususunda olumsuz oy kullanma hakkı verilmiştir. İlgili düzenlemeye göre, bu kişilerin sulh ve ibrası azınlığın bu konuda olumsuz oy kullanmama şartına bağlıdır. Bahsi geçen 1/10 ve % 5 oranlarının esas sözleşme ile yükseltilmesi mümkün değilse de indirilmesi mümkündür. İlgili düzenlemeyi içeren hüküm, ETTK'daki hükmün tekrarıdır.

8-Finansal Tabloların Müzakerelerini Erteleme Hakkı

ETTK'da düzenlenmiş olup da YTTK'da da düzenlenen bir diğer azınlık hakkı da finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi talebidir. İlgili hüküm uyarınca, azınlık finansal tabloların ve buna bağlı konulara ilişkin müzakerenin 1 ay sonraya ertelenmesini genel kuruldan talep edebilir. Bu durumda genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya ertelenir. Finansal tabloların müzakeresinin bir ay sonraya ertelenmesine ilişkin azınlık talebi yeterli olup, ayrıca gerekçe bildirilmesine gerek yoktur.

Ancak, Türk yasa koyucusu, maalesef sadece anonim şirketlerdeki azınlıkların korunması için özel tedbirleri açık bir şekilde tanıyarak kendini sınırlandırmıştır. Ve limitet şirketler için bunu öngörmemiştir. Sadece, istisnai durumlarda, kooperatif şirketler hakkındaki Türk kanununun hükümlerine göre, yasa koyucu, anonim şirketlerdeki azınlık hissedarlarının korunması için öngörülen tedbirlerin aynısının, kooperatif şirketlerde de uygulanabileceğini öngörmüştür.

Böylece, limitet şirketlerdeki azınlık hissedarlarının, genel kurulu toplantıya çağırma talebi hakkı ihtimali bir kenara bırakılırsa, maalesef, azınlık hissedarlarının

korunması için başka hiçbir tedbirin, sermaye şirketlerinin diğer tipleri için Türk yasa koyucusu tarafından öngörülmemiş olduğunu belirlemekteyiz.

Bu nedenle, limitet şirketlerde azınlık hissedarlarının korunması tedbirlerini öngörmesi için Türk yasa koyucusuna bu çalışma vesilesiyle fikrimizi sunmak istemekteyiz. Böyle yaparak, Türk yasa koyucusunun da ticari şirketler hakkında kanun ve sermaye pazarları hakkında kanunun gerekçesinde belirttiği gibi, Türk yasa koyucusunun, sermaye şirketlerinde azınlık hissedarlarının korunması yolundaki çabası eksiksiz olacaktır. Sermaye şirketlerinde azınlık hissedarlarının korunmasının yabancı ve yerli yatırımları çekmek için de teşvik edici bir yönü vardır. Türkiye'deki güncel ticari uygulamalar göstermiştir ki, limitet şirketler yabancı ve yerli yatırımcıların ilk tercih olmasa da, çokça tercih ettikleri sermaye şirketlerindedir.

KAYNAKÇA

A. OUVRAGES GENERAUX ET SPECIALISES

ALFANDARI (E.), Droit des affaires, les cadres généraux, L'entreprise, Les activités, LITEC, 1993,473 pages.

ANOUKAHA (F.), NGUEBOU TOUKAM (J.), POUGOUE (P.-G.), Le droit des sociétés commerciales et du groupement d'intérêt économique OHADA, PUA, Yaoundé, 1998, 630 pages.

ANOUKAHA (F.), CISSE (A.), DIOUF (N.) NGUEBOU TOUKAM (J.), POUGOUE (P.-G.), SAMB (M.), Le droit des sociétés commerciales et de groupement d'intérêt économique OHADA, BRUYLANT, Bruxelles, 2002, 589 pages.

CARBONNIER (J.), Droit civil, Les obligations, Tome 4, 21e éd., PUF, 1998, 678 pages.

CHARTIER (Y.), Droit des affaires, sociétés commerciales, Tome 2, coll. Thémis, 3e éd., 1992, 647 pages.

CORNU (G.), Vocabulaire juridique, Association Henri Capitant, quadrigé, PUF, 1997

COZIAN (M.), VIANDIER (A.) et DEBOISSY (FL.), Droit des sociétés, 12e éd., Litec, 1999, 649 pages.

DE JUGLART (M.), IPPOLITO (B.), Les sociétés commerciales, cours de droit commercial, vol. II, 12e éd., Paris Montchrestien, 1999, 880 pages.

EROL (U.), Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması, <http://www.ticaretkanunu.net>, Istanbul, 2015, 15 pages.

FLOUR (J.), AUBERT (J.L.) et SAVAUX (E.), Droit civil, Les obligations, source : Les faits juridiques, vol. II, coll. U, 10e éd., Armand Colin, 2003,420 pages.

GERARD CORNU (Sous la Direction de.), Vocabulaire juridique, PUF, Paris, 1987.

GUILLIEN (R.), VINCENT (J.) : Lexique des termes juridiques, 13e éd., Paris Dalloz, 2001, 592 pages.

GUIRAMAND (I.) et HERRAUD (A.), Droit des sociétés, des autres groupements et des entreprises en difficulté, 10e éd., DUNOD, 1995, 182pages.

GUYON (Y.), Droit des affaires, 12e éd., Tome 1, Economica, Bruxelles, 2003, 1060pages.

GUYON (Y.), Droit des affaires, entreprises en difficultés, redressement judiciaire, faillite. Tome 2, 6e éd., Economica, 1997, 494 pages.

HOUIN (R.) et RODIERE (R.), Droit commercial, Cours élémentaire de droit, Economie, Tome 1, 5e éd., Sirey, 1974, 361 pages.

LEMEUNIER (F.), Société anonyme, 18 e édition, DELMAS, Paris, 2000.

LUKOMBE NGHENDA, Droit congolais des sociétés, PUC, Kinshasa, 1999.

MERCADAL (B.), JANIN (Ph.), Mémento pratique, droit des affaires, sociétés commerciales, Francis LEFEBVRE, 2004, 1466 pages.

MERLE (P.R), Droit commercial, sociétés commerciales, 8e éd., Dalloz, 2001, 844 pages.

MESTRE (J.), (sous la direction de) : Lamy S.A. sociétés commerciales, 8^eéd. Paris, 1994, 2109 pages.

PEROCHON (F.), Entreprises en difficulté, instruments de crédit et de paiement, L.G.D.J. 1993, 884 pages.

RIPERT (G.) et ROBLOT (R.) : Traité de droit commercial, 15e éd. L.G.D.J. 1993, 1340 pages.

TIGER (Ph.), Le droit des affaires en Afrique, Que sais-je ? PUF, 2001

TUNC (D.), Le droit anglais des sociétés anonymes, 2e éd., Dalloz, 1978, 521 pages.

VIDAL (D.), Droit des sociétés, 4e éd. L.G.D.J. 2003, 674 pages ; Le commissaire aux comptes dans la société anonyme (Evolution du contrôle légal, aspects théoriques et pratiques), L.G.D.J. Paris, 1985.

ZADI KESSI (M.), Culture africaine et gestion de l'entreprise moderne, éd. CEDA, 1998, 154 pages.

II. ARTICLES DE DOCTRINE ET CHRONIQUES

AHMET, (T.), Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Özellikle Şirketlerin mevcut ve azınlık hissesi Sahibi Ortakların Haklarını Kurması Bakımından çok Önemli bir Düzenleme daha var, <http://www.asiad.org.tr>, Istanbul, 2015.

ATAŞ, (S.), Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Çağrılı ve Çağrısız Genel Kurul Toplantıları, <http://www.ticaretkanunu.net>, 2014, 25 pages.

BORA, (Ç.), Şirketlerde Azlık Hakkı, <http://www.fhm.com.tr>, Istanbul, 2015, 18 pages.

ANOUKAHA (F.), « L'OHADA en marche. », in Annales de la faculté de droit de Dschang, 2002.

ARSLANLI, (H.), Anonim Ortaklıklar, Umumi hükümler C.I. (Sociétés anonymes, dispositions générales, T.I), Istanbul 1960.

BURAK, (A.), Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ayrılma Hakkı, <http://webftp.gazi.edu.tr>, Ankara, 2014

DURAL, (A.), Anonim şirkette olumsuz azınlık hakları düzenlemesi (La disposition des droits de minorité négatifs dans la société anonyme) in Mélanges en l'honneur du Professeur ERDOĞAN MOROĞLU pour son 65e anniversaire, Istanbul 1999.

ERCÜMENT, (E.), Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Haklarına İlişkin Yenilikler, <http://www.erdem-erdem.com>, Istanbul, Haziran 2011.

FENEON (A.), « Les droits des actionnaires minoritaires dans les sociétés commerciales de l'espace OHADA. », Revue Penant, avril-juin, 2002.

- FENEON (A.)**, « La mésentente entre associés dans les sociétés anonymes OHADA, prévention et modes de règlement », Penant, juillet-sept. 2004.
- IRFAN, (A.)**, Yeni Türk Ticaret Kanunu M.208 Kapsamında Anonim Şirketlerde Azınlığın Ortaklıktan Çıkarılması, <http://webftp.gazi.edu.tr>, 2013.
- GÜRSEL, (Ö.)**, Anonim Şirket Azınlık Hisse Sahiplerinin Haklarını Koruma Yolları, <http://www.ongoren.av.tr>, İstanbul, Ocak 2015.
- HELVACI, (M.)**, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerin Sorumluluğu (La responsabilité civile des membres du conseil d'administration dans la société anonyme), İstanbul, 1995.
- IMREGUN, (O.)**, Anonim şirketlerde pay sahipleri arasında umumi heyet kararlarında doğan menfaat çatışmaları (Les conflits d'interets entre les actionnaires découlant des décisions de l'assemblée générale dans les sociétés anonymes), İstanbul 1962.
- KASSIA BI Oula**, « Le recul de la nullité dans l'Acte Uniforme sur les sociétés commerciales et le groupement d'intérêt économique », Penant, n°848, juillet-septembre 2004.
- MASAMBA MAKELA (R.)**, Modalités d'adhésion de la RDC au Traité de l'OHADA, Tome I, Numéro Spécial, COPIREP, Kinshasa, 2005.
- MATOR (B.) et THOUVENOT (S.)**, « L'uniformisation du droit des affaires en Afrique par l'OHADA », in Semaine juridique, octobre 2004, n°44.
- MBOKO D'JANDİMA**, Principes et Usages en matière de rédaction d'un travail scientifique, CADİCEC-UNIAPAC, Kinshasa, 2010.
- MEUKE (B.Y.)**, « L'information des actionnaires minoritaires dans l'OHADA : Réflexion sur l'expertise de gestion », www.ohada.com ; « De l'intérêt social dans l'AUSC de l'OHADA », www.ohada.com.
- MODI KOKO BEBEY (H.-D.)**, « La réforme du droit des sociétés commerciales » ; Revue des sociétés, avril-juin 2002.
- MOROĞLU, (E.)**, Anonim ortaklıkla çoğumluk paysahiplerinin azınlık ve İmtiyaz pay sahiplerine karşı korunması (La protection de la majorité contre la minorité et les actionnaires privilégiés dans la société anonyme) in MES ARTİCLES, İstanbul, 1999.
- MUSTAFA, (Y.)**, *Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Pay Sahiplerinin Özel Denetim İsteme Hakkı*, <http://archive.ismmmo.org.tr>, İstanbul 2015.
- NİLGÜN (S.Ş.)**, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Pay Sahiplerininin Hakları, <http://www.ozdogrular.com>, İstanbul, Ocak 2012.
- NJEUFACK TEMGWA (R.)**, « La règle de la majorité dans le droit des sociétés commerciales OHADA », in Revue de droit africain, n°37, 2006.
- OUSMANOU (S.)**, « L'action ut singuli ou l'apport éthique de l'Acte uniforme au droit des sociétés commerciales et du groupement d'intérêt économique », in Juridis périodique n° 39, juillet-août-septembre 1999.

PAILLUSSEAU (J.), « Droit de l'OHADA, un droit très important et original », in Semaine juridique, entreprises et affaires, n°44, octobre 2004 ; « L'Acte uniforme sur le droit des sociétés », in Les Petites Affiches, octobre 2004, n°205.

PERROUD (J.), « La condition de l'actionnaire », in Mélanges Georges Ripert, Tome 2.

POROY, (TEKINAL/CAMOĞLU) et TEKIL, (F.), Anonim Şirketler Hukuku (Le droit des sociétés anonymes), Istanbul 1998.

POROY, (R.) et (TEKINALP/CAMOĞLU), Ortaklar ve Kooperatif hukuku (Le droit des sociétés et des coopératifs), Istanbul 2001, No 821.

POUGOUE (P.-G.), « L'impact de l'Acte uniforme de l'OHADA relatif au droit des sociétés commerciales et du GIE sur le contrôle et le développement des entreprises locales. », in Juridis Périodique, n°66, avril-mai-juin 2006.

UMUT, (K.), Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlere İlişkin Yenilikler, <http://www.yenittk.com>, Istanbul, 2015.

SEZA, (R.), 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlerle İlgili Başlıca Yeni ve Farklı Düzenlemeleri, <http://www.ticaretkanunu.net>, Ankara, 2011.

III. THESES ET MEMOIRES

AHMED EMEDI USENI, Adoption des personnes en droit congolais de famille, Mémoire de Licence, Faculté de Droit, Université de Kinshasa, 2009-2010, Inédit.

ANGELE BAHATI NGOLO, Les pouvoirs des époux en droit congolais de la famille, Mémoire de Licence, Faculté de Droit, Université de Kinshasa, 2012-2013, Inédit.

AMEIL (C.), La remise en cause des dirigeants par les actionnaires hors procédure collective, DEA Droit économique francophone, Université Paris I, Panthéon Sorbonne, 2004-2005.

BRUNOUW (L.), L'exercice du contrôle dans les sociétés anonymes, DEA, Droit des contrats, octobre 2003, Lille II, Université du droit et de la santé FSJP, Ecole doctorale, n°74.

KAGOU KENNA (P.H.), La représentation des actionnaires dans les sociétés commerciales OHADA, Mémoire de DEA, Droit communautaire et Comparé CEMAC, UDS, avril 2007.

KALLA BILLE (E.), Les nullités en droit des sociétés commerciales, Mémoire de DEA, Droit des affaires, 2006.

NJEUFACK TEMGWA (R.), La responsabilité des dirigeants des sociétés commerciales (OHADA), Mémoire de DEA, Droit Communautaire et Comparé UDEAC/CEMAC, 1999.

NJOYA NKAMGA (B.), Les dirigeants sociaux, Thèse de Doctorat/Ph.D, Université de Dschang, 2006-2007.

TOZWEN TEUKWA (R.F.), Le principe d'égalité entre les associés en droit OHADA, Mémoire de DEA, Droit Communautaire et Comparé CEMAC, Uds, octobre 2004.

IV. NOTES DES COURS

ANOUKAHA (F.), Le droit des sociétés commerciales et du groupement d'intérêt économique OHADA, inédit.

V. LEGISLATION

- Acte uniforme (**révisé**) de l'Ohada relatif au droit des sociétés commerciales et groupements d'intérêts économiques, Adopté le 30 Janvier 2014, Ouagadougou/BOURKINA FASO, et Publié dans le Journal Officiel de l'Ohada au N° Spécial du 04 Février, Entré en vigueur le 05 Mai 2014.
- Acte uniforme (**ancien**) de l'Ohada relatif au droit des sociétés commerciales et groupement d'intérêt économique, Adopté le 17 Avril 1997 et Publié dans Journal Officiel de l'Ohada au N°2 du 1 Octobre 1997.
- Acte Uniforme (**révisé**) de l'Ohada relatif au droit commercial général, Adopté le 15 Décembre 2010, Lomé/TOGO, Publié dans le Journal Officiel de l'Ohada N°23 du 15 Février 2011, Entré en vigueur en date du 16 Mai 2011.
- Acte uniforme de l'Ohada portant le droit de l'arbitrage, Adopté le 11 Mars 1999, Publié dans le Journal Officiel de l'Ohada N°8, Entrée en vigueur en date du 11 Juin 1999.
- Acte uniforme de l'Ohada portant organisation des procédures simplifiées de recouvrement et des voies d'exécution, Adopté le 10 Avril, 1998, Libreville/Gabon, Publié dans Journal officiel de l'Ohada N°6, Entré en vigueur le 10 Juillet 1998.
- Acte Uniforme de l'Ohada portant organisation des procédures collectives d'apurement du passif, Adopté le 10 Avril 1998, Libreville/GABON, Publié dans Journal Officiel de l'Ohada, N°7, Entré en vigueur le 01 Janvier 1999.
- Acte Uniforme portant le droit des sûretés, Adopté le 15 Décembre 2010, Lomé/Togo, Publié dans Journal Officiel N°22 du 15 Février 2011, Entré en vigueur en date du 16 Mai 2011.
- Acte Uniforme portant le droit des sociétés coopératives, Adopté le 15 Décembre 2010, Lomé/Togo, Publié dans Journal Officiel N°23 du 15 Février 2011, Entré en vigueur en date du 16 Mai 2011.

- Acte uniforme de l'Ohada portant les contrats de transport de marchandises par route, Adopté le 22 Mars 2003, Publié dans Journal Officiel de l'Ohada N°13, Entré en vigueur en date du 01 Janvier 2004.
- Acte uniforme de l'Ohada portant organisation et harmonisation des comptabilités des entreprises, Adopté en date du 24 Mars 2000, Publié dans Journal Officiel de l'Ohada N°10.
- Arrêté-ministériel du 16 décembre 1954 portant Code de procédure civile et commerciale au Cameroun.
- Loi camerounaise N° 2006/015 portant organisation judiciaire de l'Etat du Cameroun.
- Loi turque N° 6102 relative au nouveau code turc sur les sociétés commerciales, adoptée le 13 Janvier 2011 et promulguée et publiée au **J.O (Resmi Gazete)** en date du 14 Février 2011.
- Loi turque N° 6362 portant le marché des capitaux, Adoptée le 06 Décembre 2012, Promulguée et Publiée au Journal Officiel (Resmi Gazete) en date du 30 Décembre 2012 sous le N°28513.
- Loi turque N°5411 relative au code turc des banques, Adoptée en date du 19 Octobre 2005, Promulguée et Publiée au **J.O (Resmi Gazete)** en date 01 Novembre 2005 sous le N°25983.
- Loi turque N°1163 sur les sociétés coopératives, Adoptée en date du 23 Juillet 2009, Promulguée et Publiée au Journal Officiel (**Resmi Gazete**), en date du 14 Juillet 2009.
- Traité (**ancien**) relatif à la Création de l'Organisation pour l'harmonisation du droit des affaires en Afrique, Adopté le 17 Octobre 1993, Port-Louis/Iles Maurice, Publié dans le Journal Officiel N°4 du 01 Novembre 1997.
- Traité (**modifiant**) le traité relatif à la Création de l'Organisation pour l'harmonisation du droit des affaires en Afrique, Adopté le 17 Octobre 2008, Québec/CANADA.

VI. JURISPRUDENCE

- **Arrêt N° 256/2000 du 17 août 2000, RG N° 314/2000**, Cour d'Appel de Cotonou/Bénin.
- **Arrêt n° 015/ 2005 du 24 février 2005**, Affaire ANGOUA KOFFI Maurice contre la Société WIN Sarl, Conditions, CCJA, Abidjan/Cote d'Ivoire.
- **Arrêté N°688 du 25 Juin 2004**, Cour d'Appel d'Abidjan/Cote d'Ivoire.
- **Cour d'Appel d'Abidjan/Cote d'Ivoire**, Chambre civile et commerciale, audience du vendredi 25 février 2000.
- **Ordonnance des référés N° 235 du 1er mars 1998**, club des actionnaires c/ la SONATEL, Tribunal Régional Hors Classe de Dakar/Sénégal.

VII. STATUTS DES SOCIÉTÉS COMMERCIALES

- Les statuts sociaux de la société turque dénommée « Türk Telekomünikasyon Şirketi A.Ş » (la société de Télécommunication turque SA).
- Les statuts sociaux de la société turque dénommée « Türk İş Bankası A.Ş » (la société Banque Turque du Travail S.A).
- Les statuts sociaux de la société turque dénommée « Ray Sigortası A.Ş » (la société d'assurance RAY S.A).
- Les statuts sociaux de la société turque dénommée « Anadolu Türk Sigorta Şirketi » (la société d'assurance Anadolu S.A).
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Blina Iron S.A ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « African general services S.A ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Afri-Unicongo SARL ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Hope Travels Services SARL ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Loterie Choix Opportunité SARL ».
- Les statuts sociaux de la société RD-congolaise dénommée « Media-Sat SARL ».

EK ;

OHADA HUKUKU UYGULANAN ÜLKELER

